fondată în 1895
bpt
serie nouă

fenimore cooper

preria

★ ★

fenimore cooper

preria

ROMAN

★★

XVIII

Voi sta la pîndă pe acoperișul casei lui Philemon; înăuntru e Jupiter.

(Shakespeare)

Trapper-ul n-avusese de gînd să-i facă nici un rău ; își lăsă din nou carabina în jos și începu să rîdă, fericit că experiența îi reușise așa de bine ; apoi i se adresă naturalistului, care se uita uimit la sălbatic, și rosti :

— Duhurile astea pot sta neclintite ceasuri întregi, ca niște aligatori care dorm, gîndindu-se la fel de fel de drăcovenii și șiretlicuri ; dar cînd își dau seama că-i amenință o primejdie adevărată, atunci încep să se gîndească și la ei, ca orice alți muritori. Asta e o iscoadă și s-a vopsit ca pentru război. Iar prin preajmă trebuie să se găsească și alți războinici din tribul lui. Să încercăm, poate c-aflăm ceva de la el ; fiindcă o ciocnire nefericită cu sălbaticii ăștia ar fi mult mai primejdioasă decît vizita întregii familii a colonistului.

— Da, e o specie periculoasă, spuse doctorul, arătîndu-și uimirea printr-un oftat atît de adînc, încît părea că și-a golit plămînii de aer ; o specie violentă, pe care mi-ar veni foarte greu s-o definesc sau s-o clasez cu ajutorul obișnuitelor limite ale definițiilor. Vorbește-i, deci ; dar vorbele tale să fie pline de prietenie.

Bătrînul aruncă o privire cercetătoare în jur, pentru a se asigura de un lucru de cea mai mare importanță și anume dacă străinul e singur sau însoțit, apoi făcu semnele obișnuite ale păcii, arătîndu-și adică palmele mîinilor sale goale și înaintă plin de curaj. În timpul acesta indianul nu trădă nici cel mai mic semn de neliniște. Îl urmări pe *trapper* cum se apropie, iar atitudinea lui rămase plină de demnitate și îndrăzneală. Pesemne că războinicul știa că, avînd în vedere diferența dintre armele lor, apropierea străinilor îl va pune într-o situație mult mai favorabilă.

Dacă descrierea unui singur individ ne poate da oarecare idee despre întreaga rasă, e bine să mai zăbovim puțin cu povestirea noastră, pentru a-l prezenta și cititorului, în felul nostru grăbit și superficial. Dacă Alston sau Leslie [1] și-ar întoarce privirile măcar pentru cîtva timp de la modelele antichității pentru a contempla acest popor modest și nedreptățit, ar rămîne prea puține lucruri de spus unor artiști lipsiți de talent ca noi.

Indianul de care vreau să vă vorbesc era un războinic cu o statură minunată și cu niște proporții admirabile. După ce și-a îndepărtat masca, formată din frunze diferit colorate, strînse la repezeală, figura lui apăru în toată gravitatea, demnitatea și, aș putea adăuga, grozăvia ocupației lui. Trăsăturile îi erau impresionant de nobile, apropiindu-se într-o oarecare măsură de cele ale unui roman, cu toate că unele amănunte ale feței purtau pecetea obîrșiei sale asiatice. Culoarea pielii, care sublinia și ea aspectul marțial al întregii lui făpturi, căpătase o notă și mai sălbatică, din pricina culorilor specific războinice cu care era pictat. Dar, ca și cum ar fi disprețuit artificiile la care ținea atît de mult tribul său, nu purta niciunul din obiectele acelea stranii și îngrozitoare cu care acești copii ai pădurilor obișnuiau, asemenea eroilor lumii

[1] Cunoscuți pictori de scene istorice; s-au născut în Statele Unite, dar și-au făcut studiile în Anglia. Primul s-a născut în 1779 și a murit în 1834, al doilea s-a născut în 1794 și a murit în 1859.

civilizate ce-și lasă mustăți cît mai lungi, să-și susțină reputația de oameni curajoși ; indianul nostru se mulțumise numai cu o umbră ușoară de negru care-i scotea cu multă dibăcie în relief strălucirea culorii lui naturale, ca bronzul aprins.

Capul îi era, așa cum obișnuiau să-l poarte toți bărbații din tribul său, ras pînă la creștet, de unde îi atîrna o bogată și frumoasă coamă, ce părea că vrea să provoace, neînfricată, mînia dușmanilor. Podoabele care atîrnau de obicei de sfîrcul urechilor fuseseră îndepărtate cu totul. Trupul său, neținînd seamă de anotimpul destul de înaintat, era aproape gol, iar pe singura porțiune acoperită purta un veșmînt ușor, confecționat din piele de căprioară, tăbăcită cu cea mai mare îndemînare și acoperită cu nenumărate picturi ce reprezentau cîteva episoade războinice, iar veșmîntul acesta îl purta cu nepăsare, mai mult ca un obiect de lux decît ca unul de îmbrăcăminte. Jambierele îi fuseseră croite dintr-un fel de stofă purpurie, singura dovadă că avea legături și cu negustorii Fețelor-palide. Dar, ca și cum ar fi vrut să se supună unui fel de vanitate feminină, își împodobise jambierele cu niște franjuri făcute din păr de scalpuri omenești, care atîrnau de la genunchi pînă la vîrful mocasinilor. Stătea drept, sprijinindu-și una din mîini pe un arc scurt din lemn de hickory, iar cu cealaltă mai mult atingea decît strîngea mînerul lung și delicat al unei lănci de frasin. O tolbă făcută din piele de puma, împodobită doar cu coada animalului, ornament caracteristic tribului din care făcea parte, îi atîrna pe spate, iar scutul de piele, minunat împodobit cu felurite scene inspirate din viața războinicilor, și-l agățase de gît cu ajutorul unei curele făcută dintr-un tendon.

În timp ce *trapper*-ul se apropia de el, războinicul își păstra atitudinea calmă și semeață, fără a vădi nici un fel de curiozitate, dar nici vreo nemulțumire pentru faptul că era supus unor cercetări așa de amănunțite. Ochii

sălbaticului, mai închiși la culoare și mai strălucitori decît ai cerbului, se mutau totuși fără încetare de la *trapper* la naturalist, ca și cum n-ar fi știut ce înseamnă odihna.

— Fratele meu se află departe de satul său ? întrebă bătrînul în limba indienilor pawnee, după ce examinase picturile ca și celelalte mici semne prin care un ochi exersat poate recunoaște tribul războinicilor întîlniți prin pustiurile Americii cu aceiași ușurință și în același fel misterios în care-și dă și marinarul seama de apropierea unei corăbii.

— Drumul pînă la așezările cuțitelor-lungi e mult mai greu, veni răspunsul laconic.

— Și de ce un pawnee-lup se află atît de departe de lunca fluviului său, fără cal de călărie și într-un loc atît de deșert ca ăsta ?

— Pot oare femeile și copiii Fețelor-palide trăi fără carne de bizon ? În coliba mea era foamete.

— Fratele meu e prea tînăr ca să stăpînească singur o colibă, răspunse *trapper*-ul uitîndu-se țintă la fața neclintită a tînărului războinic ; îndrăznesc însă să spun că-i viteaz și că mulți șefi vor fi vrut să-i dea fata de nevastă. Numai c-a greșit, continuă bătrînul, arătînd spre arcul tînărului, venind numai cu un arc ușor pentru a doborî un bivol. Indienii pawnee doresc doar să-și zgîrie prada, nu să și-o ucidă, nu-i așa ?

— E bine să fii pregătit și pentru o întîlnire cu un trib de indieni sioux. Cu toate că nu se vede nici unul, poate să fie ascunși prin tufișuri.

— Omul ăsta spune numai și numai adevărul, mormăi *trapper*-ul în englezește ; e un băiat arătos și tare bine legat, dar e mult prea tînăr pentru un șef cu renume. Cel mai cuminte lucru e să-i vorbim deschis, fiindcă un singur braț mai mult într-o tabără sau în alta, dacă va fi să ajungem la vreo încăierare cu neamul colonistului, poate fi hotărîtoare. Vezi, copiii mei sînt obosiți, continuă el în

dialectul preriilor, arătînd către restul grupului care între timp se apropiase de ei. Am vrea să ne odihnim și să mîncăm ceva. Oare fratele meu are oarecare drepturi asupra locurilor ăstora ?

— Conducătorii poporului de pe malul Marelui Fluviu ne-au spus că națiа voastră a căzut la învoială cu fețele-negricioase care trăiesc dincolo de lacul-sărat, și că preriile sînt acum locul de vînătoare ale cuțitelor-lungi.

— E adevărat, fiindcă așa am auzit și eu de la vînătorii și de la *trapper*-ii de pe fluviul La Plata. Numai că poporul meu a căzut la înțelegere cu francezii, și nu cu cei care se cred stăpînitorii Mexicului.

— Și războinicii merg oare de-a lungul Marelui Fluviu ca să vadă dacă n-au fost trași pe sfoară cînd au încheiat tîrgul ?

— Da, mă tem că asta-i adevărat ; dacă nu tot, măcar în parte, și nu va trece mult și pe urmele acestora se va ivi banda blestemată a tăietorilor de lemne care-o să culce la pămînt bogatele și frumoasele păduri de pe malul apusean al fluviului Mississippi ; apoi țara se va preschimba într-un deșert populat, de la malurile mării celei mari pînă la poalele Munților Stîncoși, un deșert plin de toate blestemățiile și vicleniile omului, și văduvit de bucuriile și frumusețile primite din mîinile Domnului !

— Și unde-au fost șefii tribului pawnee cînd s-a încheiat tîrgul ăsta ? întrebă pe neașteptate tînărul războinic, iar din ochii lui țîșni un fulger de mînie. Un popor se vinde oare ca pielea unui castor ?

— Asta așa e, așa e ; și, de asemenea, unde-au fost cinstea și adevărul ? Dar poate că așa se obișnuiește în lume, și hotărîrea luată de cel tare trebuie să fie numită de cel slab dreptate. Dacă legea lui Wahcondah ar avea tot atîta tărie, tinere pawnee, ca și legile cuțitelor-lungi, atunci dreptul vostru asupra preriilor ar fi la fel de mare ca și dreptul celui mai temut șef din orașe asupra casei care-i ține loc de adăpost.

— Pielea călătorului e albă, spuse tînărul indian, punînd un deget pe mîna bătătorită și zbîrcită a *trapper*-ului. Oare inima lui simte un lucru și limba spune altul ?

— Wahcondah al omului alb are urechi, și cînd omul alb spune minciuni, el și le astupă. Uită-te la capul meu ; e ca un pin nins, și va trebui așezat nu peste mult timp în pămînt. Și de ce-aș vrea atunci să mă întîlnesc față în față cu Marele Spirit, știind că-i atît de supărat pe mine ?

Tînărul pawnee își aruncă, plin de grație, scutul peste umeri își puse mîinile pe piept și-și plecă fruntea, cinstind în felul acesta pletele argintii pe care i le arătase *trapper*-ul ; după care privirea i se mai îmblînzi și fața deveni mai puțin sălbatică. Dar cu toate acestea, pe chipul lui se putea citi aceeași neîncredere, mai puțin vădită însă. După ce fură stabilite aceste îndoielnice legături de prietenie între războinicul preriilor și încercatul *trapper*, bătrînul începu să-i dea lui Paul anumite îndrumări în legătură cu popasul pe care-l plănuiseră. În timp ce Inez și Ellen descălecară, iar Middleton și căutătorul de miere le dădură ajutorul cuvenit, discuția continuă în limba indianului ; dar cînd doctorul sau Paul se amestecau și ei în vorbă, *trapper*-ul le tălmăcea și lor ceea ce aflase de la tînăr.

Între războinicul pawnee și *trapper* urmă un mic duel de o nemaipomenită subtilitate, căci fiecare încerca să afle scopul și gîndurile celuilalt, fără ca vreunul din ei să-și trădeze interesul pe care-l punea în cercetările făcute. Dar, așa cum se întîmplă întotdeauna cînd lupta e dusă de doi adversari cu forțe egale, rezultatul nu putea mulțumi pe nimeni. Bătrînul *trapper* îl iscodi în fel și chip, punîndu-i toate întrebările dictate de agerimea și experiența sa, în legătură cu situația în care se găsea în clipa aceea tribul lupilor : îl cercetă în legătură cu recolta, cu proviziile strînse pentru iarna ce se apropia și cu relațiile dintre ei și triburile războinice din vecinătate, dar nu putu să afle din ce pricină omul se găsea acolo. Pe de altă parte,

întrebările indianului, puse cu ceva mai multă demnitate și delicatețe, vădeau tot atîta dibăcie. Vorbi despre comerțul cu piei, despre izbînda sau încercările neizbutite ale diferiților vînători albi pe care-i întîlnise sau despre care auzise vorbindu-se, ba își îngădui și unele aluzii cu privire la continua înaintare a națiunii Marelui Tată, așa cum numeau ei, prudent, guvernămîntul Statelor, spre teritoriile unde vînează tribul său. Reieșea însă destul de limpede, din curiosul amestec de interes, dispreț și indignare, sentimente pe care războinicul nu și le putea ascunde cu toată atitudinea sa plină de rezervă, că el cunoaște acest straniu popor ce-i încălca drepturile firești mai mult din auzite decît datorită unor legături directe. Iar ignoranța lui personală în ceea ce-i privea pe albi se vedea mai cu seamă prin felul în care se uita la femei, cu niște căutături scurte, dar pline de energie.

În timp ce vorbea cu *trapper*-ul, își îngăduia să-și arunce privirea, în care se citea cea mai desăvîrșită uimire, spre frumusețea ideală și aproape copilărească a lui Inez. Și era cît se poate de vădit că ochii lui se opreau pentru prima oară asupra uneia din femeile acelea albe, despre care bătrînii din tribul lui vorbeau destul de des, căci erau socotite, cu foarte rari excepții, drept întruchiparea frumuseții. Interesul lui față de Ellen era ceva mai slab însă. Admirația aceasta a lui era totuși destul de potolită din pricina obiceiurilor și oarecum ținută în frîu de mîndria războinicului, așa că ceilalți nu observară nimic; *trapper*-ul însă, care cunoștea prea bine deprinderile indienilor și era mult prea priceput în ceea ce privește comportarea și caracterul străinului, nu scăpă nici cea mai mică tresărire de pe fața acestuia. Între timp, Ellen, care nu observase nici ea nimic, se învîrtea în jurul lui Inez, plină de bunăvoință, ca de obicei.

Paul era într-o dispoziție cu totul diferită; după ce cîștigase cele două lucruri așa de scumpe inimii lui: pe Ellen și o victorie împotriva fiilor lui Ishmael, își îndepli-

nea însărcinările primite cu cel mai mare calm, ca și cum ar fi fost pe cale să-și conducă mireasa de la solemnitatea ceremoniei nupțiale, care ar fi avut loc în fața unui judecător de la hotare, în siguranța propriului său cămin. Rătăcise multă vreme în preajma convoiului lui Ishmael, în perioada anevoiosului lor marș prin prerie, ziua ascunzîndu-se, iar noaptea căutînd ocazii prielnice pentru a-și vedea aleasa inimii în felul descris mai înainte, pînă ce norocul și propriul lui curaj s-au unit făcîndu-l fericit tocmai în clipa cînd începuse să se simtă cuprins de deznădejde ; iar acuma nu-i mai păsa nici de distanța pe care-o mai avea de străbătut și nici de greutăți. Pentru imaginația lui fierbinte și pentru caracterul lui plin de hotărîre, restul era oarecum ușor. Așa dorea, și adevărul este că tot așa și credea. Cu boneta pusă pe-o parte și fluierînd un cîntec vesel, umbla de colo pînă colo printre tufișuri, căutînd un loc potrivit pentru culcușul celor două femei ; iar din cînd în cînd arunca cîte o privire furișă către Ellen, care se îndeletnicea și ea, neobosită, cu diferite treburi.

— Cu alte cuvinte, lupii pawnee au îngropat securea în ceea ce-i privește pe vecinii lor konza, spuse *trapper*-ul, continuîndu-și discuția pe care n-o lăsa decît rareori să lîncezească, adică numai cînd era nevoit s-o întrerupă din pricina îndrumărilor ce trebuia să le dea. (Cititorul își amintește, desigur, că în timp ce cu războinicul băștinaș vorbea în limba acestuia, tovarășilor săi albi li se adresa în englezește.) Lupii și pieile roșii cu fețele deschise sînt iarăși prieteni. Acesta este un trib, doctore, despre care aș putea pune rămășag că ai citit foarte mult, și despre care s-au șoptit multe minciuni gogonate la urechile oamenilor neștiutori de prin orașe și sate. Există o legendă : se spune că prin părțile astea ar fi existat un grup de welshers (gali), națiune ce ar fi trăit în prerie și ar fi venit în țara asta mai înainte ca omul acela slab de minte să fi îngăduit creștinilor să le prade cîmpiile

moștenite din moși-strămoși, cîmpii despre care nici nu visau că alcătuiesc o țară atît de întinsă ; și cum că acești welshers ar fi cunoscut drumul albilor, c-ar fi vorbit limbile lor și multe alte prostii și nerozii.

— Dacă am auzit despre ei ? exclamă naturalistul scăpînd din mînă o bucată de carne uscată de bizon, cu care se lupta crunt chiar în clipa aceea. Ar fi trebuit să fiu un mare ignorant dacă n-aș fi zăbovit adesea, și cu cea mai mare încîntare încă, asupra unei teorii atît de frumoase, și mai ales asupra uneia ce întărește într-un chip atît de strălucit două poziții despre care am spus în repetate rînduri că nu se pot cu nici un chip contesta, chiar dacă nu sînt susținute de-o mărturie prea vie : că acest continent poate pretinde o mult mai veche legătură cu civilizația decît epoca lui Columb, iar culoarea locuitorilor lui nu-i decît efectul climei și al condițiilor de viață, și nu una din regulile prestabilite de natură. Înfățișează-i problema asta din urmă și indianului, venerabile vînător ; are și el o culoare care bate în roșu, și părerea lui ne-ar putea lămuri asupra ambelor laturi ale unei probleme atît de disputate.

— Crezi că un pawnee citește cărți și crede în toate minciunile acelea tipărite, ca trîndavii de prin tîrguri ? răspunse bătrînul rîzînd. Ce crede oare fratele meu ? Toți oamenii pe care îi vede aici au pielea palidă, numai războinicul pawnee e roșu ; crede el oare că pielea oamenilor se schimbă din pricina timpului, și că fiul nu seamănă cu tatăl ?

Tînărul războinic se uită cîtva timp la bătrîn, cu o căutătură fermă și disprețuitoare, apoi, ridicîndu-și semeț degetul, răspunse demn :

— Wahcondah toarnă ploaia din norii Lui ; cînd vorbește se cutremură munții ; iar focul care mistuie copacii e scînteia ochilor Lui mîniați ; dar El și-a plăsmuit copiii cu grijă și cu judecată. Ceea ce a făcut El nu-și schimbă forma niciodată.

— Ehei, asta-i înțelepciunea firii, doctore, continuă *trapper*-ul după ce tălmăci răspunsul și naturalistului, care rămase foarte dezamăgit. Indienii pawnee sînt un popor mare și înțelept și m-aș prinde că au multe obiceiuri folositoare și cinstite. Vînătorii și *trapper*-ii pe care-i întîlnesc uneori vorbesc despre un mare războinic al neamului vostru.

— Tribul meu nu-i alcătuit din femei. Un viteaz nu-i lucru prea rar în satul meu.

— Da, dar ăștia mi-au vorbit de un șef mult mai vestit decît războinicii obișnuiți, unul care-ar fi adus la mare cinstire poporul acela atît de puternic odinioară, dar care-acuma a început să decadă, indienii delaware din munți.

— Un asemenea războinic ar trebui să aibă și un nume.

— I se spune Inimă-Tare, căci e un om deosebit de curajos ; și bine i se spune, dacă tot ceea ce am auzit despre faptele lui e adevărat.

Străinul aruncă asupra bătrînului o privire pătrunzătoare, ca și cum ar fi vrut să citească în sufletul lui, apoi întrebă :

— A văzut oare fața-palidă vreun luptător din tribul meu ?

— Niciodată.

Neastîmpăratul Paul scoase însă un strigăt puternic și-l întrerupse, iar în momentul următor apăru din partea cealaltă a desișului, trăgînd după el un cal de luptă indian.

— Iată unul din animalele pieilor roșii cu care zic și eu că te poți făli, strigă el, în timp ce-i făcea loc să treacă prin potecile înguste și sălbatice. Nu se află în tot ținutul Kentucky un brigadier care să se poată lăuda că are un căluț atît de bine legat și cu un păr atît de strălucitor. Șaua-i spaniolă, ca a unui *grande* din Mexic ; și uită-te la coamă și la coadă, împletite și împodobite cu mici mărgele de argint, de parc-ar fi Ellen cînd își po-

trivește părul strălucitor pentru vreun bal sau pentru vreo petrecere. Crezi, bătrîne *trapper*, că e într-adevăr o gloabă ieșită din ieslea unui sălbatic ?

— Mai încet, băiete, mai încet ! Lupii pawnee sînt vestiți pentru caii lor și adesea se întîmplă să vezi un războinic din prerie mult mai bine echipat decît un om de-al guvernămîntului din orașe. Dar ăsta e un animal pe care-l poate călări numai un șef puternic. Șaua, precum bine ai gîndit, trebuie să-i fi folosit cîndva vreunei mari căpetenii spaniole, care și-a pierdut-o odată cu viața în cine știe ce bătălie. Pot să vă asigur, pot să vă asigur că tînărul e fiul unui șef renumit, poate chiar al puternicului Inimă-Tare.

În timpul acestei întreruperi neașteptate, tînărul pawnee nu dădu nici semne de nerăbdare și nici de neplăcere ; dar cînd găsi de cuviință că s-a discutat îndeajuns despre calul său, luă căpăstrul din mîna lui Paul cu cel mai mare calm și cu aerul unui om obișnuit să i se respecte toate dorințele ; apoi sări în spatele animalului cu ușurința unui profesor de călărie. Nimic nu putea fi mai frumos și mai sigur decît ținuta acestui sălbatic. Șaua, greoaie și acoperită aproape toată de podoabe, era menită mai degrabă să încînte ochii decît să-i fie de folos călărețului. Adevărul era că mai mult îl împiedica să se miște, iar picioarele lui nu voiau să primească ajutorul unor născociri pe care le foloseau doar femeile, așa cum erau scările. Calul, care începu să se ridice numaidecît în două picioare, era, ca și călărețul, sălbatic și nestăpînit în mișcări ; și cu toate că nu putea fi vorba de nici un artificiu, felul în care se mișca vădea o grație neobișnuită. Animalul trebuie să se fi tras din vreun pursînge arab, încrucișat, într-un lung șir de urmași, cu vreun armăsar mexican, cu vreunul spaniol și cu vreun cal de luptă maur. Călărețul, care și-l dobîndise, pesemne, din provinciile Americii Centrale, își însușise curajul și grația de a-l stă-

pîni, calități proprii celui mai neînfricat și priceput călăreț din lume.

Tînărul pawnee nu-și trăda prin nici un semn dorința de plecare. Se simțea însă mult mai în largul său decît înainte și, după cum se vedea, și mai liber, căci se putea retrage oricînd. Începu să călărească încoace și încolo, uitîndu-se mai nestingherit la albii din grup. Dar ori de cîte ori ajungea la un anumit punct, și tocmai în clipa în care înțeleptul *trapper* se aștepta să-l vadă luîndu-și zborul, el își întorcea calul și revenea pe același drum, uneori cu iuțeala unei căprioare hăituite, alteori mai domol, cu o ținută dintre cele mai demne. Nerăbdător să lămurească unele lucruri de care țineau hotărîrile lui viitoare, bătrînul își luă inima în dinți și-l pofti iarăși la vorbă ; pentru asta făcu un gest limpede, prin care-i dădu să înțeleagă c-ar dori să continue discuția și că are cele mai pașnice gînduri în ceea ce-l privește. Ochiul ager al străinului prinse numaidecît gestul, dar lăsă să treacă oarecare timp pînă să se apropie din nou de grup, căci acesta era îndeajuns de numeros ca să-i poată îngrădi, în orice clipă, libertatea. Cînd se apropie totuși destul pentru a putea vorbi cu ușurință, făcu lucrul acesta cu un amestec curios de trufie și neîncredere.

— E drum lung pînă în satul lupilor, spuse el, și-și întinse brațele, dar nu într-acolo unde *trapper*-ul știa că trăiește tribul său, — și drumul face tot felul de cotituri. Ce vrea să-mi spună cuțitul-lung ?

— Da, tot felul de cotituri, mormăi în englezește bătrînul, dacă ai de gînd să pornești la drum pe poteca asta, dar mult mai puține decît cuprinde o minte vicleană de indian. Să spună fratele meu dacă șefilor pawnee le place să vadă fețe străine în locuințele lor ?

Tînărul războinic își plecă trupul plin de grație peste scara șeii, dar nu prea mult, răspunzînd cu o gravă demnitate :

— Cînd a uitat oare poporul meu să dăruiască cele de trebuință străinului ?

— Dacă voi conduce pe fiicele mele la porțile lupilor, oare femeile lor le vor lua de mînă ? Și războinicii lor vor fuma cu tinerii mei ?

— Țara fețelor-palide a rămas în urmă ; de ce călătoresc ei atît de departe spre soare-apune ? Au pierdut poteca, sau poate că femeile acestea aparțin războinicilor albi despre care am auzit c-au pornit în susul fluviului ca să-i tulbure apele ?

— Nici una, nici alta. Cei care-au pornit în susul fluviului Missouri sînt luptătorii Marelui Tată, pe care acesta i-a trimis cu felurite treburi, dar noi sîntem călători pașnici. Oamenii albi și cei roșii sînt vecini, și oamenii albi doresc să le fie prieteni. Oare cei din tribul omaha nu-i vizitează pe lupi după ce și-au îngropat *tomahawk*-ul pe poteca dintre cele două națiuni ?

— Indienii omaha sînt bineveniți.

— Și indienii yankron și tetonii lemn-ars, care trăiesc la cotitura fluviului cu „apa lîncedă", nu vin ei oare în colibele lupilor să fumeze împreună cu aceștia ?

— Tetonii sînt niște mincinoși, exclamă tînărul ; nici nu îndrăznesc să închidă ochii în timpul nopții ; nu, ei dorm numai pe soare. Privește, adăugă el, arătînd cu un sălbatic triumf spre podoabele jambierelor sale, scalpurile lor sînt în număr atît de mare, încît indienii pawnee fac negoț cu ele. Lasă-i pe indienii sioux să trăiască prin zăpezi ; cîmpiile și bizonii sînt pentru bărbați.

— Ah, am aflat taina, spuse *trapper*-ul lui Middleton, care stătea în preajma bătrînului. Indianul ăsta tînăr și frumos e o iscoadă trimisă pe urmele tribului sioux ; poți vedea asta după vîrful săgeților și după felul în care e vopsit, da, o poți vedea și după ochii lui, căci făptura unei piei roșii e totdeauna potrivită cu ceea ce are de îndeplinit. Liniște, Hector, liniște ! N-ai adulmecat niciodată pînă acum un pawnee, cățelule ? Jos, cățelule, jos ! Fratele

meu are dreptate, tribul sioux e un trib de hoți. Oameni de toate culorile și de toate neamurile spun lucrul ăsta despre ei, și spun adevărul adevărat. Dar oamenii de la soare-răsare nu fac parte din tribul sioux și ar dori să viziteze colibele lupilor.

— Capul fratelui meu e alb, răspunse războinicul, aruncîndu-i una din acele căutături ce spun multe, în care se putea citi neîncredere, inteligență și mîndrie ; apoi continuă, arătînd spre răsărit : — și ochii lui au văzut multe lucruri, dar ar putea să-mi spună ce vede el acolo ? Un bizon poate ?

— Seamănă mai curînd cu un nor care plutește la marginea cîmpiei și pe care-l luminează soarele. E fumul cerurilor.

— E o înălțime a pămîntului, și pe culmea ei se află colibele fețelor-palide.

— Ochii tînărului pawnee sînt foarte buni dacă pot vedea un om cu pielea albă la o asemenea depărtare.

Indianul se întoarse încet către bătrînul *trapper* și după un scurt răstimp de tăcere, întrebă cu severitate :

— Fratele meu poate vîna ?

— Vai ! Nu poate face decît ceea ce face un *trapper* nenorocit.

— Cînd cîmpia e acoperită cu bivoli, îi poate vedea ?

— Sigur că da, sigur că da, e mult mai ușor să vezi, decît să dobori un taur care gonește prin prerie.

— Și cînd păsările își iau zborul din pricina frigului, și cînd norii devin negri din pricina aripilor lor, le poate vedea ?

— Ei, ei, nu-i greu să găsești o gîscă sau o rață atunci cînd milioane de rațe și de gîște întunecă cerul.

— Cînd ninge și zăpada acoperă colibele cuțitelor-lungi, poate vedea străinul fulgii pe cer ?

— Acuma ochii mei nu mai sînt așa de buni, răspunse bătrînul cu puțină mînie în glas, dar pe vremuri eram vestit pentru agerimea ochilor.

— Pieile roșii dau peste cuțitele-lungi, așa cum descoperă străinii bivolii sau păsările călătoare, sau zăpada care cade pe pămînt. Luptătorii voștri cred că Stăpînul Vieții a făcut tot pămîntul pentru albi. Dar se înșală. Sînt palizi și își văd propriile lor fețe. Du-te ! Un pawnee nu-i orb ca să-i trebuiască mult timp pînă să dea de urma semenilor tăi !

Războinicul se opri însă brusc și-și lăsă, încordat, capul într-o parte, ca un om care ascultă. Apoi porni călare pînă la capătul cel mai apropiat al desișului, privind cu multă luare-aminte peste preria pustie. *Trapper*-ul, însă, nu înțelese nimic. Tînărul indian se întoarse uitîndu-se fix la Inez, mai făcu de cîteva ori drumul înainte și înapoi, de astă dată la pas, avînd aerul unui om în sufletul căruia se dă o luptă puternică. Își struni armăsarul care dădea semne de mare nerăbdare, și păru că se pregătește să spună ceva ; cînd își plecă din nou capul în piept, era la fel de încordat ca și mai înainte. Galopînd ca un cerb speriat, călări cu repeziciune timp de-o clipă, în cercuri scurte, ca și cum n-ar fi știut încotro s-o apuce, asemenea unei păsări înainte de-a porni în călătoria cea lungă, cînd se mai rotește de cîteva ori în jurul cuibului. Iar după ce alergă puțin de-a curmezișul cîmpiei, călătorii noștri îl pierdură din ochi după prima ridicătură.

Ciinii, care dăduseră și ei semne de mare neliniște de la un timp încoace, îl urmară o bună bucată de timp, apoi se opriră, se așezară jos și începură să chelălăiască încet și jalnic, prevestind cine știe ce nenorocire.

XIX

Cum, dacă nu s-o ţine pe picioare ?
(Shakespeare)

Numeroasele întîmplări relatate mai sus s-au petrecut într-un răstimp foarte scurt, încît bătrînul, care observase chiar şi cel mai neînsemnat amănunt, nu mai avu cînd să-şi exprime părerile în legătură cu ceea ce-l făcuse pe străin să se poarte atît de ciudat. După dispariţia tînărului pawnee clătină din cap şi, pe cînd pornea spre marginea desişului pe care-l părăsise tocmai atunci indianul, bombăni :

— În aer sînt mirosuri şi sunete, cu toate că simţurile mele nu mai sînt bune de nimic, aşa că nici nu le simt, nici nu le aud.

— Nu se vede nimic, strigă Middleton, care se ţinea tot timpul după el. Ochii şi urechile mele sînt cît se poate de bune, şi-ţi garantez că nu se vede şi nu se aude nimic.

— Ochii tăi sînt buni, şi nici surd nu eşti, răspunse *trapper*-ul, cu o umbră de dispreţ ; nu, băiete, nu. Ei pot fi buni pentru a vedea ce se petrece într-o biserică sau pentru a auzi cum bat clopotele ; dar înainte de-a petrece un an de zile în prerie, poţi lua un curcan drept un bivol şi mugetul unui bivol drept tunet. Pe cîmpiile

astea pustii natura te înșală, căci aerul îți așterne în fața ochilor o pînză aidoma unei ape, și cu greu poți deosebi preriile de marea cea adevărată. Dar acolo, departe, se află un semn asupra căruia un vînător nu se înșală niciodată.

Trapper-ul arătă spre un pîlc de vulturi care pluteau deasupra cîmpiei, la o distanță nu prea mare de ei, acolo unde se părea că-și ațintise privirile și războinicul pawnee. În primul moment, Middleton nu putu deslușî micile puncte negre care umbreau fața întunecată a norilor, dar cum păsările se apropiau cu repeziciune, le putu distinge mai întîi formele, apoi auzi și fîlfîitul aripilor lor grele.

— Ascultă ! spuse *trapper*-ul, după ce izbuti să-l facă și pe Middleton să deslușească șiragul jucăuș al păsărilor. Acum se pot auzi și bivolii, sau bizonii, după cum găsește de cuviință să le spună doctorul, cu toate că vînătorii de prin partea locului le spun bivoli. Și eu cred că un vînător e mai în măsură să-și dea cu părerea asupra unui animal sau asupra numelui acestuia, adăugă el, uitîndu-se cu înțeles la Middleton, decît unul care a răsfoit paginile unei cărți, în loc să străbată fața pămîntului pentru a afla numele și firea viețuitoarelor ce-l locuiesc.

— Despre obiceiurile acestora vă pot vorbi eu, strigă naturalistul, care numai rareori scăpase prilejul să nu aducă în discuție punctul așa de disputat al studiilor lui favorite. Numai că trebuie să avem cea mai mare grijă în ceea ce privește utilizarea corectă a definițiilor, pe care trebuie să le privim din punct de vedere științific.

Dar privirile tuturor fură atrase de o priveliște nemaipomenită, care li se desfășura chiar în fața ochilor. Pînă și sfioasa Inez se grăbi să vină lîngă Middleton pentru a putea vedea mai bine, iar Paul o chemă și pe Ellen, prinsă de îndatoririle ei domestice, ca să fie martoră la scena aceea atît de plină de viață.

În decursul tulburătoarelor întîmplări pe care am fost datori să vi le povestim, preria rămăsese într-o singurătate deplină. Cerul se întunecase, e drept, de mulțimea stolurilor de păsări călătoare, dar în afară de cei doi ciini și de măgarul doctorului, nici un singur patruped nu însufleţise nemărginitele întinderi ale cîmpiei. Şi iată că acum o neașteptată invazie de animale schimbă scena ca prin farmec.

Întîi fură văzuți cîțiva tauri enormi, gonind peste ridicăturile cele mai îndepărtate ale preriilor, după aceea urmară șiruri nesfîrșite de cîte un singur animal, apoi năvăli o masă așa de compactă de trupuri strînse unele într-altele, încît culoarea cafenie a ierburilor preriei fu acoperită cu totul de nuanța ceva mai închisă a blănurilor lor mițoase. Ciurda, pe măsură ce coloana se lungea și se îngroșa, semăna tot mai mult cu stolurile acelea fără număr de păsări mai mici, ce se văd deseori apărînd în lungi șiraguri din înaltul cerului și sînt tot atît de numeroase ca și frunzele pădurilor peste care trec. Nori de praf, ca niște mici coloane, se ridicau chiar din mijlocul ciurdei, ori de cîte ori vreun animal, mai furios decît celălalt, scurma pămîntul cu coarnele ; iar din cînd în cînd se auzea, purtat de vînt, cîte un muget prelung.

Peste cei ce urmăreau spectacolul acesta sălbatic și așa de măreț, se așternu o lungă și apăsătoare tăcere care fu, în cele din urmă, întreruptă de *trapper* : acesta, fiind mult mai obișnuit cu asemenea privelişti, era și mult mai puțin copleșit de ea, sau poate că se lăsase mai puțin copleșit decît ceilalți, fiindcă pentru ei scena era de o uluitoare noutate.

— Iată, pe-acolo trec zece mii de animale, fără nici un paznic sau proprietar, în afară de Cel care le-a dat viață și le-a dăruit aceste largi cîmpii drept pășune. Nici cel mai fălos guvernator al tuturor Statelor n-ar putea vîna pe pămînturile sale un taur mai semeț decît unul dintr-ăștia, aflați la îndemîna celor mai umili ; și nici după ce

i-a scos mușchiul sau fleica n-ar putea-o mînca cu aceeași poftă ca cel care și-a îndulcit hrana cu osteneală și și-a cîștigat-o potrivit legilor naturii, stăpînind în mod cinstit ceea ce i-a scos Domnul în cale !

— Dacă pe platourile preriilor fumegă vreo cocoașă de bivol, sînt de aceeași părere cu *trapper*-ul, îl întrerupse, plin de voie bună, căutătorul de miere.

— Da, băiete, căci tu ai gustat și ți-ai dat seama de adevăratul înțeles al lucrurilor. Dar ciurda cîrmește spre noi și s-ar cuveni să ne pregătim a o primi după cum se cuvine. Dacă ne-am ascunde, bestiile astea cornute ar da buzna peste noi și ne-ar călca în picioare ca pe niște viermi ; așa că-i vom pune la adăpost pe cei mai slabi, iar ceilalți se vor așeza la posturi, ca o adevărată avangardă, așa cum trebuie să facă niște bărbați și niște vînători.

Și cum timpul care le rămăsese era foarte scurt, porniră cu cea mai mare seriozitate să aducă la îndeplinire ceea ce se cerea făcut. Inez și Ellen fură așezate la una din marginile desișului, cît mai departe de ciurda care se apropia. Asinus fu postat la mijloc, ținîndu-se seama de nervozitatea lui obișnuită : iar bătrînul și cei trei tovarăși ai săi se împărțiră așa încît să poată abate capul coloanei de animale în caz că acestea s-ar apropia prea mult de ei. După mișcările nehotărîte ale celor cincizeci sau o sută de tauri care conduceau ciurda, direcția pe care urmau s-o apuce era însă neclară. Dar un muget îngrozitor porni din spatele coloanei de praf, iscată chiar atunci în mijlocul ciurdei ; îi răspunseră printr-un fel de croncănit înfiorător toate stolurile de păsări de pradă ce zburau pe deasupra, ceea ce dădu animalelor un nou imbold și orice urmă de nehotărîre, în ceea ce privește direcția, pieri. Și, ca și cum ar fi fost fericite c-au descoperit semnele destul de îndoielnice ale unei păduri, toată grămada aceea uriașă de animale porni spre o țintă sigură, începînd să alerge în linie dreaptă spre micul re-

fugiu de tufișuri pe care l-am pomenit atît de des pînă acum.

În clipa aceea, primejdia deveni așa de vădită, încît ar fi pus la grea încercare chiar și nervii cei mai tari. Flancurile masei aceleia întunecate de trupuri înaintau în așa fel, încît formară o linie de front concavă, și fiece ochi ce scînteia cu atîta ferocitate din părul stufos și încîlcit care acoperea capetele taurilor era ațintit asupra desișului. Părea că fiecare animal caută să-și întreacă vecinul pentru a ajunge mai repede în desișul mult dorit ; și cum asupra celor din față se împingeau cele cîteva mii de animale din spate, se părea că animalele care conduceau ciurda se vor repezi asupra grupului ascuns în tufiș, așa că pieirea acestuia era un fapt mai mult decît sigur. Fiecare dintre oamenii noștri trăia dramaticul moment al pericolului în felul lui propriu, potrivit caracterului și împrejurărilor în care se găsea.

Middleton șovăia. Simțea cîteodată îndemnul de-a o lua pe Inez lîngă el și de-a încerca să scape prin fugă. Dar, dîndu-și seama că e cu neputință să alerge mai repede ca un bizon aținat, puse mîna pe armă, hotărît să țină piept acestei ciurde fără număr. Facultățile doctorului Battius atinseră foarte repede culmea unei tulburări mintale. Formele întunecate ale animalelor din ciurdă își pierdură preciziunea liniilor, iar naturalistul începu să-și imagineze că vede sălbatica adunare a tuturor creaturilor lumii alergînd asupra lui ca un singur trup, vrînd parcă să răzbune feluritele injurii pe care, în decursul vieții lui de muncă neobosită, închinată științelor naturii, le pricinuise cîtorva genuri. Așa că sistemul lui nervos fu atins de paralizia aceea pe care-o simțim cu toții cînd sîntem prada unui coșmar. Incapabil de-a fugi sau de-a face un singur pas înainte, rămase țintuit locului ; dar în curînd dragostea lui înflăcărată pentru știință îl făcu să uite de orice, și vrednicul naturalist începu, printr-un deznădăjduit efort, să claseze cîteva din

animalele care se apropiau. În timpul acesta, Paul o chema pe Ellen să vină lîngă el, ca să-l ajute să strige cît mai tare, dar glasul lor se pierdu în mugetele și tropăiturile ciurdei. Era foarte furios, cu toate că se simțea atît de încăpățînarea bestiilor și de sălbăticia privelișții, și aproape înnebunit din pricina interesului ce i-l stîrneau și a unui fel de teamă inconștientă, în care drepturile naturii se amestecau destul de ciudat cu grija pentru Ellen; și aproape că-și scuipă plămînii strigîndu-l pe bătrînul său prieten ca să facă ceva pentru a opri animalele.

— Hai, bătrîne *trapper*, răcni el, dă drumul uneia din vicleniile cu care te-a învățat preria, căci altfel vom fi striviți sub un munte de cocoașe de bivol!

Bătrînul, care stătuse tot timpul rezemat de carabina lui, uitîndu-se cum își schimbă ciurda direcția, hotărî c-a sosit momentul să dea semnalul de pornire. Își ridică arma spre taurul din fruntea hoardei și cu o vioiciune care făcea mare cinste tinereții sale apuse, trase. Glontele nimeri animalul drept în cap, între firele de păr încîlcite dintre coarne, și animalul căzu în genunchi; apoi începu să-și scuture cu iuțeală capul și se ridică pe neașteptate, ca și cum lovitura i-ar fi dat un nou imbold. Nu mai era timp de șovăială. Și atunci *trapper*-ul își aruncă carabina la pămînt, își desfăcu brațele și porni cu mîinile goale, drept spre masa tălăzuitoare a animalelor.

Fața unui singur om, susținut de hotărîrea și de forța aceea pe care numai inteligența le poate dărui, reușește mai întotdeauna să impună respect animalelor. Taurii din fruntea coloanei dădură înapoi, iar pentru o secundă înaintarea fu frîntă pe neașteptate și o masă densă de animale se înghesui pînă în față de tot, în timp ce alte sute din spate fură date peste cap. Apoi, din spate, se auzi un nou și înfiorător muget și turma se puse iarăși în mișcare. Capul coloanei se răzleți însă de rest și *trapper*-ul, încremenit ca o statuie, despărți masa de animale în două

curente vii. Middleton și Paul urmară numaidecît pilda bătrînului și înfruntară și ei primejdia, alcătuind un fel de stavilă.

Opreliștea pusă animalelor din față apără pentru cîteva clipe desișul. Dar cum grosul ciurdei presa din ce în ce mai puternic linia descoperită a apărătorilor, și cum praful se îngroșase în așa măsură încît aceștia nu se mai vedeau aproape deloc, pericolul năvălirii animalelor asupra desișului creștea cu fiecare clipă. Iar *trapper*-ul și tovarășii lui începură să se teamă ; și, încet-încet, prinseră să dea înapoi din fața mulțimii aceleia furioase de animale, cînd un taur țîșni atît de aproape de Middleton, încît îl și atinse : iar în clipa următoare străbătea desișul cu iuțeala vîntului.

— Apropiați-vă, strigă bătrînul, sau de nu, îl vor urma o mie de alți diavoli !

Dar sforțările lor ar fi rămas fără nici un fel de rezultat, căci n-ar fi putut înfrunta torentul acela viu, dacă Asinus, care-și văzuse pășunea încălcată cu atîta sălbăticie, n-ar fi scos un zbierăt îngrozitor. Pînă și cel mai puternic și furios taur se cutremură auzind strigătul acela necunoscut și amenințător ; iar după asta, fiecare animal începu, înnebunit, să dea înapoi din fața desișului, deși numai cu o clipă înainte dorea să ajungă la el cu aceiași nerăbdare cu care dorește ucigașul să atingă poarta sanctuarului.

Așa că fluviul acela viu se despărți, iar locul se goli pe dată ; cele două coloane începură să se depărteze în unghi drept de lîngă desiș, ca să se reîntîlnească apoi de partea cealaltă, la depărtare de o milă. În clipa cînd bătrînul văzu ce urmări neașteptate avusese vocea măgarului începu să-și reîncarce cu cel mai mare calm arma, bucurîndu-se din cale afară de cele întîmplate.

— Aleargă ca niște cîini cu tinichelele prinse de coadă, așa că nu trebuie să ne temem că se vor întoarce înapoi ; ceea ce animalele din urmă n-au auzit cu propriile lor

urechi, își pot închipui cu multă ușurință ; și dacă-și schimbă totuși hotărîrea, nu ne va fi greu să-l facem pe Jeck să cînte și restul melodiei.

— Măgarul a vorbit, dar Balaam tace, strigă căutătorul de miere, care abia mai era în stare să răsufle ; căci, deși începuse să rîdă cînd îl auzise pe Asinus, încercase o adevărată panică. Omului i s-a tăiat în așa fel vorba, de parcă i s-ar fi așezat pe vîrful limbii un roi de albine tinere și din pricina înțepăturii lor îi e teamă să vorbească !

— Ei, ce mai e nou, prietene ? continuă *trapper*-ul, uitîndu-se către naturalist, care stătea tot nemișcat și tot în extaz. Cum te mai simți, prietene, tu care-ți petreci viața trecînd în catastif numele și firea animalelor de pe cîmpii și a păsărilor din aer, și care te-ai speriat de o hoardă de bivoli în goană ? Cu toate c-ai fi în stare să-mi iei pînă și dreptul de-a le spune pe numele acela care e-n gura fiecărui vînător și negustor de lîngă frontiere.

Dar bătrînul se înșela imaginîndu-și că-l poate provoca pe doctor la o discuție. Începînd din clipa aceea, doctorul n-a mai fost auzit nicicînd, în afară de o singură dată, pronunțînd vreun cuvînt prin care să indice specia sau genul vreunui animal. Refuză cu încăpățînare să mai consume carne de vită, și chiar în clipa de față, cînd se află într-un oraș de pe malul mării, înconjurat de cinstea ce i se cuvine unui savant, întoarce spatele, scuturat de un fior, ori de cîte ori vede acele delicioase cărnuri servite atît de des la ospețele de pe nави și care întrec cu mult în calitate mîncărurile cunoscute sub același nume în renumitele restaurante de la Londra sau în nu mai puțin vestitele restaurante pariziene. Pe scurt, dezgustul vrednicului nostru naturalist pentru carnea de vită se aseamănă întru totul cu cel al unui cîine căruia ciobanul îi pune botniță și-l leagă fedeleș, în așa fel, ca să poată trece peste el toată turma de oi înainte de-a intra în țarcul lor ; se spune că procedeul acesta iscă în bietul

animal o mare scîrbă pentru carnea de oaie, și asta pentru toată viața. Între timp, Paul și *trapper*-ul izbutiră să-și stăpînească hohotele de rîs pe care starea de absență mintală a învățatului lor tovarăș le aținase din nou ; apoi doctorul începu să respire din ce în ce mai tare, ca și cînd plămînii lui ar fi fost acționați de-o pereche de foale, și în cele din urmă fu auzit folosind anumiți termeni, în acea unică împrejurare amintită mai sus.

— *Boves Americani horridi !* exclamă doctorul, punînd un deosebit accent pe cel din urmă cuvînt ; după care amuți din nou, ca un om căruia nu-i pot ieși din minte anumite întîmplări stranii.

— Ei, ochii-s destul de oribili, recunosc și eu, răspunse *trapper*-ul ; creatura asta e destul de groaznică la vedere pentru cineva neobișnuit cu înfățișarea și tumultul vieții adevărate ; dar curajul animalului ăstuia nu-i nici pe departe atît de mare pe cît s-ar părea. Doamne, omule ! dacă ai fi vreodată atacat de o familie întreagă de urși cenușii, așa cum mi s-a întîmplat mie și lui Hector la marile cascade de pe Miss... Ah ! Iată că vine și restul ciurdei, iar la urmă o haită de lupi flămînzi, gata să înhațe animalele bolnave sau pe cele care și-au frînt gîtul cînd s-au dat peste cap. Ah ! dar după ăștia aleargă și-un grup de oameni călare, sau dacă nu, n-am făptuit în viața mea un singur păcat. Aici, băiete, căci îi poți vedea foarte bine din partea asta, chiar în locul acela unde-a împrăștiat vîntul colbul. Roiesc în jurul unui bivol rănit, și-i vin de hac bietei fiare cu săgețile lor.

Middleton și Paul zăriră și ei, nu după mult timp, grupul acela întunecat, pe care privirea ageră a bătrînului îl descoperise mult mai înainte. Erau, într-adevăr, vreo cincisprezece sau douăzeci de oameni călări, care se roteau în jurul unui taur deosebit de vînjos, încolțit din toate părțile ; acesta era prea grav rănit pentru a încerca să fugă, dar și prea mîndru pentru a se lăsa doborît, cu toate că puternicul lui trup slujise drept țintă la zeci de

săgeți. Dar lancea unui indian voinic curmă rezistența animalului, și bivolul își luă rămas bun de la viață printr-un muget care, trecînd peste locul unde se afla grupul călătorilor noștri, ajunse pînă la urechile ciurdei speriate și o sili să-și iuțească pasul.

— Cît de bine cunoaște un pawnee rostul unei vînători de bivoli, spuse bătrînul, după ce privi cîtva timp scena, plin de-o vădită mulțumire. Ați văzut și voi cum a plecat ca dus de vînt înainte de ivirea ciurdei. A făcut asta ca să nu lase urme în aer, ca să poată abate turma din urmă și ca să... Ah ! dar ce-i asta ? Indienii aceia de colo nu-s pawnee ! Penele de pe capul lor sînt aripi și cozi de bufniță... Ah ! așa precum sînt un nenorocit de *trapper* cu vederea scurtă, tot așa și aceia de-acolo sînt o bandă de indieni sioux, fie ei blestemați să fie ! În desiș, băieți, în desiș ! O singură dată de-și mai aruncă ochii spre noi și rămînem goi pînă la piele, și asta tot așa de sigur pe cît e de sigur că fulgerul arde crengile, deși s-ar putea întîmpla ca și propria noastră viață să ne fie pusă în pericol.

Middleton își întoarse fața de la priveliștea aceasta sălbatică pentru a privi ceva care-i făcea mult mai multă plăcere : tînăra și frumoasa lui mireasă. Paul îl apucă pe doctor de braț și, cum *trapper*-ul îl urmă și el numaidecît, întregul grup se adună laolaltă în desiș. După cîteva explicații scurte, în legătură cu noul pericol ce-i amenința, bătrînul, de la care așteptau cu toată încrederea îndrumările necesare, ținînd seama de marea lui experiență, vorbi astfel :

— Asta este o regiune, și trebuie să știți lucrul ăsta cu toții, unde un braț puternic e mult mai folositor decît dreptatea și unde legea oamenilor albi e aproape necunoscută. Așa că totul ține de înțelepciune și de forță. Dacă, urmă el, pipăindu-și fața asemenea omului care cîntărește cu chibzuială toate dedesubturile unei situații încurcate, dacă s-ar putea găsi ceva care să-i silească pe

indienii sioux să se ia la harță cu Ishmael și cu tot neamul lui, atunci noi am putea ieși la iveală, asemenea corbilor după încleștarea fiarelor, culegînd rămășițele de pe jos ; dar mai sînt și indieni pawnee în preajmă. Și ăsta e un lucru cît se poate de sigur, fiindcă tînărul acela n-ar fi îndrăznit să călărească așa de departe de satul lui fără un scop anume. Aici se află, deci, patru tabere, la o depărtare de-o bătaie de tun, și nici una din ele nu poate avea deplină încredere în cealaltă. Și lucrurile astea ne îngreuiază puțin mișcările, mai ales într-o regiune unde ascunzișurile se găsesc așa de rar. Dar sîntem trei oameni bine înarmați și cred că pot spune trei bărbați cu inima tare...

— Patru, îl întrerupse Paul.

— Ce ? spuse bătrînul, uitîndu-se pentru prima dată la tovarășii lui.

— Patru, repetă căutătorul de miere, arătînd spre naturalist.

— Fiecare pădure își are uscăturile ei, urmă, plin de duritate, omul de la hotare. Prietene, va fi nevoie să-ți ucidem măgarul !

— Să-l ucidem pe Asinus ? Ar fi un act de cruzime fără rost.

— Nu înțeleg nimic din cuvintele astea care-și ascund înțelesul în sunete ; cruzime e să jertfești un creștin în locul unui animal. Ar fi tot atît de înțelept să suflăm într-o trompetă sau să lăsăm animalul să zbiere din nou, ceea ce ar însemna să-i ațîți pe indienii sioux.

— Voi răspunde eu însumi pentru tăcerea lui Asinus, care foarte rar glăsuiește fără motiv.

— Se spune că poți cunoaște un om după cei cu care se adună, răspunse bătrînul, și de ce nu și un animal ? Am fost nevoit să fac odată un marș forțat, în timpul căruia am înfruntat nenumărate primejdii, iar tovarășul ce-l aveam nu-și deschidea gura decît ca să cînte ; și multe griji și încurcături mi-a mai făcut acel ins. Asta s-a în-

tîmplat pe vremea poveștii aceleia cu bunicul dumitale, căpitane! Avea însă un gîtlej omenesc și știa să și-l întrebuințeze foarte cuminte în anumite împrejurări, cu toate că nu-și prea bătea capul să țină întotdeauna seama dacă e locul și timpul potrivit unor asemenea lucruri. Vai mie! Dac-aș mai fi și acum ca pe vremea aceea, nu m-ar scoate prea ușor din tufiș o bandă de indieni sioux! Dar la ce folosește lauda cînd vederea și forța s-au dus? Războinicului pe care indienii delaware îl numeau odinioară Șoim, din pricina ochilor lui ageri, acuma i s-ar potrivi mai bine numele de cîrtiță. De aceea, cred că ar fi mult mai cuminte să ucidem animalul.

— Da, se află oarecare adevăr în toate astea, spuse Paul, muzica e muzică, și e totdeauna zgomotoasă fie că e scoasă de o vioară, fie că e făcută de un măgar. Așa că sînt de aceiași părere cu bătrînul și spun că trebuie să ucidem animalul.

— Prieteni, rosti naturalistul, privind cu ochii îndurerați spre tovarășii ce puneau la cale planuri atît de sîngeroase; nu-l ucideți pe Asinus; e un specimen dintr-o rasă despre care se pot spune multe lucruri bune și puține rele. Curajos și docil pentru al său *genus*, modest și răbdător chiar pentru umila lui specie. Am făcut multe drumuri împreună și moartea lui mă va umple de întristare. Cum s-ar simți sufletul tău, venerabile vînător, dacă ar trebui să te desparți într-un fel tot atît de prematur de credincioșul tău cîine?

— Animalul nu va muri, spuse bătrînul, dregîndu-și glasul pe neașteptate și într-un fel care vădea destul de limpede cît de mult îl impresionase apelul doctorului. Dar glasul lui va trebui sugrumat. Leagă-i botul cu frînghia asta, și să lăsăm restul în grija Providenței.

Încredințat astfel de două ori în ceea ce privește tăcerea lui Asinus, căci Paul legă numaidecît botul măgarului așa cum i se ceruse, *trapper*-ul păru mulțumit.

Apoi se îndreptă spre marginea desișului pentru a face unele recunoașteri.

Vacarmul care însoțise trecerea ciurdei pierise și el ; mai bine zis se auzea încă rostogolindu-se peste prerie la o depărtare de o milă. Norii de praf se împrăștiau în bătaia vîntului, și acolo unde cu zece minute înainte fusese o învălmășeală atît de sălbatică, acum era un loc pustiu.

Indienii sioux puseseră mîna pe o pradă bogată și păreau atît de mulțumiți, încît nu se mai interesau de restul ciurdei. Doisprezece din ei rămăseseră însă în jurul taurului doborît, deasupra căruia se roteau, cu aripile nemișcate și privind cu ochi lacomi, cîteva păsări de pradă, pe cînd ceilalți indieni cercetau, călare, împrejurimile, ca și cum s-ar fi așteptat să le iasă în cale și altfel de pradă. *Trapper*-ul, plin de curiozitate, cîntărea forța și examina echipamentul celor care se apropiau mai mult de desiș. Pînă la urmă, arătă lui Middleton pe unul din ei, spunîndu-i că-i Weucha.

— De astă dată nu numai c-am aflat cine sînt, dar știu și ce vor, continuă îngîndurat bătrînul și-și clătină capul. Au pierdut urma lui Ishmael și acum îl caută. Bivolii ăștia le-au ieșit în cale întîmplător și, pornind să-i vîneze, nenorocul a scos la iveală și ridicătura pe care s-a așezat neamul colonistului. Vezi păsările acelea care pîndesc rămășițele animalului doborît de indieni ? În asta stă toată morala vieții din prerie. O bandă de indieni pawnee călătoresc departe de așezările lor pe urma acestor sioux, așa după cum păsările acelea își pîndesc hrana, iar noi, care am intrat destul de adînc în acest joc, trebuie să-i privim și pe unii și pe alții. Ah ! dar ce fac acolo tîrîtoarele acelea ? Pe viața mea, sînt sigur c-au găsit locul unde și-a dat sfîrșitul nenorocitul acela de băiat !

Bătrînul nu se înșelase. Weucha și cu unul din sălbaticii care-l însoțeau ajunseră la locul pomenit, unde se mai vedeau încă urmele luptei și ale vărsării de sînge. Stăteau călare și cercetau semnele acelea bine cunoscute

cu priceperea și înțelegerea obișnuită a îndianului. Lucrul acesta ținu destul de mult și dădu, după cum se părea, roade bune. În cele din urmă scoaseră amîndoi odată un strigăt tot atît de înfiorător și sinistru ca și cel pe care-l scoseseră ciinii cu cîtva timp înainte, cînd văzuseră urmele acelea de moarte, strigăt ce aduse în scurt timp toată banda lîngă ei, întocmai cum lătratul pătrunzător al șacalului adună, așa cum se spune, toată haita în jurul prăzii.

XX

Bine-ai venit, bătrîne Pistol!
(Shakespeare)

Nu trecu mult și *trapper*-ul își dădu seama că Mahtoree e căpetenia indienilor sioux. Acesta răspunsese la chemarea lui Weucha printre cei din urmă și, în clipa cînd ajunse la locul în care se strînsese întreaga bandă, se aruncă jos de pe cal și începu să cerceteze semnele acelei lupte nemaipomenite, cu toată demnitatea și atenția cuvenite rangului și răspunderii ce le avea. Războinicii, căci era cît se poate de limpede că făceau parte din acea tagmă de oameni cruzi și neînfricați, se țineau cu răbdare deoparte ; și atîta timp cît căpetenia lor fu absorbită de o îndeletnicire atît de gravă, nu scoase nici unul o vorbă. Trecură mai multe minute înainte ca Mahtoree să dea semne de oarecare mulțumire. Își plimbă atunci privirea pe pămînt și și-o ațintì asupra semnelor la care se oprise și Ishmael, semne mai mult decît vădite, și tot atît de revoltătoare, ale unei lupte sîngeroase ; apoi făcu semn oamenilor să-l urmeze.

Și întreaga bandă se îndreptă într-un suflet spre desiș, oprindu-se numai la cîțiva iarzi depărtare de locul din care Esther își îndemnase fiii să pătrundă înăuntrul lui. Cititorul își poate cu ușurință imagina că *trapper*-ul și

tovarăşii lui priveau cu groază manevra lor ameninţătoare. Bătrînul îi adună pe toţi cei în stare să poarte arma lîngă el şi-i întrebă, de-a dreptul, cu glas scăzut însă, ca nu cumva vorbele lui să ajungă la urechile indienilor, dacă sînt pregătiţi să se bată pentru libertatea lor, sau poate că au de gînd să urmeze un drum ceva mai blînd, drumul înţelegerii adică. Şi cum lucrul acesta îi privea în aceeaşi măsură pe toţi, el puse întrebarea ca şi cum ar fi fost vorba de un consiliu de război şi într-un fel care mai amintea urmele unei vechi trufii militare. Paul şi doctorul îşi aveau fiecare părerea lui, deosebită de a celuilalt ; cel dintîi voia să se pună numaidecît mîna pe arme, iar al doilea susţinea cu toată căldura o politică ceva mai paşnică. Middleton, care-şi dădu seama că între cei doi bărbaţi, mînaţi de sentimente atît de diferite, s-ar putea isca o discuţie cît se poate de înfierbîntată, ceea ce ar fi fost deosebit de primejdios, găsi nimerit să joace rolul de arbitru ; sau, mai bine zis, să rezolve problema singur. Înclina şi el de partea soluţiei paşnice, fiindcă era limpede că duşmanii, mult mai numeroşi, i-ar nimici în mod sigur.

Trapper-ul ascultă argumentele tînărului soldat cu cea mai mare atenţie ; şi cum acesta vorbea cu siguranţa omului care nu se lasă orbit de frică, îl convinse şi pe bătrîn.

— Asta-i drept, spuse *trapper*-ul, după ce Middleton termină de vorbit ; e foarte adevărat că ceea ce omul nu poate săvîrşi cu forţa, trebuie să dobîndească prin înţelepciune. Căci înţelepciunea îl face mai puternic decît bivolul şi mai iute decît gazela. Rămîneţi pe loc acum şi ţineţi-vă cît mai aproape unul de altul. Viaţa mea şi capcanele mele nu preţuiesc mare lucru cînd se află în joc fericirea atîtor suflete omeneşti, mai cu seamă că eu cunosc toate ascunzişurile vicleniei indienilor. Aşa că mă voi duce în prerie singur. Şi nădăjduiesc să pot abate

privirea tribului sioux de la tufişul ăsta, dîndu-vă prilej şi timp pentru fugă.

Apoi, ca şi cum ar fi fost hotărît să nu-şi plece urechea la nici o împotrivire, bătrînul îşi puse liniştit carabina pe umăr şi, străbătînd netulburat desişul ieşi în prerie ; dar făcu în aşa fel, încît indienii nu-l văzură apărînd din desiş.

Cînd în faţa indienilor sioux se ivi silueta unui bărbat îmbrăcat în haine de vînătoare şi purtînd o binecunoscută şi temută armă, aceştia fură cuprinşi de o mare mirare, deşi se fereau să şi-o arate. Viclenia *trapper*-ului reuşi în aşa măsură, încît nici unul din ei nu-şi putu da seama dacă bătrînul venise din prerie sau din desiş, cu toate că se uitau tot timpul, plini de neîncredere, spre tufiş. Apoi se opriră la o aruncătură de săgeată de tufiş ; dar cînd bătrînul se apropie destul de mult pentru ca aceştia să-şi poată da seama că nuanţa aceea roşcată, pe care timpul şi soarele o aşternuseră pe figura acestuia, acoperea o faţă palidă, începură să se dea încetul cu încetul înapoi, pînă ajunseră la o distanţă ce-i punea în afara primejdiei unei arme de foc.

În timpul acesta, bătrînul continua să înainteze, pînă cînd ajunse destul de aproape ca să poată fi auzit cu uşurinţă. Apoi se opri şi, aruncîndu-şi carabina la pămînt, ridică mîinile cu palma întoarsă spre ei, în semn de pace. Şi după ce-şi linişti ciinele prin cîteva cuvinte mustrătoare, căci animalul supraveghea grupul de sălbatici într-un fel ce lăsa să se vadă că-şi dădea foarte bine seama că e vorba de oamenii care-i capturaseră cu puţin înainte stăpînul, începu să vorbească în limba indienilor sioux :

— Fraţii mei sînt bineveniţi, spuse el, luîndu-şi, din viclenie, rolul de stăpîn al acelor locuri şi purtîndu-se după toate regulile ospitalităţii. Sînt departe de satele lor şi sînt flămînzi. N-ar vrea să mă urmeze în lăcaşul meu pentru a mînca şi a dormi ?

De îndată ce-i auziră vocea, strigătul de bucurie care izbucni din douăsprezece gîtlejuri îl încredinţă pe înţeleptul *trapper* că aceştia îl recunoscuseră. Dar, dîndu-şi seama că e prea tîrziu ca să mai dea înapoi, profită de uluiala care pusese stăpînire pe ei, în timp ce Weucha îi lămurea cu cine au de-a face, şi porni să înainteze din nou, pînă ce ajunse în faţa temutului Mahtoree. A doua convorbire dintre cei doi bărbaţi atît de remarcabili începu prin obişnuitele semne de neîncredere ale oamenilor de la frontieră. Preţ de o clipă rămaseră fără să scoată o vorbă, în care timp se cercetară unul pe altul.

— Unde sînt tinerii tăi ? întrebă cu multă asprime şeful teton, după ce se convinse că faţa încremenită a *trapper*-ului refuză să trădeze tainele stăpînului său, cu toată căutătura lui înfiorătoare.

— Cuţitele-lungi nu umblă în bandă ca să prindă castorii. Sînt singur.

— Capul tău e alb, dar ai limba înspicată. Mahtoree a fost în tabăra ta. Şi el ştie că nu eşti singur. Unde e tînăra ta soţie şi războinicul pe care l-am găsit cu tine în prerie ?

— N-am soţie. I-am spus doar fratelui meu că femeia şi prietenul ei sînt nişte străini. Cuvintele unui om bătrîn ca mine trebuie crezute, nu uitate. Indienii dakota i-au găsit pe călători dormind şi şi-au închipuit că aceştia nu mai au nevoie de cai. Femeile şi copiii feţelor-palide nu-s obişnuiţi să meargă pe jos cale lungă. Caută-i acolo unde i-ai lăsat.

Ochii tetonului aruncară scîntei cînd răspunse :

— Au plecat ; dar Mahtoree e un şef înţelept, iar ochii lui pot să vadă pînă foarte departe.

— Vede oare şeful tetonilor vreun om pe cîmpiile astea goale ? răspunse *trapper*-ul cu aceeaşi expresie neclintită. Sînt foarte bătrîn şi vederea mi-a mai slăbit. Unde sînt ?

Şeful rămase tăcut o clipă, ca şi cum n-ar fi găsit că e de demnitatea lui să tăgăduiască un fapt de care nu se îndoia. Apoi, arătînd urmele de pe jos, spuse, îndulcindu-şi vocea şi căutătura într-un chip cu totul neaşteptat :

— Tatăl meu şi-a agonisit înţelepciunea în multe ierni; mi-ar putea spune atunci ai cui mocasini au lăsat urmele acestea ?

— Au fost lupi şi bivoli prin prerie, şi poate c-au fost chiar şi pume.

Mahtoree îşi aruncă privirea spre desiş, ca şi cum presupunerea aceasta din urmă ar fi putut avea oarecare temei. Şi arătînd într-acolo, porunci tinerilor lui războinici să facă o recunoaştere mai temeinică ; dar în acelaşi timp le atrase atenţia, uitîndu-se cu asprime spre *trapper*, c-ar putea fi atraşi în cursă de cuţitele-lungi. Trei sau patru tineri, pe jumătate goi şi cu privirea ageră, îşi biciuiră caii ca la comandă şi ţîşniră înainte pentru a-i executa ordinul. Bătrînul tremură puţin cînd văzu manevra sălbaticilor, gîndindu-se la firea năvalnică a lui Paul. Tetonii dădură roată desişului de vreo cîteva ori, apropiindu-se de el din ce în ce mai mult, apoi se întoarseră în galop înaintea căpeteniei lor şi-i raportară că desişul pare cu adevărat deşert. Cu toate acestea, *trapper*-ul supraveghea fără încetare ochii lui Mahtoree pentru a dibui ce gînduri îi trec prin minte şi, dacă i-ar fi fost cu putinţă, pentru a-i abate în vreun fel oarecare neîncrederea ; dar, deşi era deprins să cerceteze felul de-a reacţiona al indienilor nu-şi putu da seama numai după ceea ce citea pe chipul şefului teton dacă acesta credea sau nu vorbele propriilor săi războinici. În loc să răspundă la ceea ce-i aduseseră la cunoştinţă iscoadele, începu să vorbească, plin de gingăşie, cu calul său ; apoi, făcînd semn unui tînăr să ţină frîul, sau mai curînd căpăstrul prin care-şi stăpînea animalul, îl luă pe *trapper* de braţ şi-l duse puţin mai la o parte de restul bandei.

— Fratele meu a fost oare războinic ? întrebă vicleanul indian pe un ton care voia să pară împăciuitor.

— Oare frunzele nu acoperă copacii în anotimpul roadelor ? Haide : indienii dakota n-au văzut în viața lor atîția războinici cîți am văzut eu dîndu-și sufletul. Dar ce însemnătate pot avea aducerile aminte, adăugă el în englezește, cînd membrele înțepenesc și vederea scade ?

Șeful teton îl privi cu asprime cîteva clipe, ca și cum ar fi vrut să dea în vileag prefăcătoria cuvintelor pe care le auzise ; dar limpezimea ochilor și fața neclintită a *trapper*-ului îi întăreau cuvintele, văzînd că spusese adevărul-adevărat ; luă deci mîna bătrînului și și-o așeză foarte curtenitor pe cap, în semn de respect, așa cum se cuvenea anilor și experienței acestuia.

— De ce spun atunci cuțitele-lungi fraților lor roșii să-și îngroape *tomahawk*-ul, spuse el, deși tinerii lor nu-și uită niciodată vitejia, întîlnindu-se atît de des unii cu alții și pătîndu-și mîinile de sînge ?

— Națiunea mea e mult mai numeroasă decît bivolii preriilor și porumbeii văzduhurilor. Certurile lor sînt dese, cu toate că războinicii lor sînt puțini la număr. Nu toți ies pe cîmpul de luptă, ci numai cei înzestrați cu darul vitejiei, și de aceea ei văd atîtea bătălii.

— Nu-i așa : tatăl meu greșește, răspunse Mahtoree, zîmbindu-i în același timp cu multă căldură, ca și cum ar fi vrut să-și ceară iertare c-a fost nevoit să contrazică un om atît de bătrîn, un om pentru a cărui existență și vîrstă avea tot respectul. Cuțitele-lungi sînt plini de înțelepciune și de vitejie ; și toți bărbații lor ar vrea să fie războinici. Și ar lăsa pieilor roșii sarcina de-a săpa rădăcinile și de-a plivi grînele ; dar un dakota nu se naște pentru a trăi ca o femeie ; căci el trebuie să lovească în triburile pawnee și omaha dacă nu vrea să se piardă numele strămoșilor săi.

— Stăpînul Vieții privește cu ochi binevoitori spre copiii Săi care mor în lupta dusă pentru dreptate ; dar El rămîne orb și urechile Lui sînt surde la strigătele unui indian care-și găsește moartea în timp ce jefuiește sau își vatămă semenii.

— Tatăl meu e bătrîn, spuse Mahtoree, uitîndu-se la tovarășul său copleșit de ani cu o privire plină de ironie, care arăta îndeajuns că face parte dintre cei ce trec cu ușurință peste stavilele puse de vîrstă. E foarte bătrîn ; a făcut vreo călătorie în țara cea îndepărtată ? Și și-a dat el oare osteneala să se întoarcă înapoi și să povestească celor tineri ceea ce-a văzut ?

— Tetonule ! răspunse *traperr*-ul lovind mînios cu patul carabinei în pămînt, deși își privea tovarășul cu obișnuita lui seninătate. Am auzit că în poporul meu se găsesc bărbați care se îndeletnicesc cu meșteșugul de-a vindeca bolile și că pînă la urmă ajung să-și închipuie că sînt ei înșiși zei ; și rîd de credință, crezînd numai în deșertăciunile lor. Asta poate fi adevărat ; și e adevărat, fiindcă i-am văzut cu ochii mei. Dar un războinic care-și duce zilele într-un lăcaș ce are drept acoperiș norii, un lăcaș de unde poate privi în fiecare clipă și cerul și pămîntul, și care vede în fiecare zi atotputernicia Marelui Spirit, ar trebui să fie mai umil. Și o căpetenie tetonă ar trebui să fie mult prea înțeleaptă ca să rîdă atunci cînd e vorba de dreptate.

Vicleanul Mahtoree, care văzuse că purtarea lui îngăduitoare nu făcuse cine știe ce impresie asupra bătrînului, schimbă pe loc tactica și începu să vorbească despre ceva care-l interesa în mult mai mare măsură. Își puse curtenitor mîna pe umărul *trapper*-ului și-l conduse puțin mai departe, pînă ajunseră la o depărtare de aproape cincizeci de pași de marginea desișului. Își aținti căutătura-i pătrunzătoare pe fața cinstită a bătrînului și urmă :

— Dacă tatăl meu şi-a ascuns tinerii în desişul acesta, să le spună să iasă afară. Poţi vedea bine că unui dakota nu-i e frică ; Mahtoree e o căpetenie mare ; un războinic cu capul alb şi pe cale de-a pleca în ţara Spiritelor nu poate avea limba înspicată, asemenea şarpelui.

— N-am spus minciuni. De cînd Marele Spirit mi-a dăruit viaţă, am trăit tot timpul prin păduri şi pe cîmpiile goale, fără casă şi fără familie. Sînt un vînător şi umblu pe poteca mea singur.

— Tatăl meu are o carabină bună. S-o îndrepte spre desiş şi să tragă.

Bătrînul şovăi o clipă, pe urmă începu să se pregătească, încet, pentru a da toată greutatea cuvenită cuvintelor pe care tocmai le spusese, căci înţelese numaidecît că altfel nu putea adormi bănuiala vicleanului său tovarăş. Apoi, în timp ce-şi apropia arma de ochii lui tulburaţi şi slăbiţi de vîrstă, aceştia trecură peste diferitele obiecte ce se găseau printre frunzele multicolore ale desişului pînă cînd izbutiră să se fixeze asupra tulpinii cafenii a unui copac subţire. Şi, avînd în faţa ochilor numai obiectul acesta, ridică arma şi trase. Dar abia ieşi glontele din ţeavă, că mîna *trapper*-ului şi fu cuprinsă de tremur, lucru care, dacă i s-ar fi întîmplat cu o secundă mai devreme, l-ar fi făcut cu totul incapabil de o asemenea încercare îndrăzneaţă. Urmară cîteva clipe de linişte înspăimîntătoare ; bătrînul se aştepta să audă ţipetele femeilor ; dar în timp ce fumul se destrăma în vînt, privirea lui descoperi copacul acela subţire, a cărui coajă fusese jupuită de glonte, şi se simţi fericit că vechea-i măiestrie nu-l părăsise încă. Lăsă arma în jos şi se întoarse din nou către tovarăşul său, cu un aer plin de siguranţă :

— Fratele meu e mulţumit ?

— Mahtoree e una din căpeteniile indienilor dakota, răspunse vicleanul teton şi-şi puse mîna pe piept, dîndu-i astfel toate asigurările că-l crede. El ştie că un războinic

care a fumat în consiliile de război pînă i-a albit părul cu totul nu poate umbla într-o tovărăşie îndoielnică. Dar oare tatăl meu n-a călărit, mai demult, asemenea unui şef bogat al feţelor-palide, în loc să meargă pe jos ca un konza flămînd ?

— Niciodată ! Wahcondah mi-a dăruit picioare şi totodată hotărîrea de-a mă folosi de ele. Şaizeci de veri şi de ierni am călătorit în pădurile Americii, şi zece ani grei am trăit pe cîmpiile astea nesfîrşite, fără să fi avut prea des nevoia de-a mă folosi de celelalte creaturi ale Domnului pentru a merge dintr-un loc într-altul.

— Dacă tatăl meu a trăit aşa de mult în umbra pădurilor, atunci de ce-a venit în prerie ? Soarele îl va arde cu totul.

Bătrînul se uită cîtva timp cu tristeţe de jur împrejur, apoi se întoarse cu un aer aproape încrezător spre tovarăşul său şi-i spuse :

— Am petrecut primăvara, vara şi toamna vieţii mele printre copaci. Şi iată că iarna zilelor mele a sosit şi ea, şi m-a găsit acolo unde mi-a plăcut să trăiesc, în liniştea pădurilor ! Tetonule, eu n-am dormit fericit decît acolo unde ochii mei puteau privi printre crengile brazilor şi ale fagilor spre lăcaşul Spiritului cel Bun al poporului meu. Iar dacă simţeam nevoia să-mi deschid inima Lui, în timp ce focurile Sale ardeau deasupra capului meu, poarta era deschisă şi se afla drept în faţa ochilor mei. Dar topoarele şi tăietorii de lemne m-au trezit. Şi timp foarte îndelungat, urechile mele n-au auzit decît zgomotul topoarelor care doborau copacii. Am răbdat zgomotul ăsta ca un războinic şi ca un bărbat ; căci am ştiut eu de ce rabd ; dar cînd temeiurile astea au pierit, m-am hotărît să fug de zgomotele acelea blestemate. Şi asta a însemnat o grea încercare pentru curajul şi deprinderile mele ; dar auzisem vorbindu-se de întinderile astea pustii şi am venit aici, ca să nu mai văd cu cîtă patimă nimi-

cesc pădurile semenii mei. Spune-mi, oare n-am făcut bine ?

Îndată ce termină de vorbit, *trapper*-ul își puse degetul său lung și slab pe umărul indianului părînd că așteaptă să fie firitisit pentru înțelepciunea sa ; apoi pe fața lui apăru un zîmbet stins, în care triumful se amesteca în chip foarte ciudat cu părerile de rău. Tovarășul său, care-l ascultase cu interes, îi răspunse la întrebare în felul acela scurt, atît de caracteristic rasei sale :

— Capul tatălui meu e aproape alb ; a trăit tot timpul printre oameni și-a văzut multe. Ceea ce face e bine, iar ceea ce spune e înțelept. Să-mi spună mie atunci : e adevărat că n-ai nici o legătură cu cuțitele-lungi care-și caută animalele de-a lungul și de-a latul preriilor și nu le găsesc ?

— Ceea ce am spus e adevărat. Trăiesc singur și nu m-am amestecat niciodată cu semenii cu pielea albă, dacă...

Gura i se închise brusc și cuvintele i se opriră pe buze din pricina unei întîmplări, pe cît de neașteptate, pe atît de supărătoare. Vorbele îi mai stăteau încă pe limbă, cînd tufișurile din apropiere fură date la o parte și toți cei pe care-i părăsise cu puțin mai înainte și de dragul cărora încerca să împace dragostea lui de adevăr cu minciuna pentru a le înlesni fuga, apărură drept înaintea lor. Faptul era atît de neașteptat, încît urmară cîteva clipe de uimire desăvîrșită. Atunci Mahtoree, pe a cărui față nu se clinti nici un singur mușchi care să-i trădeze mirarea și surpriza, arătă spre grupul de prieteni ai *trapper*-ului cu un aer de disprețuitoare politețe și cu un zîmbet ce-i lumină doar o singură clipă fața întunecată și crudă, așa precum razele soarelui în asfințit descoperă vederii imensitatea norului primejdios, încărcat cu electricitate, gata în orice clipă să se descarce. Se stăpîni totuși și nu scoase o vorbă, nici nu făcu vreun semn care să-i dea gîndurile pe față, ci-și chemă războinicii, așezați ceva

mai la o parte ; aceştia înaintară cu repeziciune pînă în spatele şefului, arătîndu-se gata să-i dea ascultare.

În timpul acesta, prietenii bătrînului continuau să înainteze spre ei. În frunte venea Middleton însuşi, sprijinind făptura firavă a lui Inez şi uitîndu-se din cînd în cînd la faţa speriată a fetei cu căutătura plină de dragoste şi duioşie cu care cată, în împrejurări asemănătoare, părintele la copilul său. Paul, care-o conducea pe Ellen, venea imediat după ei. Dar cu toate că privirea căutătorului de miere n-o ocolea pe înfloritoarea lui tovarăşă, faţa ei era foarte întunecată, iar el aducea mai curînd cu un urs morocănos, gata s-o ia din loc, decît cu un însoţitor blajin, înţelept şi fericit. Obed şi Asinus veneau la urmă ; doctorul îşi mîna măgarul cu o afecţiune aproape tot atît de mare ca şi cea de care dădeau dovadă ceilalţi bărbaţi din grup. Naturalistul mergea mult mai anevoie decît animalul. Picioarele lui păreau la fel de încăpăţînate şi cînd era vorba să înainteze şi cînd trebuia să rămînă pe loc ; şi era o mare asemănare între poziţia lui şi cea a sicriului lui Mahomed, cu toate că pe el îl împiedica să meargă mai repede doar dezgustul. Şi cum ochii naturalistului priveau necontenit într-o direcţie complet opusă grupului de care, vrînd-nevrînd, se apropia, serviră drept punct de reper celor care observau toate aceste mişcări ; şi *trapper*-ul şi tetonii descoperiră atunci numaidecît cheia misterului neaşteptatei lor apariţii.

La o distanţă nu prea mare, văzură cu toţii un alt grup de bărbaţi, puternici şi bine înarmaţi care ocoleau tocmai atunci marginea desişului ; porniră apoi de-a dreptul, cu toate că păreau a fi destul de prevăzători, spre locul unde se afla banda indienilor sioux. Cu alte cuvinte, ochii *trapper*-ului şi ai şefului indian căzură peste toţi membrii familiei colonistului, care erau în stare să poarte arma şi care veneau, după cum se părea, să răzbune cele întîmplate.

Mahtoree și războinicii lui începură să se retragă încetișor de lîngă marginea desișului chiar din clipa cînd îi zăriră, oprindu-se pe o ridicătură care le dădea putința de a îmbrățișa o bună porțiune din cîmpiile acelea pustii în mijlocul cărora se aflau. Abia acolo se opri căpetenia tribului sioux, pentru a chibzui ce hotărîre să ia. Cu toate că indienii se retrăseseră, iar *trapper*-ul fu silit să-i întovărășească, Middleton continuă totuși să înainteze, oprindu-se tot pe aceeași ridicătură, la o depărtare bunicică de războinicii indieni. La rîndul ei, familia colonistului ocupă o poziție ceva mai favorabilă, cu toate că la o distanță mult prea mare. Cele trei grupuri semănau acum cu niște flotile în plin ocean, ce se străduiau să-și dea seama care dintre străini pot fi considerați prieteni și care dușmani.

În răstimpul acesta, cînd nu mai avu loc nici o acțiune propriu-zisă, ochii întunecați și amenințători ai lui Mahtoree se rostogoleau de la un grup la altul, cercetîndu-i pe toți cu multă repeziciune dar și cu pătrundere, ca după aceea să-și întoarcă privirile spre bătrîn și să-i spună, foarte supărat :

— Cuțitele-lungi dau dovadă de multă nebunie. E mai ușor să prinzi o puma în timp ce doarme, decît să întîlnești un dakota orb. Capul alb a vrut să călărească pe calul unui sioux ?

Între timp *trapper*-ul se liniștise și-și recăpătase întreaga lui stăpînire de sine ; își dădu numaidecît seama că Middleton, care văzuse că Ishmael le-a luat urma, a preferat pentru el și ceilalți ospitalitatea unor sălbatici, decît tratamentul ce l-ar fi avut de suferit cu toții după ce-ar fi încăput pe mîna colonistului. Așa că bătrînul se grăbi să netezească el însuși calea pentru ca prietenii lui să se bucure de o primire binevoitoare, de îndată ce pricepuse că era neapărată nevoie să se încheie această nefirească alianță între ei și indienii sioux, pentru a apăra libertatea, dacă nu chiar și viața întregului grup.

— Fratele meu a luat vreodată parte la un război împotriva poporului meu ? îl întrebă el cu cea mai mare liniște pe Mahtoree, care-i aștepta, supărat, răspunsul.

Amenințătoarea figură a războinicului teton se schimbă pe dată, luminîndu-se de bucuria triumfului, așa că orice urmă de cruzime dispăru ; și în timp ce făcu un gest circular cu brațul, răspunse :

— Care trib sau națiune n-a simțit loviturile războinicilor dakota ? Mahtoree e căpetenia lor !

— Și cum i s-au părut cuțitele-lungi ? Luptători adevărați sau niște bieți fricoși ?

La auzul unei asemenea întrebări, pe fața întunecată a indianului păru că se ciocnesc și se luptă, ca într-un adevărat tumult, felurite sentimente. Și pentru o clipă păru că-l stăpînește o ură neîmpăcată ; curînd însă îi luă locul o expresie mai nobilă, ceva mai potrivită cu ținuta unui războinic viteaz, expresie ce deveni din ce în ce mai vădită și mai stăruitoare ; apoi, dîndu-și la o parte ușoara lui haină din piele de căprioară, căută o cicatrice făcută de vîrful unei baionete chiar pe piept, după care răspunse :

— Am dat-o întocmai cum am primit-o : adică față în față !

— Ajunge ! Fratele meu e un șef viteaz, și în același timp unul înțelept. Să privească bine atunci : e oare acela un războinic al fețelor-palide ? Unul ca acela l-a rănit oare pe marele dakota ?

Ochii lui Mahtoree se întoarseră acolo unde arăta mîna bătrînului, pînă se opriră pe făptura istovită a lui Inez. Tetonul căță la fată îndelung, înmărmurit aproape, dar plin de admirație. Și, la fel ca și aceea a tînărului pawnee, căutătura căpeteniei tetone semăna mai curînd cu privirea unui muritor care contemplă o apariție cerească, decît cu aceea a unui bărbat ce-și desfată ochii cu frumusețea unei femei. Dar, scuturîndu-se ca și cum și-ar fi dat singur seama că și-a uitat cu totul de

sine, șeful teton își întoarse privirea către Ellen, asupra căreia nu zăbovi mai mult de-o secundă, într-un fel de admirație mult mai nemijlocită ; apoi începu să cerceteze, rînd pe rînd, pe fiecare bărbat din grup.

— Fratele meu vede acum că limba mea nu-i despicată, continuă *trapper*-ul, pîndind fața tetonului pentru a descifra sentimentele pe care le încerca acesta. Cuțitele-lungi nu-și trimit femeile la război. Eu știu că șeful dakota are să fumeze cu străinii.

— Mahtoree e un șef mare. Cuțitele-lungi sînt binevenite, spuse tetonul, punîndu-și mîna pe piept cu un aer de mare respect, într-un fel care ar fi făcut onoare unui om din orice clasă socială. Săgețile tinerilor mei se află în tolbele lor.

Trapper-ul făcu semn lui Middleton să se apropie și, după cîteva clipe, cele două grupuri se contopiră, apoi bărbații schimbară saluturi pline de prietenie, așa cum e obiceiul războinicilor din prerii. Dar nici pe cînd se schimbau aceste semne de prietenie, așa cum cereau legile ospitalității, șeful teton nu scăpă din vedere celălalt grup al bărbaților albi, ca și cum s-ar fi temut de cine știe ce vicleșug ; iar între timp aștepta să i se dea explicațiile de cuviință. Bătrînul pricepu și el că e nevoie să vorbească ceva mai limpede dacă vrea să păstreze acele slabe și nesigure avantaje pe care le cîștigase pînă atunci. Prefăcîndu-se că cercetează grupul celorlalți albi, care rămăseseră pe loc, pentru a descoperi, chipurile, ce fel de oameni sînt, *trapper*-ul pricepu că Ishmael are de gînd să înceapă numaidecît ostilitățile. Rezultatul unei lupte ce s-ar fi dat pe acele cîmpii deschise între o duzină de locuitori de la frontieră plini de hotărîre, și niște indieni abia pe jumătate înarmați, cu tot ajutorul pe care l-ar fi primit din partea aliaților lor albi, era, potrivit judecății și experienței sale, un mare semn de întrebare ; și cu toate că, în ceea ce-l privea, nu șovăia cîtuși de

puţin să se arunce în luptă, bătrînul *trapper* găsi că e mult mai potrivit pentru anii şi firea lui să ocolească ciocnirea. Simţămintele sale erau, şi pe bună dreptate, în deplină armonie cu cele ale lui Paul şi Middleton, care aveau în paza şi sub ocrotirea lor vieţi mult mai preţioase decît a lui. Şi fiindcă alegerea era atît de chinuitoare, cei trei bărbaţi începură să se sfătuiască, doar-doar vor putea găsi o cale ca să poată scăpa de urmările îngrozitoare la care ar fi dus cel mai mic semn de ostilitate al indienilor ; bătrînul avu toată grija ca în ochii celor ce le supravegheau şi cea mai neînsemnată tresărire a feţei, discuţia lor să pară că n-ar avea alt scop decît acela de-a explica de ce grupul acela de călători se găsea în inima preriei.

— Ştiu că indienii dakota sînt un popor mare şi înţelept, începu în cele din urmă *trapper*-ul, adresîndu-se din nou căpeteniei acestora ; dar şeful lor n-are cunoştinţă de nici un frate ticălos ?

Ochii lui Mahtoree se opriră cu trufie asupra războinicilor indieni, zăbovind, fără să vrea, doar o singură secundă asupra lui Weucha, înainte de-a răspunde :

— Stăpînul Vieţii a creat şefi, războinici şi femei, spuse, fiind convins că acele categorii cuprind toată scara virtuţilor umane, începînd de la cele mai înalte şi mergînd pînă la cele mai umile.

— Şi tot el a creat şi mizerabile feţe-palide. Aşa cum sînt acelea pe care le vede fratele meu nu departe de-aici.

— Ei merg pe jos pentru a face rău ? întrebă tetonul, iar în ochi i se aprinse o scînteie sălbatică, ceea ce trădă îndeajuns faptul că-şi dădea foarte bine seama de pricina care-i silise pe albi să folosească nişte mijloace atît de modeste.

— Animalele le-au fost luate, dar praful de puşcă, plumbul şi aşternuturile mai sînt încă în stăpînirea lor.

— Şi-şi duc bogăţiile în mînă ca nişte konza nenorociţi, ori sînt viteji şi le lasă în grija femeilor, asemenea bărbaţilor care ştiu unde să caute ceea ce au pierdut ?

— Fratele meu vede pata aceea albăstruie, acolo departe, peste cîmpie ? Soarele a atins-o astăzi pentru cea din urmă oară.

— Mahtoree nu-i cîrtiţă.

— E o stîncă şi pe ea se află bunurile cuţitelor-lungi !

Peste faţa tetonului trecu o undă de bucurie sălbatică în timp ce asculta ; apoi, întorcîndu-se spre bătrîn, păru că vrea să-i citească în suflet pentru a se convinge că acesta n-are de gînd să-l păcălească ; după care îşi întoarse privirea spre grupul lui Ishmael şi începu să numere.

— Lipseşte un războinic, spuse el.

— Vede fratele meu corbii aceia ? Acolo e mormîntul lui. A văzut fratele meu sînge în prerie ? Era sîngele lui.

— Ajunge ! Mahtoree e un şef înţelept. Puneţi-vă femeile pe caii războinicilor dakota ; vom vedea, fiindcă ochii noştri văd foarte departe.

Trapper-ul nu mai făcu risipă de alte cuvinte, pentru noi explicaţii. Ştia că băştinaşii au obiceiul să treacă numaidecît la fapte ; împărtăşi deci rezultatul celor discutate şi tovarăşilor săi. Paul se ridică numaidecît şi-o luă pe Ellen de mînă. Dar fură nevoie de cîteva momente pînă ce izbuti să-l convingă şi pe Middleton că Inez nu trebuie să se teamă de nimic. Şi, în timp ce *trapper*-ul era ocupat cu aceste lucruri, Mahtoree se apropie de calul pe care-l destinase femeilor, de propriul lui cal adică, cu vădita intenţie de-a încăleca. Tînărul soldat, însă, luă frîul şi cei doi războinici se uitară unul la altul cu furie şi cu o neîmpăcată trufie.

— Nici un bărbat nu va ocupa locul acela în afară de mine, spuse Middleton tare, în englezeşte.

— Mahtoree e un şef mare, i-o întoarse sălbaticul ; dar nici unul dintre ei nu înţelese cuvintele celuilalt.

— Dacă-i așa, tetonul va întîrzia, șopti bătrînul, care era foarte aproape de acesta ; privește, cuțitele-lungi s-au speriat și peste puțină vreme or să fugă.

Șeful dakota își părăsi numaidecît planul și, aruncîndu-se pe un alt cal, ordonă unuia dintre războinici să-i facă rost și bătrînului *trapper* de unul. Cîțiva tineri indieni descălecară, urcîndu-se apoi pe alți cai, la spatele tovarășilor lor. Doctorul Battius încălecă pe Asinus, și cu toate schimbările acestea, trupa fu gata de plecare într-un răstimp ce dură numai jumătate din timpul pe care l-am folosit noi povestind toate astea.

Cînd Mahtoree văzu că totul e, într-adevăr, gata, dădu semnalul de plecare. Cei mai bine echipați dintre războinici, puțini la număr însă, printre care și căpetenia lor, porniră ceva mai înainte, făcînd o demonstrație amenințătoare, ca și cum ar fi fost gata să atace grupul emigranților. Colonistul care începuse să dea cu adevărat înapoi, își opri numaidecît oamenii și se așezară cu toții în front, iar asta cît ai clipi din ochi. Dar sălbaticii, șireți, în loc să se apropie și să ajungă în bătaia carabinelor din vest, despre care știau bine cît sînt de primejdioase, le dădeau într-una roată, pînă cînd alcătuiră un fel de semicerc, ținîndu-și adversarii sub continua amenințare a unui atac. Pe urmă, cu desăvîrșire stăpîni pe situație, scoaseră un strigăt asurzitor și țîșniră peste prerie, către stîncă, gonind în linie dreaptă și cu iuțeala unei săgeți abia slobozită din arc.

XXI

Cu zeii nu îți pierde vremea, lasă-i,
Signor Battista ; pot să-ți arăt eu drumul.
(Shakespeare)

De îndată ce Mahtoree făcu semnalul care dezvălui adevăratul lui scop, locuitorii de la hotare traseră a salvă ce arătă că-i înțeleseseră gîndul cum nu se poate mai bine. Viteza cu care goneau sălbaticii îi puse însă în afară de orice primejdie, așa că focurile de armă nu-i putură vătăma cu nimic. Iar ca dovadă că atacul dat de familia colonistului nu i-a speriat deloc, căpetenia tetonilor răspunse răpăitului carabinelor printr-un chiot ; apoi își vîntură arma pe deasupra capului, și descrise împreună cu suita lui un larg cerc în prerie, bătîndu-și astfel joc de neputinciosul atac al dușmanilor. Și cum grosul bandei își continua drumul, Mahtoree și micul grup al celor aleși renunțară la manifestațiile acelea de sălbatic dispreț și-și reluară locul în ariergardă, cu o repeziciune și o siguranță care arătau că manevra fusese pusă la cale din timp.

Salvă după salvă răsună în urma lor pînă cînd colonistul, în culmea mîniei, fu silit să renunțe la ideea de a-i vătăma în vreun fel cu armele pe care le avea la îndemînă. Porni apoi, într-un marș rapid, descărcîndu-și din cînd în cînd arma mai mult pentru a da alarma în

fortăreața care fusese lăsată, din prevedere, în grija nefericitei Esther. Urmărirea continuă în felul acesta timp de cîteva minute ; distanța dintre călăreți și urmăritori era din ce în ce mai mare, deși aceștia mărșăluiau cu o neobișnuită repeziciune.

Și ori de cîte ori mica înălțime albastră se ivea proiectată pe cer asemenea unei insule care se ridică din adîncuri, sălbaticii scoteau cîte un strigăt de bucurie. Dar ceața înserării împînzise toată partea dinspre răsărit a preriilor, și înainte ca grupul tetonilor să fi străbătut jumătate din drum, silueta întunecată a stîncii se contopi cu aburii care se îngrămădeau în zare. Nepăsător față de asemenea împrejurare, care-i venea mai curînd în ajutor, Mahtoree își struni puțin calul și-l sili să meargă mai încet, pentru ca animalele războinicilor să-și poată trage puțin răsuflarea. În momentul acela, bătrînul își mînă calul alături de cel pe care călărea Middleton, și-i spuse în englezește :

— Aici e vorba de una din afacerile acelea necurate, la care n-am chef să fiu părtaș.

— Și ce poți face ? Soarta ne-ar fi ca și pecetluită dacă ne-am încredința criminalilor care vin în urma noastră.

— Dacă-i vorba de criminali, fie că-s albi sau roșii, tot un drac e ! Privește înainte, băiete, ca și cînd ai vorbi ceva în legătură cu doctorul nostru, sau ai lăuda animalele tetonilor, fiindcă păcătoșii ăștia sînt tare mîndri cînd le laudă cineva caii, întocmai ca mamele acelea nebune de prin sate și orașe, care se topesc de bucurie cînd le laudă cineva plozii lor obraznici. Așa, mîngîie animalul și pune mîna pe fleacurile acelea cu care i-au împodobit coama ; ațintește-ți ochii asupra unui lucru, iar mintea asupra altuia. Și acum ascultă : dacă sîntem oameni cu judecată, i-am putea părăsi pe tetoni îndată după căderea nopții.

— Binecuvîntat gînd ! exclamă Middleton ; își amintea cu multă durere de privirea plină de admirație cu care-o învăluise Mahtoree pe frumoasa Inez, după care-și dăduse pe față dorința aceea cutezătoare de a o lua sub oblăduirea lui.

— Doamne, Dumnezeule ! ce slabă creatură e omul atunci cînd darurile naturii sînt înecate în învățătura pe care ți-o dăruiesc cărțile și în fel de fel de obiceiuri femeiești. Încă o mișcare și diavolii ăștia de lîngă noi ar afla numaidecît că punem la cale ceva împotriva lor, ca și cum le-ar șopti cineva la ureche în propria lor limbă. A-a, da, îi cunosc bine pe diavolii ăștia ; par la fel de nevinovați ca și-o căprioară zglobie, dar nu se găsește printre ei unul singur care să nu ne supravegheze chiar și cele mai neînsemnate mișcări. Așa că ceea ce avem de făcut trebuie făcut cu cap, căci trebuie să le dejucăm viclenia. Așa e bine ; mîngîie-i coama și zîmbește, ca și cum ai lăuda calul, dar ațintește-ți urechea la cuvintele mele. Ai grijă și nu-ți hărțui animalul, căci, deși nu mă prea pricep la cai, judecata mă face să cred că e nevoie de suflu cînd pornești în viteză și că un picior obosit merge tare anevoie. Semnalul va fi dat de bătrînul Hector, așa că ai grijă. Primul chelălăit, înseamnă că trebuie să te pregătești, al doilea să ieși din învălmășeală și al treilea că e timpul să pornești la drum. Ai înțeles ?

— Cît se poate de bine, spuse Middleton tremurînd de nerăbdare și vrînd să treacă numaidecît la fapte. Mîngîie brațul lui Inez, care-i cuprindea trupul în dreptul inimii și adăugă :

— Cît se poate de bine. Dar grăbește-te, grăbește-te !

— Ei, animalul nu-i leneș, rosti *trapper*-ul în limba tetonilor, ca și cînd ar fi continuat discuția, și-și făcu loc, precaut, prin mulțime, pînă ajunse lîngă calul lui Paul. Îi împărtăși și lui planurile în același fel ca mai înainte. Vioiul și neînfricatul căutător de miere primi vestea fericit, arătîndu-se gata să înfrunte toată banda

sălbaticilor, dacă asta le-ar putea aduce salvarea. Iar cînd bătrînul se îndepărtă și de lîngă perechea aceasta, își aruncă privirea în jur pentru a vedea unde e naturalistul.

Printr-o continuă sforțare, atît a lui cît și a lui Asinus, doctorul își menținuse locul chiar în centrul grupului de indieni, atîta timp cît întrevăzuse fie și cea mai vagă posibilitate ca unul din proiectilele lui Ishmael să poată atinge persoana lui.

Dar după ce primejdia se îndepărtă, sau, mai bine zis, dispăru cu totul, curajul începu să-i reînvie, în schimb curajul „armăsarului" său începuse să scadă. Așa că măgarul și stăpînul său se aflau printre tetonii care alcătuiau un fel de ariergardă. *Trapper*-ul reuși să-i întoarcă animalul într-acolo, fără să trezească nici un fel de bănuială.

— Prietene, începu bătrînul, de îndată ce-i fu cu putință să vorbească, ți-ar face plăcere să petreci vreo doisprezece ani printre sălbatici, cu capul ras și cu fața vopsită, și, poate, alături de-o pereche de neveste și de vreo cinci-șase plozi care să-ți spună tată ?

— Cu neputință ! exclamă speriat naturalistul. Sînt împotriva căsătoriei în general !

— Da, da, ai destule pricini să te temi de o asemenea viață, dar dacă indienii ăștia izbutesc să te ducă pînă la așezările lor, soarta ți-e ca și pecetluită, și asta tot așa de sigur după cum soarele răsare și apune.

— Să mă însoare pe mine c-o femeie care nu mi-e pe plac ?! răspunse doctorul. De ce crime m-am făcut vinovat ca să merit o pedeapsă așa de groaznică ? Să însori un bărbat împotriva voinței sale asta înseamnă să rănești însăși natura umană !

— Fiindcă veni vorba despre natură, nădăjduiesc că nu ți-ai pierdut cu totul darul judecății, răspunse bătrînul cu o expresie de nepătruns, deși în ochii lui adînciți în orbite sclipi un zîmbet, ceea ce arăta că nu era cu desăvîrșire lipsit de umor. Ba mai mult chiar, cînd oamenii

ăştia vor să-ţi arate cît îţi preţuiesc prietenia, te pot însura chiar şi cu cinci-şase femei. Căci eu am cunoscut în zilele mele şefi veneraţi care aveau o droaie de neveste.

— Dar de ce să pună la cale asemenea răzbunare ? întrebă doctorul, în timp ce părul începuse să i se zbîrlească, ca şi cum fiecare fir ar fi tremurat de-atîta supărare. Ce rău am săvîrşit ?

— Asta e dovada prieteniei lor. Cînd vor afla că eşti un mare vraci, tribul te va înfia numaidecît şi cine ştie ce căpetenie puternică îţi va da numele ; şi poate c-o să ţi-o dea şi pe fiica sau pe soţia lui, dacă nu chiar pe amîndouă ; şi asta fiindcă au trăit sub acoperişul lui şi el a avut destule prilejuri să-şi dea seama cît de vrednice sînt.

— Cîrmuitorul şi Fondatorul armoniei naturale să mă apere ! exclamă doctorul. Nu mă trage inima nici măcar spre o singură nevastă, cu atît mai puţin către duplicatele sau triplicatele acestei rase ! Voi încerca, şi de asta sînt sigur, să evadez din aşezămintele lor ceva mai înainte de-a mă găsi într-o situaţie atît de primejdioasă.

— Cuvintele tale ascund multă judecată ; dar de ce n-ai încerca să faci lucrul ăsta de pe acum ?

Naturalistul privi cu groază în jur, ca şi cum ar fi simţit îndemnul să-şi pună numaidecît în aplicare planul său deznădăjduit ; dar indienii care călăreau împrejur i se părură, deodată, de trei ori mai numeroşi, iar întunericul ce începuse să se îndesească deasupra preriei căpătă în ochii lui strălucirea amiezii.

— Ar fi prematur, şi raţiunea interzice asemenea lucruri, răspunse el. Lasă-mă, venerabile vînător, să mă sfătuiesc cu mine însumi, şi atunci cînd planurile mele vor deveni îndeajuns de limpezi, te voi înştiinţa asupra rezoluţiilor luate !

— Rezoluții ! repetă bătrînul, scuturîndu-și capul cu oarecare dispreț ; apoi slobozi puțin frîul, îngăduind calului să se amestece printre animalele indienilor. Rezoluția e un cuvînt care se întrebuințează în oraș, dar care n-are nici un fel de valoare lîngă frontiere. Oare fratele meu cunoaște animalul pe care-l călărește Fața-palidă ? continuă el în limba tribului sioux, adresîndu-i-se unui războinic cu privirea întunecată și arătînd, în același timp, spre naturalist și spre blîndul Asinus.

Tetonul își întoarse privirea pentru cîtva timp spre animal, dar nu găsi de cuviință să-și dea pe față nici măcar o parte din uimirea care-l cuprinse, ca și pe ceilalți tovarăși ai săi, de altfel, cînd văzură un patruped atît de rar. *Trapper*-ul știa foarte bine că în timp ce măgarii și catîrii începuseră să fie destul de cunoscuți de triburile care locuiau în imediata apropiere a Mexicului, mai la nord de fluviul La Plata aceste animale se întîlneau numai cînd și cînd. Așa că imediat ce putu citi pe fața întunecată a sălbaticului adînca și muta uimire pe care-o încerca în clipa aceea, făcu așa cum găsi el că e mai nimerit.

— Crede oare, fratele meu, că acela e unul din războinicii Fețelor-palide ? întrebă, cînd crezu c-a trecut destul timp de cînd acesta cerceta, amănunțit, chipul pașnic al naturalistului.

Fulgerul de mînie care țîșni în clipa aceea din ochii tetonului se putu vedea chiar și în lumina sumbră a stelelor.

— Un dakota e totuna cu un nebun, oare ? fu răspunsul.

— Un dakota face parte dintr-un popor înțelept, cu ochii veșnic treji ; mă miră foarte mult însă că ei nu l-au văzut încă pe marele vraci al cuțitelor-lungi.

— Uff ! exclamă tetonul, și uimirea lui izbucni dintr-o dată din ființa-i rigidă și întunecată, asemenea unui fulger scînteietor care ilumineză bezna nopții.

— Un dakota știe că limba mea nu-i despicată. Așa că să-și deschidă ochii cum trebuie. Nu are în fața lui un vraci foarte mare ?

Nu era nevoie de lumină ca sălbaticul să-și reamintească fiecare trăsătură, costumul și echipamentul într-adevăr neobișnuit al doctorului Battius. La fel ca și restul bandei, de altfel, și după obiceiul tuturor indienilor, acest războinic, care nu-și îngăduia să arunce nici o singură privire fără rost asupra cuiva, căci asta ar fi însemnat să se înjosească, nu trecuse cu vederea vreun amănunt din îmbrăcămintea și purtarea străinilor. Cunoștea pînă și culoarea ochilor și a părului fiecăruia dintre aceste cuțite-lungi, pe care îi întîlnise în împrejurări atît de ciudate ; și chibzuise îndelung doar o descoperi ce oare îi silise pe toți acești oameni, ce alcătuiau un grup atît de curios, să ajungă pînă la colibele asprilor locuitori de pe cîmpiile lui natale. El se oprise asupra feluritelor însușiri fizice ale albilor, cîntărise ceea ce sînt în stare să facă și ceea ce credea el că și-au pus în gînd. Războinici nu erau, deoarece cuțitele-lungi, la fel ca și indienii sioux, își lăsau femeile acasă cînd porneau la luptă. Același lucru se putea spune și despre vînători, ba chiar și despre negustători, vînătoarea și negustoria fiind aproape singurele îndeletniciri pe care le aveau albii cînd apăreau prin satele indienilor. Auzise despre un mare consiliu la care Manahashah, sau cuțitele-lungi, și Washheomantiqua, sau spaniolii, fumaseră împreună ; cu acest prilej cei din urmă au vîndut celor dintîi drepturile asupra acelor întinse regiuni pe unde rătăcise poporul său, în libertate, timp de multe sute de ani — lucru pe care mintea lui numai cu greu putea să-l înțeleagă. Mintea lui simplă nu pricepea pe ce temei poate un popor să ridice pretenții la bunurile altui popor ; și e ușor de înțeles că, după ce *trapper*-ul îi atrase atenția asupra doctorului, sălbaticul fu gata să-și închipuie că în timpul acelui consiliu cuțitele-lungi folosiseră cine știe ce băuturi magice, în care sălbaticul credea cu toată tăria, pentru a

cîştiga ceea ce doreau. Şi, îmboldit de neputinţa pe care ţi-o insuflă ignoranţa, încetă să se arate demn şi reţinut ca mai înainte, şi se întoarse către bătrîn, cu braţele întinse în faţă, ceea ce voia să spună că se află întru totul la bunul lui plac.

— Tatăl meu, zise, să se uite la mine. Sînt un locuitor sălbatic al preriilor ; trupul meu e gol, iar mîinile fără nimic în ele ; pielea mea e roşie. M-am luptat cu triburile de indieni pawnee, konza, omaha, cu osagii şi cu cuţitelelungi. Sînt bărbat printre războinici, dar o femeie printre vrăjitori. Tatăl meu poate vorbi, urechile tetonului sînt deschise. El ascultă aşa cum ascultă căprioara paşii pumei.

— Acestea sînt căile înţelepte şi de nepătruns ale Aceluia care El singur poate deosebi binele de rău, exclamă *trapper*-ul în englezeşte. Unora le dă viclenie, altora darul bărbăţiei. E uimitor şi trist totodată să vezi cum o făptură atît de trufaşă, care a luat parte la atîtea ciocniri sîngeroase, tîrîndu-se în faţa propriilor ei superstiţii, întocmai ca un cerşetor ce se roagă pentru osul aruncat cîinelui. Domnul mă va ierta că mă joc astfel cu neştiinţa sălbaticului, pentru că El ştie că nu fac asta din dorinţa de a-mi bate joc de el, sau dintr-o deşartă lăudăroşenie, ci pentru a apăra viaţa cîtorva muritori şi pentru a face dreptate celor nedreptăţiţi ; iar în acelaşi timp nimicesc şi uneltirile celui rău ! Tetonule, începu *trapper*-ul iarăşi în limba acestuia, te întreb doar atît : nu-i un vraci minunat ? Dacă indienii dakota sînt înţelepţi, nu vor înghiţi aerul pe care-l înghite el şi nici nu se vor atinge de hainele sale. Ei ştiu că Wahconshocheh [1] îşi iubeşte copiii şi nu-i va întoarce spatele dacă acesta are de gînd să vă facă vreun rău.

Bătrînul, care vorbise cu multă gravitate şi pe un ton prevestitor de rele, continuă să călărească mai departe, ca şi cum ar fi vorbit îndeajuns. Războinicul cu care stătuse de vorbă nu întîrzie să împărtăşească şi celorlalţi tovarăşi

[1] Spiritul cel rău.

ai lui ceea ce aflase, şi adevărul este că nu trecu mult pînă ce naturalistul ajunse ţinta admiraţiei şi curiozităţii tuturor. *Trapper*-ul înţelesese că băştinaşii aduceau deseori ofrande spiritului celui rău, pentru a-i dobîndi bunăvoinţa ; aşteptă deci roadele vicleniei sale cu nepăsarea unui om care nu are nimic de-a face cu povestea aceea. Şi nu după mult timp văzu cum făpturile acelea întunecate îşi biciuiesc rînd pe rînd caii şi galopează spre centrul grupului, pînă ce lîngă el şi lîngă Obed nu mai rămase decît Weucha. Acest sălbatic cu mintea nemaipomenit de înceată, care se uita mai departe la presupusul vrăjitor cu un fel de admiraţie tîmpă, era singura stavilă ce mai rămăsese în calea planului său.

Ca unul care înţelegea cum nu se poate mai bine firea acestui indian, bătrînul scăpă curînd şi de el. Îşi apropie calul de războinic şi spuse, prefăcîndu-se că se sileşte să-i vorbească în şoaptă :

— A băut oare Weucha, noaptea trecută, din laptele cuţitelor-lungi ?

— Uff ! exclamă sălbaticul, care nu se aştepta la asemenea întrebare ; într-o clipă ea îl readuse iarăşi pe pămînt, aşa că toate gîndurile sumbre, care-l bîntuiseră cu puţin mai înainte, îl năpădiră din nou.

— Fiindcă marele căpitan al tribului meu, care călăreşte în faţă, are o vacă al cărui uger e tot timpul plin. Ştiu că nu va trece mult şi va întreba : se află oare printre fraţii mei roşii vreun om însemnat ?

Abia pronunţă cuvintele acestea, cînd Weucha îşi îndemnă la rîndul său calul şi curînd se contopi cu restul grupului, care călărea, nu chiar atît de grăbit, puţin mai în faţă. *Trapper*-ul, care ştia cît de uşor şi ce brusc îşi pot schimba sălbaticii hotărîrile, nu pierdu nici o singură secundă pentru a se folosi de această împrejurare. Slăbi frîiele nerăbdătorului său armăsar şi numaidecît fu iarăşi lîngă Obed.

— Vezi steaua aceea sclipitoare care se află cam la o depărtare de patru bătăi de carabină deasupra preriei, colo, spre miazănoapte ?

— Da, face parte din constelația...

— Nu-mi pasă de constelația ta, omule ; te întreb, vezi steaua ? Răspunde-mi în englezeasca țării noastre, da sau ba ?

— Da !

— În clipa cînd îți voi întoarce spatele, dă pinteni măgarului pînă vei pierde urma tuturor sălbaticilor ăstora. După aceea, ia-l pe Dumnezeu ca sprijin și steaua drept călăuză. Nu te abate nici spre dreapta, nici spre stînga, ci folosește-ți bine fiece secundă, căci animalul tău nu-i tocmai iute de picior și orice palmă de prerie pe care-o cîștigi înseamnă o zi adăugată la libertatea sau la viața ta.

Și, fără a mai sta să asculte întrebările pe care ar fi putut să i le pună naturalistul, bătrînul slobozi din nou frîiele calului, pierzîndu-se și el printre călăreții grupului din față.

Obed rămase singur. Asinus ascultă, plin de supunere, îndemnul pe care i-l dădu nu după mult timp stăpînul său, și asta mai curînd din deznădejde decît ca urmare a faptului c-ar fi înțeles însemnătatea ordinelor primite, așa că începu să se grăbească. Cum tetonii, pe de altă parte, călăreau în galop, nu trecură mai mult de cîteva minute că naturalistul îi și pierdu din ochi. Fără vreun plan, fără sorți de izbîndă sau altă speranță în afară de aceea că va scăpa de primejdioșii lui vecini, doctorul căută mai întîi să se convingă că pachetele care conțineau jalnicele rămășițe ale diferitelor specimene de plante și notițele sale se află în deplină siguranță pe crupa animalului ; apoi își îndreptă măgarul într-acolo unde i se arătase și, turbat de furie, începu să-l îmboldească fără milă, pînă ce animalul o porni la trap. Abia avu timp să coboare o vale și să urce creasta uneia din movilele ce

acopereau preria, că și auzi, sau își imagină că-și aude numele strigat în cea mai curată limbă engleză, din gîtlejul a douăzeci de tetoni. Faptul îi insuflă și mai multă rîvnă și nici un campion la sărituri n-a izbutit să realizeze vreodată o performanță mai lăudabilă decît naturalistul nostru, care-și exersa călcîiele pe coastele lui Asinus. Conflictul dură mai multe minute în șir și ar fi continuat pînă în momentul de față, dacă n-ar fi fost aţîţată la culme pînă și blînda fire a măgarului. Imitînd felul în care stăpînu-său își dădea în vileag neliniștea, Asinus își schimbă tactica și aplică sistemul la propriile lui copite ; începu să și le ridice în aer năvalnic și plin de indignare, iar măsura îi dădu numaidecît cîștig de cauză. Căci Obed, care nu se mai putea ține în șa, se văzu silit s-o părăsească, fiind aruncat înainte ; în timpul acesta, măgarul luă în stăpînire cîmpul de luptă și începu să pască ierburile uscate ale preriei.

Cînd doctorul Battius își simți iarăși picioarele și fu din nou stăpîn pe sine, deși ființa-i era tare răvășită datorită felului grăbit în care-și părăsise șaua, porni să-și caute mostrele de plante și măgarul. Asinus era un animal mărinimos, așa că întîlnirea dintre ei avu un caracter destul de pașnic ; dar din momentul acela naturalistul își urmă drumul pe care i-l indicase *trapper*-ul, tot în mare grabă, dar mult mai reținut în ceea ce privea comportarea lui personală.

Între timp bătrînul *trapper* nu pierdu nici o clipă din vedere lucrurile pe care-și pusese în gînd să le supravegheze îndeaproape. Obed nu greșise cînd își închipuise că imediat ce sălbaticii își dăduseră seama că nu se mai află printre ei începuseră să-l caute, cu toate că imaginația lui deformase strigătele acestora, înlocuindu-le cu binecunoscutele sunete care compuneau versiunea latină a numelui său. Adevărul era însă mult mai simplu. Războinicii din ariergardă nu întîrziaseră să-i înștiințeze și pe cei din frunte despre misteriosul caracter cu care

trapper-ul găsise de cuviință să-l investească pe nevinovatul naturalist. Și aceeași nestăvilită admirație care, la auzul acestei știri, îi mînase pe războinicii din ariergardă să galopeze către cei din față ca să le-o împărtășească și acestora, îi sili acum pe mulți din călăreții din fruntea grupului să se întoarcă în spate. Doctorul fu, bineînțeles, de negăsit, și strigătul pe care-l auzise nu era decît chiotul sălbatic al războinicilor, ce izbucnise din pricina dezamăgirii încercate, atunci cînd îi observaseră lipsa.

Dar autoritatea lui Mahtoree veni numaidecît în ajutorul *trapper*-ului și puse capăt primejdioaselor strigăte. Cînd ordinea începu să domnească din nou, iar șeful teton află ce-i făcuse pe tinerii săi războinici să se poarte cu atîta lipsă de tact, bătrînul, care se găsea în preajma lui, văzu, îngrozit, cum o scînteie de adîncă neîncredere străfulgeră pe chipu-i întunecat.

— Unde se află vrăjitorul vostru ? întrebă căpetenia indiană și se întoarse brusc către *trapper* ; părea că-i poruncește să-l aducă numaidecît înapoi pe doctor.

— Aș putea oare să-i spun fratelui meu numărul stelelor ? Căile unui mare vraci nu-s niciodată la fel cu acelea ale celorlalți oameni.

— Ascultă, cap alb, și rumegă bine cuvintele mele, continuă Mathoree și ridică tonul, cum fac îndeobște cei puternici, în timp ce se rezema de oblîncul său grosolan ca un adevărat cavaler, indienii dakota nu și-au ales drept șef o femeie ; cînd Mathoree simte puterea unui mare vraci, tremură ; dar pînă atunci va cerceta cu proprii lui ochi, fără să împrumute privirea unei fețe-palide. Dacă vrăjitorul vostru nu va fi pînă mîine dimineață în mijlocul prietenilor săi, atunci tinerii mei vor porni să-l caute. Urechile tale sînt deschise. Și cu asta, am terminat !

Trapper-ul nu se supără deloc auzind că i se dă un răgaz atît de lung. Înțelesese mai demult că șeful teton e unul din acele spirite îndrăznețe care, fără să țină

seama de locul lor în societate și de educația primită, gîndesc neîngrădite ; acum văzu însă limpede de tot că va fi nevoit să născocească alt șiretlic pentru a-l păcăli, cu totul altul decît cel folosit față de tinerii războinici tetoni. Dar apariția neașteptată a stîncii, care se ivi din întuneric asemenea unei mase abrupte și colțuroase, puse capăt oricăror discuții ; căci de astă dată Mahtoree nu dorea nimic altceva decît să-și ducă la bun sfîrșit planul — să pună adică mîna și pe ceea ce mai rămăsese din bunurile lui Ishmael. Un murmur se ridică din rîndul indienilor de îndată ce văzură cu proprii lor ochi raiul făgăduit ; acum nici cea mai iscusită ureche n-ar mai fi fost în stare să prindă un sunet mai puternic decît cel care-l făceau picioarele animalelor ce înaintau prin iarba înaltă a preriei.

Dar Esther veghea și nu era ușor ca cineva să-i poată abate atenția. Ascultă îndelung, cu îngrijorare, zgomotele acelea pline de amenințări ce veneau, apropiindu-se de stîncă, de pe întinsul preriei pustii ; și nici chiar chiotul indienilor nu trecu neobservat de vajnica apărătoare a stîncii. Sălbaticii, care descălecară prin preajma locului, nu avură nici măcar timpul să ocolească stînca în felul lor tăcut și viclean, cînd vocea neînfricată a femeii se și ridică în liniștea nopții :

— Cine-i acolo jos ? Răspundeți singuri pentru viețile voastre ! Indieni sioux sau diavoli, aflați că nu mi-e frică de voi !

Nu răspunse nimeni la asemenea provocare, căci fiecare războinic rămase pe loc, acolo unde se găsea, învăluit de umbrele întunecate ale nopții. Acesta fu momentul pe care-l alese *trapper*-ul pentru fugă. Bătrînul fusese lăsat, laolaltă cu prietenii săi, sub supravegherea indienilor puși să păzească animalele, dar cum albii rămaseră călare, momentul i se păru cît se poate de prielnic pentru a-și pune în aplicare planul. Atenția paznicilor era îndreptată asupra stîncii, și norul gros care trecu deasupra lor chiar

în clipa aceea îi lipsi pînă şi de slaba lumină a stelelor. Aplecîndu-se peste gîtul calului, bătrînul mormăi :

— Unde mi-e căţelul ? Unde-i Hector, unde mi-e cîinele ?

Cîinele prinse înţelesul acestor cuvinte şi răspunse printr-un scheunat plin de prietenie, care ameninţa să se transforme într-un urlet pătrunzător. *Trapper*-ul era aproape sigur că încercarea va izbuti, cînd simţi că mîna lui Weucha îi strînge gîtul, ca şi cum acesta ar fi luat hotărîrea să-l facă să tacă printr-un gest care nu mai lăsa loc îndoielii — strangulare ! Bătrînul mai scoase încă un sunet, slab, ca şi cum s-ar fi străduit în chip firesc să respire, dar urmarea fu că Hector chelălăi din nou. Weucha îl slobozi numaidecît pe stăpîn, pentru a se răzbuna pe cîine. Dar vocea lui Esther se ridică iar şi Weucha îi părăsi pentru a auzi ce spune femeia.

— Da, da, scheunaţi şi schimonosiţi-vă glasurile cum puteţi mai bine, diavoli ai întunericului, spuse ea cu un rîs forţat, dar plin de dispreţ ; vă cunosc eu, aşteptaţi şi veţi făptui nelegiuirile voastre pe lumină. Dă foc, Phoebe, dă foc ; aşa ca tatăl şi fraţii voştri să priceapă că e nevoie să vină acasă să-şi primească oaspeţii.

Şi chiar în timp ce vorbea, o lumină puternică, asemenea unei stele strălucitoare, apăru pe vîrful stîncii ; pe urmă se înălţară dintr-un rug imens de crengi uscate două limbi de foc ce se contopiră într-o singură vîlvătaie tremurătoare, legănată cînd şi cînd de vînt, prinzînd în conul ei de lumină toate obiectele din apropiere. De sus se auzi un hohot batjocoritor ; hohot în care se desluşeau voci de toate vîrstele, ca şi cum s-ar fi bucurat de faptul că izbutiseră să dejoace gîndurile trădătoare ale tetonilor.

Trapper-ul privi împrejur pentru a vedea unde se află prietenii săi. Credincioşi semnalului, Middleton şi Paul se traseră puţin mai la o parte, iar acum stăteau gata să pornească la drum de îndată ce vor auzi al treilea chelălăit. Hector scăpase de sălbaticul său urmăritor şi se

încolăcise din nou lîngă copitele calului pe care-l călărea stăpînul său. Dar cercul de lumină se lărgea necontenit, şi odată cu aceasta strălucea mai tare ; iar bătrînul, ai cărui ochi şi judecată dăduseră atît de rar greş, aşteptă cu răbdare o clipă mai prielnică.

— Acum, Ishmael, dacă privirea şi mîna îţi sînt la fel de sigure ca altădată, e timpul să te repezi asupra acestor sălbatici, care vor să pună mîna pe toate bunurile tale, pînă şi pe nevasta şi pe copiii tăi. Acum e timpul potrivit, omule, să le dovedeşti puterea !

Din depărtare, dinspre grupul care se apropia de stîncă, se auzi un strigăt, încredinţînd garnizoana stîncii, alcătuită numai din femei, că ajutorul e pe drum. Esther răspunse acelor plăcute semnale cu vocea ei spartă ; şi din pricina asta înaintă atît de mult spre marginea stîncii, încît putu fi văzută de toţi cei de jos. Fără să se mulţumească doar cu faptul că ieşise astfel, cu totul descoperită, în faţa primejdiei, se pregătea să-şi arunce braţele în sus, în semn de triumf, cînd făptura întunecată a lui Mahtoree sări în cercul de lumină şi i le ţintui de-a lungul trupului. Apoi siluetele altor trei războinici se furişară pe creastă, asemenea unor demoni goi alunecînd printre nori. Aerul se umplu de scînteile ce săreau din rugul de vreascuri, apoi se lăsă un întuneric de nepătruns. De data aceasta strigătul de triumf izbucni din piepturile sălbaticilor, acompaniat de Hector, care scoase un scheunat puternic şi prelung.

Într-o clipă, bătrînul fu lîngă caii lui Middleton şi Paul şi-şi întinse braţele spre frîiele amîndorura pentru a stăpîni nerăbdarea călăreţilor.

— Domol, domol, şopti el ; ochii lor sînt orbi de-a binelea în clipa asta, ca şi cum însuşi Dumnezeu le-ar fi luat vederea, dar de auzit aud. Domol, domol ; vreo cincizeci de paşi trebuie să ne mişcăm ca la plimbare.

Urmară cinci minute de nesiguranţă, minute cît un secol, pentru toţi, în afară de *trapper*. Cum ochii lor

începură să se obișnuiască treptat-treptat cu întunericul, li se păru că bezna care se lăsase asupra lor după stingerea rugului fusese înlocuită cu o lumină tot atît de pătrunzătoare ca și cea din miezul zilei. Bătrînul începu să îmboldească animalele încetul cu încetul, pînă cînd ajunseră în mijlocul unei văi din prerie. Și atunci, cu hohotul lui bine-știut, slobozi frîiele și spuse :

— Să-i lăsăm acum să alerge în voie ; dar mergeți tot prin ceață, căci ceața înăbușă zgomotul.

Nu mai trebuie să spunem cu cîtă bucurie fu ascultat. În cîteva clipe urcară și coborîră movilele care acopereau preria, apoi goniră neostoiți mai departe ; călăuză le era steaua hotărîtă din timp, iar ei își urmau drumul precum barca ce se îndreaptă spre lumina salvatoare din port.

XXII

În veci pe ochii lui s-au pogorît
Scîntei de soare, negură din care
Cîndva luciri și umbre-au izvorît
Și s-au pierdut sub neclintita zare.
(Montgomery)

O liniște aidoma cu cea care domnea peste întunecatele pustietăți din fața lor stăruia și împrejurul stîncii abia părăsită de fugari. *Trapper*-ul se străduia în zadar să deslușească vreun semn care să le fi dat de veste că între sălbatici și Ishmael a început încăierarea ; apoi caii îi duseră la o depărtare unde urechea n-ar mai fi putut prinde nici un zgomot care să-i îndreptățească a crede, măcar cît de cît, că s-a întîmplat un asemenea lucru. Bătrînul, nemulțumit, mormăia din cînd în cînd, dar nu-și dădea pe față neliniștea ; numai că îndemna caii să meargă tot mai repede. Arătă, în trecere, valea aceea pustie unde-și ridicase tabăra familia colonistului în noaptea cînd a făcut și cititorul cunoștință cu ea, ca după aceea să păstreze o tăcere tulburătoare : iar ceilalți, care-l cunoșteau îndeajuns de bine, își dădeau seama că treceau într-adevăr printr-o împrejurare grea, dacă scosese din fire un om îndeobște atît de cumpănit ca bătrînul *trapper*.

— N-am mers oare destul ? întrebă Middleton, care se gîndea, plin de duioșie, la Inez și Ellen, neobișnuite să îndure atîtea ceasuri obositoare ; am călărit din greu și am străbătut o bună bucată de prerie. E timpul să găsim un loc pentru odihnă.

— Atunci va trebui s-o căutaţi în ceruri, dacă nu sînteţi în stare să mai mergeţi, bombăni bătrînul. Dacă tetonii şi familia colonistului ar fi ajuns să se încaiere, aşa cum ar fi fost firesc să se întîmple, am fi avut tot dreptul să ne îngrijim şi de noi ; dar aşa cum stau lucrurile în clipa de faţă, ar însemna moarte sigură sau robie fără sfîrşit, dac-am îngădui ochilor noştri să doarmă înainte de-a ne găsi un ascunziş mai de Doamne-ajută.

— Nu ştiu, răspunse nerăbdător tînărul, gîndindu-se mai mult la suferinţele făpturii aceleia gingaşe pe care dorea s-o ocrotească, decît la experienţa *trapper*-ului. Nu ştiu ; am călărit cîteva leghe şi nu văd nici un fel de primejdie. Dacă te temi pentru dumneata, bunul meu prieten, atunci greşeşti ; pentru că...

— Dacă bunicul tău ar trăi şi s-ar afla acum aici, îl întrerupse bătrînul — îşi întinse una din mîini şi-şi puse degetul, plin de înţeles, pe braţul lui Middleton —, n-ar fi rostit asemenea cuvinte. Căci ar fi ştiut că pe cînd mă aflam în floarea vîrstei şi ochiul meu era mai ager ca al şoimului, iar picioarele mele tot atît de iuţi ca şi ale căprioarei, n-am ţinut niciodată prea mult la viaţă ; aşa că de ce m-ar cuprinde, în clipa asta, o dragoste copilărească pentru un lucru despre care ştiu că e trecător şi însoţit de durere şi tristeţe ? Să-i lăsăm pe tetoni să facă tot ce poate fi mai rău ; căci nu vor găsi un *trapper* nenorocit şi sleit de puteri care să se roage şi să se tînguiască.

— Iartă-mi cuvintele, cinstitul şi nepreţuitul meu prieten, exclamă tînărul, pradă remuşcărilor, şi apucă plin de dragoste mîna pe care bătrînul se pregătea să şi-o retragă ; nu mi-am dat seama ce spun ; sau mai bine zis, m-am gîndit numai la acele fiinţe de a căror gingăşie trebuie să ţinem seama.

— Acuma, gata ! E un lucru firesc şi ai dreptate. Într-o împrejurare ca asta şi bunicul tău ar fi făcut la fel. Vai mie ! cîte anotimpuri, calde şi reci, umede şi secetoase, au trecut peste bietul meu cap de-atunci, de cînd

am hărțuit, împreună cu bunicul tău, huronii roșii ai Lacurilor, după care ne-am întors înapoi în munții stîncoși ai bătrînului York ! Și cîți cerbi falnici n-a doborît atunci mîna mea ! Spune-mi, băiete, oare generalul, fiindcă știu că general trebuia să ajungă, ți-a povestit vreodată despre căprioara pe care am prins-o în noaptea cînd mincinoșii din tribul acela ne-au gonit spre peșterile insulei, și despre felul cum am benchetuit și-am băut nesupărați de nimeni ?

— L-am auzit de multe ori amintindu-și pînă în cele mai mici amănunte de noaptea despre care vorbești ; dar...

— Și cîntărețul ; și gîtlejul lui ; și strigătele pe care le scotea în timpul luptelor ! continuă bătrînul, hohotind vesel, căci își retrăia trecutul cu toată puterea.

— Tot, tot ; n-a uitat nimic ; pînă și întîmplările cele mai neînsemnate. M-ai...

— Cum ! Ți-a spus și despre diavolul acela din dosul buturugii ? Despre nefericitul acela care s-a prăvălit peste cascadă și despre ticălosul acela din copac ?

— Despre fiecare și despre toți ; ca și despre ceea ce era în jurul lor. Aș crede că...

— Ei da, urmă bătrînul, cu o voce care trăda cît de adînc i se întipăriseră în minte amănuntele acelei întîmplări ; am trăit prin păduri și pustietăți șapte decenii, și dacă se află vreun om în stare să spună că știe ce-i lumea sau c-a văzut lucruri de groază, apoi acela sînt eu. Dar nici de atunci și nici pînă atunci n-am văzut făptură omenească atît de deznădăjduită ca sălbaticul acela, și totuși n-a scos o vorbă, nici n-a strigat și nici n-a vrut să recunoască faptul că e pierdut. Asta e unul din darurile lor, și l-a păstrat cu toată cinstea !

— Ascultă, bătrîne *trapper !* îl întrerupse Paul care, mulțumit că frumoasele brațe ale lui Ellen îi înlănțuiau mijlocul, călătorise pînă în momentul acela fără să scoată un singur cuvînt, ceea ce era cu totul neobișnuit pentru

un om ca el. Ochii mei sînt tot atît de ageri şi de simţitori ca şi ai unui colibri, dar numai ziua ; la lumina stelelor nu-s buni de nimic. Oare mogîldeaţa aceea de colo, care se tîrăşte la poalele colinei, e vreun bivol sau vreo vită rătăcită ?

Urmarea fu că se întoarseră cu toţii spre obiectul pe care-l arătase Paul. Pînă atunci, călătoriseră mai mult în micile depresiuni ale preriei, căutînd umbrele protegui toare ale acestora, dar în momentul de faţă se urcaseră pe culmea unei coline, pregătindu-se să străbată distanţa care-i despărţea de locul unde se vedea acea făptură necunoscută.

— Să coborîm, spuse Middleton, căci, fie că-i vorba de un animal sau de un om, sîntem prea puternici ca să ne temem de el.

— Dacă lucrul ăsta n-ar fi cu neputinţă de imaginat din punct de vedere moral, strigă *trapper*-ul — căci aşa cum trebuie să-şi fi dat seama cititorul, acesta nu întrebuinţa chiar totdeauna termenii cei mai potriviţi — dacă lucrul ăsta n-ar fi cu neputinţă de imaginat din punct de vedere moral, aş spune că-i vorba de omul care călătoreşte căutînd tîrîtoare şi gîngănii ; adică tovarăşul nostru de drum, doctorul.

— Cum cu neputinţă ?! Nu i-ai spus oare chiar dumneata să meargă în direcţia asta ca să ne întîlnească ?

— Da, însă nu i-am spus să silească un biet măgar să galopeze ca un cal ; dar ai dreptate, ai dreptate, spuse *trapper*-ul întrerupîndu-se, căci distanţa se micşorase într-atîta, încît se putu încredinţa cu proprii săi ochi că ceea ce se afla în faţa lor era într-adevăr Obed şi măgarul său, ai dreptate, şi asta e tot atît de sigur pe cît e de sigur că lucrul ăsta e o adevărată minune. Dumnezeule, ce mai e şi frica ! Cum de-ai fost în stare, prietene, să ajungi aşa de departe într-un timp aşa de scurt ? Viteza măgarului mă umple de uimire !

— Asinus s-a întrecut pe sine însuşi, răspunse naturalistul morocănos. Din clipa în care ne-am despărţit, a fost cît se poate de harnic, dar acuma nu mă mai ia în seamă cînd îl îmbărbătez şi-l rog să-şi urmeze drumul. Sper că nu ne ameninţă nici o primejdie din partea sălbaticilor.

— N-aş putea spune asta, n-aş putea-o spune ; lucrurile nu stau aşa cum ar trebui să stea, şi nu s-a întîmplat nimic din ceea ce ar fi trebuit să se întîmple între colonist şi tetoni, aşa că n-aş putea răspunde de scalpul niciunuia dintre noi. Măgarul e la capătul puterilor, căci l-ai îndemnat să meargă mult mai repede decît poate, şi e ca un cîine hărţuit. Ar trebui să se afle milă şi înţelegere în toate împrejurările, chiar dacă un om călăreşte pentru ca să scape cu viaţă.

— Dumneata eşti cel care mi-a indicat steaua, răspunse doctorul, şi am crezut necesar să depunem cea mai mare rîvnă în a o urma.

— Te aşteptai să ne-ajungi din urmă călărind pe-un măgar ? Vorbeşti cu prea mare îndrăzneală despre creaturile Domnului, cu toate că-mi dau seama destul de limpede că, în ceea ce priveşte virtuţile şi firea acestora, eşti nepriceput ca un copil. Ce-ai face acuma, dacă ar fi nevoie să pornim iarăşi la drum ?

— Viciul există în însăşi conformaţia patrupedelor, spuse Obed, a cărui fire placidă începu totuşi să se revolte în urma atîtor imputări scandaloase. Dacă ar exista la două din membre pîrghii rotative, atunci jumătate din oboseală ar fi fost economisită, pentru că *item*...

— Ajunge cu jumătăţile şi rotativele şi itemurile dumitale, omule ! Un măgar vlăguit, e un măgar vlăguit, şi acela care nu recunoaşte aşa ceva nu-i decît fratele animalului. Acuma, căpitane, trebuie să alegem dintre două rele. Ori să-l părăsim pe omul ăsta, care a stat atîta timp alături de noi şi la bine şi la rău, aşa că n-am putea

să ne descotorosim de el cu atîta uşurinţă, ori să ne găsim un adăpost, pentru a îngădui animalului să se odihnească.

— Venerabile vînător ! exclamă Obed, speriat. Te conjur în numele tainicei noastre simpatii şi a naturii noastre comune, în numele tuturor...

— Ah, frica l-a făcut să vorbească ceva mai pe înţelesul tuturor. Nu-i firesc, asta-i drept, să-ţi părăseşti fratele în nenorocire ; şi Domnul ştie că n-am făcut niciodată pînă acum o faptă atît de ruşinoasă. Ai dreptate, prietene, ai dreptate ; trebuie să găsim un adăpost, şi asta cît se poate mai repede. Dar ce să facem cu măgarul !? Prietene, ţii într-adevăr aşa de mult la viaţa acestei creaturi ?

— E un vechi şi credincios servitor, răspunse neconsolat Obed, şi aş fi foarte îndurerat dacă i s-ar întîmpla vreun rău. Leagă-i membrele din spate şi lasă-l să se odihnească printre ierburile acelea înalte. Şi garantez că mîine dimineaţă îl vom găsi exact acolo unde l-am lăsat.

— Şi indienii ? Ce-o să se întîmple cu animalul dacă vreunul din diavolii aceia îşi aruncă privirea spre urechile lui care se ridică din iarbă asemenea buruienilor ? strigă căutătorul de miere. O să-l acopere de săgeţi şi-o să arate întocmai ca o perniţă de ace, crezînd că şi-au făcut datoria faţă de tatăl-tuturor iepurilor. Pe cinstea mea, or să-şi dea seama de greşeala făcută chiar după prima înghiţitură.

Odată ajunşi aici, Middleton, care începuse să dea semne de nerăbdare încă mai demult, îşi spuse şi el părerea şi, ţinînd seama de gradul său înalt, izbuti destul de repede să-i împace oarecum pe toţi. Umilul Asinus, prea blînd şi prea obosit ca să se împotrivească fie şi cît de puţin, fu legat fedeleş şi culcat pe un culcuş de ierburi uscate ; stăpînul său era pe deplin încredinţat că-l va găsi în acelaşi loc după cîteva ore. Paul se opuse cu îndărătnicie acestui plan şi le atrase de mai multe ori atenţia că un cuţit e un lucru mult mai sigur decît nişte

frînghii ; dar Obed se rugă de ei, ajutat şi de *trapper*, căruia îi era silă să ia viaţa animalului, astfel că izbutiră să-l salveze. După ce Asinus fu pus, astfel, în siguranţă, aşa cum îşi închipuia stăpînul său, grupul albilor începu să-şi caute un loc pentru a petrece ceea ce mai rămăsese din noapte şi pentru a da animalului timpul să se odihnească.

După socotelile *trapper*-ului călăriseră, din clipa în care se despărţiseră de indieni, douăzeci de mile. Făptura delicată a lui Inez începuse să se resimtă de-atîta drum, cu toate că şi pe Ellen, care era mult mai robustă, o costase efortul acela neobişnuit. Nici pe Middleton nu-l supăra gîndul că se va putea odihni puţin, şi nici chiar vigurosul şi curajosul Paul nu se dădu în lături să mărturisească că nu are nimic împotriva unui răgaz cît de scurt. Numai bătrînul părea nepăsător faţă de aceste cerinţe ale firii omeneşti. Cu toate că nu prea era obişnuit să umble călare, s-ar fi zis că desfide toate atacurile acestea ale slăbiciunii omeneşti. Şi deşi era, după toate probabilităţile, foarte aproape de sfîrşitul vieţii, trupul lui vlăguit mai rezista încă, asemenea unui trunchi de stejar uscat şi gol pe dinăuntru, dar pe care furtunile nu-l pot îngenunchea, căci scoarţa îi e tare ca piatra. Cu prilejul acesta, bătrînul conduse el însuşi cercetările pentru găsirea unui loc de odihnă ; şi făcu acest lucru cu vioiciunea unui om tînăr, vioiciune temperată doar de înţelepciunea şi experienţa vîrstei lui înaintate.

Culcuşul de iarbă unde-l găsiseră pe doctor, şi în care lăsaseră măgarul, rămase în urma lor ; la un moment dat îşi dădură seama că valurile preriei s-au contopit într-un şes lin şi acoperit, pe o distanţă de mai multe mile, cu acelaşi fel de iarbă.

— Aici n-ar fi rău, n-ar fi rău, spuse bătrînul, cînd sosiră la malul mării de ierburi uscate. Cunosc locul şi am stat de multe ori, şi încă zile întregi, în ascunzişurile lui, în timp ce sălbaticii vînau bivoli în prerie. Trebuie

să mergem prin iarbă cu multă băgare de seamă, fiindcă rămîn urme, iar curiozitatea indienilor e întocmai ca un vecin primejdios.

Şi, arătîndu-le el însuşi drumul, alese un loc unde iarba, înaltă şi ţeapănă, părea ceva mai dreaptă şi aducea cu o întindere de stuf. Intră mai întîi singur, făcîndu-le apoi semn celorlalţi să-l urmeze şi să se ţină cît mai aproape de el. După ce înaintară vreo sută sau două sute de paşi în împărăţia aceea a ierburilor, dădu toate îndrumările de cuviinţă lui Middleton şi Paul, care-şi continuară drumul ; iar el descălecă şi se întoarse către marginea cîmpiei, unde rămase un timp, îndreptînd iarba călcată de picioarele cailor şi ştergînd, atît cît îi era în putere, orice urmă a trecerii lor pe acolo.

În timpul acesta, restul grupului continuă să înainteze, deşi nu fără greutăţi, ceea ce însemna că nu tocmai repede, pînă cînd ajunse la o depărtare de vreo milă. Acolo găsiră un loc potrivit, aşa că descălecară şi începură să se pregătească pentru a-şi petrece restul nopţii. Între timp *trapper*-ul îi ajunse şi el din urmă, luînd din nou comanda.

Bărbaţii smulseră, de pe o porţiune destul de mare, ierburi şi buruieni şi făcură în mare grabă un pat pentru Inez şi Ellen, culcuş care, în ceea ce privea moliciunea, ar fi putut să se ia la întrecere cu unul de puf. După ce se înfruptară un pic din proviziile aduse de Paul şi de bătrîn, femeile, peste măsură de obosite, nu-şi mai doriră decît puţin răgaz ca să se odihnească ; aşa că-şi părăsiră tovarăşii, mai rezistenţi decît ele, lăsîndu-i să-şi vadă de treabă. Middleton şi Paul le urmară însă pilda aproape numaidecît, în timp ce *trapper*-ul şi naturalistul stăteau lîngă o gustoasă bucată de carne de bizon friptă în timpul unui alt popas, şi care, ca de obicei, se mînca rece.

O anumită idee, care rătăcea de mai multă vreme prin mintea lui Obed, îi alungase pentru moment somnul ; iar în ceea ce îl privea pe bătrînul *trapper,* dorinţele lui de-

veniseră, din obișnuință și nevoie, întru totul supuse voinței lui ; așa că își alese, ca și tovarășul său, starea de veghe în locul somnului.

— Dacă copiii de școală, ce trăiesc în siguranță și liniște, ar cunoaște greutățile și primejdiile pe care le întîmpină un cercetător al naturii pentru a le veni lor în ajutor, spuse Obed, după o clipă de tăcere, de îndată ce plecă la culcare și Middleton, coloane de argint și statui de bronz ar fi ridicate întru gloria lor veșnică.

— Nu știu, nu mă pricep la asta, răspunse tovarășul său, argint nu se prea găsește, cel puțin prin pustietățile astea, iar idolii aceia ai tăi de bronz sînt opriți prin poruncile Domnului.

— Asta a fost, într-adevăr, părerea marelui legislator al evreilor, dar egiptenii și caldeenii, grecii și romanii obișnuiau să-și arate recunoștința exact în felul acesta. Adevărul este că mulți dintre marii artiști ai antichității au întrecut, cu ajutorul științei și al îndemînării, pînă și operele naturii, realizînd forme de-o perfecțiune și frumusețe greu de găsit, chiar și la cele mai izbutite exemplare din *genus homo*.

— Idolii ăștia ai tăi pot să umble și să vorbească ? Au ei oare cerescul dar al gîndirii ? întrebă *trapper*-ul, cu oarecare indignare în glas. Cu toate că m-am ferit cît am putut de larma și de palavrele celor din așezăminte, am fost și eu în cîteva orașe la vremea mea, pentru a-mi schimba pieile pe plumbi și praf de pușcă și am văzut de nenumărate ori păpuși din astea de ceară, cu ochi de sticlă și împopoțonate cu fel de fel de rochii și zorzoane.

— Păpuși de ceară ! îl întrerupse Obed ; profanezi arta cînd asemuiești acele nefericite obiecte modelate în ceară cu divinele opere ale antichității.

Nu este necesar, pentru bunul mers al povestirii noastre, să redăm întreaga discuție care urmă. Bătrînul ocoli loviturile nimicitoare ale inamicului, întocmai cum un soldat ușor înarmat izbutește să zădărnicească mișcările unui

războinic deprins cu meşteşugul armelor ; trecu o oră şi nu ajunseră să se înţeleagă asupra niciunuia din subiectele pe care le atacaseră. Argumentele îşi dovediră însă puterea şi asupra sistemului nervos al doctorului, aidoma unor dulci somnifere, şi pe cînd *trapper*-ul se pregătea să-şi culce capul pe legătura lui, Obed, refăcut cum nu se poate mai bine în urma acestui duel mintal, era în măsură să-şi găsească odihna fără să mai îndure chinurile unui coşmar în care mişunau războinici tetoni şi *tomahawk*-uri însîngerate.

XXIII

Salvați-vă, Sir !
(Shakespeare)

Somnul fugarilor ținu cîteva ceasuri. *Trapper*-ul se desprinse cel dintîi din mrejele lui, după cum fusese cel din urmă care-i căutase mîngîierea. Se trezi tocmai în clipa cînd lumina cenușie a zilei începuse să se răspîndească peste marginea de răsărit a cîmpiei ; apoi își strigă tovarășii, care mai zăboveau încă în culcușurile lor calde, dîndu-le a înțelege că trebuie să se grăbească. În timp ce Middleton le ajuta pe Inez și pe Ellen să-și adune cele de trebuință pentru a îndura mai ușor călătoria cea lungă și obositoare pe care-o aveau de făcut, bătrînul *trapper* și Paul începură să prepare masa, căci luaseră hotărîrea să mănînce înainte de-a porni la drum. Îndeletnicirile acestea atît de diferite nu ținură prea mult ; micul grup se așeză deci destul de repede în jurul mesei care, cu toate că nu era tocmai elegantă, așa cum era obișnuită mireasa lui Middleton, era plină de bucate foarte gustoase și hrănitoare.

— Cînd vom ajunge pe terenul de vînătoare al indienilor pawnee, spuse *trapper*-ul punînd dinaintea lui Inez un taler mic, lucrat cu destulă măiestrie din corn, și pe care se afla o bucată de vînat deosebit de gustoasă, vom găsi bivoli mai grași, cu carnea mai dulce, căprioare

mai multe şi toate darurile ce ni le-a pus dinainte Domnul pentru împlinirea nevoilor noastre. Poate că vom putea nimeri chiar şi un castor, şi-atunci vom îmbuca o porţie din coada lui, care e un fel cît se poate de rar şi de gustos.

— În ce direcţie vrei să apucăm după ce vom abate indienii de pe urmele noastre ? întrebă Middleton.

— Dacă îmi daţi voie să-mi spun şi eu părerea, strigă Paul, ar trebui să urmăm firul vreunei ape şi să coborîm pe cursul ei cît mai repede cu putinţă. Daţi-mi un plop şi voi face o barcă în stare să ne ducă pe toţi, în afară de măgar, şi asta în cursul unei singure zile şi a unei nopţi. Ellen, care e o fată destul de vioaie, nu se prea pricepe la călărit ; şi ar fi mult mai uşor să vîslim şase ori opt sute de mile decît să mergem şi să măsurăm preria săltînd ca nişte elani ; şi în afară de asta, apa nu lasă nici urme.

— N-aş jura pentru asta, răspunse *trapper*-ul, căci de multe ori am fost silit să cred că ochii unei piei roşii sînt în stare să găsească urme şi-n aer.

— Priveşte, Middleton ! exclamă Inez într-o neaşteptată izbucnire tinerească, uitînd pentru moment situaţia în care se găsea. Cît de minunat e cerul ! Prevesteşte, cu siguranţă, timpuri mai fericite.

— De-o nemaipomenită grandoare ! răspunse soţul ei. Măreaţă şi cu adevărat cerească e porţiunea aceea colorată în roşu aprins, iar dincolo în roşul acela ceva mai luminos ; rar mi-a fost dat să văd un răsărit de soare aşa de măreţ !

— Răsărit de soare ? repetă încetişor bătrînul ridicîndu-se de jos cu un aer îngîndurat şi pierdut, în timp ce-şi fixa privirea pe nuanţele acelea schimbătoare şi atît de frumoase ce împodobeau bolta cerească. Răsărit de soare ? Nu-mi plac asemenea răsărituri de soare. Vai mie ! diavolii ne-au luat pe nepregătite cu răzbunarea lor. Preria e în flăcări !

— Apără-ne ! strigă Middleton, strîngînd-o pe Inez la piept. Nu-i timp de pierdut, bătrîne ; fiecare clipă e cît o zi ; să fugim !

— Încotro ? întrebă bătrînul, făcîndu-i semn, cu calm și demnitate, să se oprească. În sălbăticia asta de ierburi și buruieni ești asemenea unui vas fără busolă, pierdut în noianul apelor. Un singur pas greșit poate aduce pieirea tuturor. Rareori întîlnești primejdie care să nu-ți lase nici un moment de gîndire, tinere ofițer ; așa că aștept să vă dați cu părerea.

— Din partea mea, spuse Paul Hover, uitîndu-se în jurul său cu vădită neliniște, pot să vă aduc la cunoștință că dacă stratul ăsta de buruieni ia foc, o albină ar trebui să zboare mult mai sus decît zboară de obicei ca să nu-și pîrlească aripile. De aceea bătrîne *trapper*, sînt de aceeași părere cu căpitanul : să încălecăm adică și să pornim la drum !

— N-ai dreptate, n-ai dreptate ; că doar omul nu-i un biet animal neajutorat care se lasă pradă pornirilor, adulmecă aerul și numai după cine știe ce undă de miros sau după cine știe ce zgomot se hotărăște în vreun fel oarecare ; omul trebuie să vadă și să judece și numai după aceea să hotărască. Așa că haideți pe ridicătura aceea micuță, care se zărește puțin mai la stînga, să vedem ce s-a întîmplat.

Bătrînul făcu un semn autoritar cu mîna, apoi se îndreptă, fără să mai adauge nimic, spre locul de care pomenise ; îl urmară numaidecît și tovarășii săi, peste măsură de neliniștiți. Un ochi mai puțin experimentat decît al *trapper*-ului nici n-ar fi putut deslușì ridicătura aceea care arăta pe fața preriei doar un pîlc de ierburi ceva mai înalte ca de obicei. Cînd ajunseră acolo, își dădură seama că iarba ce-o acoperea nu era jilavă ca restul ierburilor din cîmpie, ceea ce-l ajutase pe bătrîn să-și dea seama că solul pe care se aflau era ceva mai înalt. Pierdură cîteva

minute rupînd vîrfurile ierburilor care crescuseră ceva mai mari decît Middleton și Paul ; apoi putură privi nestingheriți marea de flăcări ce-i înconjura. Privelișteа, înspăimîntătoare, nu insuflă noi speranțe călătorilor noștri, lipsiți de orice adăpost. Cu toate că lumina zilei era tot mai puternică, culorile vii ale cerului se întunecau din ce în ce, ca și cînd focul, acest element înfricoșător, ar fi putut rivaliza cu răsăritul soarelui. Limbi uriașe de flăcări țîșneau ici și colo de-a lungul zării, asemenea fulgerelor iuți din miazănoapte, dar cu mai multă furie. Neliniștea începu să se citească cît se poate de limpede pe fața împietrită a *trapper*-ului, imediat ce măsură cu proprii lui ochi întinderea incendiului, care se răspîndise ca un cordon lat și cuprinsese tot orizontul.

Se întoarse apoi iarăși cu fața spre locul din care părea că primejdia se apropie în mod sigur, clătină din cap și zise :

— Ne-am păcălit cumplit cînd am crezut că tetonii ne-au pierdut urma ; acum sîntem siguri nu numai că știu unde ne aflăm, dar și că au de gînd să ne hăituiască, prin fum, ca pe niște animale fugărite. Uitați-vă ! Au aprins focul în mai multe locuri deodată și sîntem încercuiți de diavolii ăștia ca o insulă de apele mării !

— Să încălecăm și să fugim ! strigă Middleton. Oare nu merită să lupți pentru viață ?

— Încotro să mergem ? Credeți că un cal teton e ca o salamandră ce trece nevătămată prin flăcări, sau poate credeți că Domnul își va arăta puterea ca în vremurile de demult și vă va călăuzi prin cuptorul acela pe care-l vedeți arzînd sub cerul îndepărtat și roșu ? Iar lîngă brîul acela înflăcărat se găsesc și indieni sioux, cu săgeți și cuțite ; ne înconjoară din toate părțile, sau de nu, atunci nu mă pricep deloc la uneltirile lor ucigătoare și diavolești !

— Vom călări prin mijlocul întregului trib, răspunse tînărul cu mîndrie, și le vom pune bărbăția la încercare.

— Da, cuvintele sînt frumoase, dar să vedem faptele ! Printre noi se află un om care se pricepe la albine şi care ne-ar putea învăţa ceva în privinţa asta.

— În privinţa asta, bătrîne *trapper,* spuse Paul îndreptîndu-şi făptura lui atletică asemenea unui ciine uriaş, care-şi cunoaşte forţa, sînt de partea căpitanului ; am hotărît, adică, să pornesc în întîmpinarea focului, chiar dacă ar fi să mă trezesc în *wigwam* [1]-ul unui teton. Aici e şi Ellen, care...

— Oh, la ce folosesc, la ce folosesc inimile voastre pline de curaj, cînd focul nu poate fi cucerit tot aşa de uşor ca şi o fiinţă omenească ? Priviţi în jur, prieteni ; cercul acela de fum care se ridică din văgăunile preriei vă spune cît se poate de limpede că nu mai există nici o ieşire din locul ăsta fără să treci printr-un cordon de flăcări. Căutaţi singuri, oameni buni ; căutaţi singuri ; dacă veţi putea găsi o singură ieşire, mă oblig să vă urmez.

Tovarăşii săi cercetară numaidecît zarea şi cu multă rîvnă, dar asta nu făcu decît să-i încredinţeze odată mai mult că situaţia era, într-adevăr, deznădăjduită. Uriaşe coloane de fum se rostogoleau peste cîmpie, îngroşîndu-se apoi în mase întunecate spre linia orizontului, iar vîlvătaia roşie îşi vîntura limbile deasupra întinderii uriaşe de pară : uneori ilumina totul cu puterea unui incendiu, alteori ţîşnea ca un fulger ce-şi aruncă flacăra şi apoi lasă în urma lui un întuneric înfricoşător ; iar vîlvora aceasta arăta mult mai grăitor decît cuvintele iuţeala nemaipomenită cu care se apropia primejdia.

— E îngrozitor ! exclamă Middleton, strîngînd-o pe Inez, care tremura toată, la pieptul lui. La vîrsta asta şi în felul acesta !

— Porţile cerului sînt deschise pentru toţi cei care cred cu adevărat, murmură Inez, plină de pioşenie.

[1] Colibă.

— Resemnarea asta mă scoate din minți ! Sîntem însă bărbați și vom lupta pentru viețile noastre ! Ce vom face, adică, viteazul și înțeleptul meu prieten ? Vom încăleca și ne vom croi drum printre flăcări, sau vom rămîne pe loc privind cum pier înghițiți de flăcări, și fără să fi făcut nimic pentru salvarea lor, cei pe care-i iubim cel mai mult ?

— Eu sînt pentru roire și evadare înainte ca stupul să se înfierbînte în așa măsură, încît să nu ne mai poată da nici un fel de garanție, spuse căutătorul de miere, căci acestuia i se adresase Middleton. Hai, bătrîne *trapper,* recunoaște că asta e o cale destul de puțin sigură pentru a scăpa de pericol. Dar dacă mai întîrziem mult pe aici, vom face întocmai ca albinele acelea care mai rămîn în jurul paiului chiar și după ce stupul a fost afumat, pentru a putea primi mierea. Și-o să putem auzi numaidecît pîlpîirea focului, căci știu din experiență că dacă flacăra mușcă din iarba preriei, nu există trîntor care să scape neatins.

— Crezi oare, răspunse bătrînul, arătînd înciudat spre ierburile încîlcite și uscate din jur, că se află picior de muritor care-ar putea întrece viteza focului într-un loc ca ăsta ? Dac-aș ști măcar în ce parte sînt nemernicii aceia...

— Dumneata ce spui, prietene doctor, strigă Paul înspăimîntat, și se întoarse către naturalist, cu aerul acela de neajutorare cu care deseori cată cei tari către cei mai slabi, atunci cînd puterea omului e stăvilită de o mînă mai puternică, dumneata ce spui ? Nu ne poți da nici un sfat, acum, cînd e vorba de viață sau de moarte ?

Naturalistul stătea cu carnetele în mînă și privea și el spectacolul acela îngrozitor, dar cu atîta liniște, de parcă focul ar fi fost pus numai pentru a-i rezolva lui greutățile iscate de cine știe ce problemă științifică. Trezit de cuvintele tovarășului său, se întoarse spre el la fel de liniștit ca și *trapper*-ul, deși calmul lui avea cu totul

altă obîrşie ; întrebă cu o nepăsare care, dată fiind situaţia lor, suna a provocare :

— Venerabile vînător, dumneata ai asistat de multe ori la asemenea experimente ?

Fu întrerupt însă cu multă bruschețe de Paul, care-i smulse caietele cu violenţă, ceea ce dovedea că tînărul căutător de miere îşi ieşise din fire. Bătrînul nu apucase încă să scoată o vorbă, fie ea chiar de dojană, ci stătuse tot timpul în cumpănă, ca omul care nu ştie deocamdată ce are de făcut, sau pare mai curînd nedumerit decît speriat ; luă numaidecît un aer hotărît, ca şi cum din clipa aceea n-ar mai fi avut nici un pic de îndoială în privinţa drumului ce-l avea de urmat.

— E timpul să trecem la fapte, spuse, punînd în felul acesta capăt discuţiei care era gata să izbucnească din nou între naturalist şi căutătorul de miere ; e timpul să lăsăm la o parte cărţile şi bănuielile şi să ne-apucăm de treabă.

— Ai ajuns la hotărîrea asta mult prea tîrziu, nefericit bătrîn, strigă Middleton ; flăcările sînt la un sfert de milă de noi, şi vîntul le mînă încoace cu o iuţeală înfiorătoare.

— Ce ? Flăcări ? Ce-mi pasă mie de flăcări ? Dacă m-aş pricepe să înşel viclenia tetonilor aşa cum mă pricep să păcălesc focul, nu ne-ar mai rămîne altceva de făcut decît să-i mulţumim lui Dumnezeu că ne-a scăpat. Numeşti ăsta incendiu ? Dacă ai fi văzut ceea ce am văzut eu în regiunea muntoasă din est, cînd munţii aceia falnici păreau nişte cuptoare de fierar, aţi şti şi voi ce înseamnă să-ţi fie frică de foc şi-apoi să-i fii recunoscător că te-a cruţat. Haideţi, băieţi ; a venit vremea să ne apucăm de treabă ; aşadar, gata cu vorba ; căci sulul acela de flăcări se îndreaptă spre noi iute ca o antilopă hăituită. Puneţi mîna pe iarba asta scurtă şi uscată pe care stăm şi smulgeţi-o !

— Crezi că-i poţi răpi focului victimele în felul acesta copilăresc ? exclamă Middleton.

Un zîmbet slab dar plin de gravitate trecu peste faţa bătrînului, cînd răspunse :

— Bunicul dumitale ar fi spus că atunci cînd duşmanul se află aproape, soldatul trebuie să se supună.

Căpitanul simţi mustrarea şi urmă numaidecît pilda sîrguinciosului Paul, care smulgea ierburile ofilite cu un zel deznădăjduit, ascultînd întru totul de sfatul *trapper*-ului. Chiar şi Ellen începu să le dea o mînă de ajutor ; şi nu trecu mult pînă fu văzută şi Inez făcînd acelaşi lucru. Cînd răsplata muncii pare a fi însăşi viaţa, oamenii se obişnuiesc să dea dovadă de o rîvnă neobişnuită. Trebui destul de puţin timp pentru ca buruienile să fie smulse de pe o porţiune cu un diametru de douăzeci de picioare. La una din marginile acestui loc, *trapper*-ul le aşeză pe cele două femei ; apoi îi sfătui pe Middleton şi pe Paul să le acopere rochiile, care se puteau aprinde mult mai uşor, cu păturile. După ce băieţii aduseră la îndeplinire toate acestea, bătrînul se apropie de marginea opusă punctului în care se găseau femeile ; ajuns acolo, bătrînul alese o mînă de iarbă foarte uscată şi o aşeză peste tigăiţa carabinei. Apoi trase, şi combustibilul acesta aşa de uşor se aprinse numaidecît ; luă pe urmă şomoiogul de iarbă aprinsă şi-l puse sub un strat de ierburi încîlcite, după care se retrase spre mijlocul porţiunii de pămînt văduvit de ierburi, şi aşteptă cu răbdare.

Focul, elementul acesta subtil, se repezi cu lăcomie asupra prăzii celei noi, şi din ierburi începură să se salte numaidecît mici flăcări bifurcate, întocmite ca limbile unei turme de rumegătoare care-şi caută hrana, alegîndu-şi, parcă, tulpinile cele mai dulci.

— Acum, spuse bătrînul ; îşi ridică un deget, şi rîse în felul lui aparte, neauzit aproape, — acum veţi vedea focul luptînd împotriva focului. Vai mie ! mult timp a mai trecut de cînd mi-am croit un drum în felul acesta ; dar din lene, ca să nu mai ocolesc o vale.

— Nu-i primejdios ? strigă, uimit, Middleton. Şi în loc să-l îndepărtezi, aduci inamicul mai aproape ?

— Te pîrleşti oare aşa de uşor ? Bunicul tău a avut o piele mai răbdătoare. Dar vom trăi şi vom vedea ; vom trăi cu toţii şi vom vedea.

În cele din urmă *trapper*-ul izbuti. Focul prinse putere şi se încinse, începu să se întindă în trei direcţii, dar se stinse într-a patra, din lipsă de combustibil. În timp ce flăcările creşteau şi pîrîitul lor arăta cît de mare le e puterea, focul curăţa totul în calea lui ; solul rămînea negru şi fumegînd încă, mult mai lipsit de vegetaţie decît dac-ar fi trecut pe-acolo un ins cu coasa. Situaţia fugarilor ar fi fost însă destul de nesigură dacă aria pe care stăteau n-ar fi început să se lărgească, pe măsură ce flăcările îi înconjurau. Dar înaintînd către locul unde *trapper*-ul aprinsese iarba, călătorii ocoliră dogoarea şi cîteva secunde mai tîrziu flăcările din apropierea lor începură să se domolească după care îi lăsară învăluiţi într-un nor de fum ; scăpaseră însă cu desăvîrşire de para ce se rostogolea cu furia unui torent spre mijlocul preriei.

Spectatorii priveau această simplă manevră a *trapper*-ului ca şi cum nici nu le-ar fi venit să-şi creadă ochilor, tot atît de uluiţi cum se spune c-au fost şi curtenii lui Ferdinand [1], atunci cînd au văzut în ce fel a izbutit Columb să aşeze oul drept ; dar aceştia erau plini de recunoştinţă, nu de invidie.

— Minunea minunilor ! grăi Middleton cînd îşi dădu seama că prin mijlocul acesta scăpaseră dintr-o primejdie de moarte. A fost o idee cerească, iar mîna care-a adus-o la îndeplinire ar trebui imortalizată.

— Bătrîne *trapper*, strigă Paul, trecîndu-şi degetele prin cîrlionţii lui rebeli, am urmărit multe albine care-şi cărau sarcina de polen pînă la scorbura lor, şi cunosc

[1] *Ferdinand al V-lea Catolicul* (1452—1516), rege al Spaniei. În timpul domniei lui, Cristofor Columb a descoperit America (1492).

şi eu cîte ceva din obiceiurile pădurilor. Dar asta a fost ca şi cum i-ai fura unei viespi acul, fără să i-l atingi măcar.

— Gata, gata ! răspunse bătrînul, care, de îndată ce-şi dădu seama că isprava îi reuşise pe deplin, părea că nici nu se mai gîndeşte la ea ; acum pregătiţi-vă caii. Să lăsăm flăcările să pîrjolească preria încă vreo jumătate de oră, şi pe urmă încălecăm. În timpul ăsta se răceşte şi pămîntul, căci caii tetonilor care nu-s potcoviţi, sînt tot aşa de simţitori la căldură ca şi talpa unei fete ce umblă desculţă.

Middleton şi Paul, care socoteau scăparea aceasta neaşteptată de la moarte ca un fel de înviere, aşteptară să treacă jumătatea de oră de care pomenise *trapper*-ul, cu o încredere deplină în judecata lui fără greş. Doctorul îşi regăsi şi el caietul cu notiţe, cam ponosite însă, deoarece căzuseră în ierburile mistuite de flăcări ; dar se mîngîie singur pentru această pierdere neînsemnată, căci acum umbra şi lumina se urmau una pe alta, iar el, care lua aceste treceri drept simple fenomene naturale, era numai ochi.

În timpul acesta, bătrînul, a cărui ispravă salvase atîtea vieţi, se uită cu atenţie prin spărturile întîmplătoare făcute de vînt în sulurile dese de fum care se întinseseră în momentul acela în toate direcţiile.

— Ia priviţi acolo, băieţi, spuse el, după o cercetare îndelungată şi amănunţită, ochii voştri sînt tineri şi mult mai siguri decît vederea mea care începe să mă lase ; cu toate că au fost timpuri cînd un popor înţelept şi viteaz fusese foarte îndreptăţit să creadă că am ochii ageri ; dar timpurile acelea s-au dus, şi mulţi prieteni credincioşi şi încercaţi s-au petrecut odată cu ele. Vai mie ! dacă aş putea face o schimbare în orînduiala lăsată de Providenţă, dacă ar fi să pot schimba ceva, aş spune că cei care au trăit mult timp laolaltă în prietenie şi înţelegere, şi care s-au dovedit a fi atît de potriviţi în toate îm-

prejurările și atît de uniți în suferință și în curaj, să aibă îngăduința de a părăsi viața împreună ; căci atunci cînd unul din ei moare, celuilalt îi mai rămîn foarte puține temeiuri să-și ducă zilele mai departe.

— Insul acela de-acolo e indian ? întrebă plin de nerăbdare Middleton.

— Piele roșie sau piele albă, e același lucru. Prietenia și obișnuința pot lega oamenii tot așa de strîns între ei în păduri ca și în orașe și, la drept vorbind, poate chiar și mai tare. Așa se întîmplă și cu tinerii războinici ai preriilor. Se însoțesc adesea doi cîte doi, iar chezășia prieteniei lor e însăși viața ; și-și țin făgăduiala într-un fel cît se poate de frumos și de cinstit. Cînd unul din ei primește o lovitură de moarte, asta îl atinge de obicei și pe celălalt. Eu am trăit multă vreme ca un singuratic, dacă un om care a trăit timp de șaptezeci de ani în sînul naturii poate fi numit singuratic, cu toate că în fiecare clipă își putea deschide inima fără a fi nevoit s-o curețe de grijile și fărădelegile așezămintelor ; dar, deși mi s-a îngăduit asemenea lucru, am rămas toată viața un singuratic ; și am găsit totuși întotdeauna întîlnirea cu semenii mei plăcută, iar despărțirea dureroasă, cînd celălalt era viteaz și cinstit. Viteaz, pentru că un tovarăș laș în păduri, — și bătrînul își lăsă privirea să zăbovească o clipă, deși fără nici un fel de intenție, asupra distinsului naturalist, — e în stare să facă dintr-o trecătoare scurtă una lungă ; și cinstit, deoarece șiretenia însoțește mai curînd instinctul animalelor decît mintea unei ființe omenești.

— Dar ceea ce ai văzut acolo, în depărtare, era un sioux ?

— Ce va deveni pămîntul Americii și unde vor duce pînă la sfîrșit mașinăriile și născocirile poporului său, numai unul Dumnezeu poate ști. L-am văzut, în tinerețile mele, pe cel dintîi creștin care-a pus piciorul său nelegiuit pe meleagurile York-ului. Cît de mult au pălit frumusețile acelor regiuni sălbatice în răstimpul a numai două

scurte vieți omenești ! Ochii mei s-au deschis prima oară pe malurile mării dinspre răsărit și-mi amintesc foarte bine c-am pus la încercare virtutea celei dintîi arme de foc pe care-am purtat-o, după un drum făcut de la poarta tatălui meu pînă în pădure, așa cum poate să-l facă un băiețaș ; și asta fără a încălca drepturile cuiva, sau a păgubi pe cel ce-ar fi putut ridica pretenții de proprietate asupra animalelor sau pămîntului. Pe vremea aceea, natura strălucea în toată frumusețea ei de-a lungul întregii coaste, căci pentru lăcomia oamenilor nu lăsase decît o fîșie îngustă de pămînt, între ocean și pădure. Și acum unde mă aflu ? Dacă aș fi avut aripi de vultur, acestea ar fi obosit mult mai înainte de-a fi străbătut a zecea parte din distanța care mă desparte de locurile acelea ; dar acuma, de-a latul și de-a lungul întregului ținut sînt împrăștiate orașe și sate, ferme și șosele, biserici și școli, adică toate născocirile și drăcoveniile omului.

— Că ai văzut nenumărați tăietori de lemne luînd smîntîna de pe fața pămîntului și atîția coloniști adevărata miere a naturii, spuse Paul, nici un om în toată firea nu se poate îndoi de asta. Uită-te însă la Ellen cît este de neliniștită din pricina indienilor sioux, și acum, după ce ți-ai lăsat mintea să cutreiere nestingherită, dacă ne-ai da semnalul cuvenit, roiul s-ar pune iarăși în mișcare.

— Ce ?

— Spun că Ellen e neliniștită, iar fumul se ridică de pe cîmpie și poate c-ar fi înțelept să ne luăm din nou zborul.

— Băiatul are dreptate. Am uitat că sîntem în mijlocul unei cîmpii pîrjolite, că focul arde cu furie și că indienii sioux stau de jur împrejurul nostru ca o haită de lupi flămînzi, care pîndesc o cireadă de bivoli. Dar cînd mintea mea bătrînă începe să-și aducă aminte de vremurile trecute, se întîmplă să-i scape din vedere întîmplările din clipa aceea. Aveți dreptate, copiii mei ; e timpul să ne

mișcăm, și abia de acum încolo urmează să dăm piept cu adevăratele greutăți ale călătoriei noastre. E ușor să păcălești focul, pentru că nu-i decît o furie dezlănțuită, și nu-i întotdeauna greu să dai de urma unui urs cenușiu luîndu-te doar după miros, pentru că animalul e mînat numai de instinct ; dar să închizi ochii unui teton treaz, ăsta e un lucru pentru care e nevoie de foarte multă judecată, pentru că iscusința lui se sprijină pe viclenia minții.

Și, cu toate că bătrînul părea să-și dea foarte bine seama de greutatea lucrurilor pe care trebuia să le întreprindă, porni la înfăptuirea lor cu multă hotărîre și vioiciune. După ce termină de cercetat zarea, în care timp mintea lui se întoarse, cum am văzut, spre timpuri de mult apuse, făcu semn să încalece cu toții. Caii, care stătuseră pînă atunci în așteptare, fremătînd însă din pricina flăcărilor ce se întinseseră cu atîta furie, își primiră călărețiî cu o ușurare vădită. *Trapper*-ul îl invită pe doctor să ia armăsarul său, sub cuvînt că are de gînd să meargă pe jos.

— Nu prea sînt învățat să călătoresc cu picioarele altora, adăugă el, ca și cum s-ar fi dezvinovățit, iar picioarele mele au obosit nefăcînd nimic. Și, în afară de asta, dac-ar fi să ajungem la vreo încăierare neașteptată, ceea ce nu-i deloc cu neputință, calul o să fugă mult mai repede cu un singur om în spinare. Căci, în ceea ce mă privește, ce însemnătate mai poate avea dac-am să trăiesc o zi mai mult sau mai puțin ? Să-i lăsăm pe tetoni să-mi ia scalpul, dacă așa e voia Domnului ; îl vor găsi acoperit de păr cenușiu, și e peste puterea omului să-mi răpească toate cîte le-am învățat și le cunosc, și care l-au albit.

Și cum nici unul din tovarășii săi, nerăbdători să plece cît mai repede, nu-l contrazise, propunerea *trapper*-ului rămase în picioare. Doctorul, cu toate că bombăni ceva, cum că-l pierduse pe blîndul Asinus, se simți foarte mulțumit cînd își dădu seama că va străbate preria mult mai

repede decît dacă ar fi mers pe jos, aşa că nu se mai plînse de nimic ; iar peste cîteva clipe căutătorul de miere, care găsea întotdeauna de cuviinţă să ia cuvîntul în asemenea împrejurări, anunţă că sînt gata de plecare.

— Uitaţi-vă acum spre răsărit, spuse bătrînul imediat ce porniră la drum, peste cîmpia întunecată şi încă fumegîndă ; uitaţi-vă acum spre răsărit, şi de veţi vedea o panglică albă şi strălucitoare scînteind ca o tavă de argint prin spărturile pe care le face vîntul în perdeaua de fum, să ştiţi că-i vorba de-o apă. Pe-aici, prin apropiere, curge un fluviu măreţ şi am credinţa că l-am zărit mai adineauri, dar în mintea mea au năvălit alte gînduri şi l-am pierdut din vedere. E un fluviu larg şi iute. Fiindcă aici se găsesc de toate, în afară de arbori. Copacii sînt pentru pămînt ceea ce sînt poamele pentru o livadă. Acum însă, pîndiţi cu ochii larg deschişi panglica aceea scînteietoare de apă, căci numai atunci putem socoti c-am scăpat de primejdie cînd între noi şi tetonii cei cu ochii ageri vor curge valurile ei.

Aceste ultime cuvinte fură de ajuns pentru ca toate privirile călătorilor noştri să se îndrepte, cercetînd zarea, spre fluviul mult dorit. Apoi porniră cu toţii într-o linişte deplină, căci bătrînul le atrăsese atenţia că nu trebuie să facă nici cel mai mic zgomot cînd vor intra în norii groşi de fum care se rostogoleau de-a lungul cîmpiei ca nişte tăvălugi uriaşi de ceaţă, şi mai ales cînd vor trece pe acolo pe unde focul a întîlnit în cale mlaştini.

Călătoriră în felul acesta aproape o leghe, fără ca ochii lor să zărească oglinda mult dorită a rîului. Focul ardea în depărtare cu aceeaşi furie, iar cum vîntul măturа cele dintîi valuri de fum ale incendiului, se ridicară alte şi alte vîlvătăi, rostogolindu-se de-a lungul preriei şi întunecînd vederea. În cele din urmă, bătrînul, care începuse să dea semne de uşoară neliniştе, le dădu a înţelege că pînă şi simţurile lui ascuţite începuseră să se tulbure în

labirintul acela de fum ; se opri însă brusc şi, trîntindu-şi carabina la pămînt, rămase locului, părînd că cercetează un obiect de la picioarele lui. Middleton şi ceilalţi călăriră pînă aproape de el şi-l întrebară de ce s-a oprit.

— Uitaţi-vă aici, răspunse *trapper*-ul, arătînd hoitul mutilat al unui cal care zăcea într-o mică scobitură de pămînt, şi aveţi să vă daţi seama cîtă putere are focul în prerie. Pămîntul e reavăn prin locurile astea şi ierburile cresc mai înalte ca de obicei. Animalul ăsta nenorocit şi-a găsit moartea dormind. Îi vedeţi oasele, pielea crăpată şi arsă, dinţii care rînjesc parcă ; nici o mie de ierni n-ar fi putut usca animalul aşa de temeinic cum a făcut focul într-un singur minut.

— Asta ar fi putut fi şi soarta noastră, spuse Middleton, dacă flăcările ne-ar fi surprins în timpul somnului.

— Nu, nu asta vreau să vă spun. Nu că omul n-ar arde şi el ca un fitil ; ci numai că, fiind mai înţelept decît un cal, se va pricepe ceva mai bine să ocolească primejdia.

— Pesemne că ceea ce vedem noi acum n-a fost decît un hoit, căci altfel s-ar fi putut salva şi el.

— Vezi urmele astea lăsate în pămîntul jilav ? Aici au fost copitele lui, iar dincoace urmele unui mocasin, îmi pun capul pentru asta. Stăpînul animalului a făcut tot ce-a putut ca să-l urnească din loc, dar creaturile astea sînt fricoase şi încăpăţînate cînd se află în faţa focului.

— E un lucru pe care-l ştie toată lumea ; dar dacă animalul a avut şi călăreţ, unde-i ?

— Ei, aici e-o taină mare, răspunse *trapper*-ul, plecîndu-se să cerceteze mai îndeaproape urmele lăsate pe pămînt. Da, da ; e cît se poate de limpede că aici a avut loc o luptă destul de aprigă între cei doi. Stăpînul a încercat din toate puterile să salveze animalul, dar flăcările trebuie să fi fost foarte puternice, căci altfel ar fi izbutit.

— Privește, bătrîne *trapper !* îl întrerupse Paul, arătînd către un loc nu prea îndepărtat, acoperit cu iarbă ceva mai sărăcăcioasă, căci terenul era mai puțin umed ; adevărul este c-au fost doi cai. Iar dincolo zace și celălalt !

— Băiatul are dreptate ! Cine știe, poate că tetonii au căzut în propria lor cursă ! Căci se întîmplă și asemenea lucruri, iar asta stă drept pildă pentru toți răufăcătorii. Ei, ia priviți aici, asta e din fier. Hamurile animalului au fost fabricate de albi ; asta e ! asta e ! O parte din ei s-au tîrît după noi prin iarbă, în timp ce prietenii lor dădeau foc preriei, și acum, priviți : și-au pierdut animalele, și trebuie să se socotească oameni norocoși dacă sufletele lor nu se tîrăsc și ele de-a lungul potecii ce duce spre raiul indienilor.

— Au avut totuși aceleași mijloace de-a se salva ca și noi, intră în vorbă și Middleton, în timp ce grupul înainta încet, apropiindu-se de cel de al doilea stîrv, care zăcea chiar în drumul lor.

— Nu știu dacă-i chiar așa. Nu fiecare sălbatic își poartă după el amnarul și cremenea, sau vreo scăpărătoare de carabină tot așa de bună ca și-a mea. E cam greu să aprinzi focul frecînd două bețe și n-au avut prea mult timp să se gîndească sau să născocească ceva pe loc ; uitați-vă la șuvoiul acela de flăcări care aleargă înaintea vîntului, ca și cum ar fi o dîră de praf de pușcă, și atunci aveți să-mi dați dreptate. Nu e mult de cînd au trecut pe aici, așa c-ar fi bine să ne controlăm munițiile. Nu c-aș vrea cu tot dinadinsul să mă bat cu tetonii, departe de mine gîndul ăsta ! Dar dacă trebuie să ne luptăm, e mai înțelept să tragi tu cel dintîi foc !

— Asta a fost un animal ciudat, moșule, spuse Paul, care-și oprise calul lîngă cel de-al doilea stîrv, pe cînd ceilalți, grăbiți să ajungă cît mai repede la liman, se pregăteau să treacă mai departe. Ciudat animal, repet ; căci, n-are nici cap, nici copite.

— N-a fost un foc slab, răspunse *trapper*-ul, aţintindu-şi ochii cu luare-aminte în zare, prin spărturile făcute de vînt în perdeaua groasă de fum. Ar fi fost în stare să-ţi frigă un bivol întreg, iar ca să poată face lucrul ăsta cum se cuvine, trebuie să-i prefacă mai întîi coarnele şi copitele în cenuşă albă. Ruşine, ruşine, bătrîne Hector ! Dac-ar fi vorba de căţelul căpitanului, nu-i de mirare că se poartă ca un ageamiu, dar pentru un cîine ca tine, care-a trăit atîta timp în pădure înainte de-a fi ajuns pe cîmpiile astea, e cît se poate de urît să-şi arate dinţii şi să mîrîie în faţa hoitului unui cal fript, ca şi cum ar vrea să spună stăpînului său c-a dat de urmele unui urs cenuşiu.

— Îţi spun, bătrîne *trapper*, ăsta nu-i cal ; căci nici copitele, nici capul şi nici pielea nu-s de cal.

— Ce ? Nu-i cal ? Ochii tăi sînt buni pentru albine şi pentru scorburile copacilor, băiete, dar, să mă trăsnească Dumnezeu dacă băiatul n-are dreptate ! Cum de m-am putut înşela în halul ăsta luînd pielea unui bivol, arsă şi încreţită, drept un hoit de cal ? Vai mie ! Au fost timpuri, dragii mei, cînd am putut spune fără greş numele unui animal de la mare depărtare ; pînă şi culoarea, vîrsta şi dacă-i de parte bărbătească sau femeiască !

— Te-ai bucurat de un dar nepreţuit venerabile vînător, rosti naturalistul, care privea totul cu atenţie ; cînd un om poate face asemenea distincţii în plin deşert îşi cruţă picioarele de multe drumuri obositoare, şi deseori chiar şi de unele cercetări care se dovedesc, pînă la urmă, cu totul inutile. Spune-mi, te rog, excepţionala calitate a ochilor dumitale mergea pînă acolo încît erai în stare să deosebeşti chiar ordinul şi genul ?

— Nu ştiu ce înţelegi prin ordinele geniului dumitale !

— Ei nu ! îl întrerupse căutătorul de miere, cu un ton oarecum dispreţuitor ; asta, bătrîne *trapper*, dovedeşte neştiinţa dumitale în ceea ce priveşte limba engleză, lucru

la care nu m-aş fi aşteptat din partea unui om cu înţelegerea şi experienţa dumitale. Prin ordin, tovarăşul nostru înţelege felul în care merg animalele ; ca o cireadă zăpăcită, ca un roi ce-şi urmează regina sau unul cîte unul, aşa cum străbat deseori bivolii preria. În ceea ce priveşte geniul, sînt sigur că ăsta-i un cuvînt pe care-l înţelege foarte bine oricine. Gîndeşte-te la omul din districtul nostru, care ia parte la congres şi la omuleţul acela limbut, care scoate ziarul din ţinutul nostru ; cuvîntul rostit de doctor se potriveşte şi unuia şi altuia, căci sînt amîndoi puternici : şi numai rareori rosteşte doctorul cîte un cuvînt care să nu aibă un înţeles adînc.

Cînd Paul sfîrşi această explicaţie atît de savantă, privi în jurul lui cu un aer care, tălmăcit cum trebuie, ar fi vrut să spună cam aşa : „Vezi, cu toate că nu-mi bat prea mult capul cu asemenea lucruri, nu-s prost deloc !“

Ellen îl admira pe Paul pentru foarte multe lucruri ; dar pentru învăţătura lui aproape deloc. Căci era înzestrat cu destule calităţi care-o puteau atrage ; ca, de pildă, caracterul său deschis şi neînfricat, bărbăţia, sau acela al farmecului lui, încît nu mai simţea nevoia să-i pună la încercare şi cunoştinţele intelectuale. Biata fată se roşi ca un trandafir, iar frumoasele ei degete începură să se joace cu cureaua de care se ţinea ; apoi se grăbi să spună, ca şi cum ar fi vrut să abată atenţia celorlalţi de la această greşeală a lui Paul, asupra căreia nici ea singură nu zăbovea prea mult :

— Aşa că ăsta nu-i cal, după cît se pare ?

— Nu e, nici mai mult nici mai puţin, decît pielea unui bivol, continuă *trapper*-ul, care se simţea tot atît de ameţit de explicaţiile lui Paul ca şi de vocabularul doctorului. Părul e înăuntru ; focul a trecut peste ea, precum vedeţi ; dar fiind proaspătă, flăcările n-au putut-o mistui. Animalul a fost ucis de foarte puţină vreme, şi s-ar putea să mai găsim prin preajmă ceva resturi din carnea lui.

— Ridică marginea pielii, moşule, spuse Paul, pe tonul omului încredinţat c-a dobîndit dreptul să-şi spună cuvîntul în orice împrejurare ; dac-a mai rămas vreo bucată din cocoaşă, trebuie să fie bine friptă, şi ne-ar prinde de minune !

Bătrînul începu să rîdă din toată inima auzind ce gînduri pot trece prin mintea lui Paul. Virî apoi piciorul sub pielea de bivol, dar aceasta începu să se mişte. Pe urmă fu aruncată numaidecît la o parte şi de sub ea sări drept în picioare, cu o repeziciune ce dovedea că-şi dăduse seama de pericolul în care se afla, un războinic indian.

XXIV

Cred, Hal, că-i timpul să dormim. Cu bine!
(Shakespeare)

De îndată ce-şi aruncară ochii asupra acelei apariţii neaşteptate, călătorii noştri se convinseră, deşi erau înmărmuriţi în adevăratul înţeles al cuvîntului, că tînărul pawnee, pe care-l întîlniseră nu de mult, stătea acum din nou în faţa lor. Uimiţi din cale-afară, amuţiră cu toţii şi, mai bine de un minut, albii şi indianul se cercetară cu multă atenţie, dacă nu cu neîncredere. Războinicul pawnee avea, cu toate acestea, o ţinută mult mai demnă decît a prietenilor săi creştini. În timp ce Middleton şi Paul simţeau cum îi cuprinde şi pe ei emoţia ce pusese stăpînire pe tovarăşele lor, ochii scînteietori ai indianului se roteau de la unul la celălalt, ceea ce vădea că e un om care nu şi-ar pierde curajul nici chiar în cele mai neaşteptate împrejurări. După ce-şi plimbă privirea pe feţele uimite ale albilor, căutătura lui mîndră şi sigură de totdeauna se opri pe figura *trapper*-ului tot aşa de neclintită ca şi a lui. În cele din urmă doctorul Battius rupse tăcerea şi rosti :

— Ordinul primatelor ; genul *homo ;* specia preriilor.

— Da, da, taina a fost dezlegată, spuse bătrînul *trapper,* scuturîndu-şi capul, ca şi cum s-ar fi felicitat singur c-a dat pe faţă un lucru foarte greu de dovedit. Băiatul se

ascunsese în iarbă ; focul l-a găsit dormind și, văzînd că și-a pierdut calul, i-a dat prin gînd să-și scape viața, acoperindu-se cu pielea asta proaspătă de bivol. Nu-i o născocire de lepădat atunci cînd n-ai nici praf de pușcă și nici cremene, pentru a da foc ierburilor din jur. Garantez că-i un tînăr deștept, și cred c-ar fi bine să pornim la drum împreună. Am să-i vorbesc prietenește, căci mînia nu ne-ar folosi la nimic. Fratele meu e binevenit din nou printre noi, spuse el, de data asta în limba pe care-o înțelegea și celălalt ; tetonii l-au afumat așa cum ar fi făcut c-un urs.

Tînărul pawnee începu să-și joace ochii de jur împrejur, ca și cum ar fi vrut să ia cunoștință de groaznicul pericol din care scăpase, dar nu găsea de demnitatea lui să-și arate îngrijorarea. Cînd răspunse la întrebarea pusă de *trapper* însă, sprîncenele i se adunară.

— Un teton e un dușman. Cînd strigătul de război al indienilor pawnee umple văzduhul, toată mulțimea lor urlă.

— Asta-i adevărat. Diavolii ăștia sînt pe urmele noastre, și sînt fericit că întîlnesc un războinic care nu-i iubește, cu *tomahawk*-ul în mînă. Vrea oare fratele meu să-mi călăuzească copiii pînă în satul lui ? Dacă indienii sioux ne urmăresc, tinerii mei îl vor ajuta să-i lovească.

Tînărul războinic pawnee se uită iarăși la chipurile străinilor din fața lui, scormonindu-i cu privirea înainte de-a răspunde la o întrebare atît de însemnată. Pe bărbați îi cercetă mai mult în treacăt și păru mulțumit. Dar căutătura lui zăbovi îndelung și cu multă admirație, ca și la prima lor întîlnire, asupra frumoasei Inez, căci ochii lui nu mai întîlniseră niciodată un chip atît de gingaș. Și, cu toate că privirea lui se oprea din cînd în cînd și la chipul plin de farmec al lui Ellen, se întorcea numaidecît la Inez ; ea însemna, pentru ochii lui nedeprinși cu asemenea făpturi, ca și pentru imaginația lui înflăcărată, întruchiparea frumuseții feminine, căci pe întinsul preriilor nu se întîlnise nimic la fel de frumos și de prețios, care să poată răsplăti devotamentul și vitejia unui războinic ; și părea

că tînărul pawnee e cît se poate de simțitor la farmecul unei femei atît de desăvîrșite. Dîndu-și însă seama că privirile lui o stînjenesc pe Inez, își întoarse capul de la ea și, punîndu-și mîna pe piept, în felul lui solemn și respectuos, spuse plin de modestie :

— Tatăl meu va fi binevenit. Tinerii poporului meu vor vîna cu fiii lui, iar șefii vor fuma cu capul cenușiu. Fetele pawnee vor cînta pentru urechile fiicelor lui.

— Și dacă ne întîlnim cu tetonii ? întrebă *trapper*-ul, care dorea să hotărască condițiile acestei alianțe atît de importante în toate amănuntele.

— Dușmanii cuțitelor-lungi vor simți lovitura indienilor pawnee.

— Atunci e bine. Acum fratele meu și cu mine trebuie să ținăm sfat, ca nu cumva să pornim pe-un drum greșit și ca drumul nostru pînă în satul său să fie asemenea zborului porumbeilor.

Tînărul pawnee făcu semn că e și el de aceeași părere, după care îl urmă pe bătrîn puțin mai la o parte, căci *trapper*-ul nu vroia ca neastîmpăratul Paul, sau distratul naturalist să-i tulbure în vreun fel. Convorbirea lor fu scurtă, dar cuprinzătoare, așa cum obișnuiau băștinașii, dar se lămuriră și unul și celălalt despre ce e vorba. Cînd se întoarseră lîngă tovarășii lor, bătrînul le împărtăși și acestora o parte din cele discutate cu tînărul indian, grăind după cum urmează :

— Ei da, nu m-am înșelat ; acest războinic chipeș, pentru că e și chipeș și nobil la înfățișare, cu toate că te înfricoșează puțin, dar asta din pricină că-i vopsit, acest tînăr mi-a spus că are sarcina să-i iscodească pe tetoni. Tribul lui n-a fost destul de puternic pentru a-i înfrînge pe diavolii ăștia care și-au părăsit satele și-au pornit la vînătoare de bivoli ; și pentru asta tribul lui a trimis soli spre celelalte sate locuite de indieni pawnee, pentru ajutor. Se pare că flăcăul ăsta e un băiat care nu știe ce-i frica, fiindcă, deși e singur, s-a ținut tot prin preajma lor, pînă

cînd a fost silit să se ascundă, ca şi noi, printre ierburi. Dar mi-a spus chiar mai mult decît atîta, dragii mei, şi asta mă supără din cale-afară de mult ; mi-a spus că vicleanul Mahtoree, în loc să se încaiere cu familia colonistului, s-a împrietenit cu el ; că şi albii şi roşii sînt pe urmele noastre şi că aşteaptă la marginea acestei cîmpii aprinse, ca să ne încolţească şi să ne distrugă.

— De unde ştie el toate astea ? întrebă Middleton.

— Cum ?

— În ce chip a putut el să afle că lucrurile s-au petrecut întocmai ?

— În ce chip ? Crezi oare c-o iscoadă din prerie are nevoie de ziare şi de crainici, aşa cum se întîmplă în inima Statelor ? Nici o femeie clevetitoare, care aleargă de la casă la casă pentru a răspîndi vorbe de ocară pe socoteala vecinilor ei nu împrăştie noutăţile cu repeziciunea indienilor, atunci cînd îşi dau în vileag planurile ; căci au fel de fel de semne şi sunete, înţelese numai de ei. În asta stă toată învăţătura lor, şi ceea ce găsesc eu că-i minunat în ea, e c-au învăţat-o în aer liber, nu între zidurile unei şcoli. Îmi pun capul, căpitane, că ceea ce spune tînărul ăsta e adevărat.

— Pentru asta, spuse Paul, sînt gata să jur şi eu. E un lucru posibil, şi de aceea trebuie să fie adevărat.

— Şi ai putea, tinere ; ai putea jura. Mi-a mai spus apoi că bătrînii mei ochi mi-au fost din nou credincioşi, şi că fluviul de care v-am pomenit trece la o depărtare de vreo jumătate de leghe de-aici. Vedeţi, focul a mistuit mare parte din ceea ce trebuia să mistuie în regiunea asta, şi drumul nostru e învăluit în fum. Zice şi el că trebuie să ne pierdem urmele şi să facem restul călătoriei pe apă. Da, trebuie să aşezăm rîul ăsta între noi şi ochii indienilor sioux, şi pe urmă, cu ajutorul Celui de Sus, deşi nu trebuie să uităm că vom avea şi noi partea noastră de oboseală, vom ajunge în satul lupilor.

— Cuvintele nu ne vor face să înaintăm nici măcar c-un pas, spuse Middleton, așa că s-o pornim !

Bătrînul fu și el de aceeași părere, astfel că tot grupul se pregăti să purceadă iarăși la drum. Tînărul pawnee își azvîrli pielea de bivol pe umăr și porni în frunte, după ce aruncă în urmă cîteva priviri furișe, pentru a-și mai odihni o dată căutătura pe fața neasemuit de frumoasă a nevinovatei Inez.

După o oră de drum, fugarii ajunseră pe malul apei ; era unul dintre cele o sută de rîuri care slujeau să care, între puternicele artere ale fluviilor Missouri și Mississippi, apele din regiunile acestea întinse și nelocuite, către ocean. Rîul nu era adînc, dar cursul îi era iute, iar apele tulburi. Flăcările mistuiseră tot ce se aflase pe malurile lui ; aburii calzi de pe suprafața apei se ridicau în aerul rece al dimineții, se amestecau cu fumul care se înălța în urma pojarului ce mai bîntuia încă, iar pe o mare porțiune din suprafața rîului suluri de ceață se rostogoleau în toate părțile. *Trapper*-ul observă toate astea cu deosebită plăcere ; apoi spuse, în timp ce-o ajuta pe Inez să descalece la marginea apei :

— Nemernicii s-au păcălit singuri ! Mai că-mi vine să cred c-aș fi dat eu singur foc preriei, ca să ne putem mișca în voie la adăpostul fumului, dacă diavolii ăștia nelegiuiți nu ne-ar fi scutit de oboseală. Am făcut și eu asemenea lucruri la viața mea, și mi-au fost de folos întotdeauna. Hai, doamnă, pune-ți gingașul picior pe pămînt, fiindcă toate astea au fost o grea încercare pentru cineva de obîrșia și cu însușirile dumitale. Vai mie ! cîte n-au trebuit să îndure femeile tinere, delicate, virtuoase și modeste pe vremea mea, din pricina grozăviilor și vicleniilor războaielor purtate cu indienii ! Să mergem, e numai un sfert de milă pînă la malul celălalt și atunci urma noastră va fi pierdută măcar pentru o vreme.

În timpul acesta Paul o ajuta pe Ellen să descalece, uitîndu-se cu groază spre malurile sterpe ale rîului. Nici

un singur copac şi nici un singur pîlc de arbuşti nu creştea de-a lungul malurilor, în afară de cîteva tufişuri singuratice, rare şi pipernicite, dintre acestea n-ar fi fost prea uşor să alegi o duzină de ramuri din care să-ţi faci un baston obişnuit de plimbare.

— Ascultă, bătrîne *trapper*, rosti căutătorul de miere cu un aer sumbru ; e foarte bine să vorbeşti despre malul celălalt al izvorului sau rîului sau cum vrei să-i spui, dar, după judecata mea, numai o carabină pricepută ar putea să-şi azvîrle plumbul pînă acolo, spre paguba vreunui indian sau a vreunei căprioare.

— Se va întîmpla şi asta, se va întîmpla şi asta ; căci am cu mine o carabină care pe timpuri şi-a făcut datoria chiar şi de la o asemenea depărtare.

— Ai de gînd s-o arunci pe Ellen şi pe doamna căpitanului peste apă cu ajutorul carabinei, sau crezi că-i mai bine să treacă, asemenea păstrăvilor, cu gura sub apă ?

— E aşa de adîncă încît să nu poată fi trecută prin vad ? întrebă Middleton care, ca şi Paul, nu vedea în ce chip ar putea trece pe celălalt mal, şi în toată siguranţa, fiinţa pe care o socotea mai presus decît propria lui persoană.

— Cînd munţii aceia din depărtare îl hrănesc cu torentele lor, rîul are, precum vezi, unda iute şi puternică. Cu toate c-am trecut de multe ori prin vadul lui nisipos, fără să-mi ud măcar genunchii. Dar avem cu noi caii indienilor sioux ; şi mă pun chezaş că diavolii ăştia nărăvaşi înoată ca nişte căprioare.

— Bătrîne *trapper*, spuse Paul, trecîndu-şi degetele prin claia de păr de pe cap, aşa cum îi era obiceiul cînd se afla în cine ştie ce încurcătură, am înotat întotdeauna ca un peşte, şi aş putea face asta din nou, dacă-i nevoie ; nici de vreme nu-mi pasă prea mult, dar mă întreb cum o s-o poţi face pe Nelly să stea liniştită pe spatele unui cal, cînd apa rîului se învolburează înaintea ochilor ei, ca-n scocul morii ; ca să nu mai punem la socoteală că nimeni n-o să ajungă la celălalt mal cu picioarele uscate.

— Ah, tînărul are dreptate ! Trebuie să născocim totuşi ceva, căci altfel nu vom putea trece rîul.

Şi, încheind scurt discuţia, bătrînul se întoarse către războinicul pawnee explicîndu-i ce greutăţi se iviseră din pricina femeilor. Tînărul indian ascultă cu luare-aminte, apoi îşi aruncă pielea de bivol de pe umeri, după care se puse numaidecît pe lucru. *Trapper*-ul, care pricepuse imediat ce are de gînd să facă, se pregăti să-l ajute.

Strînseră pielea de bivol cu ajutorul unor curele din piele de căprioară, din care aveau din belşug, şi unul şi celălalt, în aşa fel, încît luă forma unei umbrele sau a unei paraşute întoarse. Iar cu cîteva beţe subţiri şi uşoare izbutiră să-i întărească marginile, ca să nu se mai lase în jos. Cînd barca aceasta, atît de simplă, fu complet gata, indianul o puse pe apă şi făcu un semn, prin care le dădu de înţeles că e pregătit să treacă pe malul celălalt. Atît Inez cît şi Ellen şovăiră să-şi încredinţeze viaţa unei bărci atît de subrede ; iar Middleton şi Paul nu vroiră nici ei să consimtă la aşa ceva, pînă nu se convinseră singuri că mica ambarcaţie poate suporta o încărcătură mult mai mare decît cea care-i fusese destinată. Şi numai atunci trecură peste orice temere, iar indianul pregăti pielea de bivol să-şi primească preţioasa povară.

— Lăsaţi-l acum pe tînărul pawnee să le fie cîrmaci, spuse *trapper*-ul, căci mîna mea nu mai e atît de sigură ca pe vremuri, pe cînd a lui e ca lemnul de hickory. Lăsaţi totul pe seama tînărului pawnee, şi aveţi încredere în iscusinţa lui.

Cei doi tineri bărbaţi albi nu avură nimic împotrivă, mulţumindu-se numai cu rolul de spectatori, profund interesaţi, e drept, dar cu totul pasivi. Războinicul pawnee alese, dintre cei trei cai, armăsarul lui Mahtoree, ceea ce dovedea că se pricepe foarte bine în a judeca virtuţile acestui nobil animal ; se aruncă apoi pe spinarea lui şi călări pînă la malul apei. Înfipse capătul suliţei în pielea bivolului, trase uşoara ambarcaţie pînă deasupra apei şi,

slobozind frîul armăsarului, se aruncă, plin de curaj, în mijlocul șuvoiului. Middleton și Paul îl urmară la scurtă distanță, apropiindu-se de barcă atît cît le îngăduia prudența. Și tînărul războinic purtă prețioasa încărcătură pînă la malul celălalt, în deplină siguranță și fără ca pasagerii să aibă vreo cît de mică neplăcere ; făcu drumul acesta cu atîta repeziciune, încît oricine-și putea da seama că nici calul, nici călărețul nu erau la prima ispravă de felul acesta. După ce ajunseră la mal, tînărul indian demontă ambarcația, își aruncă pielea de bivol pe umăr, își puse bețele la subsuoară și se întoarse, fără să scoată o singură vorbă pentru a-i trece pe malul celălalt și pe ceilalți albi.

— Acuma, prietene doctor, spuse bătrînul cînd îl văzu pe indian aruncîndu-se în rîu pentru a doua oară, știu că pielea asta roșie e un om cinstit, nu glumă. E un tînăr frumos la înfățișare, asta-i drept, iar cuvîntul lui e cuvînt, cu toate că nici vînturile cerului nu sînt mai înșelătoare decît sălbaticii ăștia atunci cînd intră diavolul în ei. Dacă în locul lui ar fi fost vreun teton sau vreun mingo, dintr-aceia vîrtoși la inimă, care dădeau tîrcoale prin pădurile York-ului cu vreo șaizeci de ani în urmă, i-am fi văzut acum spatele și nu fața. Inima mea s-a strîns puțin de teamă cînd l-am văzut că-și alege calul cel mai bun ; fiindcă odată călare pe calul acesta, i-ar fi fost tot atît de ușor să ne părăsească ca și unui porumbel zglobiu, care și-ar lua zborul din mijlocul unui cîrd de ciori gălăgioase și cu aripile greoaie. Vezi însă că în băiatul ăsta e numai adevăr, și dacă ai cîștigat cîndva prietenia unei piei-roșii, poți să ai toată încrederea în el atîta vreme cît joci cinstit.

— Ce distanță ar putea fi pînă la izvoarele rîului acestuia ? întrebă doctorul Battius, care-și rotea ochii neîncrezători peste coamele înspumate ale curentului. La ce distanță s-ar putea găsi izvorul subteran al acestui rîu ?

— Asta depinde de vreme. Sînt sigur că picioarele tale ar obosi mult înainte de-a ajunge în Munții Stîncoși ; dar

în unele anotimpuri ai putea face drumul ăsta fără să-ţi uzi un singur picior.

— Şi în care diviziune specială a anului cade acest sezon periodic ?

— Călătorul care va trece pe-aici peste cîteva luni va găsi, în locul acstui curs spumegînd, un deşert acoperit de nisip zgrunţuros.

Naturalistul rămase adîncit în gînduri. Ca cea mai mare parte din oamenii neînzestraţi cu o mare forţă fizică, doctorul Battius vedea, pe măsură ce se apropia clipa trecerii rîului, cum creşte şi primejdia ; aşa că în clipa aceea concepu planul deznădăjduit de-a merge mai curînd pînă la izvoarele lui, pentru a nu mai fi nevoit să-l treacă. N-are rost să mai zăbovim asupra iscusinţei de necrezut cu care frica poate susţine întotdeauna un argument lipsit de orice fundament logic. Onorabilul Obed alunecă peste subiect cu un zel demn de toată lauda ; el ajunse numaidecît la concluzia mîngîietoare că e tot atîta glorie în a descoperi izvoarele subterane ale unui rîu uriaş, cît şi în a adăuga numele unei plante sau unei insecte într-un catalog ştiinţific ; ajunse la concluzia aceasta tocmai în clipa cînd tînărul pawnee atinse malul pentru a doua oară. Bătrînul se aşează cu cea mai mare băgare de seamă în mica ambarcaţiune de piele (după ce tînărul războinic o montă la loc), şi-l aşează apoi pe Hector la picioare, după care îi făcu şi lui Obed semn să-şi ocupe locul.

Naturalistul puse un picior pe fragila ambarcaţie, în felul în care ar încerca, de pildă, un elefant soliditatea unui pod, sau aşa cum fac de obicei caii înainte de-a se lăsa cu toată greutatea trupului lor pe o suprafaţă atît de nesigură ; dar naturalistul îşi retrase piciorul tocmai cînd bătrînul începuse să creadă că se va aşeza jos.

— Venerabile vînător, spuse doctorul morocănos, aceasta e o barcă foarte neştiinţifică. Există ceva în mine care mă îndeamnă să n-am încredere în soliditatea ei.

— Ce ? spuse bătrînul, care își ciupea cîinele de urechi, așa cum s-ar fi jucat un părinte cu urechile copilului său favorit.

— Nu înclin pentru această neobișnuită experimentare pe suprafața lichidelor. Vasul nu are nici forma, nici proporțiile cerute.

— Nu-i tot atît de frumos alcătuit, cum ar fi, de pildă, un canoe din coajă de mesteacăn, dar poți trăi tot atît de bine într-un *wigwam* ca și într-un palat.

— E cu neputință ca o ambarcațiune, construită după principii atît de neștiințifice, să poată prezenta vreo siguranță. Albia aceasta, venerabile vînător, nu va atinge niciodată malul celălalt în deplină siguranță.

— Ai văzut cu ochii dumitale doar c-a ajuns la mal în cea mai deplină siguranță.

— Da ; dar asta a fost una din anomaliile norocului. Dacă excepțiile ar fi luate drept legi în ceea ce privește ordinea lucrurilor, rasa omenească s-ar prăbuși cu repeziciune în abisul ignoranței. Venerabile *trapper*, acest expedient căruia vrei să-i încredințezi propria dumitale securitate este, în analele invențiilor obișnuite, ceea ce s-ar putea denumi un *Iusus naturae* în domeniul științelor naturale, adică un monstru.

Cît de mult ar mai fi vrut să-și prelungească discursul doctorul Battius e greu de spus ; pentru că, la puternicele considerații personale care-l sileau să amîne o experiență destul de primejdioasă, se mai adăugă și orgoliul rațiunii, ce-l îndemna să ducă discuția mai departe. Dar, din fericire pentru reputația bătrînului în privința răbdării sale, tocmai cînd naturalistul rosti cel din urmă cuvînt, în văzduh se ridică un glas, care părea un fel de ecou supranatural al acestuia. Tînărul pawnee, care așteptase sfîrșitul acestei convorbiri, lipsită de orice înțeles pentru el, cu acea răbdare plină de gravitate ce-i stătea în fire, își ridică fruntea și ascultă încordat strigătul necunoscut ; părea un cerb ale cărui misterioase virtuți adulmecă pașii îndepărtați ai

cîinilor aflaţi pe urmele vînatului. *Trapper*-ul şi doctorul cunoşteau destul de bine însă obîrşia acestor zgomote neobişnuite. Doctorul, emoţionat, recunoscu în ele vocea bine cunoscută a propriului său măgar şi era gata s-o ia la goană după micul taluz ce mărginea cursul apei pentru a-i ieşi în întîmpinare, cînd în faţa lor apăru în galop chiar Asinus, mînat spre taluz de către nerăbdătorul Weucha, care-l încălecase.

Ochii tetonului şi cei ai fugarilor se întîlniră. Cel dintîi scoase un chiot prelung, ascuţit şi puternic, prin care sălbaticul vestea şi pe ceilalţi c-a dat de urma fugarilor. Semnalul acesta puse capăt discuţiei care se încinsese între *trapper* şi doctor cu privire la calităţile ambarcaţiei, căci naturalistul se apropie cu atîta repeziciune de bătrîn, încît puteai crede că ceaţa ce-i învăluise pînă atunci mintea se împrăştiase ca prin minune. În clipa următoare armăsarul tînărului pawnee se lupta din răsputeri cu torentul.

Şi numai repeziciunea cu care se depărta de mal calul acesta feri fugarii de săgeţile ce veneau şuierînd în urma lor. Strigătul lui Weucha adusese pe mal încă cincizeci de războinici tetoni, dar niciunul din ei nu avea un rang destul de mare ca să aibă dreptul de a purta o puşcă. Fugarii nu ajunseră încă la jumătatea apei, cînd îşi făcu apariţia Mahtoree însuşi ; dar şi focurile de armă trase de acesta rămaseră, din fericire, fără rezultat. De nenumărate ori îşi ridică *trapper*-ul carabina pentru a-i încerca puterea asupra duşmanilor ; dar tot de atîtea ori o şi lăsă în jos fără să tragă. Ochii războinicului pawnee scînteiară ca ochii unei pume la vederea atîtor duşmani adunaţi laolaltă ; îşi dădu seama că şeful teton îşi risipeşte gloanţele în zadar şi, drept răspuns, îşi vîntură mîna în semn de dispreţ şi scoase strigătul de război al propriului său trib. Provocarea era prea batjocoritoare pentru a putea fi trecută cu vederea. Tetonii se aruncară în apă numaidecît şi faţa rîului se întunecă de trupurile animalelor şi ale călăreţilor.

În clipa aceea începu o luptă deznădăjduită pentru a se ajunge la malul prieten. Caii tetonilor erau odihniți, nu ca armăsarul tînărului pawnee, care-și cheltuise parte din forță cînd trecuse torentul prima oară, așa că viteza urmăritorilor o întrecu repede de tot pe a fugarilor. *Trapper*-ul, își dădu numaidecît seama de primejdia în care se aflau și-și întoarse privirea de la tetoni la tînărul lui prieten indian, pentru a înțelege dacă hotărîrea acestuia nu începuse să se clatine văzînd cu cîtă repeziciune se apropie dușmanii. Dar în loc să vădească frică sau orice alt sentiment pe care i l-ar fi putut trezi o asemenea împrejurare, fața tînărului războinic arăta o dușmănie de moarte.

— Ții foarte mult la viață, prietene doctor ? întrebă bătrînul cu un soi de calm filozofic, care făcu ca întrebarea să sune și mai înspăimîntător în urechile tovarășului său.

— Nu pentru ea însăși, răspunse naturalistul, luînd apă în palmă și sorbind din ea pentru a-și drege glasul. Nu pentru ea însăși în mod exclusiv, ci numai în măsura în care istoria științelor naturale a mizat așa de mult pe existența mea. Așa că de aceea...

— Da ! reluă celălalt, mult prea adîncit în gînduri pentru a tălmăci ideile doctorului cu obișnuita lui înțelepciune ; cu adevărat istoria naturii, deși frica e un simțămînt josnic și laș. Viața acestui tînăr pawnee prețuiește cît a oricărui guvernator din State, și ar putea să și-o salveze sau cel puțin ar avea mulți sorți să și-o salveze dacă ne-ar lăsa în voia curentului ; și cu toate astea își ține cuvîntul dat ca un adevărat bărbat, ca un războinic indian. În ceea ce mă privește pe mine, eu sînt bătrîn și primesc cu multă smerenie soarta pe care crede Dumnezeu de cuviință să mi-o hărăzească, și departe de mine gîndul de-a crede că știința ta ar putea fi de vreun folos omenirii ; așa că e o rușine nemaipomenită dacă nu chiar un păcat, ca un tînăr atît de desăvîrșit ca acesta să-și piardă scalpul pentru două ființe nefolositoare ca noi. De aceea eu sînt gata, dacă vrei și tu, bineînțeles, să-i spun băiatului să pornească sin-

gur mai departe, iar pe noi să ne lase la bunul plac al tetonilor.

— Resping această propunere ca fiind total în contradicție cu legile naturii, socotind-o în același timp drept trădare față de știință, exclamă naturalistul înfricoșat. Viteza cu care înaintăm e miraculoasă și născocirea asta minunată se mișcă atît de ușor, că în cîteva clipe vom ajunge la mal.

Bătrînul îl privi o clipă stăruitor, clătină apoi din cap și zise :

— Doamne, că mare lucru mai e și frica ! Preface creaturile lumii și iscusința omului, scoțînd la iveală tot ce e josnic și urîțind tot ceea ce înseamnă frumusețe ! Doamne, Doamne, că mare lucru mai e și frica !

Discuția se opri aici, căci caii tetonilor, care ajunseseră între timp la mijlocul curentului, umplură văzduhul cu nechezatul lor victorios. În momentul acela Middleton și Paul, care ascunseseră femeile într-un tufiș, apărură din nou pe malul rîului, amenințîndu-și dușmanii cu carabinele.

— Încălecați ! Încălecați ! strigă *trapper*-ul, chiar în clipa cînd îi zări. Încălecați și fugiți, dacă țineți la ființele acelea care se bizuie numai pe ajutorul vostru ! Încălecați, iar pe noi lăsați-ne în mîna Celui de Sus !

— Lasă-ți capul în jos, bătrîne *trapper !* răspunse vocea lui Paul. Ascundeți-vă capul în barcă. Diavolul teton e în spatele vostru ; plecați-vă capetele și lăsați cale liberă unui glonte din Kentucky !

Bătrînul se întoarse și-l văzu pe zelosul Mahtoree, care se depărtase puțin de grosul războinicilor și ajunsese în aceeași linie cu barca și cu căutătorul de miere ; acesta se pregătea tocmai să-și traducă amenințarea în fapt. Își încordă bine trupul și în clipa aceea carabina se și descărcă, iar plumbul porni numaidecît spre țintă. Dar ochiul șefului teton era tot atît de ager ca și al dușmanului său. Mahtoree se aruncă de pe cal chiar în aceeași secundă și se lăsă în apă. Animalul începu să sforăie înfricoșat, prada durerii, și

ieşi pe jumătate din apă, într-un fel de zvîcnet deznădăjduit. Pe urmă fu luat la vale de torent, iar apele tulburi se înroşiră de sîngele lui.

Şeful teton reapăru curînd la suprafaţă şi, văzînd că şi-a pierdut calul, începu să înoate voinicește spre cel mai apropiat războinic teton, care descălecă numaidecît şi dădu calul şefului. Incidentul acesta iscă oarecare zăpăceală printre tetoni, care păreau să aştepte un semn din partea conducătorului lor înainte de-a porni iarăţi către mal. În timpul acesta, mica ambarcaţie de piele atinse pămîntul, iar fugarii se găsiră din nou laolaltă pe malul rîului.

Sălbaticii mai înotau încă, dar nehotărîţi, întocmai ca un stol de porumbei ce zboară în neorînduială după ce-a fost atins de-o salvă puternică, şovăind parcă să atace un mal atît de bine apărat. Pus în gardă de proaspăta lui păţanie şi precaut ca un adevărat războinic indian, Mahtoree îşi conduse războinicii la malul de pe care porniseră ; apoi îşi sloboziră numaidecît animalele ce începuseră a da semne de oboseală.

— Încălecaţi acum împreună cu făpturile acelea gingaşe şi călăriţi pînă la moviliţa aceea, spuse *trapper*-ul, dincolo de ea veţi da de altă apă ; intraţi în ea şi, întorcîndu-vă cu faţa spre soare-răsare, urmaţi-i cursul cale de-o milă, pînă ajungeţi la o înălţime acoperită de nisip ; acolo mă voi întîlni şi eu cu voi. Hai, încălecaţi ; împreună cu acest tînăr pawnee şi cu bravul meu prieten, doctorul, care-i un războinic înverşunat, vom apăra malul cu vrednicie, căci tetonii trebuie să creadă că sîntem la posturile noastre cu toţii.

Middleton şi Paul socotiră că n-are nici un rost să-şi irosească vremea împotrivindu-se. Mulţumiţi de faptul că retragerea le e acoperită cît de cît, îşi îndemnară numaidecît caii la drum şi dispărură foarte repede în direcţia indicată. Trecură vreo douăzeci sau treizeci de minute pînă să dea tetonii semn că-s gata să-şi încerce norocul din nou.

Mahtoree putea fi văzut cu uşurinţă în mijlocul războinicilor ; dădea felurite ordine şi-şi agita din cînd în cînd braţul într-acolo unde se aflau fugarii ; dar nu fu luată nici o măsură care să arate că au de gînd să reînceapă urmărirea. Apoi din mijlocul sălbaticilor se ridică un strigăt şi în clipa aceea apărură Ishmael şi băieţii lui, după care porniră cu toţii, unindu-şi forţele, spre malul rîului. Colonistul începu să cerceteze poziţia duşmanilor cu răceala lui obişnuită ; apoi, ca şi cînd ar fi vrut să-şi încerce carabina, trimise un glonte drept în mijlocul lor, dînd dovadă de-o forţă capabilă să-şi atingă ţinta chiar şi la distanţa aceea la care se găsea.

— Să plecăm de-aici, strigă Obed, încercînd să arunce o privire furişă spre plumbul pe care, în imaginaţia sa, îl auzise şuierîndu-i pe lîngă ureche ; am menţinut malul într-un fel cît se poate de cavaleresc şi pentru un timp destul de îndelungat. Căci e nevoie de aproape tot atîta dibăcie militară pentru o retragere ca şi pentru o înaintare.

Bătrînul aruncă o privire în urmă şi văzîndu-şi prietenii bine adăpostiţi în dosul movilei, nu se împotrivi cîtuşi de puţin. Apoi îşi încredinţă calul doctorului şi-i spuse să-l ajungă din urmă pe Paul şi Middleton. După ce naturalistul încălecă şi porni la drum, *trapper*-ul şi tînărul pawnee părăsiră malul în aşa fel, încît duşmanul să nu-şi poată da seama ce fac şi încotro merg. Pentru că, în loc să pornească de-a curmezişul cîmpiei şi să se îndrepte spre movilă, ei apucară pe un drum mai scurt şi mai ferit ; trecură apoi peste firavul curs de apă care-i fusese indicat lui Middleton drept punct de reper, şi după puţin se întîlniră şi cu restul grupului. Doctorul pusese atîta zel în retragerea aceasta, încît era gata-gata să-şi întreacă prietenii ; oricum, fugarii se găsiră adunaţi din nou laolaltă.

Trapper-ul privi de jur împrejur, spunînd că vrea să caute un loc potrivit pentru un popas de vreo cinci sau şase ore.

— Pópas ? rosti doctorul, după ce înțelese ce vrea bătrînul. Venerabile vînător, mie mi se pare că, dimpotrivă, ar trebui să fugim cîteva zile la rînd, fără oprire.

Middleton și Paul erau și ei de aceeași părere, pe care și-o arătară fiecare în parte.

Bătrînul îi ascultă cu răbdare, dar scuturâ de mai multe ori din cap ; apoi le răspunse, plin de convingere :

— De ce să fugim ? Credeți că picioarele unui om muritor pot întrece iuțeala cailor ? Credeți că tetonii au de gînd să se culce și să doarmă ? Sau că vor trece pe malul nostru și ne vor lua urma ? Mulțumesc lui Dumnezeu c-am făcut așa încît ni s-au pierdut urmele în apa asta și, dacă plecăm și de-aici cu băgare de seamă, i-am putea înșela cu totul. Numai că preria nu-i pădure. Un om poate călători prin pădure timp îndelungat și să nu-i pese decît de urmele propriilor lui mocasini, dar pe meleagurile astea deschise, o iscoadă așezată pe înălțimea de colo, de pildă, poate supraveghea cîmpia din jur pe o distanță destul de mare, asemenea unui șoim care-și pune ochii pe pradă din zbor. Nu, nu, trebuie să așteptăm noaptea, iar întunericul să cadă din plin înainte de-a părăsi locurile astea. Ascultați însă cuvintele pline de înțelepciune ale acestui pawnee ; e un tînăr ager la minte și-mi pun capul c-a avut multe ciocniri, și încă destul de grele, cu banda indienilor sioux. Crede oare fratele meu că drumul pe care l-am făcut pînă acum e destul de lung ?

— Tetonul e oare pește ca să poată vedea urmele pașilor și în apă ?

— Tinerii mei cred însă c-ar trebui să-l mai lungim încă, pînă vom ajunge la marginea preriei.

— Mahtoree are ochi ; și atunci îi va vedea.

— Ce sfat ne poate da fratele meu ?

Tînărul războinic se uită o clipă spre cer și păru că șovăie. Rămase cîtva timp pe gînduri, apoi răspunse, ca și cum și-ar fi făcut o părere de neclintit :

— Indienii dakota nu-s adormiți, spuse, trebuie să stăm ascunși în iarbă.

— Ah, tînărul ăsta gîndește ca și mine, spuse bătrînul, explicînd cît mai pe scurt și prietenilor săi albi părerea acestuia.

Middleton fu obligat să-și dea și el consimțămîntul ; și, fiindcă se spusese că e foarte primejdios să rămînă cineva în picioare, se așeză fiecare pe unde putu, luîndu-se toate măsurile de precauție. Inez și Ellen își găsiră adăpost sub învelișul călduros, deși nu prea comod, al pielii de bivol, care formă un fel de cort ; iarba înaltă a preriei fu așezată la loc, încît chiar și un ochi obișnuit cu astfel de lucruri ar fi putut aluneca peste ei. Paul și tînărul pawnee se ocupară în timpul acesta de animale, și, după ce le dădură să mănînce, le lăsară ascunse în ceața preriilor. Toate lucrurile astea se făcură în cea mai mare grabă și după ce totul fu pus la punct, fiecare din ei își găsi cîte un ascunziș, iar cîmpia păru din nou pustie, așa cum era de obicei.

Bătrînul își sfătui prietenii să rămînă fiecare în ascunzișul lui timp de mai multe ceasuri, lucru de care era neapărată nevoie. Căci toată nădejdea lor stătea în reușita acestui plan. Dacă vor izbuti să dejoace priceperea urmăritorilor prin acest simplu, și de aceea mai puțin suspect, mijloc de apărare, își vor putea continua drumul îndată după căderea serii ; atunci își vor schimba și direcția, așa că sorții de izbîndă vor fi deosebit de mari. Călătorii noștri rămaseră multă vreme pe gînduri, meditînd asupra situației în care se aflau ; dar, în cele din urmă osteniră pînă și gîndurile, iar somnul puse stăpînire pe toată lumea.

După ceasuri întregi de liniște adîncă, urechile deosebit de simțitoare ale *trapper*-ului și ale tînărului pawnee prinseră un slab strigăt de mirare pe care-l scoase Inez. Sărind în picioare ca niște bărbați gata să-și apere cît mai scump viețile, văzură tot cîmpul acela imens, nesfîrșitele valuri ale preriilor, movila aceea micuță, ca și toate tufișurile

răzlețe din jur acoperite de o pătură scînteietoare de zăpadă.

— Aibă-ne Dumnezeu în marea lui grijă ! exclamă bătrînul privind cu ochi întristați peisajul. Abia acum înțeleg, tinere pawnee, de ce te-ai uitat cu atîta băgare de seamă la nori ; dar acuma e prea tîrziu, e mult prea tîrziu ! Pînă și o veveriță și-ar lăsa urma pe mantia asta ușoară care acoperă pămîntul. Ah ! Iată că vin și diavolii, nu mai încape nici o îndoială ! La pămînt cu voi toți, jos cu voi ! Soarta ne e ca și pecetluită, dar nu trebuie să fim nesocotiți !

Și călătorii noștri se făcură numaidecît nevăzuți, cu toate că se uitară de nenumărate ori printre vîrfurile ierburilor, pentru a spiona mișcările inamicului. Banda tetonilor se vedea călărind, la o distanță de vreo jumătate de milă, într-un semicerc care se strîngea din ce în ce mai mult în jurul fugarilor. Tactica aceasta era simplă de tot. Zăpada căzuse tocmai la timp pentru a da tetonilor toată siguranța că cei pe care-i caută n-au putut ajunge prea departe ; iar acuma, cu perseverența și răbdarea ce stau în firea războinicilor indieni, erau pe cale de-a încercui locurile unde s-ar fi putut ascunde fugarii.

Pentru călătorii noștri, primejdia sporea clipă de clipă. Paul și Middleton, precauți, își pregăteau armele, iar cînd Mahtoree ajunse la vreo cincizeci de picioare de ei, uitîndu-se cu băgare de seamă la iarba peste care călca, cei doi tineri își ridicară carabinele în același timp și traseră piedica.

— Destul ! spuse bătrînul și se sculă demn. Eu mi-am aruncat munițiile ; fiindcă purtarea voastră nechibzuită ne duce la moarte sigură. Să ne primim soarta ca niște adevărați bărbați. Strigătele și plînsetele nu găsesc nici un fel de îndurare în ochii indienilor.

Apariția bătrînului fu primită cu un strigăt puternic care se răspîndi pînă departe, peste prerie ; și într-o clipă sute de sălbatici începură să călărească într-acolo,

furioşi la culme. Mahtoree îşi luă în primire prizonierii cu cea mai mare stăpînire de sine, cu toate că prin ochii lui înnourați străfulgeră o sclipire de mare bucurie ; iar inima lui Middleton îngheță cînd surprinse privirea pe care o aruncă şeful teton asupra încîntătoarei Inez, mai mult moartă decît vie.

Bucuria cu care-şi primiră tetonii prizonierii fu atît de mare, încît silueta nemişcată şi întunecată a tînărului războinic pawnee rămase cîtva timp neobservată. Acesta stătea deoparte, dispreţuindu-şi prea mult duşmanii ca să le arunce măcar o privire ; şi nu făcu nici o singură mişcare, ca şi cum ar fi încremenit în atitudinea aceea demnă şi cumpătată. Dar după o vreme, atenţia tetonilor fu atrasă şi de chipul acestuia. Şi abia atunci, urletul triumfător şi chiotul prelung de fericire care izbucni în acelaşi timp din sute de gîtlejuri îl făcu pe *trapper* să afle că tînărul său prieten nu e altul decît temutul şi neînvinsul, pînă în clipa aceea, Inimă-Tare.

XXV

Cum, bătrînul Pistol e încă
Prietenul dumneavoastră ?
(Shakespeare)

Cortina va trebui să cadă peste drama aceasta neconsumată încă, pentru a se ridica deasupra alteia. Trecuseră cîteva zile, în care răstimp situaţia eroilor noştri suferise schimbări importante. E timpul amiezii, iar locul acţiunii un teren ceva mai ridicat ce se înalţă destul de brusc din mijlocul fîşiei de pămînt roditor, care se întinde de-a lungul unuia din nenumăratele cursuri de apă ce împînzesc regiunea. Rîul izvora de la poalele Munţilor Stîncoşi, iar după ce scălda o bună parte din prerie, îşi amesteca apele cu cele ale unui rîu şi mai lat, ca pînă la urmă să se piardă în valurile tulburi ale fluviului Missouri.

În ceea ce priveşte vegetaţia, privelişte era mult mai înviorătoare ; căci mîna care împrăştiase atîtea leghe de deşert de jur împrejur nu mai avea nici o putere asupra acestui loc. Aşa că vegetaţia era mai bogată decît în restul preriei. La distanţe destul de mici se vedeau pîlcuri-pîlcuri de copaci, iar spre nord se deslușea destul de clar o dungă mai întunecată, care nu era altceva decît marginea unei păduri sărăcăcioase. Cînd şi cînd se putea zări şi cîte un petic de pămînt cultivat în grabă şi cu mijloace rudimentare pe care indienii semănaseră plante ce se dezvoltau cu re-

peziciune şi fără să ceară îngrijiri deosebit de mari. La marginea a ceea ce am putea numi un platou, se ridicau vreo sută de colibe ale indienilor sioux, veşnic rătăcitori. Aceste şubrede adăposturi erau aşezate fără nici un fel de noimă. Se părea că locul fusese ales numai fiindcă se găsea în apropierea unei ape. Dar nici de faptul acesta nu se ţinuse seama întotdeauna. Căci, în timp ce majoritatea colibelor se înălţau chiar la marginea cîmpiei, unde terenul atingea înălţimea cea mai mare, celelalte erau aşezate mult mai departe de apă, potrivit fanteziei celor care le stăpîneau. Tabăra n-avea nici pe departe înfăţişarea unei aşezări de războinici, iar poziţia în care se afla nu însemna nici cea mai slabă chezăşie împotriva unui atac dat prin surprindere. Era deschisă din toate părţile, aşa că se putea intra în ea din toate direcţiile, ca în orice altă regiune a preriei ; în privinţa asta nu exista decît o singură excepţie, rîul. Pe scurt, aşezarea indienilor sioux arăta ca şi cum aceştia ar fi zăbovit acolo mult mai mult decît au avut de gînd la început, iar în momentul acela se vedea cît se poate de limpede că se pregătesc s-o părăsească în mare grabă.

Aşa arăta vremelnica tabără a tribului sioux, care se îndeletnicise cîtva timp cu vînătoarea pe întinderile de pămînt ce despărţeau locuinţele stabile ale tribului de cele ale războinicilor din triburile pawnee. Adăposturile erau alcătuite din nişte corturi de piele, înalte şi de formă conică, şi din alte cîteva construcţii mult mai simple şi mai primitive. Scutul, tolba, lancea şi arcul stăpînului stăteau agăţate de un par în faţa uşii colibei sau deschizăturii fiecărui cort. Iar obiectele casnice ale nevestei sau ale celor două sau trei neveste (după faima, mai mică sau mai mare, a războinicului) erau aruncate care încotro, de jur împrejurul locuinţei. Cînd şi cînd se putea vedea şi figura rotundă şi paşnică a cîte unui prunc ce clipea alene ; era înfăşurat în nişte scutece de coajă de copac şi suspendat, cu ajutorul unei curele din piele de căprioară, de acelaşi par

din fața colibei sau a cortului. Copii ceva mai mari se jucau de-a valma, îngrămădindu-se unii peste alții ; băieţaşii, chiar cînd erau foarte mici, se deosebeau de fetițe prin purtarea lor trufaşă şi aerul lor de stăpîn, purtare ce avea să însemne şi mai tîrziu graniţa dintre cele două sexe. Băieții mai răsăriți erau pe cîmpie, încercînd să călărească sălbaticii cai ai părinților, iar uneori se zărea chiar şi cîte o fetişcană, care-şi părăsise îndatoririle pentru a admira îndrăzneala băieților.

Aşa arăta zi de zi o tabără de felul acesta, pe deplin încredințată că n-o amenință nici o primejdie. Dar zarva din imediata apropiere a locuințelor prevestea că se pun la cale lucruri cu totul neobişnuite. Cîteva din bătrînele tribului, uscate şi neîndurătoare, se strînseseră laolaltă în mare grabă şi se pregăteau să-i îndemne pe războinici, cu glasurile lor sălbatice, să ducă pînă la capăt o ispravă la care rîvneau să ia parte şi ele ; se ştie doar că şi unele făpturi cu firea mai blîndă şi mai omenoasă sînt mistuite de dorința de a-şi desfăta privirile cu vreo privelişte înfricoşătoare. Bărbații erau adunați în grupuri, potrivit faptelor săvîrşite şi faimei de care se bucurau.

Cei încă tineri, cărora vîrsta le îngăduia să ia parte numai la vînătoare, deoarece înțelepciunea lor nu se dezvoltase îndeajuns pentru a putea merge şi la război, se aflau mai către marginea adunării ; dar sălbaticii mai vîrstnici din fața lor îi înrîureau în aşa măsură, încît căpătaseră şi ei ceva din gravitatea ținutei şi din măsura gesturilor, calități pe care, cu timpul, aveau să şi le însuşească pe deplin. Cîțiva, care făceau parte dintr-o categorie ceva mai apropiată de maturitate, îndrăzniră să-şi facă loc pînă în apropierea şefilor, dar nu merseră chiar aşa de departe încît să se amestece în sfatul acestora, căci socoteau că e destulă cinste pentru ei că li se îngăduia să soarbă înțelepciunea ce se prelingea de pe nişte buze atît de venerate. Războinicii erau mai puțin sfioşi şi nu se dădeau în lături să se amestece printre căpeteniile de mai

mică însemnătate, cu toate că nici ei nu-şi luau libertatea de-a tălmăci vorbele vreunui viteaz cu faimă, sau de a-şi da cu părerea în privinţa măsurilor de apărare propuse de sfetnicii cei mai înzestraţi.

Pînă şi în ceea ce-i privea pe şefi existau anumite legi, destul de ciudate de altfel. Căpeteniile indienilor sioux erau împărţite în două grupuri : pe de o parte războinicii, care-şi arătaseră virtuţile pe cîmpul de luptă săvîrşind nenumărate şi glorioase fapte de arme, iar pe de alta cei ce-şi cîştigaseră faima datorită înţelepciunii ; primii alcătuiau grupul cel mai important şi mai numeros. Aceştia erau nişte bărbaţi cu o statură impunătoare, iar înfăţişarea lor semeaţă cîştiga şi mai mult din pricina semnelor acelora făcute chiar de mîna duşmanilor lor, a cicatricelor care le brăzdau adînc faţa. A doua categorie însă, care-şi cîştigase importanţa prin darurile minţii lor, era foarte restrînsă. Aceştia se deosebeau vădit de cei dintîi prin vioiciunea şi agerimea ochilor, prin sfiala cu care se mişcau, iar uneori prin violenţa limbajului, folosit ori de cîte ori interveneau cu ceva în timpul convorbirilor.

În mijlocul cercului format de sfetnicii aceştia deosebit de importanţi, se vedea şi chipul îngrijorat, deşi calm în aparenţă, al lui Mahtoree. În persoana şi caracterul lui se găseau, întrunite, mare parte din calităţile atît de deosebite ale celor din jur. Căci la făurirea autorităţii lui contribuiseră atît mintea cît şi forţa trupului. Cicatricele lui erau tot aşa de numeroase şi de adînci ca şi ale celor mai bătrîni războinici ; membrele îi erau în plină vigoare ; iar curajul lui devenise legendar. Fiind înzestrat cu această rară îmbinare de calităţi morale şi fizice, pînă şi ochiul cel mai neînfricat din adunare era silit să se plece în faţa privirii lui ameninţătoare. Cele două însuşiri care-i întăriseră autoritatea fuseseră curajul şi dibăcia ; iar cu trecerea timpului, autoritatea lui Mahtoree crescuse. Avea atîta pricepere în a-şi îmbina darurile cu care fusese înzestrat, încît într-o orînduire socială

care i-ar fi îngăduit să-şi desfăşoare energia pe plan mai vast, ar fi devenit un cuceritor şi un despot.

La oarecare depărtare de adunarea propriu-zisă, se putea vedea un grup de oameni cu totul diferiţi. Erau mai înalţi şi mult mai musculoşi decît indienii, iar feţele lor mai purtau încă peceta originei lor saxone şi normande, cu toate că fuseseră arse de soarele Americii. Grupul despre care am pomenit era alcătuit din familia colonistului. Stăteau cu toţii nepăsători, apatici şi aproape nemişcaţi, ca ori de cîte ori nu aveau de făcut ceva anume ; erau strînşi în faţa a vreo patru sau cinci corturi de piele, cu care-i îndatorase simţul de ospitalitate al aliaţilor lor tetoni. Condiţiile unei alianţe atît de neaşteptate erau destul de limpezi, dacă aveai în vedere prezenţa cailor şi a tuturor animalelor domestice ale lui Ishmael, care păşteau liniştite sub supravegherea neobosită a vioaiei Hetty. Căruţele lor fuseseră trase în apropierea corturilor, formînd un fel de barieră, ceea ce dovedea că n-aveau deplină încredere în noii lor prieteni, deşi prudenţa sau nepăsarea, poate, îi oprea să-şi arate prea făţiş neîncrederea. Pe chipurile lor apatice se putea desluşi un curios amestec de bucurie pasivă şi de greoaie dorinţă de cunoaştere, aşa cum stăteau rezemaţi în carabine şi supravegheau felul în care se desfăşura consfătuirea indienilor. Dar nici cei mai tineri dintre ei nu dădeau vreun semn de interes sau de nerăbdare ; grupul lor se putea lua la întrecere, în ceea ce privea şi lăudabilul dar al răbdării, cu cei mai nepăsători dintre sălbaticii lor aliaţi. Rar se întîmpla să schimbe cîte un cuvînt între ei ; iar atunci cînd făceau aşa ceva, era numai pentru a arăta o dată mai mult, prin observaţii dispreţuitoare, superioritatea fizică a albilor faţă de războinicii indieni. Pe scurt, familia lui Ishmael părea să se bucure din plin de faptul că nu avea nimic de făcut, deşi era ameninţată în orice moment de o grosolană trădare din partea tetonilor.

Numai Abiram se abătea întrucîtva de la starea aceasta de îndoielnic repaus.

După o viaţă întreagă pusă în slujba a sute şi sute de infracţiuni fără prea mare însemnătate, mintea acestui hoţ de copii devenise destul de cutezătoare pentru a porni în nemaipomenita aventură care a fost înfăţişată cititorului în cursul povestirii noastre. Influenţa acestuia asupra lui Ishmael, om îndrăzneţ dar mai puţin activ, nu era peste măsură de mare, şi dacă acesta din urmă n-ar fi fost izgonit de pe bucata de pămînt, pe care pusese mîna fără să ţină seama de cerinţele legii, Abiram nu l-ar fi putut convinge niciodată pe bărbatul surorii sale să pornească într-o acţiune care cerea atîta hotărîre şi atîtea precauţii. Succesul lor de la început şi apoi dezamăgirea care-a urmat, după cum bine ştim, îl sileau pe Abiram să stea la o parte şi să se gîndească cum ar putea intra din nou în stăpînirea nevinovatei sale victime, cu toate că-şi dădea seama că are prea puţini sorţi de izbîndă, deoarece Mahtoree îi arăta lui Inez o admiraţie făţişă. Îl vom lăsa însă pradă gîndurilor şi îndoielilor lui, pentru a trece şi la descrierea celorlalte personaje ale dramei.

În pictura noastră a rămas un colţ de care n-am pomenit pînă acum nimic. Pe o mică ridicătură de pămînt de la marginea taberei, spre dreapta, zăceau Middleton şi Paul. Aveau mîinile şi picioarele legate cu nişte curele tăiate dintr-o piele de bizon, care le pricinuiau nişte dureri cumplite şi erau aşezaţi în aşa fel, şi asta dintr-un anume rafinament al cruzimii, ca văzîndu-se unul pe altul să-şi poată da seama fiecare de propria lui nenorocire. La o depărtare de vreo doisprezece iarzi se afla un stîlp bine înfipt în pămînt, iar de stîlpul acesta era legată făptura frumoasă şi zveltă a lui Inimă-Tare. *Trapper*-ul stătea la mijloc ; i se luase carabina, tolba şi cornul cu praf de puşcă, deşi i se îngăduise, ca un fel de bătaie de joc însă, toată libertatea. Vreo cinci sau şase războinici tineri, cu tolbele doldora de săgeţi şi cu arcurile lor lungi şi elastice

atîrnate de umeri, stăteau să-l păzească la o distanță nu prea mare, ca și cum ar fi vrut să-l prevină că un om atît de bătrîn și de slab ca el n-are nici o șansă de evadare. Spre deosebire de indienii care luau parte la importanta consfătuire amintită mai sus, prizonierii erau prinși într-o convorbire ce-i privea numai pe ei.

— Căpitane, spuse căutătorul de miere cu un fel de amărăciune comică, deoarece nenorocirile nu puteau doborî prea ușor o fire așa de veselă ca a lui, simți că legătura aceea păcătoasă de piele netăbăcită îți taie cu adevărat umărul, sau ceea ce simt eu la braț e numai un fel de gîdilătură ?

— Cînd sufletul ți-e cufundat într-o durere atît de mare, trupul devine nesimțitor la suferință, răspunse Middleton într-un fel mult mai rafinat, dar cu mult mai puțină vioiciune. Facă cerul ca unul din credincioșii mei artileriști să nimerească în tabăra asta blestemată !

— Mai bine-ai dori ca locuințele tetonilor să se prefacă în stup de viespi, și ca gîzele să pornească la luptă împotriva tribului ăstuia de sălbatici pe jumătate goi... Apoi, căutătorul de miere începu să chicotească, înveselit de propria lui născocire ; își întoarse fața de la tovarășul său și, uitînd pentru o clipă durerile, încercă să-și imagineze ce s-ar întîmpla dacă năstrușnica idee ce-i trecuse prin gînd ar prinde viață ; ba pînă la urmă găsi și mijloacele prin care atacul acesta ar putea surpa din temelie bine cunoscuta răbdare a indienilor.

Middleton fu bucuros să se întoarcă iarăși la gîndurile lui, dar bătrînul, care auzise tot ce vorbiseră, se dădu puțin mai aproape de ei și spuse :

— Pare-se c-aici e vorba de un lucru drăcesc și fără nici un fel de îndurare ! Apoi își scutură capul, ca și cum ar fi vrut să le dea de înțeles că nici măcar experiența lui nu găsea leac împotriva situației grele în care se găseau. Tînărul pawnee, prietenul nostru, e în primejdie de-a fi condamnat la chinuri ; văd asta după ochii

și purtarea căpeteniei celei mari a tetonilor, care-și împinge supușii spre noi cruzimi !

— Ascultă, bătrîne *trapper,* spuse Paul, străduindu-se să se miște puțin din legături, pentru a putea zări măcar o singură clipă figura abătută a prietenului său mai vîrstnic ; cunoști destul de bine vorbirea indienilor și știi și-o bună parte din șiretlicurile lor. Du-te la sfat și spune șefilor din partea mea, adică din partea lui Paul Hover, cetățean al statului Kentucky, că dacă-mi garantează că Ellen Wade va ajunge în State vie și nevătămată, îmi pot lua scalpul oricînd și așa cum doresc ; iar dacă nu vor s-audă de tratative în asemenea condiții, îndulcește tîrgul spunîndu-le că pot începe tortura cu o oră sau două mai devreme.

— Ah, băiete, nu prea cred c-ar primi asemenea tîrg cînd tu ești ca un urs într-o capcană, și că nu poți nici evada, nici lupta. Dar nu-ți pierde curajul, fiindcă la triburile astea îndepărtate de sălbatici culoarea unui alb înseamnă uneori propria lui condamnare la moarte, iar alteori cea mai bună pavăză. Cu toate că nu ne iubesc, viclenia le leagă de multe ori mîinile. Dacă triburile astea de piei roșii ar putea face numai ceea ce au chef, pe holdele Americii ar crește iarăși copaci, și asta în cel mai scurt timp, iar pădurile ar fi albe de osemintele coloniștilor. Cine-i cunoaște nu se poate îndoi de gîndurile pe care le nutrește o piele roșie pentru un alb ; dar își au și ei socotelile lor. Și din pricina asta soarta nu ne-a fost hotărîtă încă ; dar mă tem că pentru tînărul pawnee nu mai e nici o nădejde.

Și, după ce termină, bătrînul porni spre Inimă-Tare. Se opri la oarecare distanță de el și rămase puțin pe loc, păstrînd o clipă de tăcere și luîndu-și ținuta cuvenită pentru a se putea înfățișa dinaintea unei căpetenii atît de faimoase. Dar ochii lui Inimă-Tare erau ațintiți undeva departe, și întreaga-i înfățișare arăta că gîndurile lui călătoreau la mare distanță de locul în care se afla.

— Tetonii ţin sfat pentru fratele meu, spuse în cele din urmă *trapper*-ul, care îşi dădu seama că numai prin vorbă i-ar putea atrage atenţia asupra lui.

Tînărul războinic îşi întoarse capul spre el, zîmbi cu seninătate şi răspunse :

— Numără scalpurile de pe locuinţa lui Inimă-Tare !

— Fără îndoială ; fără îndoială ; iar furia lor începe să crească atunci cînd îşi aduc aminte cîţi tetoni ai doborît. Ar fi mult mai bine pentru tine dacă ţi-ai fi petrecut vreme mai îndelungată vînînd căprioare şi ceva mai puţină pe cîmpul de luptă. Mamele tetone care şi-au pierdut copiii te-ar putea lua în locul vreunuia din ei şi-atunci zilele tale s-ar scurge în pace !

— Crede oare tatăl meu că un războinic poate muri vreodată ? Stăpînul vieţii nu-şi întinde mîna pentru a-şi lua darurile înapoi. Cînd vrea să-şi aibă tinerii aproape, îi cheamă la El ; şi ei se duc. Iar pielea roşie peste care-a suflat El o dată trăieşte în veci.

— Da, asta e o credinţă mult mai mîngîietoare şi mai plină de umilinţă decît a tetonului aceluia fără inimă de colo. Există în lupii ăştia ceva care mă face să-mi deschid pînă şi cele mai tainice porţi ale inimii cînd stau de vorbă cu ei, căci se pare că au curajul, ba chiar şi cinstea indienilor delaware, a indienilor din munţi. Iar băiatul ăsta, băiatul ăsta e minunat, e într-adevăr minunat ; dar vîrsta, ochii şi trupul lui sînt ca şi cum ar fi fraţi ! Spune-mi, frate pawnee, ai auzit vreodată vorbindu-se, în legendele voastre, despre un popor puternic care-a trăit odinioară pe malurile Lacului-Sărat, departe spre soare-răsare ?

— Pămîntul e alb de-atîtea popoare care au culoarea tatălui meu !

— Nu, nu, eu nu vorbesc despre haimanalele acelea care s-au strecurat în ţară pentru a şterpeli de la proprietarii lor de drept ceea ce li se cuvine acestora prin naştere, ci despre un popor care este, sau mai curînd a

fost, ajutat și de anumite vopsele, însă, tot atît de roșu ca și bobițele care cresc în tufișurile astea.

— Am auzit pe cei bătrîni povestind c-ar fi trăit unele triburi care se ascundeau prin pădurile dinspre soare-răsare, pentru că nu îndrăzneau să dea ochii cu locuitorii preriilor.

— Oare poveștile voastre nu vorbesc despre cel mai mare, cel mai viteaz și cel mai înțelept trib de piei roșii peste care-a suflat vreodată Wahcondah ?

Inimă-Tare își înălță fruntea cu o mîndrie și o demnitate pe care nu i le putuseră îngenunchea nici curelele care-l legau așa de strîns ; apoi răspunse :

— Vîrsta să-l fi orbit oare într-atît pe tatăl meu ? Sau poate că văzînd atîția tetoni laolaltă crede că nu mai există nici un pawnee ?

— Ah, așa arată zădărnicia și trufia muritorilor ! exclamă bătrînul dezamăgit, în englezește. Natura e tot atît de puternică într-un om cu piele roșie ca și în pieptul unuia alb. Și dacă un delaware se socotește mult mai presus decît un pawnee, atunci un pawnee crede că-i prințul pămîntului. Căci tot așa s-a întîmplat și între francezii din Canada și englezii aceia îmbrăcați în tunici roșii, pe care obișnuia să-i trimită regele în State, cu toate că pe atunci Statele nici nu existau, căci nu erau decît niște biete provincii, nu știau decît să facă reclamații și să ceară ; au luptat și au luptat, și cîte n-au trîmbițat apoi prin lume despre vitejia și victoriile lor, în timp ce și unii și alții au uitat numele acelui soldat al țării care le-a adus atîtea foloase, dar care, pentru că n-a avut norocul de-a fuma la marele foc al consiliului nației sale, rareori a mai avut prilejul de-a auzi cîte ceva despre propriile lui fapte de arme.

Dar chiar în clipa în care bătrînul pomeni de isprăvile lui din trecut, căzînd fără să-și dea seama tocmai în păcatul pe care voia să-l ocolească, ochii săi, ce începuseră să clipească și să scînteieze aproape ca în vremea

tinereții sale, se îndulciră și se întoarseră cu îngrijorare spre nefericitul prizonier ; Inimă-Tare își reluase însă înfățișarea de mai înainte și avea iarăși privirea aceea absentă și grea de gînduri.

— Tinere războinic, continuă bătrînul, cu o voce tremurătoare, eu n-am fost niciodată tată, și nici frate n-am avut. Wahcondah mi-a dăruit soarta unui om singuratic. Căci niciodată nu mi-a legat inima de casă sau de pămînt prin firele acelea cu care bărbații din neamul meu sînt ținuți lîngă locuințele lor ; căci dacă m-ar fi legat și pe mine, n-aș fi călătorit la depărtări așa de mari și n-aș fi văzut așa de multe lucruri. Dar am zăbovit timp îndelungat în mijlocul unui popor care trăia prin pădurile de care-ai pomenit, și am luat de multe ori pildă de la curajul lor și le-am îndrăgit cinstea. Eu n-am fost niciodată tată, dar știu foarte bine ce înseamnă dragostea de tată. Iar tu semeni cu un tînăr pe care l-am prețuit, și începusem chiar să cred că s-ar putea ca prin vinele tale să curgă și puțin sînge de-al meu. Dar ce însemnătate pot avea toate astea ? Ești un bărbat adevărat, căci am văzut că știi să-ți ții cuvîntul ; și cinstea e o virtute prea rară ca să fie dată uitării. Inima mea îți aparține, băiete, și-aș fi tare fericit să-ți pot fi de vreun folos.

Tînărul războinic ascultă cuvintele care se rostogoleau de pe buzele bătrînului cu o forță și o simplitate ce le întăreau sinceritatea, apoi își înclină capul pe pieptul gol, drept mărturie a respectului cu care-i primise darul. După aceea, ridicîndu-și ochii lui negri, îmbrățișă din nou orizontul cu privirea, în felul acela ciudat, lipsit de orice emoție personală. *Trapper*-ul știa foarte bine ce sprijin poate da mîndria în asemenea clipe, care ar fi putut fi cele de pe urmă, unui războinic ca Inimă-Tare ; așteptă deci ca acesta să-i adreseze cuvîntul atunci cînd va dori ; și așteptă cu o blîndețe și o răbdare pe care și le însușise de pe

cînd trăia în tovărășia indienilor delaware. În cele din urmă, căutătura tînărului pawnee începu să șovăie, și priviri iuți ca fulgerul trecură de la bătrîn la punctul acela din zare asupra căruia se înverșunase să zăbovească pînă atunci, apoi de la punctul acela din zare înapoi spre bătrîn, ca și cum spiritul care-l ținuse atît de dîrz ar fi început să se tulbure.

— Tată, răspunse în sfîrșit viteazul tînăr, cu o voce plină de încredere și blîndețe, am auzit cuvintele tale. Au intrat pe urechile mele, iar acum sălășluiesc înlăuntrul meu. Cuțitul-lung cu capul alb n-are fiu ; iar Inimă-Tare din neamul pawnee e tînăr, dar cu toate astea e cel mai bătrîn bărbat din familia lui. El a găsit osemintele tatălui său pe tărîmul de vînătoare al osagilor și le-a trimis apoi în preriile Spiritelor Bune. Și fără îndoială că marele șef, tatăl meu, le-a văzut și știe că sînt ale lui. Dar Wahcondah ne va chema în curînd pe amîndoi ; pe tine pentru că ai văzut tot ce se putea vedea în țara asta, și pe Inimă-Tare fiindcă are nevoie de un războinic tînăr. Așa că războinicul pawnee nu mai are timp să-i arate feței-palide cinstea pe care-o datorează fiul tatălui său.

— Bătrîn cum sînt, nenorocit și neajutorat cum mă vezi, și așa de deosebit de cel ce-am fost altădată, mai pot totuși trăi să văd apunînd soarele peste prerie. Fiul meu crede că va mai vedea coborînd încă o dată întunericul ?

— Tetonii numără scalpurile de pe locuința mea, răspunse tînărul șef cu un zîmbet trist, peste care trecu o ciudată strălucire de triumf.

— Și găsesc că-s multe, prea multe pentru ca cel ce le-a luat să se simtă în siguranță, mai ales că se află în mîinile lor răzbunătoare. Fiul meu nu-i femeie, și privește drumul pe care va fi nevoit să meargă fără să șovăie. Iar înainte de a pleca nu vrea să șoptească nimic în urechile tribului său ? Picioarele astea sînt bătrîne, dar pînă la rîul Lup tot mă mai pot duce.

— Spune-le că Inimă-Tare şi-a făcut pe *wampum* cîte un nod pentru fiecare teton, răspunse prizonierul cu înflăcărarea cu care izbucneşte întotdeauna pasiunea ţinută multă vreme în frîu de felurite opreliști. Şi dacă va întîlni pe vreunul din ei prin preriile Stăpînului Vieţii, inima lui se va preface în sioux !

— Ah, credinţa asta ar fi un tovarăş primejdios pentru un om înzestrat cu însuşirile unui alb, mai ales cînd e vorba de-o călătorie de felul ăsta ! bombăni bătrînul în englezeşte. E o credinţă care nu seamănă deloc cu ceea ce li se spune albilor în oraşele lor. Mi-eşti drag, tinere pawnee ; dar fiind creştin, nu pot purta asemenea solie.

— Dacă tatălui meu i-e teamă că-l vor auzi tetonii, să şoptească bătrînilor noştri încet de tot.

— În ceea ce priveşte teama, tinere războinic, e un lucru tot aşa de ruşinos pentru feţele palide ca şi pentru pieile roşii. Wahcondah ne învaţă să iubim viaţa ; dar aşa cum ne iubim colibele, cîinii şi carabinele, nu cu slăbiciunea cu care-şi priveşte o mamă pruncul. Stăpînul Vieţii nu va fi nevoit să-mi strige numele de două ori. Sînt tot atît de pregătit să-i răspund la chemare în clipa asta, aşa cum am să fiu şi mîine, sau oricînd va voi El. Dar ce e un războinic fără credinţă ? Iar credinţa mea mă opreşte să spun bătrînilor tăi cuvintele pe care le-ai rostit.

Tînăra căpetenie încuviinţă totul printr-un semn plin de demnitate, însă odată cu asta se ivi pericolul ca încrederea pe care-o avusese în *trapper* să dispară la fel de repede. Dar inima bătrînului fusese prea adînc răscolită de amintirile tinereţii lui, pentru a tăia aşa de brusc orice punte de înţelegere între ei. Se gîndi puţin, apoi îşi plecă privirea îngîndurată spre tînărul său tovarăş şi urmă :

— Fiecare războinic trebuie judecat potrivit darurilor cu care-a fost înzestrat. I-am spus fiului meu ceea ce nu pot să fac, dar să-şi deschidă urechile şi va auzi ceea ce pot să fac. Nici un elan n-ar putea măsura preriile cu mai mare iuţeală decît picioarele astea bătrîne ale mele, dacă

tînărul pawnee îmi va încredința o solie pe care o poate auzi un alb.

— Să asculte atunci fața palidă, răspunse celălalt, șovăind totuși o clipă, căci dezamăgirea pe care-o suferise cu puțin mai înainte îl tulbura încă. Va sta pe loc pînă cînd tetonii vor termina numărătoarea scalpurilor războinicilor lor uciși. Și va aștepta pînă cînd vor încerca să acopere capetele a optsprezece tetoni cu pielea unui singur pawnee ; apoi își va deschide larg ochii pentru a vedea locul unde vor ascunde oasele războinicului.

— Astea sînt lucruri pe care pot și pe care vreau să le fac, băiatul meu !

— Și apoi va însemna locul pentru a-l putea recunoaște !

— Nu-ți fie teamă, nu-ți fie teamă că voi uita locul, îl întrerupse bătrînul, al cărui curaj începu să se înmoaie văzînd atîta calm și atîta resemnare.

— Atunci știu că tatăl meu se va duce la ai mei. Capul lui e sur, și cuvintele lui nu se vor risipi în vînt ca fumul. Să se ducă la locuința mea și să strige cu glas puternic numele lui Inimă-Tare. Și nici un pawnee nu va rămîne surd. Atunci tatăl meu să ceară mînzul acela care n-a fost călărit niciodată, dar care-i mai lucios ca un cerb și mai iute ca elanul.

— Te înțeleg, băiete, te înțeleg, îl întrerupse bătrînul, care-l asculta cu atenție ; și ceea ce spui se va face întocmai. Căci știu care-s dorințele unui indian ajuns în pragul morții.

— Și cînd tinerii mei îi vor încredința tatălui meu căpăstrul mînzului de care-am vorbit, îl va duce el oare pe-o potecă ferită la mormîntul lui Inimă-Tare ?

— Dacă voi face asta ? Da, o voi face, viteazule ; cu toate că iarna acoperă cîmpiile cu valuri de zăpadă, și cu toate că soarele stă ascuns între nori și ziua și noaptea. Dar voi aduce animalul pe locul acela sfînt și-l voi întoarce cu ochii spre soare-apune !

— Şi tatăl meu îi va vorbi şi îi va spune că stăpînul care l-a hrănit de cînd a fost adus pe lume are nevoie de el ?

— Da, voi face şi asta ; cu toate că Dumnezeu ştie că voi vorbi cu un cal, iar eu voi avea credinţa că vorbele mele nu pot fi înţelese, voi face asta numai pentru a fi pe placul unui indian superstiţios. Hector, căţelule, ce crezi tu, cîine, despre obiceiul de-a sta de vorbă cu un cal ?

— Dar barbă sură să-i vorbească în limba pe care-o foloseşte neamul pawnee, îl întrerupse Inimă-Tare, băgînd de seamă că tovarăşul său vorbise într-o limbă necunoscută.

— Voinţa fiului meu va fi îndeplinită, şi cu aceste mîini bătrîne, care crezuseră c-au isprăvit cu vărsarea de sînge, fie că e vorba de sînge de om sau de animal, voi omorî mînzul pe mormîntul tău.

— Atunci e bine, răspunse celălalt, şi un fulger de mulţumire îi lumină trăsăturile grave şi demne. Inimă-Tare îşi va călări calul pe cîmpiile binecuvîntate şi se va înfăţişa înaintea Stăpînului Vieţii ca un adevărat şef !

Apoi pe faţa indianului se produse o schimbare bruscă, ceea ce-l făcu pe *trapper* să se uite înapoi ; văzu atunci că sfatul tetonilor luase sfîrşit şi că Mahtoree, urmat de unul sau doi din cei mai de frunte războinici ai săi, se apropia îngîndurat de viitoarea lui victimă.

XXVI

Nu știu să plîng cum plîng de obicei
Femeile, dar nobila durere
Duratu-și-a în mine cuib și arde
Mai crîncen decît lacrimile.

(Shakespeare)

Ajungînd la vreo douăzeci de pași de prizonieri, tetonii se opriră, iar Mahtoree făcu semn bătrînului să se apropie. *Trapper*-ul se supuse și-l părăsi pe tînărul pawnee cu o privire plină de tîlc, pe care acesta o răstălmăci așa cum trebuia, ca o chezășie în plus că bătrînul nu-și va uita niciodată făgăduiala. Și de îndată ce Mahtoree îl văzu pe bătrîn lîngă el, își întinse brațul și, punîndu-și o mînă pe umărul acestuia, îl privi cîtva timp drept în ochi, ca și cum ar fi vrut să-i pătrundă pînă și cele mai tainice gînduri.

— Am în fața mea o față palidă înzestrată cu două limbi ? întrebă el ; dar își dădu seama chiar din clipa în care începu să vorbească că e puțin intimidat de privirea întunecată a bătrînului și oarecum neliniștit de unele presimțiri în ceea ce privea viitorul.

— Cinstea nu se vede pe piele.

— Asta așa-i. Iar acum tatăl meu să mă asculte : Mahtoree n-are decît o singură limbă ; dar capul cenușiu are mai multe. Ar putea fi toate drepte, și nici una înspicată. Un sioux nu-i nimic altceva decît un sioux, dar o față palidă e de toate. El poate vorbi ca un pawnee, ca

un konza, ca un omaha și poate vorbi și ca propriul lui popor.

— Da, în așezăminte se află oameni care pot vorbi chiar și mai multe limbi ca mine. Dar la ce folosesc toate astea ? Stăpînul Vieții are o singură ureche pentru toate limbile.

— Capul cenușiu greșește. A spus un lucru, dar a gîndit altul. Cu ochii a privit înainte, dar cu mintea înapoi A călărit mult prea repede pe calul tetonilor ; a fost prietenul unui pawnee și dușmanul tribului meu !

— Sînt prizonierul tău, tetonule ! Cu toate că vorbele mele sînt albe, nu se vor plînge. Fă așa cum ți-e voia !

— Nu, Mahtoree nu va înroși un cap alb. Tatăl meu e liber. Preriile sînt deschise pentru el din toate părțile. Dar înainte ca tatăl meu să-și întoarcă fața de la indienii sioux, să se uite bine la ei, ca să poată spune șefului său cît e de mare un dakota !

— N-am nici o grabă să pornesc la drum ! Ai în fața ta un bărbat cu capul alb, și nu o femeie, tetonule ; așa că n-am de gînd să alerg pînă-mi voi pierde răsuflarea pentru a spune și celorlalte națiuni din prerie ceea ce fac tetonii.

— Atunci e bine. Tatăl meu a fumat cu șefii multor sfaturi, reluă Mahtoree, care se simțea destul de sigur de bunăvoința celuilalt pentru a trece în mod nemijlocit la subiect. Mahtoree va vorbi cu limba iubitului său prieten și tată. O tînără Față-palidă va asculta atunci cînd își deschide gura un om bătrîn din neamul ei. Hai ; tatăl meu va spune ceea ce un biet indian găsește că e potrivit pentru o ureche albă.

— Vorbește tare ! spuse *trapper*-ul, care înțelese numaidecît că metafora exprima dorința tetonului de a-i deveni interpret ; vorbește, și tinerii mei bărbați vor asculta. Ei, căpitane, și tu, prietene căutător de miere, pregătiți-vă să înfruntați vicleniile acestui sălbatic cu inima împietrită, așa cum se cuvine unor războinici albi.

Dacă simţiţi că voinţa vi se clatină din pricina ameninţărilor, uitaţi-vă la vrednicul pawnee ; timpul lui e măsurat cu o mînă tot atît de zgîrcită ca şi a neguţătorilor din oraşe care vînd fructele Domnului bucată cu bucată, pentru a-şi îndestula lăcomia. O singură privire asupra băiatului aceluia va fi de ajuns ca să vă oţelească hotărîrea.

— Fratele meu şi-a întors ochii spre o cale greşită, îl întrerupse Mahtoree cu o bunăvoinţă care arăta cît de puţin ar fi vrut să-şi jignească viitorul tălmaci.

— Şeful dakota vrea să le vorbească tinerilor mei ?

— După ce va cînta în urechea florii feţelor palide.

— Dumnezeu să-l ierte pe netrebnicul acela ! exclamă bătrînul în englezeşte. Nimeni, oricît ar fi de firav, de tînăr ori de nevinovat, nu poate scăpa dorinţelor lui lacome. Dar cuvintele grele şi privirile crîncene nu pot folosi la nimic ; va fi nevoie, de aceea, să vorbesc deschis. Mahtoree să-şi deschidă gura !

— Vrea oare tatăl meu să strige în aşa fel încît toate femeile şi toţi copiii să audă înţelepciunea şefilor ? Vom intra în locuinţa mea şi vom vorbi în şoaptă.

Şi, de îndată ce termină de vorbit, tetonul făcu un gest grăitor spre unul din corturi, împodobit cît se poate de bătător la ochi cu trofeele cîştigate într-una din luptele cele mai grele ; cortul acestă era aşezat puţin mai la o parte, ca şi cum ar fi vrut să dea de înţeles că e vorba de reşedinţa uneia din căpeteniile de vază ale tribului. Scutul şi tolba, puse chiar la intrare, erau mult mai bogate decît ale unui războinic obişnuit, ceea ce vădea că proprietarul e un om însemnat. Amănuntele celelalte însă dovedeau mai curînd sărăcia acestuia. Ustensilele casnice se găseau în număr mai mic şi erau mai simple decît cele care se vedeau pînă şi în locuinţele mai modeste ; şi nici măcar un singur obiect din cele folosite zi de zi de oamenii civilizaţi şi pe care naivii băştinaşi le pot cumpăra din cînd în cînd pe la bîlciuri, nu se afla în cortul lui Mahtoree. Erau lucruri pe care şeful, generos, le dă-

ruia supușilor săi de îndată ce le cumpăra ; el își întărea astfel autoritatea și devenea stăpînul vieții și al destinelor lor, ceea ce însemna o comoară mult mai prețioasă în sine și mult mai folositoare ambițiilor sale.

Bătrînul știa că asta e locuința lui Mahtoree, și, în semn de supunere față de dorința șefului, porni spre ea cu pași rari și zăbavnici. Dar *trapper*-ul și șeful teton nu erau singurii oameni pe care-i interesa consfătuirea ce urma să aibă loc în cortul lui Mahtoree. Middleton, cu privirea lui mereu trează și cu urechile veșnic la pîndă, se simțea chinuit de cele mai groaznice presimțiri. Reușí, cu un efort nemaipomenit, să se scoale în picioare și să strige în urma *trapper*-ului care se îndepărta :

— Te rog din suflet, moșule, dacă dragostea pe care ai purtat-o rudelor mele a fost ceva mai mult decît niște vorbe goale, sau dacă dragostea pe care o porți Dumnezeului tău e cea a unui creștin, nu rosti nici o singură silabă ce-ar putea răni urechea acelei nevinovate...

Apoi, cu totul sleit sufletește și cu membrele încătușate, căzu ca o buturugă la pămînt și rămase nemișcat.

Paul prinse însă firul și completă îndemnul în felul lui propriu :

— Ascultă, bătrîne *trapper*, strigă el și încercă, fără a reuși, însă, să facă un gest semeț cu mîna, dacă vrei să faci pe tălmaciul, vorbește sălbaticului aceluia blestemat așa cum trebuie să vorbească un alb cu un păgîn. Spune-i din partea mea că dacă va face sau va spune ceva necuviincios față de Nelly Wade, îl voi blestema cu ultima mea suflare ; și că mă voi ruga de toți creștinii din Kentucky să-l blesteme, fie că mănîncă sau beau, că se luptă, se roagă sau că sînt la vreo cursă de cai ; fie că se află în locuințele lor, sau sub cerul liber, fie că e vară, iarnă sau luna martie ; și-l voi urmări, da, și nu glumesc deloc, și-l voi urmări sub chip de strigoi, dacă strigoiul unei fețe palide se poate ridica dintr-un mormînt săpat de mîinile unei piei roșii.

Şi, după ce rosti aceste ameninţări — căci altele mai groaznice nu-şi putea imagina — cinstitul căutător de miere rămase să aştepte roadele lor cu tot calmul şi resemnarea ce stau în firea unui om de la hotarele dinspre soare-apune şi care, în afară de toate astea mai are şi norocul de-a fi prizonier şi legat fedeleş. Nu vom ţine povestirea noastră în loc oprindu-ne asupra ciudatelor superstiţii amintite de Paul pe cînd încerca să învioreze moralul tovarăşului său de suferinţă ; şi nici asupra straniilor binecuvîntări cu care blagoslovi toate triburile indienilor dakota, începînd cu cei de pe malurile îndepărtatului Mississippi învinuiţi de furt şi de omor şi terminînd, la fel de energic, cu tribul tetonilor. Tribul acesta din urmă fu onorat însă cu blesteme mult mai complicate şi mai expresive. Dar cum Middleton îşi reveni din starea de sfîrşeală în care căzuse, încercă să domolească furia tovarăşului său ; îi arătă că ameninţările nu foloseau la nimic, ba dimpotrivă, puteau grăbi nenorocirea de care se temeau atîta, pentru că aţîţau ura unui trib îndeajuns de crud chiar şi atunci cînd erau însufleţiţi de sentimente mai paşnice.

În timpul acesta *trapper*-ul şi căpetenia tetonilor îşi continuau drumul spre cort. Bătrînul, plin de îndurerare, îl spionă tot timpul acesta pe Mahtoree, dar şeful tetonilor era un om mult prea stăpînit pentru a îngădui să i se citească pe faţă vreun gînd care să-i trădeze starea sufletească. Îşi fixase privirea asupra micului cort de care se apropiau, iar gîndurile păreau că, pentru moment, i se învîrtesc numai în jurul acelei vizite neobişnuite.

Interiorul locuinţei se potrivea întru totul cu exteriorul ei. Era mai încăpătoare ca celelalte, mai îngrijit lucrată şi din materiale mai bune, dar superioritatea ei se oprea aici. Nimic nu putea fi mai simplu şi mai pe placul mulţimii decît felul de viaţă ales de acest şef ambiţios şi puternic, pe care-l putea controla oricare supus. O aleasă colecţie de arme pentru vînătoare, vreo trei sau

patru medalii dăruite de negustori sau de agenţii politici ai Canadei în semn de omagiu, sau mai curînd ca o recunoaştere a rangului său, alături de cîteva obiecte strict necesare, alcătuiau tot mobilierul. Nu se aflau nici măcar provizii de vînat, deoarece Mahtoree, viclean cum era, ştia prea bine că mărinimia lui va fi răsplătită din plin de darurile zilnice ale întregului trib. Căci, deşi era tot atît de dibaci la vînătoare ca şi la război, nimeni n-a văzut intrînd vreodată în locuinţa lui o căprioară sau un bivol întreg. În schimb, rareori se aducea în tabără vreun animal din care să nu fie dăruită o parte şi familiei lui Mahtoree. Dar politica şefului nu îngăduia să se păstreze în locuinţa sa mai multă hrană decît era nevoie în ziua aceea, fiind de părere că toată lumea trebuie să sufere la un moment dat de foame, această plagă a vieţii sălbaticilor.

Chiar lîngă arcul favorit al şefului era agăţat misteriosul şi sfîntul sac cu leacuri, înconjurat de un fel de cerc magic alcătuit din lăncile, pavăzele şi săgeţile care-i aduseseră mari servicii în trecut. Era un sac lucrat cu multă măiestrie şi împodobit din belşug cu mărgele şi cu ţepi de arici, după cele mai artistice desene născocite de spiritul inventativ al indienilor. Libertatea lui Mahtoree în privinţa credinţelor sale religioase îi fusese din nou îngrădită şi părea, printr-o ciudată contradicţie, că-şi concentrase toată atenţia asupra acelei embleme a unei puteri supranaturale, în care nu credea deloc. Căci acest şef teton imitase la perfecţie metoda aşa de cunoscută a fariseilor care fac totul aşa ca „să poată fi văzuţi şi de ceilalţi".

Cu toate acestea, Mahtoree nu mai pusese piciorul înăuntrul cortului din clipa în care se întorsese din ultima lui expediţie. Aşa după cum trebuie să-şi fi închipuit mai dinainte cititorul, cortul acesta servea drept închisoare pentru Inez şi Ellen. Mireasa lui Middleton stătea pe un culcuş simplu, făcut din ierburi parfumate şi acoperit cu

piei. Suferise așa de mult și fusese martora unor fapte atît de crude și de neașteptate în scurtul timp al captivității ei, încît fiecare nouă nenorocire ce se abătea asupra-i îi înrîurea tot mai puțin moralul. Obrajii îi erau livizi, ochii, negri și de obicei atît de vii, și adînciseră într-o calmă mîhnire, iar trupul ei părea închircit și peste măsură de simțitor la suferințele fizice. Dar, în ciuda acestor semne de vădită slăbiciune fizică, din cînd în cînd dădea dovadă de o resemnare religioasă de-a dreptul impresionantă ; fața îi era atunci iluminată de o speranță atît de mare, că se putea pune întrebarea dacă trebuia privită cu milă sau mai curînd cu admirație. Toate învățăturile părintelui Ignatius se fixaseră în memoria ei credincioasă, iar mare parte din viziunile despre care auzise povestindu-se pluteau acum în imaginația ei înfierbîntată. Sprijinită de credința ei, această fată blîndă, răbdătoare și plină de viață, își pleca fruntea în fața noii lovituri a Providenței cu toată seninătatea, așa cum s-ar fi supus oricărei alte pedepse, deși erau clipe cînd natura se împotrivea aprig unei constrîngeri atît de umilitoare.

Ellen însă, care avea o înfățișare mult mai obișnuită, încerca, cum era și normal, sentimente ceva mai firești. Plînsese așa de mult, că ochii i se înroșiseră și i se umflaseră. Pe chip i se citea o mînie cumplită și întreaga ei înfățișare vădea că e mistuită de niște sentimente deosebit de puternice, care nu însemnau numai teama de viitor. Pe scurt, în ochii și în purtarea logodnicii lui Paul era ceva care spunea că, dacă vor apuca zile mai fericite, căutătorul de miere va avea o tovarășă de viață cît se poate de potrivită cu temperamentul lui clocotitor.

Dar lîngă aceste două femei se mai vedea încă o făptură. Era cea mai tînără, cea mai plină de virtuți și, pînă atunci, cea mai iubită dintre nevestele șefului teton. Farmecul ei se bucurase de nespusă trecere în ochii lui Mahtoree pînă cînd aceștia se opriseră asupra frumuseții atît de neobișnuite a lui Inez. Și din clipa aceea nenorocită,

grația, afecțiunea și fidelitatea tinerei indiene își pierduseră orice putere. Cu toate acestea, fața lui Tachechana[1], deși mai puțin strălucitoare decît a rivalei sale, era luminoasă și plină de sănătate. Ochii ei căprui erau la fel de jucăuși și de dulci ca și ochii unei gazele, glasul ei cald și zglobiu amintea de cîntecul sfredelușului, iar rîsul ei fericit era însăși muzica pădurii. Dintre toate fetele indienilor sioux, Tachechana era cea mai veselă, iar soarta ei cea mai rîvnită. Tatăl ei fusese un războinic de frunte, iar frații ei își lăsaseră oasele pe un cîmp de luptă îndepărtat și pustiu. Mulți războinici își trimiseseră darurile în locuința părinților ei, dar nici unul nu fusese primit, pînă nu se înfățișă un sol din partea marelui Mahtoree. Era a treia lui nevastă, e drept, dar cea mai iubită din toate. Fericirea lor ținuse numai două anotimpuri, iar fructul ei dormea în momentul acela la picioarele tinerei indiene, înfășurat în felurite bucăți de piele și de coajă de copac, materiale din care se fac de obicei scutecele unui mic indian.

În clipa cînd Mahtoree și *trapper*-ul ajunseră înaintea deschizăturii cortului, Tachechana stătea pe un scaun simplu și-și plimba ochii ei dulci, cu o căutătură în care se citea cînd dragostea cînd mirarea, de la nevinovatul ei prunc la cele două ființe ciudate care umpluseră mintea ei tînără și naivă de o uimire și admirație fără margini. Cu toate că Ellen și Inez petrecuseră o zi încheiată în fața ochilor ei, curiozitatea tinerei indiene părea a crește cu fiecare nouă privire pe care le-o arunca. Le socotea cu totul deosebite de femeile care trăiau în prerie. Chiar și tăietura complicată a hainelor pe care le purtau o influență într-o oarecare măsură, deși ceea ce o atrăgea mai mult era grația și farmecul celor două femei albe. Căci firea ei generoasă recunoștea din toată inima că străi-

[1] Ciuta (*n.a.*).

nele sînt mult mai frumoase decît fetele din tribul dakotanilor şi nu vedea nici un motiv să le micşoreze meritele. Vizita pe care tocmai se pregătea s-o primească era cea dintîi ce i-o făcea soţul după întoarcerea lui din ultima expediţie ; ea îl vedea întotdeauna sub chipul unui războinic acoperit de glorie, deşi în răstimpuri de pace Mahtoree nu se dădea îîn lături să mărturisească şi sentimente ceva mai duioase, de soţ şi de tată.

Pînă în clipa aceasta ne-am dat toată silinţa să arătăm că, deşi Mahtoree era un adevărat războinic al preriei, deprinderile lui, care vesteau zorii civilizaţiei, îl ridicau cu mult deasupra celorlalţi membri ai tribului. Venise de foarte multe ori în legătură cu negustorii şi cu trupele canadiene, ceea ce îi schimbase mare parte din credinţele cu care se naşte orice sălbatic, deşi nu-i fură înlocuite cu nimic altceva, cu toate că era în stare să înveţe foarte multe lucruri. Gîndirea lui era mai curînd vicleană decît sinceră, iar filozofia mai mult îndrăzneaţă decît profundă. Ca mii din oamenii aceştia care-şi închipuie că pot înfrunta încercările existenţei umane fără alt ajutor în afară de propria lor voinţă, morala lui lăsa oarecum de dorit, iar pricina acestei lipse nu era alta decît egoismul. Şi ori de cîte ori îl vom întîlni pe Mahtoree în cine ştie ce situaţie grea, trebuie să avem în vedere toate amănuntele acestea, căci oamenii cu o fire ca a lui, care-ar putea fi schimbată dacă împrejurările le-ar fi prielnice, au întotdeauna nevoie ca cineva să le ia apărarea, fie şi printr-un cuvînt cît de mic.

Deşi erau de faţă şi cele două femei albe, intrarea războinicului teton în locuinţa soţiei sale favorite fu făcută cu tot ceremonialul unui stăpîn. Zgomotul mocasinilor săi abia se auzea, dar zăngănitul brăţărilor şi al podoabelor de argint care-i atîrnau de jambiere îi vesti apropierea cu mult mai înainte de-a da la o parte perdeaua de piele din faţa deschizăturii cortului şi de a păşi înăuntru. Un uşor strigăt de bucurie se desprinse de pe bu-

zele tinerei Tachechana, dar își stăpîni numaidecît emoția și-și luă o ținută plină de reținere, așa cum se cuvenea unei femei de vază din tribul ei. În loc de-a răspunde la privirea furișă a soției sale, care se bucura atît de mult că-l vede, Mahtoree se îndreptă spre culcușul unde se aflau prizonierele și se opri în fața lor cu aerul plin de semeție al unui șef indian. Bătrînul *trapper* se strecură în spatele șefului, așa cum fac de obicei tîlmacii.

Surpriza le amuți pentru moment pe cele două femei albe și aproape că le tăie răsuflarea. Deși erau obișnuite cu înfățișarea luptătorilor din prerie, pe care-i văzuseră îmbrăcați în groaznicele lor veșminte de război, li se păru că intrarea lui Mahtoree prevestea lucruri atît de rele, iar privirea de nepătruns a învingătorului era atît de îndrăzneață, că-și plecară amîndouă ochii în pămînt, copleșite de teamă și, poate, de sfială. După aceea Inez își reveni și, adresîndu-i-se *trapper*-ului, îl întrebă, cu demnitatea unei nobile jignite, deși cu obișnuita ei grație, cărei împrejurări trebuie să-i mulțumească pentru cinstea unei vizite atît de neașteptate. Bătrînul șovăi, apoi își drese vocea, ca și cum vorbele pe care trebuia să le rostească l-ar fi costat mari sforțări.

— *Lady*, spuse el, un sălbatic nu-i decît un sălbatic și nu trebuie să vă așteptați, în mijlocul acestei prerii bătute de furtuni, la obiceiurile și purtările alese din orașe. Căci, după cum ar spune indienii ăștia, politețea și curtenia sînt lucruri atît de ușoare, că le-ar putea sufla pînă și vîntul. În tinerețea mea am fost om de serviciu ; nu unul dintr-aceia ce se învîrtesc toată vremea în preajma unei gospodării, ci un bărbat care-și face serviciul așa cum trebuie, străbătînd pădurile alături de ofițerul lui ; așa că știu foarte bine cum trebuie să mă port cu soția unui căpitan. Iată, dac-ar fi fost să mă înfățișez singur în fața dumneavoastră, întîi aș fi tușit cît se poate de tare în fața intrării, pentru a vă da de veste că vine cineva străin, pe urmă...

— Da, purtările se deosebesc, îl întrerupse Inez, mult prea nerăbdătoare ca să mai poată aştepta sfîrşitul unor explicaţii care lua lucrurile pe departe ; dar care-i scopul acestei vizite ?

— Despre asta va vorbi chiar sălbaticul. Fiicele feţelor palide doresc să ştie pentru ce-a venit marele teton în locuinţa lor.

Mahtoree se uită la bătrîn cu uimire, ceea ce arătă cît de nemaipomenită i se păruse lui acea întrebare. Apoi, luîndu-şi un aer plin de bunăvoinţă, răspunse după un scurt răstimp de tăcere :

— Cîntă în urechea celei cu părul negru. Spune-i că locuinţa lui Mahtoree e foarte încăpătoare şi că nu-i încă plină. Şi că Păr-negru îşi va găsi loc în locuinţa lui, şi că nimeni nu va fi mai presus de ea. Spune-i celei cu păr luminos că şi ea-şi poate găsi un loc în locuinţa unui viteaz şi că poate să mănînce din vînatul lui. Mahtoree e un şef mare ; mîna lui nu rămîne niciodată închisă.

— Tetonule, răspunse *trapper*-ul, scuturîndu-şi capul în semn de dezaprobare la auzul acestor cuvinte, limba unei piei roşii ar trebui să capete o culoare albă înainte de a putea cînta în urechea unei feţe palide. Dac-aş tălmăci vorbele tale, fiicele mele şi-ar închide urechile, iar Mahtoree n-ar preţui în ochii lor mai mult decît un negustor. Iar acum ia seama la cuvintele pe care ţi le spune un om cu capul sur, şi pe urmă potriveşte-ţi cuvintele pe măsura lor. Poporul meu e un popor puternic. Soarele răsare la hotarele lui dinspre răsărit şi apune la cele dinspre apus. Ţara e plină de fete cu ochi strălucitori şi de fete care rîd, întocmai ca cele din faţa ta ; da, tetonule, nu-i nici o minciună în asta, întări el, văzînd că Mahtoree îl priveşte neîncrezător, fete cu ochi strălucitori şi plăcute la vedere, întocmai ca cele din faţa ta.

— Tatăl meu are o sută de neveste ? îl întrerupse sălbaticul punîndu-şi degetul pe umărul bătrînului ; şi aşteptă apoi plin de interes şi de curiozitate, răspunsul.

— Nu, tinere dakota, Stăpînul Vieții mi-a spus : „Trăiește singur ; locuința ta să fie pădurea, iar acoperișul *wigwam*-ului tău norii". Dar cu toate că nu m-am împărtășit niciodată din credința aceea tainică care leagă bărbații și femeile din neamul meu pentru toată viața, am văzut de multe ori cît sînt de puternice simțămintele ce unesc două ființe omenești. Du-te în ținuturile în care locuiește poporul meu ; vei vedea fiicele țării mele alergînd prin oraș ca tot atîtea păsări vesele și cu penele frumos colorate din anotimpul cînd se deschid mugurii. Le vei întîlni cîntînd și veselindu-se de-a lungul marilor drumuri ale țării, și vei auzi pădurile răsunînd de rîsetele lor. Sînt minunate la vedere și tinerii se bucură nespus de mult cînd le pot privi.

— Ah ! exclamă Mahtoree care asculta totul cu cea mai mare atenție.

— Da. Poți avea toată încrederea în ceea ce auzi, pentru că ceea ce spun nu-i minciună. Dar cînd un tînăr găsește fata care-i place, îi vorbește cu un glas atît de duios, că nimeni altul nu poate auzi ceea ce-i șoptește. Căci nu spune : „Locuința mea e goală și mai e loc în ea și pentru altcineva," ci : „Voi clădi o casă nouă, vrea oare să-mi arate fecioara lîngă care izvor ar vrea să locuiască ?" Glasul lui e mai dulce decît mierea pe care o fac albinele, și cîntă în urechi ca trilurile unui sfredeluș. Așa că, dacă fratele meu dorește ca vorbele lui să fie ascultate, trebuie să vorbească în felul oamenilor albi.

Mahtoree stătu și chibzui cîtva timp ; și era așa de mirat, că nici măcar nu încercă să se ascundă. Ceea ce-i spusese bătrînul, cum că trebuie să se umilească în fața unei femei, însemna răsturnarea întregii orînduiri sociale a tribului și, avînd în vedere regulile după care se călăuziseră întotdeauna, punea în primejdie însăși demnitatea unui șef de războinici. Inez stătea în fața lui cu aerul ei rezervat și impunător ; nu avea nici cea mai slabă bănuială despre soarta ce i se pregătea și adevăratul scop

al unei vizite atît de neobişnuite ; sălbaticul suferea totuşi înrîurirea acestei comportări pe care n-o mai întîlnise nicicînd pînă atunci. Plecîndu-şi capul, ca şi cum şi-ar fi recunoscut vina, făcu un pas înapoi şi-şi luă o ţinută plină de demnitate, potrivit rangului, apoi începu să vorbească, însufleţit de încrederea aceea a omului care strălucea la fel de mult prin darul de a-şi subjuga ascultătorii datorită cuvintelor lui meşteşugite, ca şi prin faptele sale de vitejie. Aţintindu-şi ochii asupra neştiutoarei mirese a lui Middleton, începu după cum urmează :

— Sînt un bărbat cu pielea roşie, dar ochii mei sînt negri. Şi au văzut căzînd multe rînduri de zăpezi. S-au oprit asupra multor lucruri ; ştiu să deosebească un viteaz de un laş. Pe cînd eram băiat n-am cunoscut decît bizoni şi căprioare. M-am dus apoi la vînătoare şi am văzut pume şi urşi. Iar asta a făcut din Mahtoree un bărbat. Şi de atunci n-a mai stat de vorbă cu maică-sa. Urechile lui s-au deschis la înţelepciunea bătrînilor. Aceştia i-au vorbit despre toate, i-au vorbit despre Cuţitele-lungi. Apoi s-a dus la război ; pe atunci era cel din urmă, acum e în fruntea tuturor. Care dakota ar îndrăzni să spună că-i ia înainte lui Mahtoree cînd e vorba să vîneze pe pămînturile indienilor pawnee ? Şefii i-au ieşit în întîmpinare în faţa porţilor şi i-au spus : „Fiul meu e lipsit de cămin !" Şi i-au dăruit locuinţele lor, şi i-au dăruit avuţiile, şi i-au dăruit fiicele. Atunci Mahtoree a ajuns o căpetenie, aşa cum au fost şi strămoşii lui. A lovit în războinicii tuturor triburilor duşmane, şi şi-ar fi putut lua neveste dintre fiicele tribului pawnee, omaha şi konza ; dar el iubea mai mult vînătoarea. Credea că un cal e mai plăcut decît o fată de dakota. Dar a găsit în prerie o floare, a cules-o şi a adus-o în locuinţa lui. Şi uită că e stăpînul unui singur cal. Îi dăruieşte pe toţi ceilalţi străinului, pentru că Mahtoree nu-i un hoţ ; vrea să-şi păstreze numai floarea pe care a găsit-o în prerie. Picioarele ei sînt foarte firave. Şi nu va putea merge pînă la poarta părinte-

lui ei ; va rămîne în locuința unui războinic pentru totdeauna.

Și, după ce termină de vorbit, tetonul așteptă să-i fie tălmăcite cuvintele, cu aerul unui avocat care nu se îndoiește aproape deloc de succes. *Trapper*-ul nu pierduse nici o silabă din ceea ce spusese Mahtoree și tocmai se pregătea să traducă totul în englezește, dar așa încît ideea principală să apară și mai obscură decît în original. Dar chiar în clipa în care buzele lui șovăielnice stăteau gata să se deschidă, Ellen ridică un deget, aruncă o privire ageră spre Inez, care stătea în așteptare și-l întrerupse :

— Păstrează-ți vorbele, spuse ea.

Inez tresări, roși și dădu din cap cu un aer rezervat, ca și cînd ar fi vrut să-i mulțumească bătrînului pentru intențiile sale, cu destulă răceală însă, după care îi spuse că ar dori să rămînă singură.

— Fiicele mele n-au nevoie de urechi pentru a înțelege ceea ce spune un mare dakota, rosti *trapper*-ul, întorcîndu-se spre Mahtoree, care stătea în așteptare. Privirea lui și semnele pe care le-a făcut au fost deajuns. L-au înțeles ; ele doresc să se mai gîndească la cuvintele rostite de el, pentru că mlădițele unor mari viteji, așa cum sînt părinții lor, nu fac nimic fără să se gîndească mult.

Explicația aceasta, atît de măgulitoare pentru forța elocvenței lui Mahtoree și atît de promițătoare în ceea ce privea speranțele lui, îl mulțumi pe deplin. Scoțînd apoi obișnuita exclamație de încuviințare, se pregăti să se retragă. Salutînd femeile în felul rece dar plin de demnitate al poporului său, își strînse veșmîntul în jurul trupului gata să părăsească cortul.

Dar vorbele lui fuseseră auzite și de altcineva, o făptură care rămăsese tot timpul nemișcată și pe care n-o băgase nimeni în seamă, deși fusese rănită de moarte. O singură silabă nu se desprinsese de pe buzele soțului atît de mult dorit, care să nu fi lovit drept în inima ne-

vinovatei sale soţii. Tot aşa o peţise şi pe ea din locuinţa părintească ; iar ea, ascultînd cum îi erau descrise faptele celui mai de frunte dintre vitejii tribului, rămăsese surdă la cuvintele pline de duioşie ale celorlalţi tineri sioux.

În clipa cînd Mathoree se întoarse pregătindu-se să părăsească încăperea, se pomeni faţă în faţă cu această făptură pe jumătate uitată şi pe care nici nu se aştepta măcar s-o vadă. Stătea aproape tăindu-i calea, plină de umilinţă şi speriată ca orice indiană, ţinînd în braţe fructul trecutei lor iubiri. Şeful teton tresări, dar numai o secundă, apoi îşi recăpătă nepăsarea lui de piatră, aşa cum îi stătea în fire, şi-i făcu semn, cu multă autoritate, să-i lase drumul liber.

— Tachechana nu-i oare şi ea fata unui şef ? întrebă soţia cu glas stins, în care mîndria se lupta, deznădăjduită, cu teama ; iar fraţii ei n-au fost nişte adevăraţi viteji ?

— Pleacă, bărbaţii strigă după căpetenia lor ! Iar el n-are urechi pentru o femeie.

— Nu, răspunse rugător femeia, ceea ce auzi nu-i glasul Tachechanei, ci al băiatului care vorbeşte limba mamei lui. El e fiul unui şef, iar cuvintele lui se vor sui pînă la urechile tatălui. Ascultă ceea ce spune. Cînd i-a fost lui Mahtoree foame şi Tachechana n-a avut ce să-i dea de mîncare ? Cînd a plecat el pe cărarea care duce spre tribul pawnee şi, găsind-o goală, mama mea n-a izbucnit în plîns ? Şi cînd s-a întors el cu trupul acoperit de răni şi ea n-a început să cînte ? Ce fată din tribul sioux i-a dăruit vreunui viteaz un asemenea fiu ? Uită-te bine la mine, aşa ca să mă poţi cunoaşte. Ochii mei sînt ca ochii vulturului. Mă uit la soare şi rîd. Şi nu va trece mult şi indienii dakota mă vor urma la vînătoare şi pe cîmpul de luptă. De ce-şi întoarce atunci tatăl meu ochii de la femeia care mă hrăneşte cu laptele ei ? De ce a uitat-o atît de repede pe fiica unui sioux atît de puternic ?

Timp de o secundă, privirea rece a fericitului tată se plimbă pe faţa zîmbitoare a băieţelului şi firea aspră a tetonului păru că se îmblînzeşte. Dar se scutură numai-decît de sentimentul acesta de recunoştinţă, ca orice om care vrea să ocolească durerea şi orice alt sentiment neplăcut, aşa că-şi puse mîna, cu calmul lui obişnuit, pe braţul soţiei sale şi o duse în faţa lui Inez. Şi, arătînd spre dulcea făptură ce se uita la el cu nespusă milă, tăcu cîtva timp pentru a îngădui soţiei sale să contemple frumuseţea aceea pe care mintea simplă a tinerei indiene o socotea mai presus de orice, dar care se dovedise primejdioasă pentru firea nestatornică a soţului ei. Cînd crezu c-a trecut timp destul, smulse pe neaşteptate mica oglindă ce atîrna pe pieptul soţiei sale, podoabă pe care i-o dăruise chiar el, într-o clipă de mare pasiune, ca un omagiu adus frumuseţii acesteia, şi o puse în faţa obrazului ei întunecat. Apoi, strîngîndu-şi din nou veşmîntul în jurul său, tetonul făcu semn *trapper*-ului să-l urmeze şi părăsi încăperea plin de semeţie, mormăind din mers :

— Mahtoree e foarte înţelept ! Care trib are un şef aşa de mare ca tetonii ?

Tachechana rămase o clipă încremenită, asemenea unei statui a umilinţei. Apoi, pe faţa ei blîndă şi de obicei atît de veselă, se iviră semnele unei mari lupte lăuntrice. Inez şi Ellen nu pricepuseră ceea ce-i spusese Mahtoree tinerei lui soţii, cu toate că mintea ageră şi ascuţită a lui Ellen începuse să aibă oarecari bănuieli ; Inez însă, în inocenţa ei fără margini, nu-şi dădea seama de nimic. Dar erau, şi una şi alta, gata să-i arate toată simpatia, cînd îşi dădură seama că nu mai era nevoie de aşa ceva. Convulsiunile care diformaseră trăsăturile tinerei indiene dispărură, iar înfăţişarea îi deveni rece şi rigidă, ca şi cum ar fi fost o piatră şlefuită. Pe figura ei nu mai stăruia decît o durere înăbuşită, pe care-o trăda doar linia sprîncenelor. Şi această durere nu se mai şterse niciodată de pe faţa

ei, cu toate schimbările aduse de anotimpuri, de întîmplări și de ani, și cu toate variațiile care caracterizează viața pe care e obligată s-o ducă o femeie indiană. Atunci cînd planta se ofilește prea de timpuriu, ea poate să-și revină, dar pecetea nimicitoarei atingeri rămîne pentru totdeauna.

Tachechana se despuie, în primul rînd, de toate podoabele acelea primitive, dar atît de prețuite, cu care obișnuia s-o copleșească dărnicia soțului ; apoi i le prezentă lui Inez, plină de blîndețe și fără să murmure măcar, ca o ofrandă adusă frumuseții neîntrecute a acesteia. Își scoase brățările de la încheieturi, bogatele broderii de mărgele de la pantaloni și banda lată de argint de deasupra sprîncenelor. Apoi se opri cîtva timp ; s-ar fi zis că în sufletul ei se dă o luptă dureroasă. Dar păru că hotărîrea pe care o luase nu mai putea fi schimbată de sentimentele care mai zăboveau încă în inima ei, așa cum era de altfel și firesc. În cele din urmă își depuse și copilul la picioarele presupusei ei rivale ; și soția tetonului, care se umilise într-atîta, avea tot dreptul să creadă că paharul jertfei de sine se umpluse.

În timp ce Inez și Ellen priveau purtarea aceasta stranie, cu ochi plini de uimire, se auzi o voce scăzută și melodioasă ce vorbea într-o limbă din care ele nu putură înțelege nici un singur cuvînt :

— Băiatului meu i se va spune cum să devină bărbat într-o limbă străină. Va auzi sunete cu totul noi pentru el ; dar le va învăța și va uita glasul mamei lui. Asta e voința lui Wahcondah și o fată sioux nu trebuie să se plîngă. Vorbește-i cu blîndețe, pentru că urechile lui sînt foarte mici ; cînd va fi mare, cuvintele tale pot fi ceva mai grele. Nu-l lăsa să capete deprinderi de fată, fiindcă viața unei femei e tare tristă. Învață-l să-și țină ochii ațintiți asupra bărbaților. Arată-i cum să-i lovească așa ca să-i doară, și nu-l lăsa să uite vreodată că trebuie să plătească lovitură pentru lovitură. Iar cînd

se va duce la vînătoare, Floarea feţelor palide, încheie Tachechana, întrebuinţînd, plină de amărăciune, metafora creată de imaginaţia trădătorului ei soţ, să-i şoptească blînd că pielea mamei lui a fost roşie şi că era numită Ciuta tetonilor.

Tachechana sărută buzele copilului, apoi se retrase în colţul cel mai îndepărtat al încăperii. Îşi trase peste cap veşmîntul ei uşor de pînză şi se aşeză, în semn de umilinţă, de-a dreptul pe pămînt. Toate eforturile făcute de Inez şi de Ellen pentru a-i atrage atenţia asupra lor rămaseră fără rezultat. Ea nu auzi nici chemările lor îmbietoare şi nu simţi nici atingerile lor prietenoase. Vocea i se ridică o dată sau de două ori într-un fel de melodie jalnică, dar nu atinse nici o clipă intensitatea aceea caracteristică muzicii sălbaticilor. Şi rămase aşa ore în şir, în timp ce în afara cortului se petreceau fapte care schimbară nu numai cursul vieţii ei, dar înrîuriră adînc şi pentru totdeauna însăşi soarta tribului rătăcitor al tetonilor.

XXVII

Nu-s hoţ : cu cinstea şi cu binele duc casă bună. Închide uşa, să nu intre hoţii : n-am trăit cu hoţii şi nici n-am pungăşit pe cineva vreodată : Închide uşa, rogu-te.

(Shakespeare)

Mahtoree se întîlni chiar în uşa locuinţei sale cu Ishmael, Abiram şi Esther. Şi, din prima privire aruncată pe faţa gravă şi ameninţătoare a colonistului, vicleanul teton îşi dădu seama că perfidul armistiţiu, pe care-l încheiase cu nerozii aceştia numai datorită inteligenţei lui superioare, e în primejdie de a lua sfîrşit.

— Ascultă, bătrînă barbă-sură, spuse Ishmael punînd mîna pe *trapper* şi învîrtindu-l ca pe-o jucărie, am obosit să tot vorbesc cu degetele în loc de limbă ; aşa c-o să-mi ţii loc de tălmaci şi-o să-mi treci cuvintele în indiana asta fără cap şi fără coadă şi asta fără să-ţi pese prea mult dacă stomacul acestei piei roşii le va putea mistui ori ba.

— Dă-i drumul, prietene, răspunse liniştit *trapper*-ul, le voi preda aşa cum le voi primi.

— Prietene ! repetă colonistul, uitîndu-se la bătrîn într-un fel care nu se putea defini. Nu mai mult decît un cuvînt. Spune-i hoţului ăstuia de indian c-am venit să-mi cer drepturile căpătate cînd am încheiat tîrgul la picioarele stîncii.

După ce *trapper*-ul traduse cuvintele acestea în limba indienilor sioux, Mahtoree întrebă cu un aer plin de nedumerire :

— Fratelui meu i-e frig ? Piei de bivoli se găsesc din belşug. I-e foame ? Îmi voi trimite tinerii să-i care vînatul în locuinţa lui.

Colonistul îşi ridică pumnul în semn de ameninţare şi izbi cu violenţă în palma-i deschisă, întărind în felul acesta hotărîrile luate, apoi răspunse :

— Spune-i mincinosului ăstuia netrebnic că n-am venit aici ca un cerşetor ca să culeg oasele aruncate de el, ci ca un cetăţean liber, care-şi cere drepturile ; şi le va căpăta. Şi, mai mult decît atîta, spune-i că cer, de asemenea, ca şi tu, păcătos nenorocit, să fii judecat. Căci nu-i nici un fel de înşelăciune la mijloc. Prizoniera mea, nepoata mea şi cu tine : vă cer pe toţi trei din mîinile lui, ca urmare a jurămîntului schimbat între noi.

Bătrînul rămase neclintit, apoi zîmbi într-un fel cît se poate de ciudat. În cele din urmă răspunse :

— Prietene colonist, ceri ceea ce puţini oameni ar îndrăzni să ceară. Căci mai înainte de asta ar trebui să smulgi limba din gura tetonului, iar apoi inima din piept.

— Puţin îl priveşte pe Ishmael Bush cine şi de ce va fi păgubit atunci cînd îşi cere ceea ce i se cuvine. Dar spune lucrurile astea în limba lor, iar cînd vei pomeni de tine, fă un semn aşa ca să-l poată înţelege şi-un alb, şi-atunci o să fiu sigur că nu-i nici o păcăleală la mijloc.

Trapper-ul rîse în felul lui ciudat, neauzit aproape, rosti cîteva cuvinte pentru sine, apoi i se adresă căpeteniei tetone :

— Mahtoree să-şi deschidă bine urechile, spuse, căci or să intre în ele cuvinte mari. Prietenul său, cuţitul-lung, vine cu mîna goală şi spune că tetonul trebuie să i-o umple.

— Uff ! Mahtoree e un şef bogat. El e stăpînitorul preriilor.

— Trebuie să i-o dea pe Păr-negru !

Sprîncenele căpeteniei indiene se încruntară înspăimîntător, dar aducîndu-şi aminte de planurile pe care le

urmărea în momentul acela, răspunse cu dibăcie, zîmbind prefăcut :

— O fată e ceva prea uşor pentru mîna unui om aşa de viteaz. I-o voi umple cu bivoli.

— El spune că are nevoie şi de Păr-luminos, căci în vinele acesteia curge sînge din sîngele lui.

— Ea va fi soţia lui Mahtoree ; şi cuţitul-lung va fi atunci tatăl unui şef.

— Şi de mine, de asemenea, continuă *trapper*-ul, făcînd unul din semnele acelea grăitoare prin care băştinaşii îşi împărtăşesc ideile la fel de uşor ca şi prin viu grai ; în acelaşi timp se întoarse şi către Ishmael, ca acesta să vadă că s-a purtat cît se poate de cinstit cu el. — Cere un *trapper* nefericit şi lipsit de vlagă.

Tetonul înlănţui grumazul bătrînului cu un aer de mare afecţiune înainte de-a răspunde la cea de a treia şi ultima cerere.

— Prietenul meu e bătrîn, spuse el, şi nu poate călători departe. El va rămîne cu tetonii, ca aceştia să deprindă înţelepciunea din vorbele sale. Care sioux vorbeşte aşa cum vorbeşte tatăl meu ? Nu, cuvintele sale să fie foarte blînde, dar cît se poate de limpezi. Mahtoree va da piei şi bivoli. Va da tinerilor feţelor-palide neveste, dar nu poate da pe nimeni care trăieşte chiar în locuinţa lui.

Şi, mulţumit de răspunsul dat lui Ishmael, şeful teton porni spre sfetnicii săi, care îl aşteptau ; apoi se întoarse pe neaşteptate, îl întrerupse pe *trapper*, căci acesta începuse să-i traducă spusele colonistului, şi adăugă :

— Spune-i Marelui-Buffalo (unul din numele cu care îl şi botezaseră tetonii pe Ishmael) că Mahtoree are mîinile veşnic deschise. Iată, continuă el, arătînd spre faţa aspră şi plină de zbîrcituri a lui Esther, care asculta cu atenţie, soţia lui e prea bătrînă pentru un şef aşa de mare. S-o dea afară din casa lui. Mahtoree îl iubeşte ca pe-un frate. El este fratele lui. Şi va avea pe cea mai

tînără soție a tetonului. Tachechana, cea mai mîndră din fetele tetone, îi va pregăti vînatul, și mulți viteji îl vor privi cu ochi plini de pizmă. Iată : un dakota e mărinimos!

Răceala cu care făcu tetonul asemenea îndrăzneață propunere îl puse în încurcătură pînă și pe încercatul *trapper*. Se uită cu nemărginită uimire după făptura indianului ce se îndepărta, fără să caute măcar să și-o ascundă ; și numai cînd șeful se pierdu în mulțimea războinicilor, care-l așteptau cu răbdarea lor caracteristică să se reîntoarcă, începu să tălmăcească vorbele lui Mahtoree :

— Șeful tetonilor a vorbit foarte limpede, urmă atunci bătrînul, nu ți-o va înapoia pe doamna asupra căreia, Dumnezeu știe bine, n-ai nici un drept în afară de dreptul pe care-l are lupul asupra mielului. Și nu-ți va înapoia nici copila căreia-i spui nepoată ; în privința asta, recunosc că nu sînt sigur dacă dreptatea e de partea lui. Și, mai mult decît atîta, Mahtoree se împotrivește cu toată tăria și cererii tale în ceea ce mă privește, și cred c-a luat o hotărîre foarte înțeleaptă, deși sînt un om nefolositor ; și cred că a chibzuit cu înțelepciune, înțelegînd că am pricini bine întemeiate ca să nu mă bucure o călătorie atît de lungă în tovărășia voastră. Îți face însă o propunere, pe care sînt silit să ți-o aduc la cunoștință. Tetonul spune, prin mijlocirea mea, care nu sînt decît o unealtă a gurii lui, ceea ce înseamnă că nu sînt răspunzător de păcatul ce se ascunde în vorbele mele ; tetonul spune, zic, că această vrednică femeie a trecut de vîrsta frumuseții și că ai toată dreptatea să ți se urască alături de ea. Așa că te sfătuiește s-o alungi, și atunci cînd locuința ta va fi goală, el îți va trimite în locul ei pe propria lui favorită, pe „Ciuta", cum îi spun indienii sioux. Vezi, așadar, că tetonul, deși vrea să păstreze ceea ce-i al tău, e gata să te despăgubească.

Ishmael ascultă răspunsul dat de Mahtoree la feluritele lui cereri cu indignarea aceea specifică firilor domoale, care ajung însă, treptat-treptat, în culmea mîniei. Se

prefăcu însă că-i vine să rîdă la gîndul de-a o schimba pe Esther a lui cea mult încercată cu tînăra Tachechana, cu toate că vocea îi era spartă şi nefirească din pricina sforţării de a-şi ascunde mînia. Dar Esther era departe de-a primi asemenea propunere cu aceeaşi nepăsare. Aşa că izbucni, ridicîndu-şi vocea pînă la nota ei cea mai de sus şi trăgîndu-şi răsuflarea ca un om care fusese în mare primejdie de-a fi strangulat :

— Asta-i bună ! Cine-i dă dreptul unui indian să facă şi să desfacă drepturile unei soţii luată cu cununie ? Îşi închipuie c-o femeie e un animal din prerie, şi că poate fi gonită din sat cu cîinii şi cu carabina ? Să poftească în faţa mea cea mai vrednică *squaw* [1] şi să se laude cu ceea ce-a făcut ; şi care-mi poate arăta atîţia copii cîţi am eu ? Hoţomanul ăsta de indian e un despot nelegiuit, un tîlhar nerușinat, sînt sigură de asta. Ar vrea să poruncească şi străinilor aşa cum le porunceşte supuşilor. O femeie cinstită nu preţuieşte în ochii lui mai mult ca o coadă de mătură. Iar tu, Ishmael Bush, tată a şapte flăcăi şi a atîtor fete frumoase, încearcă numai şi deschide gura ! Ţi-ai putea dezonora oare familia devenind părintele unui neam de bastarzi ? Diavolul te-a ispitit de multe ori, omule, dar nu ţi-a pus niciodată în faţa ochilor o capcană aşa de ademenitoare ca asta. Întoarce-te lîngă copiii tăi, prietene ; întoarce-te lîngă ei şi adu-ţi aminte că nu eşti un urs rătăcitor, ci un creştin, şi mulţumeşte lui Dumnezeu că-mi eşti soţ legiuit !

Înţeleptul *trapper* prevăzuse revolta lui Esther. Nu-i fusese greu să-şi dea seama că sîngele i se va înfierbînta la auzul propunerii nerușinate a lui Mahtoree, aşa că profită de furtuna care izbucnise şi se retrase tiptil, punîndu-se la adăpost măcar de furia lui Ishmael, mai puţin aprins dar mult mai primejdios. Colonistul ceruse ceea ce i se cuvenea cu hotărîrea neclintită de a căpăta

[1] Femeie.

ceea ce ceruse, dar fu abătut din drum, ca atîția alți soți de altfel, de torentul acesta de mînie ; și pentru a potoli gelozia soției sale, care semăna cu o ursoaică ce-și apără puii, se arătă gata să se îndepărteze de casa unde știa că se află nevinovata pricină a izbucnirii ei pătimașe.

— Să poftească destrăbălata aceea arămie aici și să-și arate frumusețea dinaintea unei femei care-a auzit bătînd clopotele atîtor biserici și care-a văzut cîtă putere are virtutea cea adevărată, strigă Esther vînturîndu-și triumfătoare mîinile, în timp ce-i împingea pe Ishmael și pe Abiram spre tabără, ca și cum ar fi fost doi băiețași chiulangii. Sînt sigură, sînt sigură că se află pe-aici cineva care-ar dezvăța-o repede de lucrurile astea. Nici prin gînd să nu vă treacă să mai zăboviți prin locurile astea, prieteni ; nici prin gînd să nu vă treacă să ațipiți într-o tabără în care diavolul umblă ca la el acasă, asemenea unui domn și stăpînitor. Ei, Abner, Enoch, Jesse, unde v-ați băgat ? Puneți-vă pe treabă, puneți-vă pe treabă ; dacă omul ăsta așa de slab de înger cum e tatăl vostru va mînca și va mai bea prin locurile astea, va fi otrăvit de viclenia pielii roșii. Nu că mi-ar păsa de cine mi-ar lua locul meu în ziua în care va scăpa, după lege, de îndatoririle lui de soț ; dar, Ishmael, eu n-aș fi crezut niciodată că ție, care ai avut o femeie cu pielea albă, îți va face plăcere să te uiți la o nerușinată cu pielea arămie ; căci nimeni nu se poate îndoi că are pielea arămie, iar că e și nerușinată, nu mai încape nici o îndoială.

În fața acestei izbucniri, încercatul soț nu fu în stare să se împotrivească decît cu o slabă exclamație prin care căuta să-și dovedească nevinovăția. Furia femeii nu putu fi însă potolită. Era surdă la orice în afară de propria ei voce, așa că nu mai auzi altceva decît ordinul de plecare.

Colonistul își adună toate vitele și-și încărcă toate căruțele ca mijloc de precauție, înainte de-a lua și cele din urmă măsuri pe care le plănuise. Așa că Esther își văzu dorințele împlinite. Băieții se uitau unii la alții

văzînd cît de tare își pierduse cumpătul mama lor, deși nu se prea sinchiseau de un lucru care se repetase de nenumărate ori de-a lungul vieții lor plină de încercări. La ordinul dat de Ishmael, corturile fură încărcate și ele în vehicule, ca un fel de demonstrație a lipsei de încredere pe care o încercau față de foștii lor aliați, apoi convoiul părăsi locul în felul lui obișnuit, fără zgomot și fără grabă.

Și cum un grup de tineri bine înarmați apărau cele din urmă vehicule din convoi, indienii sioux se uitau cum pleacă fără să dea nici cel mai neînsemnat semn de mirare sau de mînie. Sălbaticii, ca și tigrul, își atacă foarte rar dușmanii în clipele cînd aceștia se așteaptă să fie atacați ; iar dacă războinicii tetoni s-ar fi gîndit totuși la un eventual atac, apoi se gîndeau la el în felul acela liniștit și răbdător cu care felinele pîndesc clipa de neatenție a victimelor lor viitoare. Gîndurile lui Mahtoree erau însă de nepătruns. Poate că se simțea mulțumit c-a scăpat atît de ușor de niște oameni care ridicau pretenții nespus de supărătoare ; poate că era în așteptarea unui moment ceva mai prielnic pentru a-și desfășura forțele ; sau poate că-l frămîntau gînduri mai grave, așa că nu avea timp să se îngrijească și de altceva.

Deși se părea că Ishmael și-a părăsit tabăra îndemnat de mînia soției sale, nici prin minte nu-i trecea să renunțe la țelul pe care-l urmărea. Convoiul merse de-a lungul rîului cam o milă, apoi se opri pe povîrnișul țărmului celui mai înalt. Ajuns acolo, își ridică din nou corturile, dezhămă animalele și trimise vitele la păscut ; făcu adică toate pregătirile pentru a petrece noaptea pe loc, și asta cu aceeași nepăsare și chibzuială de totdeauna, ca și cum nu i-ar fi provocat printr-o jignire atît de adîncă pe primejdioșii săi vecini.

În timpul acesta, tetonii erau preocupați de lucruri care-i interesau mult mai mult decît plecarea lui Ishmael. Din clipa în care li se adusese la cunoștință că șeful lor se întoarce din expediție cu mult temutul și urîtul con-

ducător al dușmanilor lor, în tabăra indienilor se iscase o bucurie sălbatică. Și după puține ceasuri, bătrînele tribului începură să umble din locuință în locuință pentru a-i aținta pe războinici la acte de cruzime. Unuia îi vorbeau despre un fiu al cărui scalp se usca la fumul unui cort pawnee. Altuia îi numărau propriile lui cicatrice, nenorocirile și umilințele. Unui al treilea îi aduceau aminte de pieile și de caii pe care-i pierduse ; iar pe un al patrulea îl îndemnau la răzbunare, punîndu-i cine știe ce întrebare plină de tîlc, în legătură cu vreo întîmplare de unde se știa că acesta ieșise destul de păgubit.

Așa că bărbații, întărîtați din cale-afară, se strînseră cu toții, după cum am văzut mai sus, deși nici unul nu știa pînă unde va merge cu răzbunarea. Fură rostite felurite păreri despre cum ar trebui executați prizonierii, dar Mahtoree puse capăt oricăror vorbe de acest fel, căci voia să-și dea seama în ce măsură ar putea sluji asemenea propuneri țelurilor sale. Pînă atunci consfătuirea avusese mai mult un caracter introductiv, căci fiecare căpetenie urmărea să găsească un număr cît mai mare de partizani, pentru a-i susține părerea atunci cînd pricina aceasta atît de tulburătoare ar fi ajuns în fața unui sfat cu mai mare greutate. În cele din urmă clipa mult așteptată sosi, iar pregătirile pentru ținerea marelui sfat se făcură cu o solemnitate la fel de mare ca și interesul iscat de evenimentul acesta.

Cu un rafinament al cruzimii de care nimeni în afară de un sioux n-ar fi fost în stare, locul ales pentru ținerea sfatului fu fixat foarte aproape de stîlpul unde se aflau prizonierii. Middleton și Paul fură aduși, așa legați cum se aflau, și așezați la picioarele căpeteniei pawnee ; apoi indienii sioux începură să-și ocupe locurile potrivit rangului. Războinic după războinic se apropia și se așeza în cerc cu un aer atît de preocupat, de parcă fiecare din ei ar fi fost învestit și cu divina însușire a iertării. Pentru trei sau patru dintre căpeteniile mai de

seamă fu oprit un loc anume ; iar cîteva din femeile mai vîrstnice, peste care anii, greutăţile vieţii şi patimile nedomolite ce le încercaseră lăsaseră urme adînci, intrară în cercul din mijloc ; cruzimea, niciodată pe deplin ogoită, le făcea cutezătoare, dar scuza lor era vîrsta şi neclintita dragoste faţă de trib.

Toată lumea, în afară de şefii de care am pomenit, se afla adunată pentru sfat. Căpeteniile apărură şi ele după scurt timp, nutrind fiecare speranţa că va învinge propriul său punct de vedere ; pentru că, deşi Mahtoree avea o înrîurire covîrşitoare asupra supuşilor săi, n-ar fi putut să-şi păstreze puterea dacă uneori n-ar fi ţinut seama de dorinţele acestora şi nu le-ar fi făcut pe plac. Iar cînd, în cele din urmă, aceste personaje importante intrară şi ele în cerc, privirile crîncene şi sprîncenele lor încruntate arătau destul de limpede că sînt nemulţumiţi. În ochii lui Mahtoree se citea mereu altceva ; uneori scînteiau scurt, şi atunci îi trădau impulsurile, alteori îşi recăpătau hotărîrea aceea rece, mult mai potrivită unui şef în plin consiliu. Luă loc cu simplitatea calculată a unui demagog, deşi căutătura ascuţită cu care îmbrăţişă numaidecît întreaga adunare, ce păstra cea mai desăvîrşită tăcere, vădea mai curînd firea unui tiran.

Şi cînd toată lumea intră în cerc, un războinic bătrîn aprinse marea pipă a tribului şi suflă fumul către cele patru zări. Iar după ce aduse ofranda aceasta prin care se cerea ocrotirea spiritelor binevoitoare, întinse pipa la Mahtoree ; acesta, cu prefăcută umilinţă, i-o trecu uneia din căpeteniile mai în vîrstă de lîngă el. Şi, după ce pipa aducătoare de gînduri bune trecu pe la toată lumea, urmă un răstimp de tăcere adîncă ; părea că nimeni dintre cei de faţă nu se gîndea decît la ceea ce era de datoria lor să hotărască. Apoi se ridică un indian bătrîn şi vorbi după cum urmează :

— Vulturul de la căderile fluviului fără sfîrşit era în ou, căci multe zăpezi au căzut după ce mîna mea a lovit

cel dintîi pawnee. Dar ceea ce spune acum limba mea, ochii mei au văzut. Bohrecheena e foarte bătrîn. Dealurile au stat mai multă vreme pe locurile lor decît el în propriul lui trib, iar rîurile au fost pline şi seci înainte de-a se fi născut el ; dar unde se află indianul sioux care să cunoască mai multe lucruri decît el ? Ceea ce va spune el, ceilalţi vor auzi. Dacă parte din cuvintele lui vor cădea la pămînt, ei le vor ridica şi le vor ţine la urechile lor. Dacă unele vor fi suflate de vînt, tinerii mei, care sînt foarte ageri, le vor prinde. Şi acum, ascultaţi ! De cînd curg apele şi cresc arborii, indienii sioux i-au găsit pe indienii pawnee pe poteca războiului. Şi aşa cum iubeşte puma antilopa, tot aşa îşi iubeşte şi un dakota duşmanul. Cînd lupul întîlneşte o ciută, se culcă oare şi doarme ? Cînd pantera zăreşte căprioara la izvor, închide oare ochii ? Voi ştiţi că nu face astfel. Şi pantera bea, dar bea sînge ! Un sioux e o panteră care se aruncă asupra prăzii ; un pawnee e o căprioară care tremură. Copiii mei să mă asculte. Căci vor găsi cuvintele mele pline de înţelepciune. Am spus !

De pe buzele tuturor supuşilor lui Mahtoree ţîşni o guturală exclamaţie de simpatie la auzul sfatului pe care-l rostise gura unuia dintre cei mai vîrstnici războinici ai tribului. Indienii sioux, a căror dragoste de răzbunare, sentiment adînc înrădăcinat în ei, alcătuia una dintre cele mai de seamă însuşiri ale firii lor, simţiră o mare mulţumire auzind acele aluzii metaforice, iar Mahtoree văzu în reacţia aceasta un semn cît se poate de bun pentru împlinirea propriilor lui planuri. Dar războinicii, care păreau a fi de partea prietenului său, nu alcătuiau încă majoritatea. După cuvintele primului vorbitor urmă o pauză destul de lungă, după cum cerea şi eticheta, pentru ca fiecare să poată chibzui cu toată seriozitatea asupra propriilor sale simţăminte şi păreri ; apoi se ridică alt vorbitor, care respingea de obicei propunerile celui dintîi. Acesta al doilea orator, deşi trecuse de prima jumătate

a vieții, era foarte tînăr în comparație cu cel care vorbise înaintea lui. Simți numaidecît că lucrul acesta i-ar putea dăuna și încercă să-și facă uitată lipsa anilor printr-un prisos de umilință.

— Sînt doar un copil, începu el și se uită pe furiș de jur împrejur, ca să vadă cum e primită asemenea mărturisire, căci faima lui de om chibzuit și curajos era cunoscută de tot tribul. Iar dacă creștetul meu e sur, asta nu s-a întîmplat din pricină c-aș fi bătrîn. Parte din zăpezile care-au trecut peste el în timp ce dormeam pe cîmpul de luptă au înghețat acolo unde-au căzut, iar soarele din apropierea așezămintelor osagilor n-a fost destul de fierbinte pentru a le topi. Din mulțime se ridică un murmur de admirație, ca un prinos adus isprăvilor pe care vorbitorul le amintise cu atîta dibăcie. Atunci oratorul se opri, plin de modestie, ca manifestarea aceasta de simpatie să se mai domolească, după care continuă cu o energie din ce în ce mai mare, ca și cînd laudele i-ar fi dat curaj : Dar ochii unui om tînăr și viteaz sînt buni. El poate vedea departe ; e un linx. Uitați-vă bine la mine. Mă voi întoarce cu spatele, ca să mă puteți vedea din toate părțile. Și acum știți că vă sînt prieten, pentru că vedeți o parte pe care n-a văzut-o niciodată vreun pawnee. Iar acum priviți-mi și fața ; nu cicatricea asta, căci ochii voștri nu vor pătrunde niciodată în sufletul meu prin ea, căci ea nu-i decît o gaură tăiată de un konza. Dar pe fața mea se află și o deschizătură făcută de însuși Wahcondah, prin care veți putea privi în sufletul meu. Ce sînt eu ? Un dakota și pe dinăuntru și pe dinafară. Voi știți bine asta, așa că ascultați-mă. Sîngele tuturor creaturilor din prerii e roșu. Cine poate deosebi locul în care a fost doborît un pawnee de acela unde tinerii mei au răpus un bizon ? Au aceeași culoare. Stăpînul vieții i-a creat unii pentru alții. I-a făcut asemenea. Dar va mai crește oare iarbă verde acolo unde va fi ucisă o față-palidă ? Tinerii mei nu trebuie să creadă că tribul lor e atît de mare încît nu va

simți lipsa unuia din războinicii săi. Căci el îi strigă adesea și se întreabă : „Unde sînt fiii mei ?“ Iar dacă îi va lipsi unul, va trimite să fie căutat în prerie. Și va spune iscoadelor lor să se ducă la indienii sioux și să-l caute acolo. Fraților, oamenii albi nu-s nebuni. În mijlocul nostru se află acum unul din vracii lor cei mari ; cine poate spune cît de tare e glasul lui sau cît de lung îi e brațul ?...

Cuvîntarea oratorului, care începuse să pătrundă în miezul subiectului, fu întreruptă brusc de nerăbdătorul Mahtoree ; acesta se sculă pe neașteptate și, cu o voce de stăpîn ce-i disprețuiește oarecum pe ceilalți, rosti pe un ton mușcător :

— Tinerii mei să aducă Spiritul-rău al fețelor-palide înaintea consiliului. Fratele meu îl va vedea pe vraci cu ochii lui.

După întreruperea aceasta neobișnuită, se lăsă o tăcere de moarte. Căci asta nu însemna numai o gravă jignire adusă etichetei, dar ordinul dat de Mahtoree părea să înfrunte puterea necunoscută a unei ființe misterioase, și puțini indieni, avînd în vedere superstițiile în care erau crescuți, aveau îndrăzneala s-o privească în față. Cu toate acestea, indienii dădură ascultare șefului, și Obed fu scos din încăperea în care se afla și urcat pe Asinus cu o pompă deosebită, deși intenția lui Mahtoree era să-și bată joc de el. Iar atunci cînd ajunse în fața adunării și intră în cerc, Obed se uită cu atenție de jur împrejur, pentru a-și afla soarta de pe fețele întunecate ale indienilor.

Adevărul este că aerul și echipamentul naturalistului ar fi trezit uimirea oricui și în orice loc. Capul îi fusese ras cu mare grijă, după obiceiul indienilor sioux. Din părul lui bogat nu-i mai rămăsese decît o elegantă șuviță de scalp care, dacă i s-ar fi cerut și lui părerea, ar fi fost rasă și ea ; și avînd în vedere anotimpul friguros în care se aflau, lucrul acesta era tare neplăcut. Pe căpățîna goală fuseseră întinse straturi groase de vopsea, iar în jurul ochilor și gurii se vedeau diferite desene

fanteziste ; ele dădeau expresiei vioaie a doctorului un aer de viclenie scăpărătoare, iar înfăţişării lui dogmatice ceva din ferocitatea unui vrăjitor. Fusese despuiat, de la brîu în sus, de toate veşmintele, iar în locul lor i se dăduse o tunică din piele de căprioară, plină de desene fantastice, care-l ferea în oarecare măsură de frig. Şi pentru a-şi bate joc de cercetările întreprinse de el, îi prinseseră, de unica şuviţă de păr din vîrful capului, de urechi şi de alte părţi ale corpului, fel de fel de lighioane, cum ar fi broaşte, şopîrle, fluturi şi altele, aşa cum le preparase însuşi doctorul, pentru a împodobi, într-un viitor ceva mai blînd, cabinetul său de lucru. Dacă la efectul produs de aceste ciudate anexe ale costumului adăugăm şi căutătura lui plină de îndoială şi gravitate, ne putem da seama că nimeni nu se mai îndoia de puterile supranaturale ale onorabilului Obed, mai ales că acesta încerca să-şi menţină demnitatea personală neştirbită, deşi se simţea foarte umilit, căci avea convingerea că e victima unui sacrificiu păgîn ; aşa că cititorul îşi va putea imagina cu destulă uşurinţă veneraţia pe care-o iscă apariţia lui în mijlocul unor oameni pregătiţi mai dinainte să-l adore, căci îl luau drept emisar al Spiritului răului.

Weucha îl duse pe Asinus drept în mijlocul adunării şi, lăsîndu-l acolo împreună cu stăpînul său, fiindcă picioarele naturalistului erau legate de animal în aşa fel că cele două corpuri păreau contopite într-unul singur, se întoarse la locul lui ; se uita însă la vrăjitor plin de uimire şi de admiraţie, sentimente foarte potrivite cu întunericul care domnea în mintea sa.

Mirarea părea însă să fi cuprins nu numai pe spectatori, dar şi pe naturalist. Dacă tetonii contemplau misterioasele atribute ale vraciului cu teamă şi cu veneraţie, doctorul privea în jurul său cu o privire în care se puteau citi aceleaşi sentimente, cu toate că-i era o frică nemaipomenită. Oriunde s-ar fi uitat, ochii lui nu întîlneau decît feţe întunecate, sălbatice şi împietrite ; şi

de pe niciuna nu putu culege măcar o singură privire de simpatie sau de compătimire. În cele din urmă dădu de figura gravă și cinstită a *trapper*-ului ; acesta stătea la marginea cercului, cu Hector la picioare, rezemat în arma care i se dăduse înapoi, căci indienii sioux socoteau că li-e prieten.

— Venerabile vînător sau *trapper*, spuse prea nefericitul Obed. Sînt foarte mulțumit că te întîlnesc din nou. Mi-e teamă că prețiosul timp care mi-a fost destinat pentru a completa marea mea operă se apropie de un sfîrșit prematur, și aș fi fericit să-ți pot comunica unele lucruri, căci, deși nu ești un adept al științei, posezi cîte ceva din cunoștințele pe care civilizația le împarte pînă și celor mai neînsemnați supuși ai ei. Nu există îndoială că multe societăți științifice ale lumii vor face cercetări în ceea ce privește moartea mea și poate că vor trimite și cîteva expediții în regiunile acestea, pentru a căpăta lămuririle necesare. Mă consider fericit că se află de față și un om care vorbește limba mea maternă, pentru a păstra amintirea sfîrșitului meu. Vei spune că după o viață bine folosită și acoperită de glorie, am murit ca un martir al științei și ca o victimă a întunericului care mai domnește încă în mintea unor anumiți oameni. Sper să fiu deosebit de calm și de firesc în aceste ultime clipe ale mele, așa că vei adăuga și unele amănunte privitoare la tăria sufletească și la demnitatea scolastică cu care am înfruntat moartea, căci acestea i-ar putea încuraja pe cei ce vor veni după mine. Iar acum, prietene *trapper*, din datoria ce o am față de natura umană, voi termina prin a te întreba dacă nu mai am, într-adevăr, nici o speranță ; sau dacă mai există încă mijlocul ca atîtea informații prețioase să fie salvate din gheara ignoranței și să fie păstrate pentru paginile istoriei științelor naturii.

Bătrînul ascultă cu toată atenția cuvintele doctorului și păru să chibzuiască adînc înainte de a se hotărî să răspundă.

— Eu cred, prietene doctor, răspunse el cu gravitate, că viața și moartea ta stau în mîinile Providenței. În ceea ce mă privește, eu nu văd prea mare deosebire dacă mori acum sau mai tîrziu, căci asta e un lucru care nu te privește decît pe tine.

— Crezi că prăbușirea pietrii unghiulare a edificiului învățămîntului e un fapt care-ar putea lăsa indiferenți pe contemporani sau pe cei ce vor veni după noi ? îl întrerupse cu violență Obed, sufocîndu-se de indignare. În afară de asta, adăugă el cu glas mustrător, interesul pe care-l are cineva ca să-și salveze viața nu poate fi trecut în nici un caz cu vederea, cu toate că acest interes poate fi eclipsat de devotamentul față de unele idei mai generale și mai filantropice.

— Ceea ce-aș vrea să spun ar fi asta, reluă *trapper*-ul, departe de-a înțelege toate subtilitățile cu care naturalistul găsea de cuviință să-și împodobească vorbirea : nu e decît o singură naștere și o singură moarte pentru toate viețuitoarele, fie că e vorba de un cîine sau de o căprioară, de o piele roșie sau de un alb. Căci și moartea și viața se află în mîinile Domnului, și e mare nelegiuire să încerci a împiedica nașterea sau a grăbi moartea cuiva. Dar nu vreau să spun că nu s-ar putea face ceva pentru a amîna cea din urmă clipă măcar pentru cîtva timp, căci în privința asta fiecare om își are părerea lui, judecînd după cît de departe vrea să meargă și după cîte vrea să îndure. Multe ierni friguroase și veri calde au trecut în timp ce eu mă întorceam pe o parte și pe alta pentru a adăuga, încă o oră vieții mele, care numără optzeci de ani. În ceea ce mă privește, eu sînt gata să răspund „prezent" ca un soldat la apelul de seară. După judecata mea, politica șefului sioux va face ca mulțimea să vă sacrifice pe toți. Iar eu nu pun nici un fel de temei pe prietenia care mi-o arată ; așa că întrebarea e dacă voi sînteți gata pentru asemenea călătorie, iar dacă sînteți gata, n-ar fi mai bine să porniți la drum numaidecît ? În caz că mi s-ar cere

părerea, aș spune că viața ți-a fost neprihănită, cînd stai să te gîndești cîte nelegiuiri ai fi putut face ; dar cinstea mă silește să adaug că nu cred să fi săvîrșit ceva care să poată fi trecut în registrele cele mari.

Obed întoarse o privire tristă spre fața calmă a bătrînului, în timp ce acesta-i dădea lămuririle cerute în cuvinte ce nu prevesteau nimic bun ; apoi își drese vocea pentru a-și ascunde deznădejdea, deși mai păstra urme din mîndria aceea care rareori părăsește cu totul biata natură umană, chiar atunci cînd trece prin cele mai grele încercări.

— Cred, venerabile vînător, răspunse el, că studiind problema sub toate aspectele și considerînd că teoria dumitale e justă, cel mai bun lucru ar fi să tragem totuși concluzia că nu mă simt pregătit pentru o plecare așa de grabnică și că, în consecință, ar trebui luate unele măsuri de precauție.

— Dacă lucrurile stau așa, răspunse prevăzător *trapper*-ul, voi face pentru tine întocmai cum aș face și pentru mine, cu toate că timpul a început să se grăbească în ceea ce te privește ; așa că te sfătuiesc să fii cu ochii în patru, căci s-ar putea să-ți auzi numele într-un moment la fel de neprielnic ca și cel de-acuma.

Cu aceste cuvinte prietenești și înțelegătoare, bătrînul se întoarse din nou în cerc, oprindu-se acolo unde stătuse și mai înainte ; apoi începu să chibzuiască asupra felului în care va trebui să se poarte de-acum înainte ; făcu asta cu un ciudat amestec de hotărîre și de resemnare, amestec care-și avea obîrșia în obiceiurile și în umilința lui, căci toate acestea se îmbinaseră în așa fel, încît dăduseră naștere unui caracter ce reunea în chip straniu un prisos de energie și cea mai deplină supunere.

XXVIII

In Smithfield fi-va arsă vrăjitoarea;
Iar voi, lustrei, veţi fi urcaţi în streang.
(Shakespeare)

Răbdători ca totdeauna, indienii sioux aşteptară să se termine convorbirea de care am pomenit. Cea mai mare parte din ei se înfrînaseră din pricina veneraţiei cu care priveau misterioasa persoană a lui Obed, în timp ce parte din căpeteniile mai luminate profitară cu multă bucurie de răgazul acesta, pentru a-şi orîndui ideile în vederea luptei ce avea să înceapă peste puţin. Mahtoree, care nu încercase nici unul din sentimentele ce însufleţeau cele două grupuri, era mulţumit că-i poate arăta *trapper*-ului cît de multe lucruri îi îngăduie, şi asta numai pentru a-i face plăcere ; iar cînd bătrînul termină de vorbit, privirea lui Mahtoree îi reaminti din plin lucrul acesta. Urmă apoi un răstimp de tăcere adîncă. După aceea, Mahtoree se sculă în picioare, pregătindu-se să vorbească. Îşi luă chiar de la început o atitudine plină de demnitate, aruncînd asupra întregii adunări căutătura lui fermă şi severă. Dar expresia ochilor i se schimba pe măsură ce întîlnea feţele, atît de diferite, ale partizanilor şi ale celor care-i stăteau împotrivă. Privirea lui n-avea nimic ameninţător cînd se opri asupra celor dintîi ; potriv-

nicilor însă, părea să le aducă aminte că e foarte primejdios să înfrunte dorinţele unui şef atît de puternic.

Cu toată trufia şi încrederea pe care-o avea în propria lui forţă, înţelepciunea şi viclenia, aceste două însuşiri de căpetenie ale oricărui teton, nu-l părăsiră nici o clipă ; căci, după ce-şi aruncă provocarea în faţa întregului trib, chipul lui deveni ceva mai prietenos, iar ochii mai puţini mînioşi. Abia în clipa aceea i se auzi glasul, în mijlocul unei tăceri de moarte, glas pe care şi-l modulă după caracterul imaginilor folosite şi după cerinţele artei oratorice.

— Ce este un sioux ? începu şeful, plin de înţelepciune, este mai-marele preriilor şi stăpînul tuturor animalelor care trăiesc în prerie. Peştii din rîurile cu apă tulbure îl cunosc şi-i ascultă chemarea. La sfat e asemenea vulpii, ochii îi sînt de vultur, iar pe cîmpul de luptă ca un urs cenuşiu. Căci un dakota e un bărbat ! Apoi Mahtoree se opri puţin, aşteptînd ca murmurul de aprobare ce se iscă la auzul acestor vorbe măgulitoare să se stingă, după care urmă : Ce este un pawnee ? Un hoţ care fură numai de la femei ; o piele roşie lipsită de vitejie ; un vînător ce-şi cerşeşte vînatul. La sfat e asemenea veveriţei, sare de la un lucru la altul ; e o bufniţă care străbate preria numai după căderea nopţii ; iar pe cîmpul de luptă e un elan cu picioare lungi. Un pawnee e o femeie !

Urmă o nouă pauză, în timpul căreia ţîşni de pe mai multe buze un chiot de plăcere ; apoi cineva ceru ca vorbele acestea batjocoritoare să-i fie tălmăcite şi lui Inimă-Tare ţinta muşcătorului lor dispreţ. Mahtoree îi făcu *trapper*-ului un semn din ochi şi acesta se supuse. Inimă-Tare ascultă cu gravitate, apoi, ca şi cum ar fi ştiut că momentul în care trebuia să vorbească nu sosise încă, îşi pironi din nou privirea asupra acelui lucru nevăzut de ceilalţi. Oratorul teton îi pîndea chipul cu o expresie ce arăta cîtă ură neţărmurită nutrea faţă de acea viteză căpetenie pawnee, a cărei faimă părea c-o întrece chiar şi pe a lui. Şi încercă o mare dezamăgire văzînd că nu

poate atinge mîndria unui ins pe care-l socotea copil încă ; apoi începu să-şi aţîţe războinicii pentru a-şi atinge ţelul :

— Dacă pămîntul ar fi acoperit cu şobolani nefolositori, continuă el, n-ar mai fi loc pentru bivolii care dau indianului hrană şi îmbrăcăminte. Dacă preriile ar fi acoperite cu indieni pawnee, n-ar mai fi loc nici pentru un singur picior de dakota. Un pawnee e un şobolan, un sioux, un bivol puternic ; aşa că bivolii să-i calce pe şobolani în picioare şi să-şi facă loc. Fraţilor, v-a vorbit înainte un copil. V-a spus că părul său nu-i cenuşiu, ci acoperit de zăpezi, că iarba nu va creşte acolo unde va muri o faţă-palidă. Cunoaşte el culoarea sîngelui unui cuţit-lung ? Nu ! Eu ştiu că n-o cunoaşte ; nu i-a văzut niciodată culoarea. Care dakota, în afară de Mahtoree, a lovit vreodată o faţă-palidă ? Niciunul. Dar Mahtoree trebuie să tacă. Iar tetonii trebuie să-şi închidă urechile cînd vorbeşte el. Scalpurile de deasupra locuinţei sale au fost luate de către femei. Ele au fost luate de către Mahtoree, şi el e o femeie. Gura lui e închisă ; el a aşteptat sărbătorile ca să cînte laolaltă cu fetele.

Cu toate că aceste declaraţii atît de umilitoare stîrniră multe exclamaţii de reproş, şeful teton se aşeză la loc, ca şi cînd ar fi fost hotărît să nu mai vorbească ; dar cînd murmurele se ridicară de pretutindeni, şi mult mai puternice, ceea ce ar fi făcut ca sfatul să se termine fără să se fi luat vreo hotărîre, se sculă şi, schimbînd tactica, îşi încheie discursul printr-o chemare pătimaşă şi plină de mînie, chemarea unui războinic pornit pe răzbunare.

— Tinerii mei să se ducă să-l caute pe Tetao, strigă el, îi vor găsi scalpul uscîndu-i-se la fumul unei locuinţe pawnee. Unde-i fiul lui Bohrecheena ? Oasele lui sînt mai albe decît feţele ucigaşilor. Mai doarme oare Mahhat în culcuşul lui ? Ştiţi foarte bine că sînt multe luni de cînd a pornit spre preriile binecuvîntate. Dacă ar fi aici, ne-ar

putea spune de ce culoare a fost mîna celui care i-a luat scalpul.

Dibaciul şef teton continuă în felul acesta mai multe minute la şir ; îşi chema pe nume războinicii care-şi găsiseră moartea în luptă cu indienii pawnee, sau în ciocnirile acelea nelegiuite ce aveau loc între indienii sioux şi unele grupuri de albi foarte puţin deosebiţi de ei în ceea ce privea moravurile. Iar timpul era prea scurt ca să se mai poată gîndi cineva şi la lipsa de merite a celor pe care-i striga Mahtoree, căci trecea foarte repede peste numele lor ; dar pomenea despre isprăvile tuturor cu atîta dibăcie şi cu un glas atît de impresionant, adînc şi răscolitor, încît fiecare cuvînt rostit de el lovea cîte o coardă din sufletul ascultătorilor.

Mahtoree rostea tocmai una din cele mai înaripate tirade ale sale, cînd un bărbat foarte bătrîn, care mergea cu mare greutate, păşi înăuntrul cercului şi se opri chiar în faţa vorbitorului. De îndată ce privirea lui Mahtoree căzu asupra acestui personaj neaşteptat, glasul i se schimbă ; dar schimbarea aceasta era atît de imperceptibilă, că numai o ureche foarte fină sau cineva care-ar fi cunoscut îndeaproape legăturile dintre cei doi bărbaţi ar fi putut-o bănui. Bătrînul se bucurase odinioară de-o faimă nemaipomenită pentru frumuseţea chipului şi a trupului, cît şi pentru privirea de vultur căreia nu-i putea scăpa nimic. Dar acum pielea îi era zbîrcită, iar faţa brăzdată de atîtea cicatrice, încît francezii din Canada îi dăduseră o poreclă cu care fuseseră cinstiţi cîţiva eroi ai Franţei şi care fusese împămîntenită şi în limba tribului sioux, căci era cea mai potrivită pentru acest viteaz al lor. La apariţia lui, întreaga adunare fu străbătută de un singur murmur : *Le Balafré !* Lucrul acesta arăta nu numai preţuirea de care se bucura, dar şi faptul că venirea lui acolo era socotită ca ceva neobişnuit. Dar cum nu spuse nimic şi nici nu făcu vreo mişcare, murmurul de uimire se stinse ; privirile indienilor se întoarseră din

nou către Mahtoree, iar urechile lor sorbiră iarăşi otrava cuvintelor lui răscolitoare.

Ar fi uşor să se urmărească felul în care se oglindea victoria lui Mahtoree pe feţele ascultătorilor. Căci nu trecu mult şi în ochii întunecaţi ai celor mai mulţi războinici tetoni străfulgeră o undă de mare cruzime şi un dor aprins de răzbunare ; iar viclenele aluzii ale lui Mahtoree în legătură cu felul în care vor trebui să-şi nimicească duşmanii, fură urmate de un şir de strigăte puternice, ce-i încuviinţau spusele. Îmbătat de succes, şeful teton îşi încheie cuvîntarea printr-o răscolitoare chemare la mîndria şi vitejia tribului său, după care se aşeză brusc.

În mijlocul murmurului de aprobare care salută cuvîntarea aceasta atît de strălucită se auzi o voce slabă, mai mult o şoaptă ; ea se înălţa încet, ca şi cum ar fi ieşit din cele mai adînci ascunzişuri ale pieptului omenesc, şi cîştiga putere abia în clipa cînd se întîlnea cu aerul. Se făcu numaidecît tăcere, şi numai atunci se văzură mişcîndu-se şi buzele bătrînului.

— Ziua lui Le Balafré se apropie de sfîrşit, fură cele dintîi cuvinte care se auziră desluşit. El e asemenea unui bivol pe care nu va mai creşte păr niciodată. Şi e gata oricînd să-şi părăsească locuinţa pentru a porni în căutarea alteia, foarte departe de satele indienilor sioux ; aşa că ceea ce va spune nu-l va privi pe el, ci pe cei care rămîn în urma lui. Cuvintele lui sînt asemenea fructelor de pe pom, coapte şi gata pregătite pentru a fi dăruite şefilor. Multe zăpezi au căzut de cînd Le Balafré nu se mai află pe poteca luptelor. Sîngele lui a fost foarte fierbinte, dar a avut timp să se răcească. Wahcondah nu-i mai trimite de mult timp visuri războinice ; el vede că-i mult mai bine să trăieşti în pace. Fraţilor, unul din picioarele lui a şi pornit spre plaiurile fericitei vînători, iar celălalt îl va urma în curînd ; şi atunci şeful cel bătrîn va căuta urmele mocasinilor tatălui său, ca nu cumva să se rătăcească, ci să fie sigur că va ajunge

în fața Stăpînului Vieții pe același drum pe care au mers și alți indieni buni. Dar după el cine va veni ? Le Balafré n-are fiu. Cel mai mare din ei a călărit pe prea mulți cai de-ai indienilor pawnee ; iar oasele celui mai tînăr au fost roase de cîinii indienilor konza ! Le Balafré a venit să caute un braț tînăr, pe care să se poată sprijini, a venit să-și găsească un fiu, ca după ce va pleca locuința lui să nu rămînă goală. Tachechana, Ciuta tetonilor, e prea slabă ca să sprijine un războinic bătrîn. Ea privește înainte, nu înapoi : sufletul ei e în locuința soțului.

Bătrînul războinic vorbi liniștit, dar limpede și cu hotărîre. Cuvintele lui fură primite în tăcere ; și cu toate că mulți din șefii care făceau parte din sfatul lui Mahtoree își întoarseră privirea către acesta, nimeni n-ar fi îndrăznit să înfrunte hotărîrea unui șef așa de bătrîn și viteaz ca Le Balafré, mai ales că hotărîrea aceasta respecta întocmai obiceiurile tribului. Pînă și Mahtoree dorea să afle ceea ce avea să urmeze după spusele lui Le Balafré ; și aștepta totul în liniște, deși fulgere de mînie îi țîșneau din ochi ; acestea trădau tulburarea din sufletul lui cînd auzea pomenindu-se de obiceiul acesta ce țintea să-i răpească tocmai victima pe care o ura mai mult.

În timpul acesta, Le Balafré înainta cu pași înceți și anevoioși către prizonieri. Se opri apoi în fața lui Inimă-Tare cercetîndu-i îndelung statura desăvîrșită, privirea nemișcată și aeru-i mîndru. După aceea, cu un gest de autoritate, aștepta pînă ce ordinul lui fu îndeplinit, adică pînă cînd tînărul războinic fu dezlegat de stîlp și eliberat din legături. Tînărul pawnee fu adus mai aproape de ochii slabi ai bătrînului, iar acesta începu să-l cerceteze din nou.

— E bun, șopti în cele din urmă prevăzătorul bătrîn cînd își dădu seama că, deși îl cîntărise cu multă dibăcie, nu-i putuse găsi nici un cusur. E o panteră gata să sară. Vorbește oare fiul meu cu limba unui teton ?

Prin ochii lui Inimă-Tare trecu o scurtă scînteie de înţelegere, căci pricepuse cît se poate de bine întrebarea, dar era prea trufaş pentru a-şi încredinţa gîndurile unei limbi care aparţinea duşmanilor săi. Cîţiva din războinicii care se aflau în apropierea lui Le Balafré îi explicaseră bătrînului şef că prizonierul e un lup-pawnee.

— Fiul meu şi-a deschis ochii pe „apele lupilor", rosti bătrînul Le Balafré în limba acestora, dar şi-i va închide la cotitura „rîului cu ape tulburi". S-a născut pawnee şi va muri dakota. Uită-te la mine ; sînt un sicomor care-a acoperit odinioară pe mulţi cu umbra lui. Frunzele au căzut, iar crengile au început să se plece ; un singur vlăstar mai ţîşneşte din rădăcinile mele ; e o mlădiţă mică de viţă ce se caţără în jurul unui arbore verde încă. De multă vreme am căutat pe cineva potrivit care să crească alături de mine, iar acum l-am găsit. Le Balafré nu mai e fără fiu ; numele lui nu va mai fi dat uitării după ce va pleca. Bărbaţi tetoni, îl iau pe acest tînăr în locuinţa mea !

Şi nimeni nu îndrăzni să se opună acestui drept de care se slujiseră de-atîtea ori războinici mult mai puţin însemnaţi decît cel de faţă, şi ceremonialul adoptării tînărului pawnee fu urmărit într-o tăcere gravă şi respectuoasă. Le Balafré îl luă de braţ pe cel pe care şi-l alesese drept fiu şi-l conduse triumfător spre mijlocul cercului, pentru ca indienii să-i poată preţui alegerea. Mahtoree nu-şi trădă prin nimic gîndurile, aşteptînd un moment mai prielnic. Căpeteniile mai cu experienţă îşi dădură seama numaidecît că e cu neputinţă ca cei doi faimoşi conducători, care se duşmăneau de moarte de-atîta vreme, să poată trăi liniştiţi în mijlocul aceluiaşi trib. Personalitatea lui Le Balafré era însă atît de covîrşitoare, iar calea aleasă de el atît de sacră, încît nimeni nu îndrăzni să-l înfrunte. Pîndeau totuşi cu un interes din ce în ce mai mare, ascunzîndu-şi neliniştea sub masca unei nepăsări desăvîrşite. Dar tînărul pawnee, interesat mai mult decît ceilalţi ca planurile lui Le Balafré să izbutească,

luă o hotărîre care-i zgudui pe toți tetonii, trezindu-i din uluiala ce-i copleșise.

În timpul scenei acesteia ar fi fost foarte greu să desluşim vreun semn de emoție pe fața prizonierului. Ascultase ordinul de a fi eliberat la fel de nepăsător cum ascultase și ordinul prin care fusese legat de stîlp. Dar acum, cînd sosise clipa de-a lua o hotărîre, vorbi într-un fel ce dovedi că tăria de la care-i venise porecla nu-l părăsise nici în clipele acelea.

— Tatăl meu e foarte bătrîn, dar n-a privit încă asupra tuturor lucrurilor, spuse Inimă-Tare, cu glas ridicat, aşa ca să fie auzit de toată lumea. El n-a văzut niciodată un bivol preschimbat în liliac. Şi nu va vedea niciodată un pawnee care să fi ajuns sioux !

Căpetenia indienilor pawnee avea în glas o umbră de bruschețe, dar şi mult calm, ceea ce îi asigură pe mulți indieni că hotărîrea îi era de nestrămutat. Dar inima lui Le Balafré jinduia după un fiu şi îngăduința ce stă în firea unui om de vîrsta lui nu putea da înapoi prea uşor. Frînînd izbucnirea de admirație şi de triumf pe care-o iscă îndrăzneala lui Inimă-Tare, ca şi noile speranțe de răzbunare ale tetonilor, bătrînul îşi roti privirea arzătoare de jur-împrejur şi se adresă din nou fiului său adoptiv, ca şi cum acesta nu i-ar fi respins propunerea :

— Foarte bine, spuse, astea sînt tocmai cuvintele pe care le foloseşte un viteaz pentru ca războinicii să-i poată cunoaşte inima. A fost o zi în care glasul lui Le Balafré a răsunat tare de tot printre locuințele indienilor konza. Dar la rădăcina unui fir de păr alb se află înțelepciune. Copilul meu va arăta tetonilor cît e de viteaz zdrobindu-le duşmanii. Bărbați din tribul indienilor dakota, acesta e fiul meu !

Tînărul pawnee şovăi o clipă, apoi păşi în fața bătrînului şef ; îi luă mîna aspră şi zbîrcită şi şi-o puse, plin de smerenie, pe cap, ca şi cînd ar fi vrut să-i arate cît

îi e de îndatorat. După aceea se dădu cu un pas înapoi, își înălță capul, se uită plin de trufie și de dispreț la dușmanii care-l înconjurau și începu să vorbească în limba tribului sioux :

— Inimă-Tare s-a cercetat și pe dinăuntru și pe dinafară. S-a gîndit la tot ce-a făcut la vînătoare și pe cîmpul de luptă. E același peste tot. Nu se schimbă niciodată. În tot ce săvîrșește rămîne pawnee. A răpus atîția tetoni, că nu va putea mînca niciodată în locuințele acestora. Săgețile lui ar zbura spre altă țintă, iar vîrful suliței lui s-ar afla numai bine la capătul celălalt ; prietenii lor ar plînge după fiecare strigăt de război pe care l-ar scoate ; dușmanii lor ar rîde. Știu oare tetonii ce înseamnă un lup ? Să se uite la el din nou. Capul lui e vopsit, brațul lui e din carne, dar inima lui e din stîncă. Cînd tetonii vor vedea că soarele răsare dinspre Munții Stîncoși și pornește spre țara fețelor palide, atunci mintea lui Inimă-Tare va scădea, iar spiritul lui va deveni sioux. Pînă în ziua aceea va trăi și va muri pawnee !

Vorbitorul fu întrerupt de un chiot de bucurie, un ciudat amestec de cruzime și totodată de admirație ; acesta îi arătă însă lui Inimă-Tare cît se poate de limpede care îi va fi soarta. Prizonierul așteptă o clipă ca zgomotul să se potolească și apoi, întorcîndu-se din nou către Le Balafré, continuă pe un ton mult mai împăciuitor și mai blînd, așa ca să nu rănească mîndria celui care se oferise să-i țină loc de tată :

— Tatăl meu să se sprijine cu mai multă tărie pe Ciuta indienilor dakota, spuse el. Acum e slabă, dar cînd locuința ei se va umple de tineri, va deveni puternică. Uite, adăugă el, îndreptîndu-și privirea către fața serioasă și atentă a *trapper*-ului, Inimă-Tare nu-i lipsit de un cap sur care să-i arate cărarea spre preriile binecuvîntate. Dacă va avea vreodată alt tată, acela va fi războinicul acesta plin de vrednicie.

Le Balafré își întoarse, dezamăgit, fața de la tînărul pawnee, apropiindu-se de străin. Cei doi bătrîni se cercetară îndelung, plini de o mare curiozitate. Căci nu era ușor să dibui adevăratele trăsături ale *trapper*-ului prin masca pe care i-o puseseră pe față furtunile atîtor și atîtor ani, mai ales că purta și o îmbrăcăminte destul de ciudată. Se scurseră cîteva clipe pînă ce tetonul începu să vorbească ; iar atunci cînd vorbi, nimeni nu știu dacă se adresează vreunui războinic din seminția lui, sau unui reprezentant al acelei rase rătăcitoare, despre care se spunea că se răspîndise prin țară asemenea unui stol de lăcuste flămînde.

— Capul fratelui meu e foarte alb, spuse el, dar ochiul lui Le Balafré nu mai e ca al vulturului. Care e culoarea pielii lui ?

— Wahcondah m-a făcut la fel cu cei pe care-i vezi că așteaptă judecata unui dakota ; dar aerul și vîntul mi-au făcut fața mai roșcată decît blana unei vulpi. Dar ce însemnătate are asta ? Deși coaja e jupuită și crăpată, măduva copacului e sănătoasă.

— Fratele meu e un cuțit-lung ! Să-și întoarcă privirea spre soare-apune și să-și deschidă ochii bine. Vede el oare lacul sărat de dincolo de munți ?

— Era o vreme, tetonule, cînd puțini oameni puteau zări pata cea albă de pe creștetul vulturului de la o depărtare mai mare ca mine ; dar lumina celor optzeci de ierni mi-a întunecat vederea, și în zilele astea tîrzii ale vieții mele nu mă prea pot lăuda cu ochii mei. Oare un sioux crede că o față-palidă e un zeu care poate vedea și ce e dincolo de munți ?

— Să privească atunci fratele meu asupra lui însuși. Sînt aproape de el. dar el poate vedea că nu sînt altceva decît o piele roșie care nu prețuiește nimic. De ce oare poporul tău nu poate vedea totul, deși rîvnește să pună mîna pe tot ?

— Te înțeleg, bătrîne conducător ; nu vreau să spun că nu se află și adevăr în vorbele tale. Dar, cu toate că fac și eu parte din rasa aceea pe care o iubești așa de puțin, nici cel mai înverșunat dușman al meu, nici măcar un mingo mincinos n-ar îndrăzni să spună c-am pus vreodată mîna pe bunul altuia sau c-am rîvnit vreodată la mai mult pămînt decît atîta cît i-a hărăzit Domnul fiecăruia.

— Și cu toate astea, fratele meu a venit printre indieni ca să-și găsească un fiu ?

Trapper-ul puse un deget pe umărul gol al lui Le Balafré și, uitîndu-se la fața plină de cicatrice a acestuia, luă un aer încrezător și spuse :

— Da, dar numai pentru că i-am dorit binele. Dacă-ți închipui cumva că l-am înfiat numai ca să-mi fie toiag bătrîneților, mă judeci greșit ; iar asta mă face să cred că nici nu-ți dai seama de planurile pe care le urzește poporul tău. L-am înfiat ca să știe că va rămîne cineva după el ; liniște, Hector, liniște ! E frumos oare, cățelule, cînd vezi că stau de vorbă două capete sure, să vii și să le strici sfatul cu schelălăitul tău de cîine ? Cîinele e bătrîn, tetonule, și cu toate că știe cum să se poarte, cred c-a mai uitat și el din obiceiurile deprinse în tinerețe.

Între cei doi veterani se înfiripă iarăș vorba, dar fură întrerupți de strigătul strident ce țîșni de pe buzele unei duzini de femei bătrîne care, precum am mai pomenit, reușiseră să pătrundă pînă spre mijlocul cercului. Strigătul acesta fusese provocat de schimbarea neașteptată a atitudinii lui Inimă-Tare ; iar cînd Le Balafré se întoarse către tînărul războinic pawnee, îl văzu stînd chiar în mijlocul cercului, cu capul ridicat și cu ochii ațintiți în gol, ca și cum și-ar fi încordat toate simțurile pentru a prinde vreun sunet. Apoi pe fața lui Inimă-Tare trecu lumina unui zîmbet ; după aceea reveni la starea dinainte, reluîndu-și aerul lui demn și nepăsător. Gestul prizonie-

rului fusese tălmăcit ca un act de dispreț, și pînă și șefii începură să-și piardă răbdarea. Femeile însă nu-și mai putură stăpîni mînia și năvăliră chiar în mijlocul cercului, acoperindu-l pe prizonier cu cele mai grele insulte. Se lăudau cu victoriile fiilor lor împotriva numeroaselor triburi pawnee. Puneau la îndoială faima lui de războinic, îi spuneau să se uite la Mahtoree dacă n-a văzut pînă în clipa aceea cum arată un viteaz adevărat. Îl luau în rîs spunîndu-i că-l alăptase pesemne o căprioară și că supsese laptele ei. Pe scurt, aruncară asupra prizonierului un adevărat torent de ocări ; și se știe că femeile indiene sînt foarte meștere în asemenea lucruri, dar acestea au fost povestite de prea multe ori, așa că nu le vom mai repeta și aici.

Urmarea acestei izbucniri de mînie fu de neînlăturat. Deznădăjduit, Le Balafré se amestecă printre ceilalți războinici ai tribului, în timp ce *trapper*-ul, a cărui față cinstită își schimbă numaidecît expresia, se apropie cît putu de tînărul pawnee, așa cum fac prietenii unui condamnat, care sînt în stare să-i înfrunte pe toți ceilalți oameni și să rămînă în apropierea locului de execuție, pentru a-l sprijini în clipa morții. Războinicii de rang mai mic se simțiră și ei atîțați, cu toate că șefii întîrziau să facă semnul care să încredințeze victima bunului lor plac. Mahtoree, care aștepta ca inițiativa să pornească de la partizanii săi, căci voia să-și ascundă ura și invidia care-l rodeau, obosi în cele din urmă și făcu semn călăilor să înceapă supliciul.

Weucha, care ardea de nerăbdare să se apuce de lucru, pîndea de multă vreme fața șefului său ; și, văzînd semnul făcut de Mahtoree, sări ca un cîine slobozit din lesă. Își făcu loc pînă-n mijlocul femeilor care se pregăteau să treacă de la ocări la acte de violență și, după ce le mustră din cauză că se arată așa de nerăbdătoare, le sfătui să aștepte, căci îl va schingiui în așa fel pe Inimă-Tare, încît îl vor vedea plîngînd ca o femeie.

Sălbaticul, a cărui cruzime era cunoscută, începu prin a-şi agita *tomahawk*-ul deasupra capului lui Inimă-Tare, în aşa fel încît se putea crede că tăişul acestuia avea să i se înfigă în orice clipă în carne, cu toate că nu-i atingea nici măcar pielea. Faţă de procedeul acesta atît de obişnuit, Inimă-Tare rămase cît se poate de rece. Ochii lui păstraseră aceeaşi căutătură neclintită, aţintită undeva, în văzduh, cu toate că securea descria un cerc strălucitor de lumină prin faţa lui. Văzînd că încercarea aceasta dăduse greş, Weucha aşează tăişul *tomahawk*-ului pe capul gol al victimei, după aceea începu să înşire feluritele metode prin care l-ar putea jupui. Femeile răspunseră printr-un nou val de ocări, dîndu-şi toată silinţa să smulgă de pe faţa încremenită a războinicului pawnee o tresărire cît de mică. Acesta se stăpînea însă, dornic să rămînă la fel de neclintit şi în clipele de chin adevărat, cînd mîndria lui s-ar fi putut arăta într-un fel mult mai potrivit cu faima lui nepătată.

Ochii *trapper*-ului urmăreau mişcările securii cu interesul unui adevărat părinte ; dar în cele din urmă nu-şi mai putu stăpîni indignarea şi începu să strige :

— Fiul meu şi-a uitat viclenia. Ăsta e un indian slab de minte, unul care poate fi scos foarte repede din fire. Eu nu pot face aşa ceva, căci obiceiurile mele nu îngăduie unui războinic aflat în pragul morţii să-şi umilească duşmanii, însă crezul unei piei roşii este altul. Să rostească războinicul pawnee vorbe crude, şi-şi va afla o moarte uşoară. Şi sînt sigur că va izbuti, dacă va avea grijă să vorbească mai înainte ca şefii cei înţelepţi să împiedice prostia acestui nebun.

Weucha, care auzise cuvintele dar nu le prinsese înţelesul, se întoarse spre *trapper* şi-l ameninţă că-l va ucide pe loc pentru îndrăzneala lui.

— Da, fă aşa cum doreşti, spuse bătrînul cu încăpăţînare, căci sînt pregătit pentru moarte, cu toate că-i vorba de-o moarte pe care nu şi-o poate dori nici un

om cinstit. Uită-te la șeful pawnee, tetonule, și vezi cum se poartă o piele roșie care știe de frica Stăpînului Vieții și care-i urmează legile. Cîți războinici din neamul vostru a trimis el în preriile cele îndepărtate ? continuă bătrînul, socotind că atîta timp cît primejdia nu-l amenință decît pe el, nu era păcat să preamărească meritele prietenului său ; cîți luptători sioux n-a răpus el în luptă dreaptă, ca un războinic adevărat, în timp ce săgețile zburau prin văzduh ca un roi de fulgi de zăpadă ? Hai ! să rostească Weucha numele unui singur dușman pe care să-l fi răpus cu propriile lui mîini !

— Inimă-Tare, strigă Weucha, întorcîndu-se furios și pregătindu-se să-și lovească dușmanul de moarte. Dar securea ajunse în mîna victimei. Cei doi inamici rămaseră preț de-o clipă ca vrăjiți, unul încremenit de împotrivirea neașteptată a tînărului pawnee, celălalt plecîndu-și capul nu pentru că se temea să dea ochii cu moartea, ci pentru că, în așteptarea ei, era absorbit doar de propriile sale gînduri. Femeile scoteau chiote de triumf, fiindcă își închipuiau că stăpînirea de sine a captivului se va nărui în cele din urmă. *Trapper*-ul tremura pentru onoarea prietenului său, iar Hector, ca și cînd și-ar fi dat seama de ceea ce se întîmplă, își ridică botul în aer și scoase un chelălăit trist.

Războinicul pawnee șovăi doar o clipă. Apoi își ridică mîna cealaltă, asemenea unui fulger, securea scînteie prin aer, iar Weucha se prăbuși la picioarele lui cu capul despicat pînă între sprîncene. Pe urmă, deschizîndu-și drum cu arma însîngerată, Inimă-Tare se repezi prin locul lăsat liber de femeile care se dăduseră înapoi speriate și coborî povîrnișul dintr-o singură săritură.

Dacă în mijlocul tetonilor ar fi căzut un trăsnet, aceștia n-ar fi rămas mai uluiți decît în fața acestui act de deznădăjduită îndrăzneală. De pe buzele tuturor femeilor izbucni un ascuțit strigăt de jale ; și cîteva clipe se păru că pînă și cei mai bătrîni războinici și-au pierdut judecata.

Un răcnet de răzbunare ieşi apoi din sute de gîtleje, în timp ce tot atîţia războinici porniră pe urmele lui Inimă-Tare, hotărîţi să-i dea o pedeapsă cît mai cruntă. Dar Mahtoree scoase un strigăt puternic şi poruncitor, care-i opri pe loc ; îşi întinse braţul către rîu şi taina fu dezlegată.

Inimă-Tare străbătuse aproape jumătate din distanţa care despărţea povîrnişul de malul apei. Şi chiar în clipa aceea un grup de indieni pawnee, înarmaţi şi călări, se iviră de după o înălţime şi începură să galopeze spre malul rîului ; Inimă-Tare ajunse numaidecît la mal, se aruncă în apă şi în cîteva minute braţele lui vînjoase îl ajutară să treacă curentul. De pe malul celălalt răsună un chiot victorios, care acoperi de umilinţă tribul tetonilor.

XXIX

Dacă ciobanul n-o fi însurat, dă-i drumul, blestemele şi torturile or să zguduie trupul omului, inima monstrului.

(Shakespeare)

Întîmplarea pe care-am istorisit-o mai înainte iscă o vîlvă nemaipomenită printre indienii sioux. Mahtoree îşi conduse oamenii din nou în tabără ; apoi, prevăzător, luă toate precauţiile pentru ca ochiul duşmanului să nu-i poată descoperi. Dar, cu toate acestea, grupul indienilor pawnee nu numai că aflase unde se afla tabăra duşmană, dar descoperise şi punctele în care tetonii n-aveau nici măcar santinele ; căci acestea se risipiseră printre numeroasele ridicături de pămînt din apropierea locuinţelor şi nu-şi dădură seama de primejdie decît în ultima clipă.

În starea aceasta de mare îngrijorare, părea că nu mai e timp pentru a chibzui asupra măsurilor ce trebuiau luate. Dar Mahtoree, dînd dovadă de acea forţă spirituală care-l ajutase să iasă din încurcături la fel de mari şi datorită căreia îşi întărise prestigiul în faţa tribului său, nu şovăi nici acum. Cu toată situaţia grea în care se afla, cu toată dezordinea din tabără şi cu toate strigătele, zbieretele şi urletele ce se ridicau de pretutindeni, Mahtoree îşi făcu simţită numaidecît autoritatea şi-şi rosti ordinele cu calmul unui veteran încercat.

În timp ce războinicii se înarmau, băieţii fură trimişi pe cîmp după cai. Corturile fură strînse la repezeală de

către femei şi puse de îndată pe spinarea animalelor care nu mai erau în stare să-şi servească stăpînii pe cîmpul de bătălie. Pruncii fură aruncaţi în spatele mamelor, iar copiii mai mărişori, care puteau umbla şi singuri, fură mînaţi din urmă ca o turmă de mici animale. Cu toate că tabăra semăna cu un al doilea turn Babel, din pricina strigătelor şi urletelor, pregătirile acestea se desfăşurau cu o iuţeală şi o pricepere de necrezut.

În timpul acesta Mahtoree nu-şi uitase nici îndatoririle pe care i le cerea poziţia lui de şef. Se suise pe o ridicătură de pe care putea cuprinde cu ochii pe toţi războinicii şi toate mişcările duşmanilor. Şi un zîmbet fioros îi lumină faţa cînd îşi dădu seama că prin număr, oamenii săi le erau cu mult superiori. Dar cu toate acestea, armata lui avea unele puncte slabe care-i puneau în mare primejdie victoria. Căci tribul lui locuia o regiune mai nordică şi mai puţin mănoasă decît cea a duşmanilor, aşa că erau săraci în cai şi arme, lucruri ce alcătuiesc toată bogăţia indianului din vest. Duşmanii lui erau cu toţii călare, iar cînd aceştia ajunseră destul de aproape pentru a-şi salva şeful, Mahtoree îşi dădu seama că sînt nişte războinici tot unul şi unul. Pe de altă parte, majoritatea supuşilor săi erau mai îndemînatici la vînătoare decît pe cîmpul de luptă : oameni cît se poate de pricepuţi de-a abate atenţia duşmanului, dar de la care nu se putea aştepta la cine ştie ce isprăvi. Apoi ochii lui scînteietori se opriră asupra unui grup de războinici tetoni, care nu-l dezamăgise niciodată şi în care îşi pusese de nenumărate ori nădejdea ; dar în împrejurarea de faţă găsi că e mult mai înţelept să amîne ciocnirea, cu toate că n-avea de gînd s-o ocolească.

Şi nici indienii pawnee, care-şi atinseseră în mod atît de strălucit şi de neaşteptat primul şi cel mai de seamă ţel al lor, nu păreau gata să împingă lucrurile mai departe. Rîul era o stavilă destul de periculoasă în cazul c-ar fi vrut s-o treacă, deşi pe malul celălalt se afla

un dușman atît de hotărît ; așa că o retragere vremelnică, pentru a ataca la ceas de noapte și în oarecare siguranță, ar fi fost o soluție mult mai potrivită cu firea lor precaută. Dar Inimă-Tare era înzestrat cu un curaj care-l ridica, în momentul acela, mult mai presus de obișnuita tactică de război a sălbaticilor. Pieptul lui ardea de dorința de-a șterge rușinea prin care trecuse, și poate că nutrea și speranța că în tabăra dușmană îl așteaptă o răsplată ce începuse să aibă în ochii lui un preț mai mare decît cincizeci de scalpuri tetone. Oricare-ar fi fost pricina ce-l îmboldea să treacă numaidecît la fapte, de cum primi scurtele felicitări ale oamenilor săi, Inimă-Tare împărtăși și celorlalte căpetenii ceea ce avea de gînd să facă ; apoi se pregăti de luptă, hotărît să-și păstreze faima cîștigată și să-și împlinească în același timp și dorințele. Îi fu adus apoi un cal de rasă ce luase parte la nenumărate partide de vînătoare, deși nu mai avea aproape nici o șansă să scape teafăr din lupta care se apropia. Pe spinarea animalului fuseseră așezate, cu o delicatețe și un respect ce dovedeau cît de mult prețuiau supușii neobișnuitele calități ale tînărului conducător, arcul, lancea și tolba menite să fie aduse jertfă pe mormîntul eroului răpus în floarea vîrstei ; una din îndatoririle acelea pioase pe care se obligase să le aducă la îndeplinire și *trapper*-ul.

Cu toate că Inimă-Tare era cît se poate de simțitor față de devotamentul războinicilor săi și era pe deplin convins că un șef înzestrat cu un asemenea echipament poate pleca fără grijă spre îndepărtatele terenuri de vînătoare ale Stăpînului Vieții, nu era mai puțin convins că atît calul cît și echipamentul pot fi la fel de folositoare și într-o ciocnire cu dușmanii. Fața lui se lumină de plăcere cînd încercă elasticitatea arcului și cînd își potrivi lancea. Privirea aruncată scutului fu trecătoare și indiferentă față de elanul cu care se aruncă în spinarea calului său favorit, elan ce dezmințea întru totul obișnuita

nehotărîre a indienilor. Apoi începu să călărească încoace şi încolo printre războinicii săi, la fel de înflăcăraţi, strunindu-şi calul cu o graţie şi o dibăcie neîntrecute ; din cînd în cînd îşi vîntura lancea în aer, iar uneori îşi cerceta carabina cu dragostea celui ce reintră pe neaşteptate în stăpînirea comorilor care înseamnă mîndria şi fericirea lui.

Tocmai în clipa aceea, Mahtoree se pregătea pentru actul hotărîtor. Tetonul avusese foarte multă bătaie de cap în privinţa dispoziţiilor care-i priveau pe prizonieri. Corturile colonistului se aflau în acelaşi loc, nu departe de tabăra tetonilor, şi prevăzătorul Mahtoree îşi dădu seama că se putea aştepta în orice clipă la un atac din partea lui Ishmael ; aşa că trebuia să supravegheze şi mişcările acestuia, şi cele ale indienilor pawnee. La început se simţi îmboldit să-şi înmoaie *tomahawk*-ul în sîngele celor trei prizonieri, lăsîndu-le pe femei să împărtăşească soarta femeilor din tribul său. Dar, felul în care majoritatea războinicilor săi continuau să-l privească pe presupusul vraci al cuţitelor-lungi îl preveni că un asemenea act de cruzime ar fi fost destul de riscant în pragul bătăliei. Căci uciderea vraciului ar fi putut fi socotită ca o prevestire a propriei lor înfrîngeri. Făcu atunci semn unui războinic foarte bătrîn, care nu mai făcea parte dintre combatanţi, îl luă deoparte şi, punîndu-i un deget pe umăr, îi vorbi pe un ton autoritar, dar plin de încredere :

— Cînd tinerii mei îi vor zdrobi pe indienii pawnee, înarmează-le pe femei cu cuţite. Şi asta e de ajuns, căci tatăl meu e foarte bătrîn ; n-are nevoie să înveţe înţelepciunea de la un băiat.

Bătrînul îi răspunse printr-o privire plină de tîlc, după care Mahtoree nu se mai gîndi la soarta prizonierilor săi. Din clipa aceea se dedică în întregime planurilor sale de răzbunare. Se aruncă apoi pe cal, după care, cu aerul unui adevărat prinţ, făcu semn şi celor din suită

ca să-i urmeze pilda, şi, fără multă vorbă puse capăt cîntecelor de război şi riturilor solemne cu care-şi întăreau curajul cei mai mulţi războinici. Cînd totul intră în ordine, porniră în cea mai mare linişte şi foarte hotărîţi spre malul rîului.

Între cele două tabere duşmane nu se afla în momentul acela decît stavila pe care le-o punea apa. Rîul era prea larg pentru obişnuitele atacuri indiene ; dar cîteva împuşcături tot fură schimbate între carabinele şefilor, mai mult ca un fel de bravadă decît în nădejdea că vor avea vreo urmare. Dar cum demonstraţiile acestea nefolositoare luară destul timp, îi vom părăsi o vreme pe războinicii celor două triburi indiene şi ne vom întoarce la prizonieri.

Ar însemna să facem risipă de cerneală şi de hîrtie, care ar putea fi întrebuinţate altfel şi cu mai mult folos, dacă am crede că e neapărată nevoie să aducem la cunoştinţa cititorului că puţine lucruri au scăpat privirilor încercate ale bătrînului *trapper*. Acesta rămăsese şi el uimit de gestul neşteptat al lui Inimă-Tare căci, deşi era plin de înţelegere şi bunăvoinţă, ar fi fost foarte mîhnit dac-ar fi deslușit vreun semn de slăbiciune pe faţa războinicului care trezise în el un asemenea val de simpatie. Dar cînd, în locul unei agonii neputincioase şi nedemne de un bărbat, văzu că prietenul său îndură totul cu răbdarea plină de demnitate a unui războinic indian pînă cînd se ivi prilejul de-a fugi, mulţumirea bătrînului fu atît de mare, că nici nu încercă să şi-o ascundă. În mijlocul vaietelor şi a zarvei care se iscă după moartea lui Weucha şi fuga prizonierului, *trapper*-ul se aşeză în apropierea prietenilor săi albi hotărît ca, orice avea să se mai întîmple, să nu stea cu braţele încrucişate dacă furia sălbaticilor s-ar revărsa cumva asupra acestora. Dar apariţia indienilor pawnee îl scuti să-şi pună planurile în aplicare, aşa că rămase să-şi continue observaţiile şi să urzească noi planuri.

Băgă mai ales de seamă că, în timp ce majoritatea femeilor şi a copiilor, împreună cu întreaga avuţie a bandei, fuseseră trimise în mare grabă, ca să se ascundă, poate, prin pădurile din apropiere, cortul lui Mahtoree şi femeile dinlăuntrul lui rămăseseră pe loc. În preajma cortului aşteptau însă doi cai de rasă, păziţi de doi băieţandri prea nevîrstnici pentru a lua parte la luptă, dar destul de mari ca să se priceapă la îngrijirea animalelor. Aşa că *trapper*-ul trase concluzia că Mahtoree nu voia să-şi încredinţeze „florile" proaspăt găsite unor mîini străine, dar că-şi luase în acelaşi timp toate măsurile pentru cazul că ar fi fost cumva înfrînt.

Trapper-ul îl văzuse pe şeful teton cînd îi dăduse indianului celui bătrîn porunca mai sus amintită şi observase totodată şi bucuria, plină de cruzime, cu care acesta îşi primise însărcinarea. Şi, băgînd de seamă toate mişcările acestea misterioase, bătrînul *trapper* rămase încredinţat că sfîrşitul e aproape, aşa că făcu apel la toate cunoştinţele şi la toată experienţa vieţii sale îndelungate, pentru a putea ieşi din situaţia aceea atît de deznădăjduită. În timp ce chibzuia asupra mijloacelor pe care ar trebui să le folosească, doctorul îi atrase iarăşi atenţia asupra lui, cerîndu-i desperat ajutor.

— Venerabile *trapper,* sau mai bine spus eliberatorule, începu Obed, îndurerat, cred c-a sosit momentul potrivit pentru a desface nefireasca legătură care uneşte membrele mele inferioare cu trupul lui Asinus. Poate că, dacă această porţiune a membrelor mele ar fi pusă în libertate, lucru care m-ar face stăpîn şi peste celelalte, am putea trage oarecare folos din această împrejurare favorabilă încercînd un marş forţat către aşezări, iar speranţele de-a putea păstra acele comori ale ştiinţei, al căror nedemn paznic sînt, n-ar fi cu totul pierdute. Marea importanţă a scopului îndreptăţeşte, cu siguranţă, riscurile unei încercări de felul acesta.

— Nu știu, nu știu, răspunse bătrînul cu cumpătare. Lighioanele și tîrîtoarele pe care le cari după tine au fost create de Dumnezeu pentru a trăi în prerie, și nu văd de ce-ar trebui duse în locuri nepotrivite cu firea lor. Și, mai mult decît atît, tu poți fi de foarte mare folos rămînînd așa, pe măgarul tău, cu toate că nu mă mir deloc că nu ți-ai dat încă seama de asta, cînd pun la socoteală că nepriceperea face parte dintre virtuțile unui om atît de învățat ca tine.

— S-ar părea că va fi o mare vărsare de sînge între cele două tabere inamice de păgîni, și cu toate că nu doresc prea mult acest lucru, ar fi mai bine să mă ocup de unele experimente chirurgicale decît să-mi pierd atîtea prețioase momente martirizîndu-mi sufletul și trupul.

— Nu-mi prea vine-a crede că pielile roșii s-ar da pe mîna unui doctor în timp ce le răsună în urechi strigătul de luptă. Răbdarea e una din virtuțile oricărui indian, și socotesc că nu l-ar face de rușine nici pe-un creștin alb. Uită-te la zgripțuroaicele acelea, prietene doctor; dacă nu nutresc gînduri sîngeroase și dacă n-au de gînd să se repeadă la noi și să ne sfîșie de vii, atunci înseamnă că nu știu ce-i aceea un sălbatic. Dar atîta timp cît vei rămîne călare pe măgar și-ți vei păstra dîrzenia, deși asta e o virtute care n-are nici o legătură cu tine, frica ce-o încearcă orice sălbatic în fața unui vraci mare i-ar mai putea domoli. Stau aici întocmai ca un general la începutul luptei, și știu că e de datoria mea să fac așa cum e mai bine, deoarece cunosc toate viclesugurile indienilor. Și crede-mă că e mult mai folositor pentru tine să rămîi acolo unde ești, decît să te arunci în cine știe ce isprăvi necugetate.

— Ia ascultă, bătrîne *trapper*, strigă Paul, a cărui răbdare ajunsese la capăt auzind cuvintele și socotelile lor încîlcite, ce-ar fi să tai dintr-o dată două lucruri? Adică, știi, în primul rînd vorbăria ta, — foarte plăcută lîngă o cocoașă de bivol bine friptă — și curelele astea

blestemate de piele care nu pot fi plăcute nicăieri. O singură lovitură de cuţit ar fi de mai mare folos acum decît cel mai lung discurs care s-a ţinut vreodată într-o judecătorie din Kentucky.

— Da, judecătoriile sînt „fericitele terenuri de vînătoare", cum ar spune o piele roşie, pentru cei care-au fost blagosloviţi numai cu darul de-a croi minciuni. M-au cărat şi pe mine pe vremuri într-una din găurile acelea nelegiuite, şi toate astea pentru un lucru care nu făcea nici cît o piele de căprioară. Dumnezeu să-i ierte ! Dumnezeu să-i ierte ! căci nu ştiu nimic altceva şi s-au lăsat mînaţi de judecata lor cea slabă, aşa că nu merită decît milă ; deşi era un lucru nemaipomenit să vezi un om în vîrstă, care-a trăit totdeauna în aer liber, dar căruia legea îi pusese mîna-n gît şi-l făcuse de ocară în faţa femeilor şi copiilor, din oraşul acela al pierzaniei, ce-l arătau cu degetul.

— Dacă asta e lăudabila dumitale părere în ceea ce priveşte suprimarea libertăţii, cinstite prieten, ai face mult mai bine să ţi-o pui în practică eliberîndu-ne cît mai repede, spuse Middleton, care găsea, ca şi tovarăşul său, că şovăiala încercatului *trapper* e, pe cît de neaşteptată, pe atît de neplăcută.

— Ce n-aş da să pot face aşa ceva, mai cu seamă în ceea ce te priveşte, căpitane, căci ai putea trage multe foloase dac-ai vedea cu ochii dumitale şiretlicurile şi vicleniile unei lupte între indieni. În ceea ce-l priveşte pe prietenul nostru aici de faţă, n-ar avea de învăţat mare lucru, fiindcă albinele nu pot fi răpuse în acelaşi fel cu indienii.

— Socotesc că vorbele astea batjocoritoare, judecînd după starea nenorocită în care ne aflăm, n-au nici cap nici coadă, ca să nu întrebuinţez cuvinte mai tari...

— Da, bunicul dumitale avea sîngele iute, şi nu te poţi aştepta ca puiul unei pantere să se tîrască în ţărînă ca un pui de porc spinos. Acuma staţi amîndoi liniştiţi

şi faceţi aşa ca să se creadă că spun ceva în legătură cu luptele de pe cîmpie ; asta ca să închidă ochii celor care-i închid foarte rar cînd e vorba de cruzimi. Cred că mişelul acela de teton a dat ordin să fim ucişi de îndată ce va crede că lucrul poate fi înfăptuit fără prea mare tărăboi.

— Dumnezeule mare ! Şi vrei să ne laşi să fim măcelăriţi ca nişte oi neputincioase ?

— Tăcere, căpitane, tăcere ! Nerăbdarea strică totdeauna atunci cînd şiretenia preţuieşte mai mult ca loviturile. Ah, ce nobil e tînărul pawnee ! Ţi-ar încălzi inima dacă l-ai putea vedea cum se îndepărtează de rîu pentru a-i sili pe duşmani să treacă şi ei dincolo ; şi deşi vederea mi-e slabă, cred că tetonii au cîte doi războinici pentru unul de-ai lui. Dar, cum am mai spus, graba nu poate folosi la nimic şi nici lipsa de cumpătare. Lucrurile sînt totuşi aşa de limpezi, că şi-un copil le-ar putea vedea. Sălbaticii au păreri diferite în ceea ce priveşte soarta noastră. Unii se tem de noi din pricina culorii noastre şi cu dragă inimă ne-ar da drumul să plecăm ; în timp ce alţii ne-ar arăta tot atîta milă cîtă arată un lup flămînd unei căprioare. Iar cînd în sfatul unui trib părerile sînt împărţite, omenia cîştigă foarte rar. Uitaţi-vă acum la acele *squaws* zbîrcite şi crude, dar nu, nu le puteţi vedea aşa cum staţi voi, culcaţi ; aflaţi atunci că sînt prin preajmă, gata să se năpustească asupra noastră ca nişte ursoaice rănite.

— Ascultă, bătrîne *gentleman trapper,* îl întrerupse Paul, cu oarecare amărăciune în glas, spui toate astea ca să te distrezi pe tine sau pe noi ? Dacă e pentru distracţia noastră, atunci fă economie de vorbe, pentru că eu sînt gata să mă sufoc de atîta haz.

— Sst ! spuse *trapper*-ul, tăind cu mare dexteritate şi cu o repeziciune nemaipomenită cureaua ce-i lega unul din braţe, după care-i puse cuţitul în mîna eliberată. Tăcere, băiete, tăcere ! A fost o clipă norocoasă. Strigătul de pe cîmpul de luptă a atras privirile harpiilor ăstora

într-acolo, şi atîta timp cît sînt cu ochii la bătălie, ne putem socoti în siguranţă. Aşa că foloseşte bine prilejul, ai însă grijă să nu te vadă nimeni.

— Îţi mulţumesc pentru bunătate, bătrîne eliberator, mormăi căutătorul de miere, cu toate că vine ca zăpada în luna mai, la timp destul de nepotrivit.

— Băiat nechibzuit ! exclamă *trapper*-ul, care se depărtase puţin de prietenii săi, dînd impresia că urmăreşte cu cea mai mare atenţie desfăşurarea ostilităţilor — n-ai să înveţi niciodată înţelepciunea răbdării ? Şi dumneata de asemenea, căpitane ; cu toate că sînt un om care nu se pierde cu firea în faţa deşertăciunilor, văd că nu scoţi nici o vorbă, şi asta din pricină că nu găseşti demn de dumneata să ceri un hatîr unui ins aşa de neajutorat ca mine. Ştiu că sînteţi tineri amîndoi şi plini de mîndria forţei şi a bărbăţiei voastre, dar sînt sigur că vă închipuiţi că singurul lucru pe care-l aveţi de făcut, după ce vi se vor tăia curelele, e să vă năpustiţi asupra duşmanului. Cel care a văzut multe e in stare să şi chibzuiască mult. Dacă aş fi alergat ca o femeie deznădăjduită să vă eliberez, zgripţuroaicele astea ar fi văzut totul, şi-atunci unde aţi fi fost acuma ? Sub *tomahawk* şi sub cuţitele lor, ca nişte copii plîngăreţi şi slabi, cu toate că sînteţi clădiţi ca nişte bărbaţi. Întreabă-l pe prietenul nostru, căutătorul de miere, cu ce sorţi de izbîndă ai putea lupta împotriva unui războinic teton, după atîtea ceasuri de încătuşare, ca să nu mai vorbim cîţi sorţi de izbîndă ai avea dacă te-ai repezi asupra unei duzini de *squaws* însetate de sînge !

— Adevărat, bătrîne *trapper,* răspunse Paul, întinzîndu-şi membrele, pentru a-şi pune sîngele în mişcare, ai oarecare pricepere în lucrurile astea. Iată-mă pe mine, Paul Hover, un bărbat pe care puţini oameni se pot lăuda că-l întrec la luptă sau la fugă, dar mai neputincios acum decît atunci cînd mi-am făcut intrarea în casa tatălui meu, Dumnezeu să-i ierte toate păcatele pe care

le-a făcut cît timp a zăbovit prin Kentucky ! Iată, de pildă, piciorul ăsta care n-are nici un chef să atingă pămîntul pe o distanţă mai mare de şase inci. Şi fiindcă ai făcut atîtea pentru noi, ai bunătatea şi ţine zgripţuroaicele astea, despre care ne-ai spus atîtea lucruri ispititoare, ceva mai departe de noi, pînă-mi voi pune sîngele în mişcare ca să le pot primi aşa cum se cuvine.

Trapper-ul îi făcu un semn, dîndu-i a înţelege că a priceput totul, apoi se îndreptă spre bătrînul sălbatic care părea gata să aducă la îndeplinire ordinul primit de la şeful suprem. Îl lăsă aşadar pe căutătorul de miere să-şi pună în mişcare membrele amorţite şi să-l elibereze şi pe Middleton, pentru a se putea apăra cum trebuie.

Mahtoree nu dăduse greş cînd alesese omul care trebuia să-i ducă planul la îndeplinire. Căci bătrînul sălbatic făcea parte din tagma acelor războinici fără milă şi fără cruţare, aşa cum se găsesc în orice trib ; el îşi cîştigase oarecare faimă fiindcă vădea un curaj ce-şi avea obîrşia în dragostea lui înnăscută pentru cruzime. Contrar înaltului sentiment cavaleresc potrivit căruia indienii preriilor socotesc că e un mare merit să renunţi la trofeul cîştigat prin victoria asupra inamicului căzut, acest bătrîn era cunoscut prin faptul că prefera plăcerea pe care-o dă nimicirea vieţii în locul gloriei de-a lupta împotriva morţii. În timp ce alţi războinici, mai devotaţi şi mai ambiţioşi, erau preocupaţi de onoarea persoanei lor, chiar şi în toiul celor mai aprige lupte, el se punea întotdeauna la adăpost în vreun loc sigur, sau se îndeletnicea cu uciderea duşmanilor răniţi. Ori de cîte ori se săvîrşise în tribul său vreo faptă sîngeroasă, el fusese întotdeauna în frunte, şi nici un sioux nu-l întrecea cînd era vorba de vreo cruzime.

Aşa că aşteptă cu mare nerăbdare momentul cînd va trece la îndeplinirea poruncii lui Mahtoree ; căci fără încuviinţarea şi ocrotirea puternicului şef n-ar fi îndrăznit să facă nici un singur pas, deoarece avea nenumăraţi

dușmani chiar în propriul lui trib. Evenimentele se precipitară însă și, cum rezultatul luptei dintre cele două triburi dușmane era cît se poate de limpede, socoti, spre nemărginita lui bucurie, c-a sosit vremea să treacă la fapte.

Trapper-ul îl găsi împărțind cuțite femeilor ; acestea își primeau darul cîntînd încet o melodie monotonă, în care se reaminteau pierderile suferite de indienii sioux ori de cîte ori se ciocniseră cu albii, preamărind, în același timp, bucuria și gloria răzbunării. Ceremonia aceasta era așa de tulburătoare, că orice om, mai puțin obișnuit cu asemenea lucruri decît bătrînul, ar fi dat numaidecît înapoi. După ce-și primiră armele, femeile porniră să se rotească în jurul bătrînului sălbatic într-un fel de dans magic, pe care-l executau cu niște pași înceți și măsurați, dar lipsiți de orice grație. Mișcările le erau comandate în oarecare măsură de cuvintele cîntecului, așa după cum gîndurile comandă gesturile. Cînd pomeneau de pierderile pe care le suferise tribul, își ridicau pletele lor lungi și cenușii în sus sau și le lăsau să cadă în dezordine peste gîturile lor zbîrcite ; iar cînd vreuna din ele simula loviturile date de indieni, celelalte, drept răspuns, scoteau cu toatele același strigăt, după care urma o înlănțuire de gesturi îndeajuns de grăitoare pentru a le aduce în starea de ațîțare cerută în asemenea împrejurare. Făcîndu-le semn să înceteze, bătrînul *trapper* le întrebă :

— De ce cîntă oare mamele tetonilor cu glas plin de amărăciune ? Prizonierii pawnee nu sînt încă în locuințele lor, iar tinerii lor fii nu s-au înapoiat încă încărcați de scalpuri !

I se răspunse cu un alt urlet, îngrozitor, iar cîteva femei mai îndrăznețe încercară să se apropie, agitîndu-și cuțitele chiar pe lîngă ochii lui ; dar *trapper*-ul nici nu clipi măcar.

— În fața voastră stă un războinic, nu un servitor al cuțitelor-lungi, care pălește la vederea unui *tomahawk*, spuse neclintit *trapper*-ul : să se gîndească bine femeile

indienilor sioux ; dacă moare o singură faţă albă, în locul în care-a căzut răsar o sută.

Cu toate acestea, zgripţuroaicele începură să dănţuiască şi mai repede şi-şi ridicară glasul din ce în ce mai ameninţător. Şi pe neaşteptate, una din femeile cele mai bătrîne şi mai fioroase rupse cercul şi porni în fugă spre prizonieri ; era asemenea unei păsări răpitoare care s-a rotit cîtva timp deasupra prăzii, iar în cele din urmă se aruncă asupra ei. O urmară şi celelalte, ca un cîrd gălăgios, de teamă să nu întîrzie şi să scape prilejul de a-şi potoli setea de sînge.

— Puternice vraci al poporului meu ! strigă atunci *trapper*-ul în limba tetonilor, înalţă-ţi glasul şi vorbeşte, aşa ca să te poată auzi şi tribul indienilor sioux !

Fie că Asinus dobîndise destul de multă înţelepciune cu prilejul ultimei lui experienţe şi-şi dădea seama de valoarea calităţilor lui vocale, fie că strania înfăţişare a celor douăsprezece furii, care zburau pe lîngă el umplînd văzduhul cu strigăte ce zgîriau chiar şi urechile unui măgar, îl sperie prea tare, dar animalul făcu ceea ce i se ceruse lui Obed să facă ; şi, bineînţeles, cu un efect mult mai mare decît ar fi avut vocea naturalistului, chiar dacă doctorul şi-ar fi dat toate silinţele. De cînd fusese adus în tabăra indienilor, animalul nu-şi deschisese gura niciodată. Auzind glasul acela înfricoşător, femeile se risipiră asemenea unor hultani înfricoşaţi de propria lor pradă ; continuau să ţipe, dar uitaseră că trebuie să-şi sacrifice prizonierii.

Între timp, în vinele lui Paul şi ale lui Middleton sîngele prinse să alerge cu o viteză neaşteptată atunci cînd tinerii văzură apropiindu-se cele douăsprezece femei însetate de răzbunare. Paul se ridică numaidecît în picioare, într-o ţinută mult mai ameninţătoare decît şi-ar fi putut lua în alte împrejurări, şi pînă şi Middleton reuşi să se ridice în genunchi, gata să facă tot ceea ce-i stătea în putere pentru a-şi apăra viaţa. Femeile puseră

această inexplicabilă eliberare a captivilor din legăturile lor tot pe seama puterilor vrăjitoreşti ale lui Obed, şi greşeala aceasta le fu tot aşa de folositoare albilor, ca şi intervenţia miraculoasă a lui Asinus.

— A venit clipa să părăsim poziţiile, rosti *trapper*-ul, grăbindu-se să se alăture prietenilor săi, şi să pornim la luptă deschisă ca nişte bărbaţi adevăraţi. Ar fi fost mai bine să amînăm lupta pînă s-ar fi înzdrăvenit şi căpitanul, dar fiindcă sîntem descoperiţi, trebuie să ne apărăm vieţile cu orice preţ.

Dar se opri numaidecît, căci simţi pe umăr o mînă gigantică. Se întoarse ca ars, avînd impresia că locul acela ar fi supus unei nefaste influenţe magice, cînd văzu că se află în faţa unui vrăjitor la fel de primejdios şi de puternic : Ishmael Bush. Grupul alcătuit din băieţii colonistului, înarmaţi pînă-n dinţi, care apăru chiar în clipa aceea de după cortul lui Mahtoree, îi făcu să înţeleagă pe dată nu numai că li s-a tăiat orice cale de fugă, dar şi că orice împotrivire ar fi zadarnică.

Nici Ishmael şi nici fiii lui nu găsiră de cuviinţă să le dea vreo explicaţie. Middleton şi Paul fură legaţi din nou cu o repeziciune nemaipomenită şi într-o linişte desăvîrşită ; iar bătrînul *trapper* avu de data aceasta aceeaşi soartă. Cortul fu demontat, femeile aşezate pe spinarea cailor, iar convoiul porni la drum spre tabăra colonistului cu o viteză atît de mare, încît ar fi putut sta mărturie pentru a dovedi existenţa magiei.

În timp ce toate acestea se urmau cu repeziciune, bătrînul războinic al lui Mahtoree şi fioroasele lui tovarăşe o luară la goană peste cîmpie, pentru a-şi ajunge din urmă familiile pornite la drum mai înainte ; iar în clipa cînd Ishmael părăsi tabăra cu prizonierii şi cu prada, locul acela, care răsunase numai cu puţin mai înainte de larma obişnuită a unei tabere indiene, rămase la fel de tăcut şi de pustiu ca oricare alt punct al preriei.

XXX

Cinstită e puterea asta ? Dreaptă-i ?
(Shakespeare)

În timp ce pe tăpşanul unde era aşezată tabăra aveau loc evenimentele de care am pomenit, războinicii, aflaţi în plină cîmpie, nu-şi pierdură vremea nici ei. Părăsisem cele două bande duşmane ce se spionau reciproc — una de pe un mal al rîului şi cealaltă de pe altul — şi încercau, prin insultele şi sudălmile cele mai înjositoare, să-şi împingă adversarul spre cine ştie ce faptă nechibzuită. Dar Inimă-Tare îşi dădu destul de repede seama că vicleanul lui vrăjmaş caută să amîne ciocnirea. Aşa că-şi schimbă tactica şi se îndepărtă de mal, după cum am aflat puţin mai înainte, prin mijlocirea *trapper*-ului, pentru a-i sili pe tetoni, mult mai numeroşi decît războinicii lui, să treacă rîul. Provocarea nu prinse însă, şi lupii fură nevoiţi să întrebuinţeze alt mijloc.

Şi, în loc să-şi piardă timpul tot încercînd să-şi convingă inamicul să treacă rîul, tînărul şef pawnee îşi călăuzi trupa, într-un galop rapid, de-a lungul malului, în căutarea unui punct prielnic pe unde să-şi treacă oamenii dincolo, luîndu-şi duşmanul prin surprindere. Dar Mahtoree dibui numaidecît planul urzit de căpetenia pawnee, şi în spatele fiecărui teton călare apăru şi cîte un războinic

pedestru, căci şeful teton era hotărît să întîmpine atacul vrăjmaş cu forţe cît mai mari. Atunci Inimă-Tare, văzînd că Mahtoree i-a dejucat planurile şi cum nu voia să-şi obosească animalele într-o cursă fără rost, se opri chiar pe malul apei.

Fiindcă terenul era mult prea descoperit pentru hărţuielile cu care obişnuiesc indienii să se sîcîie şi pentru că nu aveau nici timp prea mult, Inimă-Tare hotărî să pună capăt luptei printr-una din faptele acelea de curaj personal ce duc faima războinicilor indieni pînă departe şi-i fac să cîştige cel mai de preţ renume. Locul pe care-l alesese viteazul pawnee era foarte potrivit pentru asemenea planuri. Rîul, adînc şi iute pe aproape tot parcursul, îşi lărgise matca destul de mult în locul acela, iar încreţiturile care-i brăzdau faţa vădeau că nici adîncimea nu-i era prea mare. În mijlocul curentului se afla un banc de nisip ce se ridica numai cu puţin deasupra nivelului apei ; iar un ochi încercat îşi dădea numaidecît seama, după culoarea şi compoziţia nisipului, că e destul de solid. Inimă-Tare cercetă cîtva timp locul şi în scurt timp se şi hotărî, apoi împărtăşi şi războinicilor săi ceea ce plănuise ; după aceea se aruncă în valuri şi, mai înotînd, mai folosindu-se de picioarele calului său, ajunse curînd pe banc.

Felul în care-şi aduse planul la îndeplinire îl mulţumi din cale-afară pe Inimă-Tare. Cînd armăsarul ieşi din apă sforăind, se afla pe o fîşie de nisip umedă şi compactă, de-a lungul şi de-a latul căreia putea să alerge în voie. Iar calul părea că-şi dă bine seama de lucrul acesta şi începu să-şi poarte călăreţul în pas vioi şi cu o semeţie care nu l-ar fi dat de ruşine nici pe cel mai nobil cal de luptă. Sîngele din vinele călăreţului începu să alerge mai iute, biciuit de ciudăţenia situaţiei în care se afla. Stătea pe cal ca şi cum ar fi ştiut că ochii oamenilor din cele două triburi îi urmăresc fiece mişcare, ca şi cum nimic

n-ar fi fost mai pe placul alor săi decît dovada aceea de graţie firească şi de curaj, şi nimic mai umilitor pentru duşmanii lor.

Apariţia atît de neaşteptată a căpeteniei pawnee pe bancul de nisip fu primită de tetoni cu un strigăt sălbatic de furie. Porniră numaidecît spre mal, apoi sloboziră vreo cincizeci de săgeţi şi cîteva carabine ; o parte din războinici se arătară gata să se arunce în apă pentru a pedepsi îndrăzneala trufaşului lor vrăjmaş. Dar ordinul dat de Mahtoree îi opri, potolind în acelaşi timp şi zelul celorlalţi oameni ai săi. Nu numai că Mahtoree nu îngădui nici unui singur războinic să se arunce în valuri sau să-şi urmărească duşmanii prin salve care n-ar fi folosit la nimic, ci dădu poruncă ca toată lumea să se retragă de pe mal ; apoi spuse cîteva cuvinte celor mai apropiaţi războinici.

Cînd indienii pawnee văzură mişcarea vrăjmaşului, săriră în apă vreo douăzeci de războinici ; dar de îndată ce tetonii se retraseră, făcură şi ei la fel, lăsîndu-şi şeful să-şi arate iscusinţa lui mult încercată şi curaju-i bine cunoscut. Poruncile date de Inimă-Tare atunci cînd îşi părăsise războinicii erau demne de devotamentul şi de îndrăzneala sa. Căci atîta timp cît va fi atacat numai de un singur vrăjmaş, acesta trebuia lăsat în grija lui Wahcondah şi a propriului său braţ, dar dacă aveau să-l atace în număr mare, atunci ai săi trebuiau să-l ajute, rînd pe rînd, pînă la ultima lui suflare. Ordinele date de şeful pawnee fură ascultate cu sfinţenie ; şi cu toate că mulţi războinici ai tribului ardeau de nerăbdare să împartă gloria şi primejdia alături de el, nu se găsi totuşi nici un singur om care să nu-şi poată ascunde nerăbdarea sub obişnuita mască a stăpînirii de sine, însuşire atît de des întîlnită la indieni. Pîndeau desfăşurarea evenimentelor cu ochii lor neastîmpăraţi şi ageri, dar nici un strigăt de mirare nu le scăpă atunci cînd băgară de seamă, aşa

cum se va vedea în curînd, că încercarea lui Inimă-Tare părea să ducă mai curînd la o înțelegere.

După ce Mahtoree le împărtăși și celorlalți ceea ce avea de gînd să facă și-și trimise oamenii înapoi pe mal, intră în apă, făcu vreo cîțiva pași, apoi se opri. După aceea, ținîndu-și palmele în afară, își ridică mîinile de mai multe ori : erau semnele prin care indienii obișnuiesc să-i asigure pe cei din fața lor că nutresc cele mai pașnice sentimente. Și, ca și cînd ar fi vrut să-și dovedească credința, își aruncă flinta pe mal ; în sfîrșit, mai înaintă puțin, dar se opri din nou pentru a vedea cum primește căpetenia pawnee propunerile lui de pace.

Vicleanul sioux își făcuse foarte bine socotelile cînd se bizuise pe firea nobilă și cinstită a vrăjmașului său mai tînăr. Chiar și în clipa cînd dușmanii își descărcaseră armele asupra lui și cînd păreau că vor porni cu toții la atac, Inimă-Tare continuase să galopeze de-a lungul fîșiei de pămînt cu același aer mîndru și încrezător cu care-i înfruntase și prima dată. Iar cînd îl zărise pe șeful teton intrînd în apă, își fluturase mîna în semn de triumf și, vînturîndu-și lancea prin aer, scosese puternicul strigăt de război al tribului său, căci era nerăbdător să înceapă lupta. Dar cînd văzu că Mahtoree cere să se pună capăt neînțelegerilor, deși cunoștea cît se poate de bine viclenia de care se folosea un sioux în timpul luptei, nu voi să dea dovadă de mai puțină încredere în el însuși decît aceea ce-o arăta dușmanului său. Călărind pînă la marginea bancului de nisip, își aruncă și el flinta, apoi se întoarse pe locul de unde pornise.

Cei doi șefi erau înarmați acum la fel. Își avea fiecare lancea, arcul și tolba de săgeți, securea de luptă și cuțitul, și, de asemenea, scutul de piele, minunat mijloc de apărare împotriva surprizei pe care le-ar fi pregătit-o fiecare dintre aceste arme. Căpetenia tetonă nu mai șovăi și înaintă în șuvoi pînă ce puse piciorul pe marginea bancului de nisip pe care i-o lăsase nobilul său adversar.

Dacă cineva ar fi putut citi pe chipul lui Mahtoree în timp ce străbătea vîna de apă aflată între el și vrăjmașul său, temut și totodată urît, ar fi putut crede că deslușește o sclipire de mare bucurie ce-i lumina fața pe care șiretenia și josnicia așternuseră o mască de nepătruns ; cu toate acestea, erau și momente cînd observatorul ar fi putut pune fulgerele din privirea tetonului și freamătul nărilor sale, pe seama unor simțăminte mai înalte și ceva mai potrivite unui adevărat șef indian.

Inimă-Tare se retrase la unul din capetele bancului de nisip, așteptîndu-și inamicul cu calm și demnitate. Tetonul se roti de cîteva ori în galop pentru a potoli nerăbdarea armăsarului și pentru a-și regăsi echilibrul în șa în urma efortului pe care-l făcuse trecînd șuvoiul ; după aceea înaintă pînă în mijlocul insulei poftindu-și rivalul, printr-un gest plin de curtenie, să se apropie. Inimă-Tare călări spre el pînă ajunse la o distanță la fel de prielnică și înaintării, și retragerii, apoi se opri, ațintindu-și privirea scînteietoare asupra vrăjmașului. Urmă o pauză destul de lungă, cînd cei doi războinici, care nu mai stătuseră niciodată unul în fața celuilalt cu armele în mînă, se priviră ca niște luptători capabili să prețuiască meritele unui inamic chiar dacă-l urau de moarte. Fața lui Mahtoree însă era mai puțin încremenită și avea un aer ceva mai pașnic decît aceea a căpeteniei lupilor. Aruncîndu-și scutul peste umăr, ca și cum ar fi vrut să-și încredințeze dușmanul de gîndurile lui cele bune, Mahtoree făcu un semn de salut și începu să vorbească :

— Să se urce indienii pawnee pe culmea dealurilor, spuse, și să privească de la soare-răsare pînă la soare-apune, de la țara zăpezilor pînă spre cîmpiile acoperite cu flori, și or să vadă că pămîntul e foarte întins. De ce nu-și pot găsi oare oamenii roșii loc destul pentru satele lor ?

— A văzut oare cîndva vreun teton un lup venind în aşezămintele indienilor sioux ca să cerşească loc pentru locuinţă ? răspunse viteazul Inimă-Tare şi căută spre Mahtoree cu o privire din care nici nu încercă să-şi alunge mîndria şi dispreţul. Cînd lupii ies la vînătoare, trimit ei oare crainici la Mahtoree să-l întrebe dacă se află sau nu indieni sioux prin prerie ?

— Cînd foametea-şi face loc în locuinţa unui războinic, el caută bivolii care i-au fost hărăziţi drept hrană, continuă tetonul încercînd să-şi stăpînească furia ce-l cuprinsese în faţa privirii dispreţuitoare a celuilalt. Wahcondah a făcut mai mulţi bivoli decît indieni. Şi n-a spus : bivolul ăsta e pentru un pawnee, iar celălalt pentru un dakota ; castorul ăsta e pentru un konza, iar celălalt pentru un omaha. Nu ! Ci a spus : e de ajuns pentru toată lumea. Eu îmi iubesc copiii roşii şi le-am dăruit bogăţii mari. Şi nici cel mai iute cal nu va ajunge prea repede de la satul tetonilor la cel al lupilor. Şi e mare depărtare de la aşezările indienilor pawnee pînă la rîul osagilor. E loc destul pentru cei care-l iubesc. De ce să-şi lovească omul roşu fratele ?

Inimă-Tare îşi îndreptă vîrful lăncii sale spre pămînt şi-şi aruncă şi el scutul peste umăr, apoi, rezemîndu-se uşurel în lance, răspunse zîmbind :

— Sînt oare tetonii obosiţi de vînătoare şi de războaie ? Vor ei oare să nu mai vîneze, ci numai să-şi frigă vînatul ? Vor ei oare să lase să le crească părul lung ca să le acopere capetele, aşa ca duşmanul să nu le mai poată găsi scalpul ?

O groaznică licărire de cruzime trecu pe faţa neclintită a şefului dakota la auzul acestor insulte muşcătoare ; dar vădi destulă stăpînire de sine pentru a-şi înăbuşi sentimentele, păstrîndu-şi o expresie mult mai potrivită cu scopul pe care-l urmărea.

— Asta e felul în care trebuie să vorbească un tînăr războinic despre lupte, răspunse el cît se poate de calm ; dar Mahtoree a văzut nenorocirile mai multor ierni decît fratele său. În timp ce nopţile nu se mai sfîrşeau şi în locuinţa lui era întuneric, în timp ce tinerii lui dormeau, el se gîndea la greutăţile pe care le are de îndurat tribul său. Şi-şi spunea : Tetonule, numără scalpurile care se afumă în locuinţa ta ! Toate sînt roşii, în afară de două. Oare lupul sfîşie lupii, sau şarpele cu clopoţei îşi loveşte fratele ? Ştii bine că animalele nu fac aşa ; de aceea, tetonule, păcătuieşti cînd apuci pe poteca ce duce spre satul celorlalte piei-roşii ţinînd *tomahawk*-ul în mînă.

— Indianul sioux vrea oare să-i răpească războinicului faima de care se bucură ? Ar fi oare în stare să spună tinerilor lui : Duceţi-vă în prerie, săpaţi gropi şi îngropaţi *tomahawk*-urile în ele, pentru că nu mai sînteţi războinici ?

— Dacă limba lui Mahtoree ar spune vreodată aşa ceva, răspunse vicleanul şef teton, prefăcîndu-se cît se poate de indignat, atunci femeile sale să i-o taie şi să i-o ardă laolaltă cu măruntaiele bivolului. Nu, adăugă el, înaintînd cîţiva paşi către Inimă-Tare, care nici nu se clinti din loc ; nu, căci omul roşu nu duce niciodată lipsă de duşmani ; duşmanii lui sînt mai numeroşi decît frunzele copacilor, decît păsările cerului şi decît bivolii preriilor. Fratele meu să-şi deschidă bine ochii ; nu vede el oare nicăieri un duşman pe care-ar trebui să-l lovească ?

— Cît timp a trecut de cînd a numărat tetonul scalpurile războinicilor săi, care se usucă la fumul unei locuinţe pawnee ? Mîna care le-a luat e aici, şi e gata să facă din optsprezece douăzeci !

— O, dar să nu rătăcească mintea fratelui meu pe-o cărare greşită ! Dacă pieile roşii vor lovi întotdeauna pieile roşii, cine va mai stăpîni atunci preriile dacă nu vor mai rămîne războinici care să spună : „Astea sînt ale mele !“ Ascultă glasul celor bătrîni. Ei spun că în zilele

tinereții lor un mare număr de indieni au ieșit din păduri către soare-răsare și au umplut preriile cu plîngerile lor, povestind despre jafurile făcute de cuțitele-lungi. Unde apare o față-palidă, nu se mai găsește loc nici pentru un singur indian. Țara e prea mică. Și ei sînt întotdeauna flămînzi. Privește-i, sînt foarte aproape de noi!

Și de îndată ce termină de vorbit, tetonul arătă spre corturile lui Ishmael, ce se vedeau destul de bine din locul acela ; apoi tăcu, pentru a-și da seama de impresia pe care-o făcuseră cuvintele lui asupra istețului său adversar. Inimă-Tare ascultă întocmai ca omul în mintea căruia s-a ivit un șir de gînduri noi și neașteptate. Și înainte de a întreba, rămase cîtva timp tăcut :

— Și ce spun înțelepții șefi ai tetonilor c-ar trebui să facem ?

— Ei gîndesc că mocasinii fețelor-palide ar trebui urmăriți întocmai ca urmele unui urs. Că albii care vin în prerie nu trebuie să se mai întoarcă niciodată înapoi. Că drumul să fie deschis pentru cei ce vin și închis pentru cei ce vor să plece. Iar albii pe care-i vezi acolo sînt puternici. Au cai și puști. Ei sînt bogați, dar noi sîntem săraci. Lupii să stea la sfat cu tetonii ; iar cînd soarele va coborî după Munții Stîncoși, să poată spune : „Asta e pentru un lup, și asta pentru un teton."

— Nu, tetonule ! Inimă-Tare n-a lovit niciodată în străini. Ei vin în locuința lui și se ospătează și pleacă din ea în deplină siguranță. Un șef puternic e totdeauna prieten cu ei ! Nu, tetonule, brațul lui nu se va ridica niciodată asupra vreunui străin !

— Nebunule, mori atunci cu mîinile goale ! strigă Mahtoree punîndu-și o săgeată în arc și slobozind-o pe neașteptate spre pieptul gol al generosului și încrezătorului său dușman.

Tetonul săvîrși totul cu atîta repeziciune și chibzuială, că șeful pawnee nu se mai putu apăra cu mijloacele care-i stăteau la îndemînă. Scutul îi atîrna de umăr și nici chiar

săgeata nu mai era la locul ei, căci o ţinea în palmă. Dar ochiul lui ager avu destul timp să prindă mişcarea, iar prezenţa de spirit nu-l părăsi nici o clipă. Trăgînd cu putere de căpăstru, îşi sili armăsarul să se ridice pe picioarele din spate, în timp ce el se plecă cît putu de mult, aşa că animalul îi sluji drept pavăză. Mahtoree îl ochise însă cu atîta precizie şi forţă, încît săgeata pătrunse în gîtul animalului şi-i găuri pielea şi de partea cealaltă.

Dar, iute ca gîndul, Inimă-Tare răspunse şi el printr-o săgeată. Scutul tetonului fu străpuns, dar trupul îi rămase nevătămat. Şuieratul arcurilor şi scînteierea săgeţilor dură cîteva clipe. Nu trecu mult pînă ce tolbele fură golite, şi curse şi sînge, dar nu îndeajuns de mult pentru a slăbi elanul luptătorilor.

După aceea Mahtoree şi Inimă-Tare începură să călărească în galop, executînd o serie de figuri iuţi şi pline de măiestrie. Întoarcerile, şarjele, înaintările şi retragerile păreau un zbor rotit de rîndunele. Se loviră cu lancea, nisipul fu zvîrlit în aer, iar loviturile părură de foarte multe ori fatale ; dar cei doi adversari stăteau încă în şa şi-şi ţineau frîiele cu o mînă sigură.

În cele din urmă tetonul fu nevoit să se arunce de pe cal pentru a se feri de-o lovitură care i-ar fi putut aduce moartea. Inimă-Tare îi străpunse armăsarul cu lancea şi în iureşul galopului scoase un strigăt de triumf. Cînd se întoarse însă, gata să treacă din nou la atac, armăsarul său, istovit, se poticni şi căzu. Mahtoree răspunse numaidecît strigătului de triumf al lui Inimă-Tare, scos mult prea de timpuriu, şi se năpusti asupra tînărului său potrivnic, care nu se eliberase încă din şa, cu *tomahawk*-ul şi cuţitul. În ciuda agerimii lui, Inimă-Tare nu putu scăpa la timp din legăturile ce-l ţineau înlănţuit de animal ; îşi dădu seama că situaţia e deznădăjduită. Întinse mîna după cuţit, îi apucă lama între două degete şi-l azvîrli cu un nemaipomenit sînge rece în duşmanul care venea spre el. Arma ascuţită zbură cîtva timp prin aer ; apoi,

întîlnind pieptul gol al năvalnicului sioux, intră în carne pînă-n mîner.

Mahtoree puse mîna pe ea şi păru că şovăie ; s-o scoată din rană sau nu ? Ura şi cruzimea îi întunecară preţ de-o clipă faţa, apoi, ca şi cum i s-ar fi dat de ştire că viaţa îi e pe sfîrşite, porni, poticnindu-se, spre marginea bancului de nisip şi se opri cu picioarele în apă. Viclenia şi făţărnicia ce-i schimonosiseră de atîtea ori trăsăturile nobile şi generoase ale feţei se pierdură în nepieritorul sentiment al mîndriei de care era pătruns încă din tinereţe.

— Odraslă a lupilor ! spuse el, zîmbind cu mulţumire, scalpul unui şef dakota nu se va usca niciodată la fumul unei locuinţe pawnee !

Îşi smulse cuţitul din rană şi îl aruncă dispreţuitor în duşman. Apoi, fluturîndu-şi braţul către Inimă-Tare, în timp ce pe faţa lui întunecată părea că se dă o luptă crîncenă între ura şi dispreţul pe care nu şi le mai putea arăta prin vorbe, se aruncă numaidecît în valuri ; braţul său mai flutura încă, triumfător, deasupra apei, chiar şi după ce trupul îi fusese înghiţit, pentru totdeauna, de talazuri. Dar între timp se eliberase din şa şi Inimă-Tare.

Liniştea care domnise pînă atunci în sînul celor două bande fu sfîşiată pe neaşteptate de un urlet general şi sălbatic. Vreo cincizeci de războinici, şi dintr-o parte şi din alta, se aruncară numaidecît în rîu ; unii se grăbeau să-l nimicească, iar alţii să-l apere pe învingător, aşa că lupta era abia la început. Dar Inimă-Tare, beat de victorie, cu toată primejdia care se apropia şi cu toate că era aşa de slab înarmat, rămase nepăsător. Sări numaidecît după cuţit şi, alergînd de-a lungul bancului de nisip cu iuţeala unei antilope, începu să-şi caute prada în undele care se rostogoleau prin faţa lui. O pată întunecată de sînge îi arătă locul unde se afla Mahtoree şi, înarmat numai cu cuţitul, Inimă-Tare se cufundă în valuri, hotărît să-şi găsească moartea în adîncul lor sau să se întoarcă purtîndu-şi trofeul.

În timpul acesta bancul de nisip se transformă într-un adevărat cîmp de luptă. Avînd cai buni, indienii pawnee izbutiră totuşi să ajungă pe banc într-un număr destul de mare pentru a-şi sili inamicul să se retragă. Învingătorii trecură apoi pe celălalt mal, cîştigînd, în vălmăşagul luptei, o însemnată suprafaţă de teren. Dar fură întîmpinaţi de restul tetonilor pedeştri şi siliţi să se retragă şi ei.

După aceea, lupta luă apoi o altă întorsătură. Cînd elanul celor dintîi impulsuri ce-i îndemnaseră pe indieni să se arunce într-o bătălie pe viaţă şi pe moarte, începu să se mai răcească, conducătorii celor două tabere căutară să-şi mai domolească oamenii, aşa că indienii sioux porniră să-şi caute adăpost printre ierburi şi prin tufişurile semănate ici şi colo, sau pe cîte-o ridicătură de pămînt ; în timpul acesta se mai răriră şi atacurile războinicilor pawnee, care deveniră mai puţin primejdioase.

Încăierarea continuă în felul acesta, fără prea multe pierderi, în timp ce balanţa victoriei se apleca, şovăitoare, cînd într-o parte cînd în cealaltă. La capătul unor mari strădanii, indienii sioux izbutiră să se retragă pe o porţiune de pămînt acoperită cu ierburi foarte înalte şi încîlcite, unde caii inamicilor nu puteau să pătrundă, iar dacă totuşi pătrundeau, nu mai erau buni de nimic. Tetonii trebuiau deci scoşi cu orice preţ de acolo ; altfel, lupta era zadarnică. Şi deoarece nenumăratele încercări ale indienilor pawnee fură respinse, aceştia, descurajaţi, începură să se gîndească la o posibilă retragere, cînd deodată răsună strigătul de luptă al lui Inimă-Tare, şi după o clipă tînărul şef apăru în mijlocul lor, fluturînd scalpul căpeteniei tetone, asemenea unui steag ce avea să-i poarte spre victorie.

Fu întîmpinat cu un strigăt de bucurie şi urmat spre ierburile unde se ascunseseră tetonii ; pentru o clipă avîntul războinicilor săi mătură din cale toate piedicile. Dar însîngeratul trofeu din mîna conducătorului pawnee îi

îndemnă la luptă și pe cei atacați ; Mathoree lăsase în urmă mulți războinici cutezători, iar vorbitorul care, în timpul sfatului mai sus pomenit, dăduse dovadă de niște gînduri atît de pașnice, vădi acum cel mai generos devotament : cu toate că nu-l iubise niciodată pe Mahtoree, porni la luptă pentru a-i smulge scalpul din mîinile lui Inimă-Tare, cel mai înverșunat dușman al tribului său.

Bătălia fu cîștigată de cei mai numeroși. După o luptă crîncenă, în cursul căreia șefii indieni își puseseră în joc onoarea și tot curajul, lupii fură siliți să se retragă în cîmp deschis, urmăriți pas cu pas de tetoni ; aceștia luau în stăpînire fiecare palmă de pămînt părăsită de dușman. Dacă tetonii s-ar fi oprit la marginea regiunii de ierburi, s-ar fi putut ca ziua să se încheie cu victoria lor, cu toată pierderea de neînlocuit pe care o suferiseră prin moartea lui Mahtoree. Dar cîțiva dintre războinicii mai nechibzuiți ai tribului se făcură vinovați de-o faptă smintită, ce schimbă numaidecît soarta luptei, văduvindu-i dintr-odată de toate avantajele cîștigate cu atîta trudă.

Unul din conducătorii indienilor pawnee se prăbuși la un moment dat din pricina numeroaselor răni căpătate și deveni pe dată ținta unei duzini de săgeți, căci războinicul lup se afla în ariergarda bandei care se retrăgea. Fără să se gîndească la urmările nesăbuite ale acestui fapt, războinicii sioux porniră în goană, cu strigătul de luptă pe buze, să lovească trupul mortului, lucru socotit ca un act de mare bravură. Fură întîmpinați însă de Inimă-Tare, cu o ceată de războinici viteji pe care-i mîna, la rîndu-le, aceeași dorință neabătută de a salva onoarea tribului, înlăturînd o pată atît de rușinoasă. Urmă o luptă corp la corp și sîngele începu să curgă șiroaie. Iar cînd indienii pawnee se retraseră cu trupul neînsuflețit al celui căzut, tetonii se năpustiră pe urmele lor ; în timpul acesta ieșiră din ascunzișuri și ceilalți indieni sioux, care scoteau strigăte sălbatice și amenințau să reteze orice împotrivire datorită superiorității lor numerice.

Soarta lui Inimă-Tare şi a tovarăşilor lui, care mai curînd ar fi murit cu toţii decît să părăsească trupul mortului, ar fi fost pecetluită dacă nu le-ar fi sărit nimeni în ajutor. În clipa aceea se auzi însă un strigăt ce venea dinspre un mic desiş din stînga, şi numaidecît răsunară salvele cîtorva carabine din vest. Cinci sau şase indieni sioux ţîşniră înainte, seceraţi pe loc de gloanţe, în timp ce restul îşi ridicară armele în semn de supunere. Era ca şi cum ar fi căzut trăsnetul din cer pentru a veni în ajutorul lupilor. Atunci apărură Ishmael şi feciorii lui, care se năpustiră asupra foştilor aliaţi trădători cu nişte strigăte înfiorătoare.

Lovitura fusese prea puternică pentru forţele tetonilor. Parte dintre cei mai viteji şefi ai lor căzuseră în luptă, iar cei rămaşi în viaţă fură numaidecît părăsiţi de cei laşi. Cîţiva dintre cei mai vajnici zăboviră încă în apropierea scalpului lui Mahtoree, primindu-şi moartea din mîna indienilor pawnee, cu toată noblеţea cuvenită unor şefi indieni. Iar cea de-a doua salvă trasă de carabinele grupului de albi pecetlui fără nici un fel de tăgadă victoria.

Supravieţuitorii bandei lui Mahtoree porniră apoi în goană spre adăposturile lor îndepărtate cu acelaşi zel şi deznădejde cu care se năpustiseră cu puţin înainte în vălmăşagul luptei. Lupii, îmbătaţi de victorie, se luară după ei. Strigătul victoriei şi al răzbunării răsuna din toate părţile. O parte din fugari îndrăzniseră să care cu ei şi trupurile războinicilor căzuţi, dar elanul urmăritorilor îi sili să-şi părăsească morţii pentru a salva viaţa celor vii.

Am arătat ceva mai înainte ce atitudine luase în sfatul din dimineaţa aceea una din căpeteniile tetonilor, care îndrăznise să se împotrivească planurilor sîngeroase ale lui Mahtoree şi ale partizanilor săi. Dar după ce-şi ridicase zadarnic glasul în apărarea păcii, braţul său îşi făcuse pe deplin datoria în timpul luptei. Am pomenit

în treacăt de curajul cu care susținuse moralul tetonilor după moartea lui Mahtoree. În inima acestui războinic căruia, în limbajul figurat al poporului i se spunea Vulturul-ce-se-năpustește, speranța victoriei licări mai îndelung decît în oricare alta. Cînd își dădu seama că ajutorul dat de temutele arme de foc ale albilor răpește tribului său tot ceea ce cîștigase pînă atunci, se retrase, cu moartea în suflet, în hățișul unor ierburi foarte înalte unde-și lăsase calul, în timp ce gloanțele plouau în jurul lui cu nemiluita. Aici îl găsi însă pe Bohrecheena, bătrînul prieten al lui Mahtoree, cel care-și înălțase glasul împotriva sfaturilor înțelepte ale Vulturului ; bătrînul războinic fusese străpuns de o săgeată și, cu toate că moartea îi dădea tîrcoale, se chinuia să încalece.

— Am fost pentru cea din urmă oară pe cărarea războiului, spuse Bohrecheena cînd își dădu seama că Vulturul venise să-și ia animalul ; să ducă oare un pawnee părul alb al unui războinic sioux în satul său ca să ajungă batjocura femeilor și a copiilor săi ?

Vulturul îi strînse mîna, răspunzînd la dorința bătrînului cu o privire gravă, în care lucea o hotărîre de nestrămutat. Și, după ce-l liniști prin această mărturie mută, ajută rănitului să încalece. Apoi își mînă calul pînă la marginea ascunzătorii, se aruncă și el pe spinarea animalului și, apucîndu-și tovarășul de cingătoare, ieși în cîmp deschis și porni într-un galop nebun. Cîțiva războinici pawnee îl zăriră, își întoarseră caii și porniră după el. Cursa ținu aproape o milă, fără ca rănitul să scoată un singur geamăt măcar, deși pe lîngă suferința care-i măcina trupul, încerca și durerea de a vedea cum se apropie dușmanul pas cu pas.

— Oprește ! spuse, ridicîndu-și brațul slab pentru ca tovarășul său să-și micșoreze viteza ; vulturul tribului meu să-și întindă aripile mai departe. El să fie acela care să ducă părul alb al unui bătrîn războinic în satul lemnului-ars !

Nu era nevoie de prea multe cuvinte între aceşti doi bărbaţi stăpîniţi de aceleaşi legi ale gloriei şi adînc încredinţaţi că principiile romanticei lor demnităţi se bizuie pe o temelie de neclintit. Vulturul se dădu jos de pe cal şi-l ajută pe bătrîn să coboare. Bătrînul izbuti să rămînă în genunchi, deşi se clătina rău de tot, şi aruncîndu-i tovarăşului său o privire prin care părea că-şi ia rămas bun, îşi întinse gîtul pentru a primi lovitura fatală, cerută chiar de el. Cîteva lovituri de *tomahawk,* apoi mişcarea circulară a cuţitului şi capul bătrînului fu separat de trunchi. După care tetonul încălecă din nou şi tocmai la timp pentru a scăpa de zborul săgeţilor trimise cu mult zel de urmăritori. Fluturînd prin aer faţa însîngerată şi groaznică la vedere a bătrînului, ţîşni în goană, cu un strigăt de triumf ; apoi lupii îl văzură gonind nebuneşte peste cîmpie, ca şi cum ar fi fost purtat de aripile păsării aceleia puternice de la care primise măgulitorul său nume. Vulturul-care-se-năpusteşte ajunse în satul său nevătămat. El fu unul din puţinii şefi sioux care scăpară din masacrul acelei zile nenorocite ; şi, pentru o bună bucată de timp, el singur îşi ridică glasul în sfatul tribului său, unde era ascultat cu aceeaşi încredere.

Cuţitul şi lancea tăiară retragerea celor mai mulţi războinici sioux. Pînă şi grupul format de către femei şi copii fu risipit de învingători ; iar soarele coborîse de multă vreme linia ondulată a zării înainte ca lupta să fi luat sfîrşit.

XXXI

Negustătorul care-i ? Dar evreul ?
(Shakespeare)

Zorile dimineții următoare se ridicară peste o scenă mult mai liniștită. Măcelul încetase cu desăvîrșire, iar cînd răsări soarele, razele lui se răspîndiră asupra păcii și a singurătății. Corturile lui Ishmael erau tot în locul unde le-am văzut ultima oară ; dar pe întinsul preriei nu se mai zărea nici un alt semn de viață. Ici și colo, mici cîrduri de păsări de pradă se roteau și țipau deasupra locurilor în care-și găsise moartea vreun teton istovit, dar orice altă urmă a bătăliei din ajun dispăruse. Panglica rîului putea fi urmărită pînă departe, șerpuind pe nesfîrșitele întinderi ale preriei, din pricina aburului ridicat de pe fața lui ; apoi micii nourași argintii ce pluteau peste ochiurile de apă și peste pîrîiașele răspîndite pe cîmpie începură să se mistuie în aerul care se încălzea din ce în ce mai tare, în bătaia razelor dogoritoare ale soarelui ; razele lui învăluiau totul într-o lumină blîndă și transparentă, specifică regiunii acesteia nemărginite și lipsite de umbră. Preria era întocmai ca cerul după furtună : blîndă, calmă și odihnitoare.

Familia colonistului se adună într-o liniște desăvîrșită, pentru a hotărî odată pentru totdeauna soarta celor ce căzuseră iarăși în puterea lor, în urma cursului schimbător al întîmplărilor pe care vi le-am istorisit. Băieții se aflau în picioare încă din clipa cînd apăruseră, spre răsărit, cele dintîi dungi cenușii ; și vlăstarele cele mai tinere ale acestui neam rătăcitor își dădeau seama că sosise clipa cînd întîmplările prin care trecuseră trebuiau să ia o întorsătură ce va putea înrîuri în mare măsură viața lor pe jumătate sălbatică.

Ishmael se mișca prin mica lui tabără cu importanța unui om pe umerii căruia începuse să apese, dintr-odată, grava răspundere a unor lucruri ce întreceau cu mult experiența de toate zilele a existenței lui pline de zbucium. Băieții, deși avuseseră adesea prilejul să simtă pe propria piele asprimea tatălui, arătau, prin înfățișarea lor dîrză și strălucirea rece a ochilor, că sînt gata să-i sprijine hotărîrile ce altădată trebuiau, de cele mai multe ori, să fie impuse cu forța. Esther era și ea mișcată de evenimentele acelea care păreau să fie atît de strîns legate de interesele familiei lor. Dar nu-și uita nici una din îndatoririle ei domestice, care și-ar fi urmat cursul lor normal în orice fel de împrejurări, întocmai după cum pămîntul continuă să se rotească în ciuda faptului că există cutremure ce-i sfîșie coaja și vulcani ce-i distrug măruntaiele ; dar puterea glasului ei scăzuse atît de mult, încît ocările, deși plouau ca de obicei, puteau să fie luate drept niște blînde mărturii ale autorității părintești.

Abiram părea, ca întotdeauna, cel mai îngrijorat și mai șovăielnic. Dar din privirile aruncate cînd și cînd spre chipul neînduplecat al lui Ishmael, se putea ghici că înțelegerea și încrederea ce dăinuiseră înainte vreme între ei se risipiseră cu totul. Și, lucru destul de ciudat, privirile lui Abiram păreau că pregetă între speranță și teamă. Fața lui se lumina uneori de razele unei bucurii josnice, în timp ce-și oprea privirea pe cortul în care se

găsea Inez, ca apoi bucuria aceasta să-i fie din nou alungată de umbrele unei spaime adînci. Iar atunci ochii lui căutau spre fața încruntată și de nepătruns a lui Ishmael. Dar acesta îi dădea mai curînd temei de îngrijorare, fiindcă din înfățișarea colonistului reieșea un adevăr înfiorător : acela că se eliberase pe de-a întregul de sub influența hoțului de copii și că nu se gîndea la nimic altceva decît la felul în care avea să aducă la îndeplinire hotărîrile sale de neclintit.

Așa stăteau lucrurile cînd fiii lui Ishmael, potrivit ordinului dat de tatăl lor, conduseră prizonierii — asupra cărora meditase atît de mult colonistul, ba luase chiar și unele hotărîri — din locul unde fuseseră închiși în aer liber. Nici unul din prizonieri nu fusese scutit de asemenea tratament. Middleton și Inez, Paul și Ellen, Obed și *trapper*-ul fură aduși cu toții afară și așezați așa ca să poată auzi cît mai bine sentința dată de acest neobișnuit judecător. Copiii se strînseseră și ei în preajma captivilor, plini de-o curiozitate din ce în ce mai mare ; și pînă și Esther își părăsi îndeletnicirile-i culinare și se apropie cît putu de mult pentru a auzi totul.

Din banda indienilor pawnee nu era prezent decît Inimă-Tare, în calitatea lui de martor într-o judecată atît de ieșită din comun. Stătea rezemat, plin de gravitate, în lance, în timp ce armăsarul său înspumat, ce păștea în vecinătatea locului mărturisea că făcuse drum lung și greu pentru a putea lua parte la ea.

Ishmael îl întîmpină pe noul său aliat cu răceală, cea mai bună dovadă că nu se simțea prea impresionat de delicatețea care-l hotărîse pe tînărul șef pawnee să vină singur, ca nu cumva prezența războinicilor săi să trezească neliniște sau neîncredere. Ishmael nu-i dorea pe indieni, dar nici nu se temea de dușmănia lor, căci în momentul acela pornise cu atîta calm să pună capăt tuturor neînțelegerilor, ca și cum autoritatea patriarhală pe

care se pregătea s-o exercite ar fi fost recunoscută de toată lumea.

Există ceva înălțător în faptul că cineva stăpînește o anumită autoritate, cu toate că în numele ei se pot făptui și abuzuri. Dar asupra lui Ishmael Bush autoritatea aceasta avu un efect îmbucurător. Grav ca înfățișare, morocănos din fire, de-o neobișnuită forță fizică și o încăpățînare fără margini, bătrînul Ishmael Bush trezi în toți cei de față un sentiment de respect ce sfîrși prin a-l tulbura chiar și pe Middleton, cu toată inteligența lui. Dar nu avu la îndemînă decît foarte puțină vreme pentru a-și pune oarecare ordine în gîndire, căci Ishmael, deși nu era obișnuit cu graba, își luase hotărîrile mai dinainte, așa că nu dorea să-și piardă vremea cu amînările. Cînd văzu că sînt acolo cu toții, și că fiecare se afla la locul cuvenit, își aruncă privirea-i întunecată asupra prizonierilor, apoi i se adresă căpitanului, acesta fiind persoana cea mai de seamă dintre ei toți :

— Sînt chemat să îndeplinesc o sarcină pe care voi, în orașe, o încredințați judecătorilor ; căci ei hotărăsc asupra neînțelegerilor ivite între oameni. Am prea puține cunoștințe despre felul cum merg lucrurile în curțile de judecată, cu toate că este o lege bine cunoscută tuturor, iar aceasta ne învață că trebuie să plătim cu măsura cu care ni s-a plătit și nouă, adică dinte pentru dinte și ochi pentru ochi. N-am călcat prea des pragul tribunalelor și nu se află om căruia să-i placă șerifii mai puțin decît mie. Dar am credința că și legea care te pune la adăpost de orice primejdie, dacă-i dai ascultare, își are rostul ei, așa că și judecata asta, potrivit căreia își va primi fiecare ceea ce i se cuvine și nimic mai mult, își are greutatea ei.

După ce Ishmael rosti cuvintele acestea, eliberîndu-și mintea de-o grea sarcină, se opri o clipă și se uită în jur, ca și cum ar fi vrut să vadă ce efect au avut cele spuse de el asupra ascultătorilor. Cînd ochii colonistului

întîlniră privirea lui Middleton, acesta din urmă răspunse :

— Dacă răufăcătorul trebuie pedepsit, iar cel care n-a făcut nici un rău nimănui trebuie lăsat să plece unde-i place, atunci dumneata ar trebui să-ţi schimbi soarta cu mine şi să devii prizonier în loc de judecător.

— Vrei să spui, cu alte cuvinte, că ţi-am pricinuit vreun rău luînd-o pe doamna din casa părintelui ei şi aducînd-o, împotriva voinţei ei, în regiunile astea pustii ? răspunse nepăsător colonistul, căci nu simţea nici un fel de remuşcare pentru fapta de care se făcuse vinovat. N-am să iau spusele tale drept minciună şi nici n-am să te contrazic. De cînd s-au întîmplat lucrurile de care vorbeşti, am chibzuit în tihnă asupra lor şi, cu toate că n-am o minte prea ageră, pentru că nu sînt din oamenii aceia care numai ce-şi aruncă privirea asupra cuiva şi ştiu cu ce fel de ins au de-a face, sînt totuşi în stare să văd totul aşa cum este, să judec şi să nu mai răstălmăcesc adevărul. Şi tocmai de aceea am ajuns la convingerea c-a fost o mare greşeală să fi luat copila de lîngă părintele ei, aşa că doamna aici de faţă va fi dusă înapoi cu aceeaşi grijă cu care a fost adusă şi pînă aici, atîta cît ne stă în putinţă însă.

— Da, da, adăugă şi Esther, omul are deplină dreptate. Sărăcia şi munca l-au apăsat din greu, iar oamenii stăpînirii l-au hărţuit într-atîta, c-a fost de ajuns doar o clipă de slăbiciune ca să se dedea la o asemenea nelegiuire ; dar mi-a ascultat cuvintele, şi mintea lui a intrat din nou pe făgaşul cel drept. Căci e un lucru groaznic şi tare primejdios să aduci fiicele străinilor în familia ta paşnică şi bine orînduită !

— Şi cine îţi va mulţumi pentru asta ? Căci ceea ce s-a făcut s-a făcut, bombăni Abiram, cu un rînjet plin de lăcomie, în care frica şi răutatea se împleteau într-un chip atît de dezgustător. Cînd dracu ţi-a făcut o dată so-

cotelile, trebuie să-ţi iei chitanţa chiar din mîinile lui.

— Linişte ! spuse Ishmael, întinzîndu-şi braţul puternic spre cumnatul său, astfel că acesta tăcu numaidecît. Glasul tău sună în urechile mele ca croncănitul unui corb. Dacă tu n-ai fi vorbit niciodată, niciodată n-aş fi cunoscut ruşinea asta !

— Pentru că ai început să nu mai preţuieşti răul şi să vezi adevărul, spuse Middleton, nu lăsa lucrurile la jumătate ; poartă-te mai generos şi cîştigă-ţi prieteni, ca aceştia să te ajute şi să te apere în viitoarele neajunsuri pe care ţi le-ar putea pricinui legea...

— Tinere, îl întrerupse colonistul, uitîndu-se încruntat la el, ai vorbit şi tu destul. Dacă mi-ar fi teamă de lege, n-ai vedea în ce chip face dreptate Ishmael Bush !

— Nu-ţi uita bunele intenţii şi nici nu uita că dacă ai de gînd să săvîrşeşti vreun act de violenţă împotriva cuiva dintre noi, braţul legii aceleia pe care o disprepuieşti se întinde foarte departe, şi cu toate că uneori zăboveşte, asta nu înseamnă că nu loveşte la sigur.

— Da, cuvintele căpitanului cuprind foarte mult adevăr, Ishmael Bush, rosti *trapper*-ul, care era foarte atent la ceea ce se vorbea şi nu scăpa o singură silabă. Pare să fie un braţ lung şi uneori cît se poate de sîcîitor, chiar şi aici, în ţara asta a Americii.

În timpul acesta, Ishmael se mulţumi să păstreze cea mai deplină tăcere, deşi privirea cu care căuta spre *trapper* n-avea nimic de-a face cu prietenia. După ce bătrînul isprăvi, colonistul se întoarse către Middleton şi-şi reluă firul vorbirii de acolo de unde fusese întrerupt.

— Dar în ceea ce ne priveşte pe noi, căpitane, greşeala e de amîndouă părţile. Dacă eu te-am făcut să suferi atîta pentru că ţi-am luat soţia, cu toate că aveam de gînd să ţi-o înapoiez atunci cînd planurile diavolului ăstuia împieliţat s-ar fi împlinit, tot aşa ai făcut şi tu, năvălind în tabără şi ajutînd, aşa cum se spune cînd e

vorba de afaceri ceva mai cinstite, să mi se răpească avutul.

— N-am făcut decît să eliberez...

— Socoteala-i încheiată, îl întrerupse colonistul, cu aerul unui om care şi-a format o anumită părere asupra unui lucru şi prea puţin îi pasă de ceea ce cred alţii. Tu şi soţia ta sînteţi liberi să plecaţi sau să veniţi cînd şi unde vă place. Abner, pune-l în libertate pe căpitan ; şi acum, dacă vrei să mai zăboveşti pînă ce-o să ajung în preajma vreunui oraş, putem folosi căruţele împreună ; dacă nu, n-ai să poţi spune că nu te-am poftit ca pe-un prieten.

— Pedeapsa cerului să cadă asupra mea, iar păcatele să mi se întoarcă numaidecît împotrivă dacă-ţi voi uita vreodată cinstea, cu toate că a ieşit la iveală cu atîta întîrziere, strigă Middleton grăbindu-se către Inez, care începuse să plîngă chiar în clipa eliberării ei, — prietene, îţi dau cuvîntul meu de soldat că rolul pe care l-ai avut în toată tărăşenia asta va fi dat uitării, în ciuda a tot ce-aş crede eu că trebuie făcut atunci cînd voi ajunge într-un loc unde mă pot folosi de braţul guvernămîntului.

Zîmbetul lipsit de orice expresie cu care răspunse colonistul auzind toate acestea dovedi cît de puţin preţ punea el pe făgăduiala făcută de tînărul căpitan sub acel prim impuls al sentimentelor.

— Nici frica şi nici dorinţa de-a fi răsplătit, ci numai ceea ce numesc eu dreptate m-a făcut să iau asemenea hotărîre, spuse ; fă aşa cum găseşti tu că e drept şi crede-mă, lumea e destul de largă ca să încăpem în ea amîndoi, fără a fi nevoiţi să ne încrucişăm iarăşi drumurile. Dacă eşti mulţumit, bine ; iar de nu, încearcă să te linişteşti după cum ţi-e obiceiul. Nu-ţi voi cere să mă eliberezi dacă vei izbuti să pui vreodată mîna pe mine. Iar acum, doctore, am ajuns şi la pagina dumitale din carnetul meu de însemnări. A venit timpul să punem

rînduială şi în socotelile noastre. Noi doi am încheiat o înţelegere făţişă şi bărbătească ; dar în ce fel ai înţeles să-ţi cinsteşti cuvîntul dat ?

Ideea fericită a lui Ishmael Bush care încerca acum să treacă răspunderea faptelor sale pe umerii prizonierilor, mai ales că împrejurările nu îngăduiau o cercetare mai amănunţită, îi puse într-o încurcătură destul de mare, căci se văzură astfel nevoiţi să dea socoteală de nişte fapte pe care le socotiseră, potrivit judecăţii lor simple, cît se poate de îndreptăţite. Viaţa lui Obed fusese condusă de nişte legi atît de rigide, încît uimirea lui nici nu mai cunoscu margini, deşi în situaţia în care se găsea, lucrul acesta n-ar fi trebuit să i se pară aşa de extraordinar dacă ar fi fost ceva mai obişnuit cu obiceiurile lumii. Vrednicul naturalist nu fu totuşi cel dintîi om pus în situaţia de-a da socoteală de faptele sale exact în clipa cînd se aştepta să primească laude. Cu toate că era destul de indignat de întorsătura atît de neaşteptată a lucrurilor, era gata să facă tot ce-i stătea în putinţă în clipele acelea, aducînd în apărarea sa toate faptele de care-şi aducea aminte, deşi mintea îi era cam înnegurată.

— Că a existat un contract sau înţelegere între Obed Bat şi Ishmael Bush, fermier rătăcitor — rosti el, folosind nişte termeni care să nu poată jigni pe nimeni — e cu neputinţă să neg. Recunosc că prin acest contract s-a căzut la învoială sau stipulat că se va face o anumită călătorie în comun sau în tovărăşie, timp de un anumit număr de zile. Dar cum timpul menţionat în contract a expirat, presupun că e cît se poate de drept să considerăm învoiala căzută în desuetudine.

— Ishmael ! îl întrerupse Esther nerăbdătoare, nu mai lungi vorba cu un om care-ţi poate rupe oasele cu aceeaşi uşurinţă cu care ţi le şi pune la loc, şi lasă diavolul ăsta veninos să plece unde-o pofti. E un şmecher fără pereche ; aşa că dă-i lui jumătate din prerie, iar cealaltă jumătate ia-ţi-o tu. Căci de un lucru sînt sigură, Ishmael !

Nu-mi plac tovarăşii de drum care fac aşa ca limba unei femei cinstite să nu mai poată lega nici două vorbe, şi fără să-i pese măcar dacă gospodăria ei merge sau nu cum trebuie.

Faţa posacă a colonistului se mai însenină cîteva clipe din pricina privirii jucăuşe pe care-o avu cînd răspunse :

— Nu toată lumea judecă la fel ce poate el ca vraci, Esther. Dar, fiindcă doreşti să-i dau drumul să plece, n-o să ar preria ca să-i fac călătoria mai anevoioasă. Eşti liber, prietene, să te duci în aşezăminte, şi te sfătuiesc să rămîi acolo, căci oamenii ca mine, care încheie atît de rar cîte o învoială, nu se prea bucură cînd văd cu cîtă uşurinţă o rup ceilalţi.

— Iar acum, Ishmael, încheie soţia lui, victorioasă, pentru ca liniştea să domnească şi mai departe în familia noastră şi să se stingă orice urmă de neînţelegere între noi doi, arată-i indianului aceluia şi fiicei lui — şi rostind cuvintele acestea făcu semn către bătrînul *Le Balafré* şi tînăra văduvă Tachechana — drumul spre satul lor, şi să le spunem dintr-o suflare un „Dumnezeu să vă binecuvînteze şi călătorie uşoară !“

— Ei sînt prizonierii lui Inimă-Tare, potrivit legilor războiului indian, şi nu-i pot încălca drepturile.

— Fereşte-te de diavol, bărbate, căci e mare şarlatan şi ispititor şi nimeni nu se poate socoti în deplină siguranţă cînd are în faţă groaznicele năluciri pe care i le arată. Primeşte sfatul ăsta din partea cuiva care are cinstea să-ţi poarte numele în suflet, şi trimite-o pe-această neagră Jezebel în satul ei.

Colonistul îşi puse mîna-i puternică pe umărul ei şi i se uită ţintă în ochi, apoi îi răspunse pe un ton sever, dar totodată solemn :

— Femeie, în faţa noastră stau îndatoriri mari şi ne silesc să ne gîndim la cu totul alte lucruri, nu la prostiile astea care-ţi întunecă mintea. Adu-ţi aminte cîte mai avem de făcut şi mai slăbeşte-mă cu gelozia !

— Ai dreptate, ai deplină dreptate ! murmură Esther, întorcîndu-se spre fiicele lor. Dumnezeu să mă ierte c-am putut uita !

— Iar acum, tinere, cu tine care-ai venit atît de des pe lîngă tabăra mea sub cuvînt că umbli după albinele ce roiau prin scorburi, reluă Ishmael, după o scurtă pauză, ca şi cum ar fi vrut să-şi regăsească limpezimea minţii, cu tine am de încheiat o socoteală ceva mai grea. Nu te-ai mulţumit că mi-ai răvăşit tabăra, ci ai furat şi pe nepoata nevestei mele, pe fata hărăzită să-mi fie într-o bună zi noră.

Cuvintele acestea stîrniră mult mai multă mirare decît tot ceea ce rostise colonistul pînă atunci. Băieţii lui Ishmael îşi îndreptară, plini de curiozitate, privirea spre Paul şi Ellen ; Paul era cît se poate de încurcat, iar Ellen îşi plecase ochii în pămînt, ruşinată.

— Ascultă, prietene Ishmael Bush, răspunse căutătorul de miere, auzind că fusese învinuit de spargere şi de răpire, că nu m-am purtat aşa cum trebuie cu oalele şi cu găleţile tale, recunosc. Şi dacă mi-ai spune cît costă, s-ar putea întîmpla să fii despăgubit fără prea multă vorbărie. N-aveam gînduri prea paşnice cînd am ajuns pe stînca voastră, şi-am dat cu multă sete în mărfurile tale, dar pînă şi gaura din cea mai bună haină a omului se poate cîrpi cînd ai bani. Dar fiindcă veni vorba şi de Ellen Wade, aici trebuie să ne oprim mai mult. Oamenii au fel de fel de păreri în privinţa căsătoriei. Unii cred că-i de ajuns să spui DA şi NU la întrebările judecătorului sau ale preotului, şi cu asta s-a şi pus temelia unui cămin liniştit ; dar eu cred că acolo unde-şi găseşte sprijin sufletul unei femei tinere, acolo trebuie să-i fie lăsat şi trupul. Nu c-aş vrea să spun prin asta că Ellen n-a fost forţată să facă ceea ce-a făcut, aşa că ea e tot aşa de nevinovată în privinţa asta ca şi măgarul acela de colo care-a purtat-o în spinare ; şi pentru lucrul ăsta,

aş fi gata să jur, căci tot aşa ar spune şi el dac-ar putea vorbi.

— Nelly, reluă colonistul care dăduse foarte puţină atenţie acestor vorbe, deşi Paul credea că sînt deosebit de convingătoare şi de dibace, Nelly, lumea în care te-ai aruncat cu atîta grabă e mare şi rea. Ai mîncat şi ai dormit în tabăra mea un an de zile, şi am tras nădejde că aerul curat al cîmpiilor o să priască atît de mult sufletului tău, încît o să doreşti să rămîi mereu printre noi.

— Lasă fata să facă ce vrea, bombăni din spatele lui Esther, acela care ar fi putut s-o convingă să rămînă cu noi doarme afară, în pămîntul rece şi gol al preriilor ; şi-apoi, mintea unei femei e plină de încăpăţînare şi nu se lasă prea uşor abătută din cale atunci cînd a luat o hotărîre. Lucrul ăsta-l ştii foarte bine, căci altfel nu m-aş afla eu aici, mama fiilor şi a fiicelor tale !

Colonistul însă nu păru să renunţe la planurile lui în legătură cu Ellen, şi înainte de a-i răspunde nevestei sale, îşi mai întoarse o dată privirea spre feţele curioase ale băieţilor lui, să vadă dacă nu cumva se află printre ei vreunul care să-l poată înlocui pe cel dispărut. Paul îşi dădu numaidecît seama de gîndurile tainice ale lui Ishmael şi crezu c-a găsit mijlocul prin care să poată înlătura orice piedică.

— E lucru cît se poate de sigur, prietene Bush, spuse el, că în privinţa asta sînt două păreri : a ta în ceea ce-i priveşte pe fiii tăi, şi a mea în ceea ce mă priveşte pe mine. Dar nu se află decît o singură cale paşnică pentru a pune capăt neînţelegerii şi anume : alege dintre băieţii tăi unul singur, oricare ar fi el, şi lasă-ne să facem o mică plimbare prin prerie — numai cîteva mile ; iar cel ce va rămîne acolo nu va mai tulbura în vecii vecilor căminul cuiva, însă cel ce se va întoarce va căuta să facă tot ce-i va sta în putinţă pentru a-i fi pe plac lui Ellen.

— Paul ! exclamă aceasta cu glas căzut, dar mustrător.

— Nu te teme, Nelly ! şopti căutătorul de miere, a cărui minte, cu totul lipsită de subtilitate, nu putea bănui că prietena sa ar putea avea şi alt motiv de îngrijorare, în afară de siguranţa propriei lui persoane. I-am cîntărit pe toţi şi poţi avea toată încrederea într-un ochi care-a văzut roind atîtea albine în scorbura lor.

— Eu nu vreau să pun ordine în pornirile fireşti ale oamenilor, îl întrerupse colonistul. Dacă inima lui Ellen o îndeamnă cu adevărat spre oraşe, să spună ; şi n-am să-i pun nici o piedică. Vorbeşte, Nelly, şi ceea ce vei spune, spune-o din adîncul inimii, fără frică sau părtinire. Vrei să ne părăseşti ca să te duci cu tînărul ăsta în aşezăminte, sau vrei să rămîi şi să împarţi împreună cu noi, puţinul ce-l avem, dar pe care ţi-l dăruim cu cea mai mare bucurie ?

Pusă în faţa situaţiei de-a lua o hotărîre, Ellen nu mai putu şovăi. La început, căutătura îi fu sfioasă şi furişă. Dar pe urmă, sîngele îi năvăli în obraji, respiraţia i se iuţi şi, lăsînd sfiala la o parte, începu să vorbească :

— M-aţi luat orfană de tată, sărăcită şi fără nici un fel de rubedenie, spuse ea, făcînd un mare efort pentru a-şi stăpîni vocea, în timp ce alţii, care trăiau mai curînd în belşug dac-ar fi să-i compar cu voi, m-au dat uitării ; şi cerul să vă binecuvînteze pentru asta ! Puţinul pe care l-am făcut pentru voi nu va putea răsplăti niciodată binefacerea asta. Mie nu-mi place însă felul vostru de viaţă : e foarte deosebit de cel cu care am fost obişnuită în copilăria mea, şi e foarte departe de dorinţele mele ; totuşi, dacă n-aţi fi luat-o pe această blîndă şi nevinovată *lady* de la prietenii ei, nu v-aş fi părăsit niciodată pînă în clipa în care nu mi-aţi fi cerut voi singuri s-o fac, spunîndu-mi : „Du-te, şi binecuvîntarea Domnului fie cu tine“ !

— Felul în care ne-am purtat cu tînăra *lady* n-a fost deloc un lucru înţelept, dar ne-am căit destul din pri-

cina asta şi-o să dregem totul în măsura în care se va putea drege. Iar acum, vorbeşte limpede : vrei să rămîi sau vrei să pleci ?

— I-am promis acestei *lady,* spuse Ellen, plecîndu-şi din nou ochii în pămînt, că n-o voi părăsi ; şi după ce s-au abătut asupra ei atîtea nenorociri, şi asta datorită nouă, are tot dreptul să ceară să-mi ţin cuvîntul dat.

— Dezlegaţi-l pe tînărul acela, spuse Ishmael. Iar după ce ordinul fu executat, făcu un semn către fiii lui, poruncindu-le să se apropie de el cu toţii, după care îi înşirui în faţa lui Ellen. Acum, continuă el, lasă gluma la o parte şi dechide-ţi inima ! Iată tot ce-ţi pot dărui, împreună cu un „bun venit" din toată inima.

Nenorocită, fata îşi plimbă privirea-i sfioasă de la unul la altul, pînă cînd ochii ei întîlniră figura încurcată şi îngrijorată a lui Paul. Şi atunci natura triumfă asupra convenienţelor. Se aruncă în braţele căutătorului de miere, subliniindu-şi alegerea prin puternice hohote de plîns. Ishmael făcu fiilor lui semn să se retragă şi jignit, deşi poate nu dezamăgit de rezultat, nu mai şovăi nici o clipă.

— Ia-o, spuse, şi poartă-te cinstit şi prietenos cu ea. Fata asta are toate darurile care pot ferici casa oricărui bărbat, şi nu mi-ar plăcea s-aud c-a supărat-o vreodată cineva. Acum, c-am încheiat socotelile şi cu tine, trag nădejde că nu ţi s-au părut prea grele, ci dimpotrivă, drepte şi cinstite, aşa că-ţi mai pun o singură întrebare, aceea pe care i-o pun şi căpitanului : Vrei să te întorci în aşezăminte în căruţele mele sau ai alte planuri ?

— Aud că un grup din soldaţii care fac parte din compania mea au fost văzuţi pe lîngă satele indienilor pawnee, răspunse Middleton, şi am de gînd să-l însoţesc pe Inimă-Tare pînă-mi voi întîlni oamenii.

— Atunci, cu cît ne vom despărţi mai repede, cu atît va fi mai bine. Cai găsiţi din belşug pe cîmpie. Plecaţi,

deci ; alegeți orice animal vă place și lăsați-ne cu ale noastre !

— E cu neputință să facem așa ceva, atîta vreme cît bătrînul acesta, care a fost prietenul familiei mele aproape o jumătate de secol, rămîne aici ca prizonier. Ce-a făptuit oare de nu i se dă și lui libertate ?

— Nu întreba lucruri la care ți s-ar putea da un răspuns neplăcut, spuse posac colonistul ; am de încheiat cu el anumite socoteli, niște socoteli unde n-are ce căuta un ofițer al Statelor. Și acum du-te, atîta timp cît ți-e calea deschisă.

— Omul ți-ar putea da sfaturi cinstite și care-ar putea privi pe toată lumea, rosti bătrînul captiv, fără să arate nici cel mai mic semn de neliniște, deși se găsea într-o situație așa de proastă. Indienii sioux sînt un trib numeros și au o fire crudă și nimeni n-ar putea spune cît va mai trece pîn-or găsi prilej de răzbunare. Așa că vă spun și eu tot așa : duceți-vă și fiți cu mare băgare de seamă cînd străbateți locurile deschise, ca să nu vă treziți iarăși înconjurați de flăcări, căci vînătorii dau de multe ori foc ierburilor în anotimpul ăsta, pentru ca bivolii să găsească la primăvară pășuni verzi și gustoase.

— Asta ar însemna să uit nu numai recunoștința față de bătrîn, dar și datoria pe care-o am față de legi, dacă l-aș lăsa în mîinile voastre, fie chiar și cu consimțămîntul lui, fără să cunosc natura crimei făptuite, la care s-ar putea să fi luat parte cu toții, chiar dacă nu ne-am dat seama de nimic.

— O să te socotești mulțumit cînd o să afli că i se cuvine pedeapsa pe care i-o voi da ?

— Îmi va schimba, oricum, părerea pe care-o am despre el.

— Atunci privește asta, spuse Ishmael, punînd sub ochii căpitanului glonțul găsit în trupul lui Asa ; a răpus cu bucățica asta de plumb pe cel mai strașnic băiat care-a bucurat vreodată ochii părinților lui !

— Nu pot crede să fi făcut asemenea faptă dacă n-ar fi fost în legitimă apărare, sau ca răspuns la vreo provocare. Că avea cunoştinţă de moartea fiului tău, recunosc, fiindcă ne-a arătat desişul în care zăcea trupul neînsufleţit al acestuia, dar că i-ar fi răpit viaţa în chip mişelesc, nimic nu mă va putea convinge în afară de propria lui mărturisire.

— Am trăit mult, începu *trapper*-ul, care-şi dădu seama, după tăcerea generală care se lăsase, că-i aşteptau cu toţii cuvîntul de apărare, ţinînd seama cît de grea era învinuirea — şi am văzut multe ticăloşii în viaţa mea. Am întîlnit mulţi urşi rătăcitori şi multe pantere gata să se repeadă asupra prăzii sau luptîndu-se pentru bucata care li se ivise în cale ; şi am văzut mulţi oameni înzestraţi cu darul gîndirii, răfuindu-se unii cu alţii pînă cînd îi ajungea moartea, aşa ca şi nebunia omenească să-şi aibă partea ei. În ceea ce mă priveşte, trag nădejde că nu-mi va lua nimeni în nume de rău dacă voi spune că, deşi mîinile mele au curmat deseori nelegiuirea şi împilarea, n-au dat niciodată vreo lovitură pe care să-mi fie ruşine atunci cînd voi da socoteală în faţa unui judecător mult mai mare decît cel ce-mi stă acum în faţă.

— Dacă tatăl meu a luat viaţa unuia din propriul său trib, spuse tînărul pawnee, al cărui ochi ager desluşi înţelesul celor ce se petreceau, să se predea prietenilor celui mort ca un războinic. El e prea drept ca să aibă nevoie de curele pentru a fi dus în faţa judecăţii.

— Băiete, trag nădejde că-mi vei face dreptate. Dacă aş fi săvîrşit fapta aceea mîrşavă care mi-o pun în spinare, aş avea destul curaj ca să-mi plec capul pentru a fi lovit de dreapta pedeapsă, aşa cum fac toţi indienii buni şi cinstiţi ; apoi, încredinţîndu-şi prietenul indian, printr-o singură privire, că e nevinovat, se întoarse spre ceilalţi şi continuă în englezeşte : vreau să vă povestesc o scurtă întîmplare, şi cel ce-o va crede va crede adevărul, iar cine nu, va porni pe o cale greşită, şi poate că-l va

îndemna la asta și pe cel de lîngă el. Eram în jurul taberei tale cu toții, prietene Ishmael, cînd am aflat că în ea se găsește închisă pe nedrept soția căpitanului, și-atunci am luat hotărîrea, nici cinstită, nici necinstită, de-a o elibera prin dreptul pe care ni-l dădea natura cît și legea. Socotind că sînt o iscoadă destul de pricepută m-au trimis în prerie pentru recunoaștere, în timp ce ei au rămas ascunși. Și nici prin cap nu v-ar fi trecut că se află cineva atît de aproape de voi, încît să poată vedea tot ce se întîmplă în tabără ; eu eram însă acolo, cînd culcat în vreun tufiș, cînd lîngă vreun snop de iarbă, iar alte ori rostogolindu-mă de pe vreo movilă jos pe cîmpie, iar voi nici nu visați că vă pîndeam toate mișcările, așa cum pîndește pantera căprioara cînd se adapă. Doamne ! Ishmael, cînd eram bărbat în floarea vîrstei m-am uitat în corturile dușmanilor chiar prin deschizătura cea mare, iar ei dormeau, da, dormeau și visau că se află acasă și că-i pace ! Aș vrea să am destul timp ca să vă pot da amă...

— Continuă-ți povestirea, îl întrerupse nerăbdător Middleton.

— Ah, și ceea ce am văzut a fost o nelegiuire sîngeroasă ! Stăteam întins într-un culcuș de ierburi, cînd s-au întîlnit doi dintre vînătorii voștri. Nu s-au întîlnit ca doi prieteni, și nici așa cum obișnuiesc să se întîlnească bărbații în deșert ; dar am crezut că se vor despărți pașnic, pînă cînd am văzut că unul din ei pune pușca la umăr și și-o ațintește în spinarea celuilalt, săvîrșind ceea ce socotesc că se cheamă o crimă mîrșavă și trădătoare. A fost un tînăr nobil și plin de curaj băiatul acela ! Și deși glontele i-a pătruns prin haină, a rămas în picioare mai mult de-un minut. După asta s-a ridicat în genunchi și a început să-și facă loc prin desiș ca un adevărat bărbat ; era asemenea ursului rănit care se trage spre vizuină.

— Şi pentru ce, în numele justiţiei cereşti, ai ascuns lucrul acesta ? strigă Middleton.

— Ce, crezi oare, căpitane, că un om care-a petrecut mai mult de şaizeci de ani în pustietate n-a învăţat ce-i aceea prevedere ? Care războinic roşu aleargă să spună cele văzute de el înainte de-a sosi momentul potrivit ? L-am dus apoi pe doctor în locul acela pentru a vedea dacă priceperea lui mai poate fi de folos la ceva ; iar prietenul nostru, căutătorul de miere, era şi el de faţă, aşa c-a văzut şi el că ramurile desişului îi ţineau trupul în picioare.

— Da, e adevărat, spuse Paul ; dar, neştiind pricina pentru care acoperă *trapper*-ul asemenea întîmplare, am vorbit cît se poate de puţin despre ea, adică mai nimic.

— Şi cine-a fost autorul acestei fapte ? întrebă Middleton.

— Dacă prin autor îl înţelegi pe acela care-a săvîrşit asemenea faptă, iată omul ; şi e o ruşine şi-o înjosire pentru neamul nostru că e din acelaşi sînge şi din aceiaşi familie cu cel ucis.

— Minte ! Minte ! strigă Abiram. N-am comis nici o crimă ! Am lovit pentru c-am fost lovit şi eu !

Ishmael răspunse cu o voce adîncă şi îngrozitoare :

— Ajunge. Lăsaţi-l pe *trapper* să plece. Băieţi, puneţi-l pe fratele mamei voastre acolo unde i-e locul.

— Nu vă atingeţi de mine ! strigă Abiram. Vă blestem dacă vă atingeţi de mine !

Sălbaticele străfulgerări din ochii lui Abiram îi tulburară în aşa măsură pe băieţi, încît nu îndrăzniră să facă nici un pas ; dar cînd Abner, cel mai în vîrstă şi mai hotărît dintre ei, porni, plin de ură, spre Abiram, acesta se întoarse îngrozit şi încercă să fugă. Alunecă şi căzu cu faţa la pămînt, rămînînd nemişcat ca un mort. În mijlocul exclamaţiilor de groază ce urmară, Ishmael făcu un gest, poruncind fiilor săi să ducă trupul într-un cort.

— Iar acum, spuse, întorcîndu-se spre cei străini de familie, nu ne mai rămîne decît să ne despărţim. Vă urez fiecăruia numai bine ; iar ţie, Ellen, îţi spun, cu toate că nu ştiu dacă pui preţ pe-asemenea dar : „Fii binecuvîntată !“

Middleton, îngrozit de lucrul acesta, pe care-l socotea ca o pedeapsă a cerului, nu mai avu nimic de adăugat şi se pregăti de plecare. De îndată ce fură gata, îşi luară un scurt rămas bun de la colonist şi de la familia lui, după care tot grupul, alcătuit din oameni atît de deosebiţi, îl urmă încet şi în linişte pe Inimă-Tare, spre îndepărtatele lui aşezări.

XXXII

Smerit te rog :
Desparte-odată legea de puterea-ţi
Şi printr-un rău de mică-nsemnătate
Vei săvîrşi un bine drept şi mare.
(Shakespeare)

Ishmael aşteptă răbdător, timp îndelungat, ca pestriţul grup condus de Inimă-Tare să dispară. Iar cînd iscoada îi aduse la cunoştinţă că toţi indienii care se alăturaseră şefului lor, la o distanţă destul de mare de tabăra colonistului, pentru a nu isca nici un fel de îngrijorare din cauza mulţimii lor, se mistuiseră după colina cea mai îndepărtată a preriei, dădu numaidecît ordin să se strîngă corturile. Animalele fură înhămate în mare grabă, iar mobilele mutate în locurile lor obişnuite din diferitele vehicule ale convoiului.

Şi cînd toate pregătirile acestea luară sfîrşit, căruţa care-o adăpostise atîta vreme pe Inez fu trasă înaintea cortului unde zăcea trupul căzut în nesimţire al răpitorului de copii. Şi abia atunci cînd apăru şi Abiram, palid, îngrozit, împleticindu-se sub povara crimei care ieşise la iveală, aflară şi cei mai tineri dintre membrii familiei că acesta mai făcea parte încă dintre cei vii. O tulburătoare stare de nelinişte le spunea că fărădelegea înfăptuită de Abiram era dreapta pedeapsă pe care le-o trimisese cerul ; începură să se uite la unchiul lor ca la o fiinţă dintr-o altă lume, nu ca la un muritor căruia

îi mai era dat să treacă prin multe încercări înainte de-a se desprinde din marele lanț al existenței umane.

Criminalul părea să fie și el într-o stare foarte ciudată ; frica lui nu cunoștea margini, dar trupu-i zăcea într-o desăvîrșită nesimțire. Adevărul era că, în timp ce trupul nu-și revenise încă de pe urma zguduirii prin care trecuse, teama îi chinuia mintea fără încetare. Cînd se văzu în aer liber, cătă de la unul la altul sperînd să deslușească pe fețele celor ce făceau roată în jurul lui un semn cît de mic privitor la soarta lui viitoare. Ochii lui întîlniră numai fețe grave, dar calme, și pe nici una din ele nu putu să citească vreo amenințare, așa că ticălosul începu să-și revină ; și în timp ce rămase închis în căruță, viclenia lui porni să pună la cale felurite planuri, menite să preîntîmpine ura atît de îndreptățită a rudelor sale și să caute mijlocul de-a scăpa de pedeapsa aceea îngrozitoare care presimțea că-l așteaptă.

În timpul pregătirilor de care am pomenit, Ishmael vorbi foarte puțin. Era de ajuns un singur gest sau o singură privire pentru ca băieții să-i ghicească dorințele, și calea aceasta atît de simplă de-a comunica între ei părea să fie pe placul tuturor. Cînd se dădu semnalul de plecare, colonistul, cu pușca subsuoară și toporul în spinare, își luă, ca de obicei, rolul de conducător. Esther se ascunse în căruța în care aflau fetele ; băieții își ocupară locurile lor obișnuite, printre vite sau la atelaje ; iar convoiul porni la drum, păstrîndu-și înfățișarea lui de totdeauna, de nepăsare dar și de statornicie.

Și pentru prima oară după atîtea zile, colonistul se îndreptă spre soare-răsare. Porni pe drumul ce ducea spre ținuturile civilizate, iar din felul cum călca, înțeleseră cu toții, pentru că familia învățase să deslușească hotărîrile părintelui numai cît se uita la el, că expediția lor prin prerie se apropie de sfîrșit. Multe ceasuri în șir însă, nu se întîmplă nimic din care s-ar fi putut observa că s-a petrecut vreo schimbare atît de neașteptată în pla-

nurile sau sentimentele lui Ishmael. În tot timpul acesta merse singur, ținîndu-se la cîteva sute de metri de convoi și dînd din cînd în cînd semne de mare tulburare. O dată sau de două ori, băieții lui îl văzură oprindu-se pe creștetul unei coline mai îndepărtate unde rămase pe gînduri cîteva clipe, cu capul plecat în pămînt și rezemîndu-se în carabină. Umbrele caravanei începuseră să se lungească de multă vreme spre soare-răsare, dar direcția spre care porniseră la început rămase neschimbată. Trecură prin vadurile feluritelor cursuri de apă, străbătură cîmpii, urcară și coborîră nenumărate ridicături de pămînt, dar marșul lor nu suferi nici o modificare. Obișnuit de atîta vreme cu greutățile unei călătorii prin prerie, colonistul ocolea piedicile care i se iveau în cale printr-un fel de instinct, cotind exact atunci cînd trebuia, fie la dreapta fie la stînga, după cum îi dicta înfățișarea solului, prezența copacilor sau cursul apelor.

În cele din urmă sosi și ora cînd, din milă pentru oameni și pentru animale, fu nevoit să facă un popas. Ishmael alese locul pentru tabără cu obișnuita lui pricepere. Configurația oarecum regulată a regiunii, despre care am pomenit în primele pagini ale acestei cărți, se schimbase ; și în locul colinelor se iviseră, ici și colo, porțiuni destul de accidentate. În general însă, se întîlneau aceleași vaste pustietăți, aceleași pămînturi bogate și întinse și acea unică și sălbatică alternanță de șesuri unduitoare și de suprafețe cu desăvîrșire lipsite de vegetație, care dădea regiunii înfățișarea unor pămînturi străvechi, rămase, nu se știe de ce, și fără locuitori, și fără așezări omenești. Dar aspectul acesta, caracteristic pentru ceea ce se cheamă *rolling prairies,* se schimbase de mult și convoiul trecea acum printr-o regiune acoperită de dealuri neregulate, masive stîncoase aruncate ici și colo, la întîmplare, și limbi întinse de pădure.

Ishmael alese un izvor care țîșnea de la poalele unei stînci de vreo patruzeci-cincizeci de metri înălțime, un

loc cît se poate de potrivit pentru a-şi adăpa cireada.. Apa curgea printr-un vad îngust, săpat chiar în spatele stîncii, mărginit de smocuri bogate de iarbă. O singură salcie izbutise să-şi înfigă rădăcinile în pămîntul acesta sărac şi-şi înălţase trunchiul la o înălţime mult mai mare decît aceea a stîncii din apropiere, al cărei creştet fusese, odinioară, umbrit de ramurile ei ; ramurile acestea însă se uscaseră, fiind nevoite să se supună misteriosului principiu al vieţii. Şi, ca o ironie faţă de sărăcăcioasa vegetaţie a locului, salcia rămăsese ca un nobil şi solemn monument al unei fertilităţi apuse. Crengile ei lungi, aspre, împletite într-un fel fantastic, tot mai atrăgeau privirea, în timp ce trunchiul, alb şi scorţos, stătea gol în bătaia vîntului. Nici o singură frunză, nici un singur semn de viaţă nu se putea zări pe trunchi sau pe crengi. Stătea acolo ca un simbol al fragilităţii şi al trecerii timpului.

Ishmael, după ce făcu semnul obişnuit de oprire, se aruncă jos şi rămase pe gînduri, părînd să cugete asupra răspunderii ce-i apăsa grumazul. Fiii lui sosiră şi ei peste puţin, deoarece animalele, simţind că apa şi nutreţul sînt pe-aproape, îşi grăbiră pasul, după care urmă obişnuita forfotă şi acel du-te-vino prilejuit de fiecare haltă.

Impresia pe care-o făcuse scena din dimineaţa aceea asupra copiilor lui Ishmael şi ai Estherei nu fusese nici atît de adîncă şi nici atît de trainică ca ei să poată trece cu vederea cerinţele naturii. Dar în timp ce băieţii căutau în coşurile cu provizii ceva cu care să-şi astîmpere foamea, iar cei mai mici dintre ei se ciorovăiau în jurul mesei frugale la care erau aşezaţi, pe părinţii lor îi frămîntau lucruri mult mai grave.

Cînd colonistul văzu că toţi ceilalţi, chiar şi Abiram, care-şi revenise cu totul, se preocupau de mîncare, îi aruncă tovarăşei sale de viaţă o anumită privire ; apoi se îndreptă spre răsărit, către una din înălţimile preriei. Întîlnirea celor doi soţi în locul acela sterp era aseme-

nea unei vizite pe care-ar fi făcut-o la mormîntul fiului lor ucis. Ishmael îi spuse soției sale să se așeze alături de el, pe o bucată de stîncă ; după aceea se scurse un lung răstimp de tăcere, căci nu păreau dornici să vorbească.

— Am călătorit mult împreună și-am împărțit și binele și răul, începu în cele din urmă Ishmael ; am fost puși la nenumărate încercări, și multe cupe amare am fost nevoiți să bem, femeie ! Dar ceeea ni s-a întîmplat acum nu ni s-a mai ivit niciodată în drum.

— E o cruce prea grea pentru o biată femeie rătăcită și păcătoasă, răspunse Esther cu capul plecat pe genunchi și fața ascunsă în cutele rochiei. E o greutate prea mare pentru umerii unei mame și a unei surori !

— Da, căci aici stă toată greutatea. Sufletul meu se pregătise destul de ușor ca să-l pedepsească pe *trapper*-ul acela fără căpătîi, pentru că omul nu-mi făcuse cine știe ce bine, și Dumnezeu să mă ierte dacă l-am bănuit pe nedrept de asemenea mîrșăvie ! Asta ar fi fost ca și cum mi-aș fi adus rușinea în casă printr-o ușă și aș fi dat-o afară prin alta. Dar ca unul din fiii mei să fie ucis, și ca cel care-a săvîrșit omorul să plece liber din casa mea, asta ar însemna ca băiatul să nu-și găsească niciodată odihna !

— Oh, Ishmael, am împins lucrurile prea departe ! Dac-ai fi vorbit mai puțin, nu crezi c-ar fi fost mai înțelept ? Cugetul nostru ar fi putut fi liniștit.

— Esther, răspunse bărbatul întorcîndu-se spre ea cu o privire aspră și mustrătoare : a fost o clipă, femeie, cînd ai crezut și tu că ticăloșia a fost săvîrșită de altă mînă, nu-i așa ?

— Sigur c-am crezut ! M-am uitat în *Carte,* Ishmael, și acolo mi-am găsit mîngîierea.

— Poate că ai *Cartea* aceea la îndemînă. Ne-ar putea da vreun sfat, căci trecem printr-o încercare prea crîncenă.

Esther se scotoci prin buzunare şi după cîtva timp scoase un fragment din *Biblie*. Era singura carte care se găsea în bagajele colonistului, păstrată de soţia lui ca o tristă amintire a unor zile mai îmbelşugate, şi fără doar şi poate mai puţin împovărate de rele. Şi de multă vreme luase obiceiul să-i ceară ajutorul ori de cîte ori era vorba de lucruri pe care înţelepciunea omului nu le putea da de capăt ; deşi tăria caracterului ei căuta numai rareori sprijin în nişte precepte ce îngăduiau ca răul să fie plătit şi prin alte mijloace decît răzbunarea. Aşa că Esther îşi făcuse mai curînd un aliat din cuvîntul Domnului, cerîndu-i cît mai rar sfatul, şi numai în împrejurări cu totul deosebite. Încredinţăm cazuiştilor sarcina de-a hotărî cît de mult semăna ea în privinţa asta cu ceilalţi credincioşi, în timp ce noi vom merge cu povestirea mai departe.

— În *Cartea* asta se află multe versete care te umplu de groază, Ishmael, rosti ea, întorcînd încet paginile ; iar în unele se vorbeşte şi despre pedeapsă.

Ishmael ascultă cu toată gravitatea, în timp ce tovarăşa lui de viaţă îi citi cîteva din versetele pe care i le indicase memoria ; acestea se potriveau întru totul situaţiei lor. Îi ceru apoi să-i arate cuvintele ; se uită la ele cu un fel de stranie evlavie. Hotărîrea luată de un ins care se urnea cu atîta greutate era îndeobşte de nestrămutat. Puse mîna pe carte şi o închise el însuşi, părînd mulţumit de rezultat. Esther, care-i cunoştea atît de bine firea, începu să tremure cînd îl văzu că închide cartea ; şi uitîndu-se la el ţintă, spuse :

— Şi totuşi, Ishmael, sîngele meu, ca şi sîngele copiilor mei, curge şi prin vinele lui. N-ar putea afla nici un fel de îndurare ?

— Femeie, răspunse cu asprime bărbatul, cînd am crezut că fapta a fost săvîrşită de nenorocitul acela de *trapper* bătrîn, nu s-a pomenit nici un cuvînt despre îndurare.

Esther nu răspunse nimic ci, încrucişîndu-şi braţele peste piept, rămase cîtva timp tăcută şi îngîndurată. Pe urmă îşi întoarse din nou căutătura îngrijorată spre faţa soţului ei, dar nu întîlni decît o mască de rece nepăsare, sub care se pitiseră toate grijile şi simţămintele ce-l frămîntau. Încredinţată că soarta fratelui său e pecetluită şi gîndind, poate, că pedeapsa i se cuvenea din plin, socoti că nu mai are nimic de făcut. Aşa că nu mai schimbară nici nu cuvînt. Privirile li se întîlniră doar o clipă, apoi se ridicară de jos amîndoi şi porniră în cea mai deplină linişte către tabără.

Colonistul îşi găsi băieţii aşteptîndu-i întoarcerea cu obişnuita lor nepăsare. Vitele fuseseră strînse laolaltă, iar caii, înhămaţi, stăteau gata să pornească în orice clipă ar fi dorit Ishmael. Copiii cei mici se suiseră în căruţa lor, aşa că numai lipsa părinţilor îi mai împiedica să pornească la drum.

— Abner, spuse tatăl, cu hotărîrea aceea care-i caracteriza toate acţiunile ; scoate-l pe fratele soţiei mele din căruţă şi lasă-l afară !

Abiram ieşi din închisoarea lui tremurînd, dar departe de a fi pierdut speranţa c-ar putea domoli dreapta mînie a cumnatului său. Se uită cu atenţie de jur împrejur, în nădejdea zadarnică că va descoperi vreo rază de simpatie pe feţele nepoţilor săi ; în acelaşi timp încerca să-şi domolească temerile care-l cuprinseseră cu aceeaşi tărie de la început şi căută să reînnoade vechea prietenie dintre el şi cumnatul său.

— Vitele au obosit, frate, spuse el, şi cum am mers destul de repede pînă aici, n-ar fi bine să aşezăm tabăra ? Căci va trebui să cauţi mult şi bine pînă vei mai da de-un loc aşa de potrivit pentru noapte.

— Îmi pare bine că-ţi place. Fiindcă se pare că vei rămîne multă vreme aici. Băieţi, daţi-vă mai aproape şi luaţi aminte ! Abiram White —, adăugă el, scoţîndu-şi boneta din cap şi rostind cuvintele cu o tărie şi solemnitate

care izbutiră să-i transforme înfăţişarea greoaie într-una impunătoare — l-ai ucis pe întîiul meu născut şi, după toate legile lui Dumnezeu şi ale oamenilor, trebuie să mori şi tu !

Răpitorul de copii încremeni auzind acea sentinţă îngrozitoare şi neaşteptată şi fu cuprins de groaza celui ce s-ar găsi prins pe neaşteptate în ghearele cine ştie cărui monstru, fără nici o putinţă de scăpare. Cu toate că avusese cele mai negre presimţiri în privinţa asta, n-avea curajul să privească pericolul în faţă, ci-şi căuta refugiu în mîngîierea înşelătoare a sufletelor laşe, gîndindu-se să scape prin cine ştie ce şiretlic, în loc să se pregătească de moarte.

— Să mor ? repetă el cu glas abia şoptit. Un om trebuie să se afle în siguranţă cînd trăieşte laolaltă cu rudele lui !

— Aşa a crezut şi băiatul meu, răspunse colonistul, apoi, în timp ce-şi cercetă cu mult sînge rece încărcătura armei, făcu semn spre căruţa în care i se afla soţia şi fiicele să pornească. Cu carabina l-ai răpus pe fiul meu, aşa că trebuie să-ţi afli moartea de pe urma aceleiaşi arme.

Abiram se uită la Ishmael ca şi cum ar fi vrut să-i spună că nu-i în toate minţile. Ba chiar începu să şi rîdă, vrînd să-i convingă şi pe ceilalţi, nu numai pe el, că ceea ce auzise fusese doar o simplă glumă, iar Ishmael încercase să-l sperie. Dar hohotul acela fioros nu găsi ecou în sufletul nimănui. Cei din jur rămaseră gravi şi tăcuţi. Feţele nepoţilor săi, deşi aţîţate, se arătau cît se poate de reci, iar cea a cumnatului său îngrozitor de hotărîtă. Tăria de pe chipurile rudelor sale prevestea lucruri de o mie de ori mai rele şi mai neîndurătoare decît mînia. Căci mîniei i s-ar fi putut împotrivi, pe cînd aşa fu silit să se sprijine numai pe slabele mijloace pe care le avea la îndemînă în clipa aceea.

— Frate, spuse el, într-un fel de şoaptă grăbită şi nefirească, te-am auzit oare bine ?

— Cuvintele mele sînt cît se poate de limpezi, Abiram White ; ai făptuit un omor, aşa că trebuie să mori şi tu !

— Unde-i Esther ? Soră, soră, ai de gînd să mă părăseşti ? Oh, soră, nu-mi auzi strigătul ?

— Aud glasul cuiva care strigă din mormînt ! îi răspunse vocea răguşită a lui Esther, în timp ce căruţa ei trecea pe lîngă ucigaş. E glasul primului meu născut şi cere să i se facă dreptate ! Dumnezeu să te ierte şi să aibă grijă de sufletul tău !

Căruţa îşi continuă drumul în linişte ; Abiram pierdu atunci orice strop de nădejde. Dar nu găsi atîta putere în el ca să-şi privească moartea în faţă, şi ar fi încercat să fugă dacă l-ar fi ţinut picioarele. Apoi, trecînd numaidecît de la speranţă la deznădejde, căzu în genunchi şi începu să se roage lui Dumnezeu, cerînd, pe lîngă iertarea propriilor lui păcate, aspră pedeapsă pentru cumnatul său. Fiii lui Ishmael îşi întoarseră faţa, scîrbiţi, de la un spectacol atît de dezgustător, şi pînă şi firea neclintită a colonistului începu să se moaie, văzînd pînă unde poate merge laşitatea unui om.

— Ceea ce-i ceri Domnului să ţi se întoarcă însutit, spuse, dar un tată nu-şi poate uita niciodată fiul ucis mişeleşte.

I se răspunse cu cele mai umile cuvinte, cerîndu-i-se măcar o amînare. O săptămînă, o zi, o oră ; şi toate astea fură rostite cu un patos ce dovedea cît de mult preţuia Abiram un răgaz, fie el oricît de scurt. Colonistul se simţi foarte tulburat, aşa că, pînă la urmă se înduplecă într-o oarecare măsură. Hotărîrea pe care-o luase cu puţin timp înainte rămase neclintită, numai că modifică mijloacele.

— Abner, spuse, suie-te pe stîncă şi uită-te în toate părţile, ca să fim siguri că nu se află nimeni prin preajmă !

În timp ce băiatul îi executa ordinul, pe faţa răpitorului de copii se iviră noi raze de speranţă. Răspunsul fu favorabil : nu se zărea nici o vietate, nimic în afară de căruţa care se îndepărta ; dar se vedea apropiindu-se, în mare

grabă, un sol trimis din partea lui Esther. Ishmael aşteptă pînă la sosirea acestuia. Şi primi, din mîna uneia din fiicele lui, uimite şi înspăimîntate, un fragment din *Cartea* aceea pe care o păstrase cu atîta grijă Esther. Colonistul trimise fata înapoi, apoi aşeză foile în mîinile asasinului.

— Ţi le-a trimis Esther, rosti.

— A fost întotdeauna bună şi îngăduitoare cu mine. Dar am nevoie de timp ca să pot citi toate astea ; timp, frate, timp !

— Nu vei duce lipsă de timp, căci vei fi propriul tău călău ; nu eu voi săvîrşi fapta !

Ishmael porni apoi să facă ceea ce hotărîse. Iar temerile îl părăsiră numaidecît pe Abiram, cînd află că va mai putea trăi cîteva zile, cu toate că pedeapsa era de neînlăturat. Pentru un om atît de josnic şi de ticălos ca Abiram, păsuiala avu efectul unei graţieri. Ţinu să ia chiar parte activă la îngrozitoarele pregătiri ce se făceau ; şi dintre toţi actorii tragediei doar el avu inima să vorbească, şi încă pe un ton destul de glumeţ.

Stînca avea o ieşitură care înainta chiar sub una din crengile scorojite ale sălciei. Steiul acela se afla la o înălţime de cîteva picioare de pămînt şi era foarte potrivit scopului urmărit de colonist ; deşi poate că tocmai faptul acesta îl inspirase pe Ishmael. Criminalul fu dus pe mica platformă stîncoasă ; avea braţele legate la spate, în dreptul coatelor, luîndu-i-se astfel orice posibilitate de a se elibera ; iar cu altă funie, care-i fusese trecută în jurul gîtului, fu legat de creanga copacului, aşezată în aşa fel, încît în clipa cînd omul ar fi încercat să se ridice, picioarele lui n-ar mai fi găsit nici un punct de sprijin. Fragmentul din *Biblie* îi fu pus între picioare ; apoi fu lăsat să-şi găsească mîngîierea în paginile ei, aşa cum va putea.

— Iar acum, Abiram White, spuse colonistul, de îndată ce fiii lui terminară toate pregătirile, îţi pun o ultimă şi solemnă întrebare : Moartea care-ţi stă în faţă are două înfăţişări. Carabina asta ţi-ar putea scurta suferinţele

numaidecît, pe cînd funia îţi va veni de hac mai devreme sau mai tîrziu.

— Mai lasă-mă să trăiesc încă ! Oh, Ishmael, nu ştii cît e de dulce viaţa cînd ultima ta clipă se află aşa de aproape !

— Gata ! spuse colonistul, făcînd semn băieţilor să pornească după convoi. Iar acuma, nenorocitule, dacă asta ar putea să-ţi uşureze în vreun fel ultimele clipe, află că te iert pentru tot răul pe care mi l-ai făcut şi te las în mîna Dumnezeului tău !

Apoi Ishmael plecă, pornind de-a curmezişul preriei cu mersul lui greoi şi măsurat. Cu toate că-şi ţinea capul plecat în pămînt, nu se putu împiedica să nu arunce o privire în urmă. O dată chiar i se păru că-l şi strigă cineva, cu un glas sugrumat, dar nu se opri din drum.

Locul unde se sfătuise nu de mult cu Esther era punctul cel mai îndepărtat din care se putea zări stînca. Se opri şi se încumetă să se uite într-acolo. Soarele stătea gata-gata să se mistuie dincolo de marginea zării, iar ultimele lui raze învăluiau în lumină golaşele crengi ale sălciei. Văzu forma ei neregulată profilîndu-se pe cerul învăpăiat şi putu să zărească şi silueta, încă nemişcată, a omului pe care-l lăsase pradă nenorocirii. În clipa în care începu să coboare panta colinei, încercă un sentiment foarte ciudat : acela de-a se fi despărţit pentru totdeauna, şi într-un fel aşa de neaşteptat, de unul din cei mai apropiaţi tovarăşi ai săi.

După vreo milă, colonistul se întîlni cu restul caravanei. Fiii lui descoperiseră un loc destul de potrivit pentru a aşeza tabăra în noaptea aceea şi acuma îl aşteptau să-şi dea încuviinţarea ; ceea ce Ishmael făcu în foarte puţine cuvinte. Întocmirea taberei se petrecu într-o linişte cu totul neobişnuită. Esther nu-i mai certă decît rareori pe cei mici, dar cu multă blîndeţe, nu arţăgoasă ca de obicei.

Între soţ şi soţie nu avu loc nici un fel de explicaţie, şi nimeni nu puse nici o întrebare. Numai în clipa în care

Esther se pregătea să se retragă pentru noapte, laolaltă cu copiii cei mici, băgă soțul ei de seamă că aruncase o privire furișă spre tigăița carabinei. Ishmael porunci băieților să se ducă și ei la culcare, spunîndu-le că va veghea singur asupra taberei. Iar cînd totul se liniști, porni prin prerie, căci simțea că nu va putea respira în voie dacă va rămîne în apropierea corturilor. Noaptea era cît se poate de potrivită pentru a-i stimula sentimentele care-l năpădiseră în urma evenimentelor din timpul zilei.

Vîntul începu să bată exact în clipa cînd răsărea și luna, iar din cînd în cînd trecea printre ierburile preriei șuierînd, dar așa de straniu, încît lui Ishmael i se păru că-n șuierul lui se amestecau și glasuri supranaturale. Se lăsă în voia puternicelor impulsuri ce puseseră stăpînire pe el și se uită cu grijă de jur împrejur pentru a se convinge că tabăra nu-i amenințată de nimeni ; porni apoi spre colina de care am pomenit. Acolo sus, colonistul se afla într-un punct de unde putea vedea pînă departe, și spre apus și spre răsărit. Peste fața lunii, umedă și rece, treceau nori ușori și pufoși, cu toate că erau și momente cînd blîndele ei raze se răspîndeau peste nesfîrșitele întinderi albastre, părînd că împrumută lucrurilor pe care le atingea ceva din dulceața ei fermecătoare.

Pentru prima dată în viața lui atît de bogată în aventuri sălbatice, Ishmael avu cumplita revelație a sentimentului de singurătate. Preriile, lipsite de orice urmă de viață, arătau ca un pustiu fără margini, iar șuierul vîntului părea că poartă cu el șoaptele morții. Nu trecu mult și i se păru că aude un țipăt ; nu părea strigăt de om pămîntean, căci străbătu aerul într-un chip înfricoșător, însoțit de vuietul lugubru al vîntului. Dinții colonistului se încleștară, iar mîna-i puternică i se strînse pe armă, ca și cum ar fi vrut să-i strivească metalul. După aceea vîntul se mai potoli și se auzi un strigăt de groază : lui Ishmael i se păru c-a pornit chiar de lîngă urechile lui. Și, fără să vrea, de pe buze i se desprinse un fel de ecou, așa cum se

întîmplă cu cei mai mulți oameni, atunci cînd se află sub impresia unor evenimente extraordinare ; apoi își aruncă puşca pe umăr şi porni spre stîncă cu nişte paşi de uriaş.

Nu se întîmpla prea des ca sîngele lui Ishmael să alerge aşa cum aleargă de obicei în venele celorlalți oameni ; dar în momentul acela simțea că e gata să-i țîşnească prin toți porii trupului. În timp ce înainta, auzi din nou strigătele acelea ce păreau uneori că se lasă din nori, iar altădată treceau atît de aproape de el, c-avea impresia că răsar din pămînt. În cele din urmă prinse un țipăt ce nu mai putea fi luat drept închipuire, iar imaginația nu mai trebuia să-i adauge nici o notă de groază. Părea că umple fiecare gol al aerului, aşa cum un singur fulger, scînteietor, încarcă uneori orizontul pînă la refuz. Auzi în mod cît se poate de clar numele lui Dumnezeu, dar însoțit de groaznice blesteme. Colonistul se opri pentru o clipă în loc şi-şi acoperi urechile cu mîinile. Cînd şi le retrase, o voce sugrumată şi răguşită întrebă, pe un ton blînd, chiar lîngă el :

— Nu auzi nimic, bărbate ?

— Sst ! se întoarse soțul, trecîndu-şi brațul său puternic în jurul trupului lui Esther ; dar nu arătă nici cea mai mică surpriză văzînd-o alături de el. Sst ! Dacă ți-e teamă de Cel de Sus, stai liniştită !

Urmă un răstimp de tăcere profundă. Cu toate că vîntul bătea ca şi mai înainte, şuierul lui nu mai era amestecat cu strigăte de groază. Suflarea îi era înălțătoare şi plină de profunzime, gravă şi măreață ca natura în singurătatea ei.

— Să mergem într-acolo, spuse Esther, nu se mai aude nimic !

— Femeie, de ce-ai venit aici ? o întrebă bărbatul ; sîngele lui începuse să curgă iarăşi potolit, iar gîndurile prindeau să i se domolească.

— L-a ucis pe primul nostru născut, Ishmael ; dar nu se cuvine ca fiul mamei mele să zacă pe pămînt asemenea unei scîrne de cîine.

— Să mergem atunci, răspunse colonistul, punînd din nou mîna pe puşcă.

Porniră amîndoi spre stîncă. Distanţa era însă destul de mare, şi viteza cu care înaintau scădea tot mai mult, căci îi cuprinsese groaza. Trecură mai multe minute pînă ajunseră într-un loc de unde se puteau desluşi siluetele obiectelor întunecate.

— Unde i-ai aşezat trupul ? şopti Esther. Iată o sapă şi o lopată, aşa ca fratele meu să-şi poată găsi odihna în pămînt.

În clipa aceea luna apăru de după o perdea de nori, iar ochii femeii putură urmări degetul lui Ishmael, îndreptat spre o formă omenească ce se bălăbănea în bătaia vîntului sub creanga scorojită a sălciei. Esther îşi plecă fruntea şi-şi acoperi ochii în faţa unei asemenea privelişti. Dar Ishmael se apropie şi se uită la trupul cumnatului său cuprins de groază, deşi nu simţea nici un fel de căinţă. Foile *Cărţii Sfinte* se împrăştiaseră pe pămînt, iar o bucăţică din colţul acela de stîncă, unde îl aşezase pe Abiram, se clintise din locul ei în clipa în care răpitorul de copii fusese cuprins de frigurile agoniei. Dar în momentul acela, liniştea morţii domnea, atotputernică. Chipul înfricoşător al victimei trecea cînd şi cînd în bătaia razelor lunii. Şi cum vîntul se mai domolise, frînghia se proiecta, asemenea unei dungi de întuneric, peste discul ei luminos. Colonistul îşi ridică arma cu cea mai mare grijă şi trase. Frînghia se rupse, iar trupul căzu la pămînt cu un zgomot înfundat : o masă grea şi neînsufleţită.

Pînă în clipa aceea Esther nici nu se mişcă şi nici nu vorbi. Dar mîinile ei înfăptuiră, harnice, tot ceea ce trebuia. Groapa fu săpată în scurtă vreme şi apoi pregătită pentru a-şi primi victima. Cînd trupul fu coborît înăuntru, Esther,

care-i susţinea capul, cătă la faţa soţului ei cu o privire plină de teamă şi spuse :

— Ishmael, băiete, e îngrozitor ! Nu pot săruta cadavrul copilului tatălui meu !

Colonistul îşi aşeză mîna lui uriaşă pe pieptul mortului şi rosti :

— Abiram White, avem nevoie de îndurare cu toţii ; te iert din tot sufletul.

Femeia îşi plecă faţa şi depuse un sărut îndelung şi fierbinte pe fruntea palidă a fratelui ei. După aceasta rostogoliră peste el bulgări de pămînt şi groapa se umplu. Esther rămase îngenuncheată, iar Ishmael îşi descoperi capul. Apoi totul se sfîrşi.

A doua zi dimineaţa, atelajele şi cirezile colonistului îşi urmară drumul către aşezăminte. Cînd se apropiară de hotarele lumii civilizate, caravana lui se amestecă printre alte o sută. Cu toate că unii din numeroşii descendenţi ai acestei ciudate perechi au fost trimişi mai tîrziu în judecată din pricina vieţii nelegiuite şi pe jumătate barbare pe care-au dus-o, Ishmael şi Esther Bush n-au mai făcut nici un rău nimănui.

XXXIII

Nu voi pleca. Mereu în preajma ta,
De-ar fi pămîntul să-l străbat, voi sta.
(Shakespeare)

Drumul făcut de tînărul şef pawnee pînă în satul său nu fu tulburat de nici un fel de întîmplare neplăcută. Căci răzbunarea lui fusese deplină şi neîndoielnică. Pe terenurile de vînătoare pe care era nevoit să le străbată nu mai rămăsese nici o singură iscoadă tetonă ; astfel că şi călătoria grupului condus de Middleton avu parte de linişte, ca şi cum ar fi făcut o simplă plimbare prin centrul Statelor Unite. Îşi întrerupeau din cînd în cînd marşul numai pentru a preîntîmpina oboseala femeilor. Pe scurt, se părea că indienii învingători nu mai păstrau nici cea mai mică urmă de cruzime după ce-şi răpuseseră duşmanul şi acum păreau gata să prevină dorinţele cele mai ridicole ale acestui neam hrăpăreţ, care le încălca în fiecare zi drepturile, silindu-i să devină, din acei mîndri şi liberi oameni ai vestului, nişte fugari rătăcitori.

Limitele povestirii noastre nu ne îngăduie să redăm pe de-a întregul intrarea triumfală a cuceritorilor în satul lor. Entuziasmul tribului era tot atît de mare ca şi descurajarea de care fusese cuprins mai înainte. Mamele se făleau cu moartea glorioasă a fiilor, nevestele arătau tuturor cicatricele de pe trupul soţilor, iar fetele îi răs-

plăteau pe tinerii viteji prin cîntece de triumf. Războinicii expuseră numaidecît trofeele luate de la dușmani, așa precum se desfășoară steagurile în regiunile civilizate. Faptele de arme ale războinicilor de odinioară, pe care le povestiseră bătrînii tribului, fură întunecate de gloria acestei victorii proaspăt dobîndite ; iar Inimă-Tare, care se făcuse cunoscut prin isprăvile sale încă din adolescență, fu proclamat în unanimitate drept cel mai vrednic și cel mai neînfricat războinic pe care-l dăruise vreodată Wahcondah celor mai iubiți copii ai lui, indienii pawnee.

Cu toate că Middleton își dădea seama că Inez se află în deplină siguranță, se bucură nespus de mult cînd îi văzu pe credincioșii și îndrăzneții lui artileriști, care-l așteptaseră în satul lupilor, amestecîndu-se printre indieni și întîmpinîndu-l cu uralele lor soldățești.

Prezența soldaților, deși puțini la număr, îi alungă din suflet orice urmă de neliniște. Lucrul acesta îl făcu stăpîn pe mișcările sale, îi redădu demnitatea și importanța cuvenită, ajutîndu-l să învingă toate greutățile acelui drum lung ce trebuiau să-l străbată din satul indienilor pawnee pînă la fortul cel mai apropiat.

Celor două fete, Inez și Ellen, li se dădu o locuință aparte ; și chiar și Paul se simți foarte mulțumit că se poate plimba fără nici o grijă printre locuințele pieilor roșii, interesîndu-se cu multă discreție de viața lor casnică ; și vorbea cu multă bunăvoință și înțelegere despre diferitele lor datini, iar uneori încerca să se facă înțeles de gospodine, care-l priveau uimite, și să le dea explicații în legătură cu obiceiurile albilor.

Dar Paul, cu firea lui iscoditoare, nu-și găsi nici un singur imitator printre indieni. Delicatețea și rezerva lui Inimă-Tare se răspîndiră și printre ceilalți lupi. Deși curiozitatea pe care-o arătară străinii cu privire la simplitatea obiceiurilor fu satisfăcută pe deplin, nici un singur

picior de indian nu fu lăsat să se apropie de locuințele destinate albilor ; aceştia fură lăsaţi să se odihnească după pofta inimii şi potrivit propriilor lor obiceiuri.

Cîntecele de veselie ale tribului continuară, cu toate acestea, pînă noaptea tîrziu ; iar de pe acoperişurile cîtorva locuinţe se puteau auzi vocile războinicilor care povesteau faptele vitejeşti ale lupilor şi gloria lor legendară.

Toţi indienii însă, deşi vegheaseră aproape toată noaptea, se sculară odată cu primele raze ale soarelui. Entuziasmul care le luminase feţele cu o zi mai înainte făcuse loc unei expresii ceva mai potrivită cu evenimentele care se pregăteau în clipele acelea.

Căci toată lumea înţelesese că feţele-palide, care se împrieteniseră aşa de mult cu şeful lor, erau pe cale să-şi ia rămas bun de la trib. Soldaţii lui Middleton tocmiseră, încă înainte de sosirea acestuia în satul indienilor, barca unui negustor păgubos ; barca se şi găsea pe apă, gata să-şi primească pasagerii, astfel că pregătirile pentru lunga lor călătorie puteau fi socotite ca şi încheiate.

Middleton aştepta clipa plecării cu oarecare temeri. Admiraţia cu care-o privea Inimă-Tare pe Inez nu-i scăpase căpitanului, după cum nu-i putuse scăpa nici căutătura încărcată de dorinţe a lui Mahtoree. Cunoştea, pe de altă parte, şi iscusinţa cu care-şi putea ascunde un sălbatic simţămintele, aşa c-ar fi dat dovadă de o nemaipomenită slăbiciune dacă nu s-ar fi pregătit să preîntîmpine chiar şi cele mai rele lucruri. Îşi instrui, deci, oamenii în mare taină, deşi pusese măsurile acestea pe seama paradei militare prin care aveau de gînd să-şi anunţe plecarea.

Se mustră însă singur atunci cînd văzu că tot tribul îi însoţeşte pînă la marginea apei ; indienii nu aveau nici un fel de armă, iar pe feţele lor se putea citi o sinceră părere de rău. După aceea, se adunară roată în jurul străinilor şi al şefului lor, privind în linişte şi cu foarte mare atenţie ceea ce se petrecea.

Şi pentru că Inimă-Tare făcu semn că vrea să spună cîteva cuvinte, iar indienii îşi arătară dorinţa de a-l asculta, *trapper*-ul se pregăti să slujească drept tălmaci. Atunci tînărul şef pawnee se adresă supuşilor săi folosind limbajul obişnuit al indienilor, încărcat adică de metafore. Începu prin a aminti de vechimea seminţiei lor şi de gloria trecută. Vorbi apoi despre izbînzile obţinute la vînătoare şi pe cîmpul de luptă, despre felul în care au ştiut întotdeauna să-şi apere drepturile şi să-şi alunge duşmanii.

Şi după ce spuse destul de multe lucruri pentru a-şi arăta respectul faţă de măreţia lupilor, trecu numaidecît la rasa din care făceau parte străinii. Compară numărul fără sfîrşit al acestora cu stolurile păsărilor călătoare în anotimpul în care firea se trezeşte la viaţă, sau cînd aşteaptă, istovită, venirea iernii. Şi, cu o delicateţe caracteristică pentru iscusinţa unui războinic indian, nu aduse nicidecum vorba despre firea lacomă pe care o vădiseră atîţia albi în relaţiile lor cu pieile roşii.

Deoarece ştia că neîncrederea era adînc înrădăcinată în firea oamenilor din tribul său, Inimă-Tare încercă să îmblînzească dorul de răzbunare al acestora, scuzîndu-i pe albi într-un fel cît se poate de dibaci, dar nu de-a dreptul, ci pe ocolite ; reaminti celor ce-l ascultau că înşişi lupii pawnee fuseseră nevoiţi să alunge din satele lor o puzderie de indieni netrebnici. Wahcondah însuşi îşi întorsese de multe ori faţa de la oamenii roşii. Şi, fără îndoială că şi Marele Spirit al oamenilor albi îşi priveşte de multe ori copiii cu ochi mînioşi. Căci cei ce se află în puterea răului nu se pot arăta niciodată viteji sau cinstiţi, oricare ar fi culoarea pielii lor.

Îi rugă apoi pe tinerii lui să privească mîinile cuţitelor-lungi. Acestea nu erau goale ca ale unor cerşetori flămînzi ; dar nici nu erau pline de bogăţii, ca ale unor negustori prădalnici ; cuţitele-lungi erau, întocmai ca şi ei, războinici, şi purtau asupra lor arme de care ştiau

să se folosească în chip desăvîrşit, şi erau demni să-i numească fraţi.

După aceea îşi îndreptă atenţia asupra căpeteniei străinilor. Acesta era unul din fiii Marelui lor Tată Alb. El nu venise în prerie pentru a speria bizonii de pe întinsul păşunilor şi nici pentru a se face stăpîn pe vînatul indienilor. O mînă de oameni răi îi răpise una dintre soţii ; şi, fără îndoială, aceasta fusese cea mai ascultătoare, cea mai blîndă şi cea mai frumoasă dintre toate. Şi nu era nevoie decît ca tinerii lui războinici să-şi deschidă bine ochii, şi vor vedea că spune numai şi numai adevărul. Iar acum, după ce şeful alb şi-a găsit soţia, se pregăteşte să se întoarcă în mijlocul poporului său. El vrea să spună însă străinilor că indienii pawnee sînt nişte oameni drepţi, şi că între cele două naţiuni va exista întotdeauna un şir întreg de *wampums*. Aşa că toţi supuşii lui trebuiau să dorească străinilor o întoarcere norocoasă în oraşele lor. Războinicii lupi ştiu cum trebuie să-şi primească duşmanul, dar şi cum să cureţe de spini calea prietenilor.

Inima lui Middleton începuse să bată mult mai repede atunci cînd tînărul conducător indian pomeni despre frumuseţea lui Inez, şi privirea lui căută plină de nerăbdare spre micul grup de artilerişti ; dar Inimă-Tare păru c-a uitat, din clipa aceea, c-a văzut vreodată o fiinţă aşa de suavă. Simţămintele lui, dac-ar fi fost însufleţite vreodată de chipul minunat al lui Inez, fură ascunse sub masca rece a renunţării ; apoi strînse mîna tuturor războinicilor albi, fără să-l uite nici pe cel mai neînsemnat soldat, dar privirea lui nu se opri nici o clipă asupra celor două femei. Făcuse tot ce-i stătea în putinţă pentru ca Ellen şi Inez să poată călători cît mai la largul lor, iar grija şi risipa aceasta de bunăvoinţă trezi oarecare mirare printre războinicii lui ; dar Inimă-Tare se feri să jignească orgoliul lor bărbătesc şi prin altfel de atenţii acordate femeilor.

Despărțirea fu deosebit de mișcătoare. Fiecare războinic lup se arătă cît se poate de prevenitor, ca nu cumva războinicii străini să fie lipsiți de grija ce li se cuvenea, așa că ceremonia aceasta dură destul de mult. În privința asta se făcu totuși o excepție, deși afirmația nu-i privește pe toți indienii ; iar excepția aceasta îl privea pe doctorul Battius. Adevărul este că mare parte din tinerii războinici pawnee nu găsiră de cuviință să-și piardă vremea cu un om care avea o profesie atît de îndoielnică ; dar vrednicul naturalist găsi oarecare mîngîiere în dovezile de prețuire pe care i le arătară războinicii mai vîrstnici ; aceștia ajunseseră la concluzia că, deși în timp de război nu fusese de cine știe ce folos, vraciul cuțitelor-lungi ar putea aduce mari servicii în timp de pace.

Cînd Middleton și cu toți ai lui se suiră în barcă, *trapper*-ul ridică o mică legătură de la picioarele lui, îl fluieră pe Hector să vină mai aproape, apoi se așeză. Artileriștii scoaseră uralele lor obișnuite, la care tribul răspunse printr-un strigăt general, apoi barca fu împinsă spre mijlocul curentului și începu să alunece încet la vale.

Urmă după aceea un lung răstimp de tăcere, îmbibat cu oarecare melancolie. Cel dintîi vorbi *trapper*-ul, ai cărui ochi, încărcați de tristețe, trădau cît se poate de limpede părerile lui de rău.

— E un trib viteaz și cinstit, rosti el, și spun asta cu toată convingerea. Vai, căpitane, dacă ai fi văzut cît bine și cît rău sînt în stare să facă triburile pieilor roșii, ți-ai putea da seama cît de mare preț pun ei pe un războinic viteaz și curat la suflet ! Știu că sînt oameni care-și închipuie că un indian e numai puțintel mai bun decît fiarele de pe cîmpiile astea pustii. Adevărul e că trebuie să fii tu însuți cinstit, pentru a putea judeca cum trebuie cinstea celorlalți. Nu încape îndoială că ei își cunosc dușmanii, și nu-și dau nici cea mai mică osteneală să le arate dragoste și încredere !

— Așa trebuie să fie un adevărat bărbat, răspunse căpitanul, și sînt sigur că nu le lipsește nici una din calitățile firești ale unui bărbat.

— Sigur că nu ; puține lucruri ar mai fi trebuit să le dăruiască natura ! Dar cel care n-a văzut decît un singur indian în viața lui nu poate cunoaște cu adevărat firea lor, ba nici chiar dac-a văzut un trib întreg ; așa după cum nimeni nu-și poate da seama de culoarea penelor dacă n-a văzut în viața lui decît o singură cioară. Acum, prietene cîrmaci, îndreaptă barca spre bancul acela de nisip de-acolo !

— De ce ? întrebă Middleton. Sîntem purtați de-un curent foarte repede, iar dacă vom acosta, îl vom pierde.

— Oprirea va fi de scurtă durată, răspunse bătrînul, punînd el însuși mîna pe cîrmă. Cîrmaciul își dădu seama că bătrînul avea destulă influență asupra căpitanului și că acesta n-avea de gînd să i se opună ; și mai înainte de-a fi avut timpul necesar să ceară vreo lămurire, botul bărcii atinse malul.

— Căpitane, reluă *trapper*-ul, începînd să-și desfacă legătura cu cea mai mare chibzuială și într-un fel care dovedea că-i face plăcere să mai zăbovească ; vreau să-ți propun o mică afacere. Nu-i cine știe ce afacere, asta-i drept ; dar e cea mai bună afacere pe care ți-o poate propune înainte de despărțire un om ce nu mai poate mînui arma cu dibăcia lui de odinioară și care nu-i nimic altceva decît un biet *trapper*.

— Despărțire ! se desprinse cuvîntul, asemenea unui ecou, de pe buzele tuturor celor ce împărțiseră nu de mult primejdiile laolaltă cu el și care profitaseră de experiența și grija lui.

— Ce dracu, bătrîne *trapper*, ai de gînd s-ajungi la așezăminte pe jos, cu toate că poți face drumul ăsta cu barca și încă numai în jumătate din timpul care ți-ar trebui ca să mergi pe spinarea măgarului dăruit de doctor lui Inimă-Tare ?

— Așezăminte ! Ei, băiete, e multă vreme de cînd mi-am luat rămas bun de la zădărnicia și de la deșertăciunile orașelor și ale satelor.

— Nu m-am gîndit c-o să ne despărțim, răspunse Middleton și-și întoarse privirea spre fețele pline de compătimire ale prietenilor săi, încercînd, în felul acesta, să scape de senzația aceea de apăsare care-l cuprinse ; dimpotrivă, am sperat că ne vei întovărăși pînă acolo unde, fac cea mai solemnă făgăduială, nu vei duce lipsă de absolut nimic din ceea ce ți-ar putea face viața mai ușoară.

— Da, tinere, te cred ; nu ți-ai face decît datoria ; dar ce preț au sforțările unui om față de uneltirile celor răi ? Dar ce preț are bogăția fără mulțumire ? În fața mea, oricum. nu se mai află decît puțin timp ; și nădăjduiesc că nu poate fi socotit drept păcat pentru un om care-a trăit cît se poate de cinstit optzeci de ierni și de veri, să-și petreacă și puținele ceasuri ce i-au mai rămas în mulțumire și tihnă. Dacă socoți, căpitane, c-am făcut o faptă rea venind așa de departe cu tine, ca apoi să te părăsesc. trebuie să recunoști că motivul care m-a îndemnat la asemenea lucru n-are nimic josnic în el. Cu toate că m-am obișnuit să trăiesc în singurătate, trebuie să mărturisesc că simțirea mea, la fel ca și pielea, e întocmai ca a unui alb. Dar nu cred c-ar fi prea potrivît pentru lupii pawnee să vadă cum cade pradă slăbiciunii un bătrîn războinic, în clipa cînd se va despărți pentru totdeauna de cei pe care-i iubește, cu toate că n-are puterea să-i poruncească inimii să meargă cu ei în așezăminte !

— Ascultă, bătrîne *trapper*, spuse Paul, dregîndu-și cu mare greutate glasul. Vreau să fac și eu o afacere cu tine, fiindcă te-am auzit vorbind despre afaceri ; vreau să-ți ofer, adică, jumătate din coliba mea, chiar dac-ar fi vorba de partea cea mai mare ; cea mai dulce și cea mai curată miere pe care-o poate da salcîmul sălbatic ; mîncare de ajuns întotdeauna, cînd și cînd o bucată de vînat sau,

mai bine zis, cîte o bucată de cocoaşă de bivol — căci am de gînd să fac cît mai des cunoştinţă cu animalul ăsta — gătită aşa cum s-or pricepe mai bine mîinile unei Ellen Wade, deşi îşi va schimba numele curînd ; şi toate astea împreună cu primirea pe care un om cu bun simţ înţelege s-o facă prietenului său cel mai bun ; sau, în cazul de faţă, propriului său tată. Iar pentru toate astea tu ne vei dărui, atunci cînd vei găsi de cuviinţă, cîte una din vechile tale povestiri, sau cîte un sfat potrivit cu împrejurările laolaltă cu tovărăşia ta, atîta timp cît îţi va face plăcere.

— Bine, bine, băiete, răspunse bătrînul scotocind prin traistă ; ai vorbit cinstit, dar eu, deşi îţi sînt recunoscător, trebuie să spun nu, căci aşa ceva nu se poate ; nu, asta nu se poate în ruptul capului !

— Venerabile vînător, rosti doctorul Battius, sînt anumite obligaţii pe care le are orice om faţă de societate şi de natura umană. Şi a venit timpul să te întorci printre cei de-un neam cu tine, ca să împărtăşeşti parte din cunoştinţele şi experienţele dobîndite în decursul unei vieţi întregi petrecute în mijlocul naturii ; aceste cunoştinţe, deşi ar putea fi greşite din pricina ideilor tale preconcepute, se vor dovedi cît se poate de folositoare celor pe care, după cum spui, va trebui să-i părăseşti în curînd şi pentru totdeauna.

— Prietene doctor, răspunse *trapper*-ul, uitîndu-i-se drept în ochi ; după cum n-ar fi prea uşor să judeci firea unui şarpe cu clopoţei uitîndu-te la făptura unei gazele, tot aşa de greu e să vorbeşti şi de foloasele pe care le-ar putea aduce un om, gîndindu-te numai la nevoile altora. Ai şi tu cu ce te lăuda, şi nici prin gînd nu-mi trece să-ţi pun însuşirile la îndoială. Dar în ceea ce mă priveşte, Dumnezeu m-a făcut să preţuiesc mai mult fapta decît vorba, şi de aceea cred că nu greşesc cînd îmi închid urechile auzind ceea ce mă poftești să fac.

— Şi cu asta, gata, interveni Middleton, am auzit şi am văzut atîtea lucruri în ceea ce-l priveşte pe omul acesta nemaipomenit, încît îmi dau seama că nimic nu-i va putea schimba hotărîrea luată. Întîi îţi vom asculta dorinţele, prietene, iar după aceea vom vedea ce se va putea face ca să fii cît mai mulţumit cu putinţă.

— E un lucru mărunt, căpitane, răspunse bătrînul, reuşind în cele din urmă să-şi desfacă legătura ; un lucru mic şi fără însemnătate, faţă de ceea ce am fost eu obişnuit să ofer într-o afacere ; dar e cel mai preţios lucru pe care-l am, aşa că nu trebuie să-l priviţi cu dispreţ. Aici se află pieile a patru castori pe care i-am prins cu vreo lună înainte de-a ne fi întîlnit, iar dincoace, e una de urs-spălător, ce nu preţuieşte prea mult, dar face ca balanţa să nu stea chiar aşa de ridicată în partea mea.

— Şi ce vrei să faci cu ele ?

— Le dau drept schimb. Nemernicii aceia de tetoni, Dumnezeu să mă ierte pentru că i-am învinovăţit pe nedrept pe indienii konza, mi-au furat cele mai bune capcane, silindu-mă să născocesc fel de fel de cîrpăceli ; şi dacă viaţa mea s-ar mai prelungi încă un anotimp, apoi asta înseamnă că voi avea de trecut o iarnă foarte grea. Aşa că vă rog să luaţi pieile astea şi să le daţi vreunui ins care se îndeletniceşte şi el cu întinderea curselor, vreunui alt *trapper* adică, căci sînt sigur că veţi întîlni destui puţin mai încolo, şi spuneţi-i să trimită capcanele, pe numele meu, în satul lui Inimă-Tare. Dar luaţi seama ca să fie însemnate cu semnul meu : litera N, alături de urechea unui cîine şi de trăgaciul unei carabine. Şi nu se află nici un indian care să-mi pună drepturile la îndoială. Iar pentru toată osteneala asta, am prea puţine lucruri cu care să vă răsplătesc, în afară de mulţumirile mele, numai dacă prietenul meu, căutătorul de miere, n-ar vrea să primească pielea de urs-spălător şi să ia asupra lui toată povestea asta.

— Dacă voi lua-o, să nu fiu...

Gura lui Paul fu astupată de mîna drăgălașă a lui Ellen, așa că fu nevoit să-și înghită restul frazei.

— Bine-bine, răspunse cu blîndețe bătrînul. Trag nădejde că propunerea mea nu-i o jignire prea mare. Știu că pielea unui urs-spălător nu prețuiește cine știe cît, dar nici ceea ce cer eu în schimb nu-i un lucru prea greu.

— Ai înțeles cu totul greșit ce-a vrut să spună prietenul nostru, îl întrerupse Middleton, care observase că Paul se uita în toate părțile numai acolo unde trebuie nu ; și nici nu era în stare să se apere. El n-a vrut să spună că refuză să-ți îndeplinească dorința ci că, dimpotrivă, refuză orice fel de răsplată. Dar nu mai e nevoie să vorbim despre asta ; e de datoria mea să mă îngrijesc ca tot ceea ce-ți datorăm, în semn de recunoștință pentru cele făcute pentru noi toți, să fie îndeplinit pînă la capăt și ca toate nevoile tale să fie preîntîmpinate.

— Ce ? spuse bătrînul și-l privi întrebător pe căpitan, cerîndu-i, în felul acesta, să se explice.

— Totul va fi precum dorești. Pune pieile în bagajele mele. Ne vom tocmi pentru tine așa cum ne-am tocmi pentru noi.

— Îți mulțumesc, îți mulțumesc, căpitane ! Bunicul tău era darnic la suflet și-avea o minte limpede ; și nu pe degeaba l-au numit indienii delaware Mînă-Deschisă. Aș dori acum, așa cum am fost obișnuit să fac și altădată, să-i pot trimite doamnei tale cîteva blănuri gingașe, pentru gulere și haine, ca să vă arăt că știu cum se răspunde la bunăvoință. Dar să nu vă așteptați la asemenea lucru, căci sînt prea bătrîn ca să mai pot făgădui ceva. Totul va fi după cum va crede de cuviință Cel de Sus. Nu vă pot dărui nimic mai mult, deși aș fi vrut, căci n-am trăit atîta în ținuturile astea sălbatice ca să fi uitat purtările unui adevărat *gentleman*.

— Ascultă, bătrîne *trapper*, strigă căutătorul de miere, lovind puternic cu mîna în palma deschisă a celuilalt,

am să-ţi spun două lucruri. Întîi, că prietenul nostru căpitanul a lămurit cît se poate de bine ceea ce avusesem de gînd să spun ; şi al doilea, că, dacă-ţi lipseşte vreo piele, fie pentru folosinţa ta, fie pentru a o trimite peste hotare, este una care-ţi stă tot timpul la dispoziţie ; pielea unuia Paul Hover.

Bătrînul răspunse şi el la această strîngere de mînă şi începu să rîdă în felul lui aparte, adică în desăvîrşită linişte.

— Cred că n-ai fi bătut palma pentru aşa ceva, băiete, atunci cînd în jurul tău se aflau zgripţuroaicele acelea tetone, înarmate cu cuţitele lor, spuse el. Ah, eşti în plină tinereţe, în plină forţă şi fericire, dar vezi de mergi pe calea cinstei. Apoi expresia feţei lui aspre se schimbă brusc, devenind îngîndurată şi serioasă. Vino încoace, băiete, spuse el şi, apucîndu-l de unul din nasturi, îl trase spre mal şi începu să-i vorbească în mare taină : — Multe lucruri am spus despre bucuriile şi cinstea pe care ţi le dăruieşte viaţa petrecută în păduri şi la hotare. Nu vreau să-ţi spun acum că ceea ce ai auzit n-ar fi adevărat ; numai că oamenii au firi deosebite, şi unii din ei au nevoie de-o anumită îngrijire. Ai strîns la pieptul tău o copilă bună şi blîndă, aşa că e de datoria ta să ţii seama şi de ea, nu numai de tine, cînd vă veţi orîndui viaţa. Văd că nu prea simţi îndemnul să trăieşti în aşezăminte, dar, după biata mea judecată, fata va înflori mai curînd în razele soarelui din luminişuri decît în bătaia vînturilor din prerie. Aşa că uită ceea ce ai auzit de la mine în legătură cu frumuseţea vieţii trăită în singurătate, ceea ce nu înseamnă că vorbele mele n-ar fi adevărate, şi întoarce-ţi privirea spre drumurile din inima ţării.

Paul nu putu răspunde decît tot printr-o strîngere de mînă, care i-ar fi făcut să scoată gemete de durere pe cei mai mulţi dintre bărbaţi ; dar asupra muşchilor căliţi ai *trapper*-ului, ea nu avu altă urmare decît aceea de a-l face să rîdă şi a da din cap, ca şi cum ar fi vrut să

spună c-a luat strîngerea aceasta de mînă drept o făgăduială că Paul va ţine seama de sfatul primit. După aceea, *trapper*-ul îşi întoarse faţa de la tovarăşul său, aspru dar cu o inimă de aur, şi chemîndu-l pe Hector din barcă, rămase pe gînduri, ca şi cum ar fi vrut să mai spună cîteva cuvinte.

— Căpitane, continuă el în cele din urmă, ştiu că atunci cînd un biet om nevoiaş vorbeşte despre credit, foloseşte un cuvînt tare gingaş, dac-ar fi să ne luăm după obiceiurile lumii ; şi cînd un om bătrîn vorbeşte despre viaţă, vorbeşte despre un lucru pe care nu-l va mai avea niciodată ; cu toate astea, a mai rămas ceva despre care aş vrea să-ţi vorbesc, şi asta nu atît în legătură cu mine, cît în legătură cu altcineva. Iată-l pe Hector, un căţel bun şi credincios, care-a trecut de multă vreme marginea hărăzită vieţii unui cîine ; şi el, ca şi stăpînul său, se îngrijeşte mai mult de bunăstarea lui decît de orice alt lucru. Dar creatura asta are şi ea simţămintele ei, întocmai ca orice suflet de creştin. S-a întovărăşit în timpul din urmă cu cineva din neamul lui, ceea ce-i face mare bucurie, aşa că vă aduc la cunoştinţă că m-ar durea foarte mult să despart perechea aşa de repede. Dacă ţii aşa de mult la cîinele tău, voi încerca să ţi-l trimit înapoi în primăvară, rugîndu-te să mi-l împrumuţi numai peste iarnă. Cred că nici cîinele meu nu va mai duce-o mult după ce va ieşi din iarnă, şi judecata mea nu dă greş niciodată cînd e vorba de lucruri din astea, căci am văzut plecîndu-mi nenumăraţi prieteni, cu toate că Dumnezeu n-a dat încă poruncă îngerilor Săi să-mi rostească numele cu glas tare.

— Ia-l, ia-l, strigă Middleton, ia tot, ia orice doreşti !

Atunci, printr-un fluierat, bătrînul îl chemă la mal şi pe cîinele cel tînăr ; după aceea porni să-şi ia cel din urmă rămas bun. Puţine vorbe s-au rostit cu prilejul acesta. *Trapper*-ul dădu mîna cu toţi, şi asta în chip solemn, adresîndu-le tuturor cuvinte pline de căldură şi

prietenie. Middleton amuțise, prefăcîndu-se că-și caută ceva prin bagaje. Paul începuse să fluiere din răsputeri, iar Obed se despărți de bătrîn într-un fel care aducea mai curînd cu o deznădăjduită hotărîre filozofică. După ce-și luă rămas bun de la toată lumea, bătrînul împinse barca spre mijlocul curentului cu propria lui mînă, dorindu-le ca Dumnezeu să-i ajute să ajungă la capătul călătoriei lor cît mai repede. Și-apoi, nici o vorbă, nici o singură mișcare de vîsle pînă ce fură nevoiți să cotească ; iar atunci nu-l mai putură zări pe *trapper*. Îl lăsară pe malul apei, rezemat în carabină, cu Hector încolăcit la picioare, în timp ce cîinele celălalt alerga în jurul movilelor de nisip, zburdalnic la anii lui tineri și plini de vigoare.

XXXIV

Mi s-a părut c-aud un glas.
(Shakespeare)

Nivelul apei era în creştere, iar barca zbura la vale asemenea unei păsări purtată de iuţeala curentului. Călătoria se dovedise norocoasă şi fusese făcută în foarte scurt timp ; datorită rîurilor acelora iuţi, drumul durase de trei ori mai puţin decît dacă s-ar fi mers pe uscat. Trecînd dintr-un rîu într-altul, aşa cum venele corpului omenesc comunică între ele şi ajung pînă la cele mai de seamă canale purtătoare de viaţă, călătorii noştri au ajuns pînă la artera principală a apelor din vest şi au debarcat, sănătoşi şi teferi, chiar în faţa casei tatălui lui Inez.

Bucuria lui don Augustin şi încurcătura în care a fost pus cuviosul frate Ignatius e uşor de imaginat. Cel dintîi a ridicat şi el rugi de mulţumire cerului, dar n-a plîns. Blînzii locuitori ai acelui oraş de provincie erau mult prea bucuroşi ca să mai pună şi întrebări asupra felului în care s-a ajuns la un sfîrşit atît de fericit ; şi, nu după multă vreme, toată lumea era convinsă că mireasa lui Middleton fusese răpită de un răufăcător, dar că a fost eliberată din mîinile acestuia şi redată familiei cu ajutorul cîtorva prieteni devotaţi. Mai erau, fără îndoială, şi unii ce se arătau destul de neîncrezători auzind ase-

menea explicaţie, dar aceştia nu şi-au împărtăşit părerile decît între cei patru pereţi ai casei, bucurîndu-se doar de răsplata cu totul dezinteresată pe care o încearcă un avar atunci cînd îşi priveşte, în taină, comorile.

Pentru a da şi vrednicului preot prilej de bucurie, Middleton îi încredinţă misiunea de a-l uni pe Paul cu Ellen.

Paul primi bucuros ca această ceremonie să fie săvîrşită, căci îşi dădu seama că toţi prietenii lui pun mare preţ pe asemenea lucru ; dar cîtva timp după asta îşi duse mireasa în ţinutul Kentucky, sub cuvînt că trebuie să facă unele vizite, cerute de obiceiul pămîntului, nenumăraţilor membri ai familiei Hover. Odată ajuns acolo, folosi prilejul pentru a-şi legaliza căsătoria cu ajutorul unui judecător de pace, o veche cunoştinţă, în destoinicia căruia avea mai multă încredere decît în a oricărui slujitor al Bisericii romane. Ellen, care-şi dădea foarte bine seama că e nevoie de multă răbdare pentru a îngrădi o fire atît de nărăvaşă ca cea a tovarăşului ei de viaţă, nu se împotrivi acestui dublu legămînt, aşa că toată lumea se arătă mulţumită.

Importanţa socială pe care a căpătat-o Middleton în provincia respectivă în urma căsătoriei sale cu fiica unui proprietar atît de avut ca don Augustin, importanţă la care se adăugau şi meritele sale personale, atrase atenţia guvernului. Şi peste puţină vreme i s-au încredinţat numeroase şi mari însărcinări, acordîndu-i-se toată încrederea, lucru care-l înălţă în stima concetăţenilor săi şi-i dădu, totodată, şi prilejul de a-şi arăta bunăvoinţa faţă de ei.

Căutătorul de miere se bucură de favoarea lui Middleton printre cei dintîi. Căci nu era prea greu să găseşti o slujbă potrivită unui om cu calităţile lui Paul, într-o societate care se afla în stadiul acela specific de dezvoltare de acum douăzeci şi trei de ani. Strădaniile lui Middleton şi ale lui Inez, care lucra în numele soţului ei,

susţinute cu căldură şi înţelepciune de către Ellen, izbutiră, în decursul timpului, să aducă o mare şi binefăcătoare schimbare în caracterul lui Paul. Aşa că, nu după mult timp, deveni proprietar de pămînt, apoi cultivator cu greutate, iar în cele din urmă demnitar al oraşului.

Prin creşterea treptată a avutului său, fapt care, în republica noastră, oricît ar fi de straniu, face să crească în aceeaşi măsură cunoştinţele şi respectul de sine, Paul a urcat scara onorurilor treaptă cu treaptă ; şi aceasta pînă cînd soţia sa avu marea fericire să vadă că pe copiii ei nu-i mai pîndeşte primejdia întoarcerii la starea de la care porniseră părinţii lor.

Paul se numără, astăzi, printre membrii ramurei inferioare în legislaţia statului ; şi-a cîştigat oarecare faimă prin discursurile pe care le rosteşte ; acestea aduc o undă de bună dispoziţie printre membrii acelei instanţe atît de cumpătate, căci, întemeiate pe o solidă cunoaştere a regiunii respective, au acel merit ce lipseşte cu totul discursurilor mult mai subtile, rostite aproape zilnic de anumiţi politicieni în asemenea adunări. Dar roadele acestea îmbelşugate fură culese tîrziu de tot, după un lung şir de ani şi după multe necazuri.

Middleton, care ocupă, potrivit unei educaţii mult diferită de a lui Paul, un post foarte important în legislaţia superioară, este izvorul de unde ne-am adăpat cît am putut mai mult pentru adunarea informaţiilor necesare alcătuirii povestirii de faţă. În cele din urmă a adăugat şi o scurtă istorisire a vizitei ulterioare pe care a făcut-o în prerie ; vizita aceasta, credem noi, ar fi cea mai bună încheiere a întîmplărilor povestite mai înainte.

În toamna anului ce urmă după evenimentele relatate pînă acum, tînărul Middleton, aflîndu-se încă în armata ţării, se găsea pe apele fluviului Missouri, la un punct nu prea îndepărtat de aşezările indienilor pawnee. Şi cum în momentul acela datoria nu-l chema în altă parte, şi

cum Paul, care îl întovărășea, era nerăbdător să facă asemenea călătorie, se hotărî să-și ia calul și să străbată ținutul pentru a-l vizita pe stăpînitorul acestuia și pentru a se interesa de soarta prietenului său, *trapper*-ul. Dar era urmat de o suită numeroasă, potrivit funcției și rangului său, așa că drumul a fost destul de anevoios, căci trebuia să biruie felurite greutăți și lipsuri, cu toate că nu mai avea de întîmpinat pericolele și spaima care-i însoțiseră pe călătorii noștri prima dată.

Cînd fură la o distanță potrivită, îi trimise lui Inimă-Tare un sol indian dintr-un trib prieten, ca să-și anunțe sosirea. În timpul acesta, Middleton își continua drumul în pas domol, pentru ca vestea să poată ajunge, așa cum se cuvenea, mai înainte de sosirea lui. Spre mirarea călătorilor însă, solia rămase fără răspuns.

Trecu oră după oră, străbătură milă după milă, dar nu văzură nici cel mai mic semn c-ar fi așteptați cu onorurile cuvenite, ba nici măcar că vor fi primiți cu bunăvoință. În cele din urmă cavalcada, în fruntea căreia călăreau Middleton și Paul, coborî platoul înalt, unde zăboviră timp destul de îndelungat, și ajunse într-o cîmpie cu vegetația bogată, ce se întindea pînă la satul lupilor.

Soarele sta să apună, și un mănunchi de raze aurii se răspîndiseră peste tot, învăluind întinderile necuprinse în culorile și nuanțele acelea strălucitoare, cu care imaginația omului înfrumusețează, de obicei, scenele cele mai impresionante.

Herghelii de cai și de catîri pășteau netulburate de nimeni pe acele imense pajiști naturale sub paza cîtorva tineri pawnee. Paul arătă numaidecît spre silueta lui Asinus. Măgarul doctorului Obed se îngrășase, blana îi lucea de curățenie și părea că trăiește în deplină mulțumire. Stătea în mijlocul cîmpiei cu urechile lipite de cap și cu ochii închiși, părînd că meditează asupra existenței sale prezente și a privilegiilor de care se bucura.

Grupul călătorilor noştri trecu destul de aproape de unul din tinerii pawnee, cărora li se încredinţase o sarcină atît de importantă ca paza celei mai de seamă bogăţii a tribului. Băiatul auzi tropotul cailor şi-şi aruncă privirea spre grupul călăreţilor, dar în loc să dea vreun semn de curiozitate sau de teamă, privirea lui se întoarse numai-decît către sat.

— Se petrec lucruri curioase, şopti Middleton, destul de rănit în amorul său propriu, căci socotea că purtarea indienilor nu vădea numai un nemărginit dispreţ faţă de rangul său, dar era totodată şi o ofensă adusă lui însuşi.

— Băiatul acela a auzit de venirea noastră, căci altfel s-ar fi repezit să-şi vestească tribul şi, cu toate astea, abia binevoieşte să ne onoreze cu o privire. Controlaţi-vă armele, oameni buni ; s-ar putea s-avem nevoie de ele.

— În privinţa asta, căpitane, cred că greşeşti, răspunse Paul, dacă se află cinste prin preriile astea, atunci o vei găsi la vechiul nostru prieten, Inimă-Tare ; nu poţi judeca un indian după legile unui alb. Priveşte ! nu sîntem cu totul trecuţi cu vederea, căci iată un grup care vine în întîmpinarea noastră, deşi e cam ponosit la înfăţişare, iar despre număr, nici să nu mai vorbim !

Paul avea deplină dreptate. Căci se zări, într-adevăr, un grup de călăreţi care ocolea tocmai un desiş de mărăcini şi se îndrepta, străbătînd cîmpia de-a curmezişul, drept spre ei. Indienii înaintau încet şi cu multă demnitate. Cînd ajunseră mai aproape, călăreţii noştri văzură în fruntea grupului de indieni pe însăşi conducătorul lupilor, înconjurat de-o duzină de tineri războinici. Erau complet neînarmaţi şi nu purtau nici acele podoabe sau pene prin care indienii îşi arătau respectul faţă de oaspeţi, cît şi propriul lor rang.

Întîlnirea fu prietenoasă, deşi cît se poate de reţinută. Middleton, care ţinea foarte mult ca ceilalţi să-i dea consideraţia cuvenită, bănui c-ar fi la mijloc o anumită influenţă a agenţilor canadieni, aşa că se văzu nevoit să

se poarte cu răceală, ceea ce nu avea nici o legătură cu adevăratele lui sentimente. Nu era ușor să înțeleagă purtarea indienilor pawnee. Calmi, demni, și cu toate acestea departe de a fi prea distanți, dădeau dovadă de o anumită politețe, dar și de multă rezervă, atitudine la care zadarnic ar fi năzuit atîția diplomați ai unor țări mult mai civilizate.

Cele două grupuri de călăreți își continuară astfel calea spre așezările indiene. Middleton avu timp, în cursul drumului ce le mai rămăsese de făcut, să se gîndească la tot ce i-ar fi putut hotărî pe indieni să le facă o primire atît de stranie. Cu toate că era întovărășit de un interpret oficial, cei doi șefi se salutară în așa fel, încît nu mai fu nevoie de serviciile acestuia. De douăzeci de ori își întoarse căpitanul privirea spre vechiul său prieten, încercînd să înțeleagă de ce fața acestuia e atît de rigidă. Dar toate strădaniile și toate presupunerile se dovediră la fel de nefolositoare. Ochii lui Inimă-Tare erau neclintiți, fermi și oarecum îngrijorați. Nu vorbea și nici nu înclina să-și îmbie musafirii la vorbă ; așa că Middleton fu nevoit să facă același lucru și să aștepte explicațiile cuvenite la timpul lor.

Cînd intrară în așezăminte, văzură, strînși într-o piață deschisă, pe mai toți locuitorii acestora, așezați potrivit vîrstei și rangului fiecăruia. Indienii formau un cerc larg, iar în mijloc se aflau vreo duzină din șefii cei mai de vază ai tribului. Inimă-Tare făcu, apropiindu-se, un semn cu mîna ; iar cînd masa aceea de trupuri se dădu la o parte, deschizîndu-le drum, tînărul războinic trecu prin mijlocul lor călare, urmat de toți cei care îl întovărășeau. Apoi descălecară, și după ce caii fură duși în altă parte, străinii se văzură înconjurați de vreo mie de fețe grave și serioase, dar primitoare.

Middleton privi de jur împrejur cu îngrijorare crescîndă, fiindcă nu se auzea nici un strigăt, nici un cîntec și nici o singură exclamație de bun-venit, deși se afla în

mijlocul unui trib de care, nu de mult, se despărțise cu multă părere de rău. Sentimentul acesta de neliniște, ca să nu-i spunem de teamă, era împărtășit de toți oamenii din suită. Dar îngrijorarea din ochii oamenilor săi se preschimbă numaidecît în hotărîre, așa că fiecare bărbat începu să-și pipăie arma în liniște, asigurîndu-se că e gata pregătită să-i vină în ajutor dac-ar fi avut nevoie de sprijinul ei. Dar nu observară nici cel mai mic semn de dușmănie din partea gazdelor. Inimă-Tare îi rugă, pe Middleton și pe Paul, să-l urmeze către grupul de oameni care se zărea în centrul cercului. Și în locul acela vizitatorii aflară răspuns la tot ceea ce le dăduse pînă atunci motive de îngrijorare.

Bătrînul *trapper* stătea pe un fel de jilț primitiv, alcătuit cu multă pricepere însă, pentru a-i susține trupul într-o poziție demnă și în același timp comodă. Fu de ajuns o singură privire doar, și vechii lui prieteni își dădură seama că bătrînul era pe cale să-și plătească cel din urmă tribut față de natură. Ochii, sticloși, erau fixați în gol și păreau lipsiți de orice expresie. Trăsăturile îi erau puțin răvășite și mult mai pronunțate ca înainte ; dar acestea erau singurele schimbări în ceea ce privea persoana lui fizică. Sfîrșitul, care se apropia, nu putea fi pus pe socoteala vreunei boli, ci numai pe socoteala unei slăbiri treptate și destul de blînde a forțelor sale. E drept că suflarea vieții mai zăbovea în trupul lui lipsit de vlagă, gata uneori să-l părăsească, însuflețind apoi iarăși chipul lui sfîrșit, ca și cum nu s-ar fi îndurat să plece din lăcașul acela neîntinat de nici un viciu și de nici un fel de boală. Nu e nevoie de o imaginație prea aprinsă ca să-ți dai seama că spiritul plutea în jurul buzelor nemișcate ale bătrînului pădurar, refuzînd să părăsească trupul, care-i fusese atîta timp locuință cinstită și cuviincioasă.

Era așezat în așa fel, încît lumina soarelui ce cobora spre apus cădea peste fața lui gravă. Avea capul gol, iar buclele argintii ale părului lui lung și subțire fluturau

în bătaia brizei de seară. Puşca îi era aşezată pe genunchi, iar celelalte unelte de vînătoare alături de el, ca să-i fie la îndemînă. Între genunchi se afla trupul unui cîine, cu capul lipit de pămînt, ca şi cum ar fi dormit ; iar poziţia lui era aşa de firească, încît Middleton fu nevoit să se uite încă o dată la el, pentru a-şi da seama că nu era decît blana lui Hector, dar împăiată de indieni cu atîta pricepere şi dragoste, încît dădea iluzia unui animal viu. Cîinele lui Middleton se juca nu prea departe, cu copilul frumoasei Tachechana şi al lui Mahtoree. Pînă şi tînăra mamă se afla prin preajmă, ţinînd în braţe o nouă progenitură, care se putea mîndri cu o paternitate nu mai puţin onorabilă, aceea a lui Inimă-Tare. *Le Balafré* stătea în apropierea *trapper*-ului, iar trupul lui vădea că şi plecarea lui va avea loc în curînd. Ceilalţi războinici din centrul cercului celui mare erau oameni în vîrstă, care se apropiaseră, pesemne, pentru a vedea în ce fel va trebui să pornească la cea mai lungă dintre călătorii un războinic drept şi neînfricat.

Bătrînul *trapper* culegea, printr-o moarte paşnică şi liniştită, răsplata unei vieţi cu totul deosebite în ceea ce priveşte cumpătarea şi vrednicia. Vigoarea organismului său rezistase, într-un fel, pînă la urmă. Iar declinul, atunci cînd venise, fusese fulgerător şi fără să-i pricinuiască vreo suferinţă. Se dusese la vînătoare cu bărbaţii tribului toată primăvara, ba chiar şi o bună bucată din vară cînd, brusc, membrele lui refuzaseră să-i mai dea ascultare. Slăbiciunea pusese stăpînire pe întreaga lui fiinţă, iar indienii pawnee crezuseră că-şi vor pierde foarte curînd sfetnicul pe care începuseră să-l iubească şi să-l respecte cu toţii. Dar, aşa cum am mai spus, nemuritorul locuitor ce hălăduise în trupul bătrînului *trapper* nu părea grăbit să-şi părăsească lăcaşul. Flacăra vieţii pîlpîia numai, dar de stins nu se stingea.

În dimineața zilei în care sosise Middleton, bătrînul *trapper* se mai învioră puțin. Buzele articulară din nou o parte din maximele lui atît de înțelepte, iar ochii lui recunoșteau din cînd în cînd vechii prieteni. Dar înviorarea aceasta de-o clipă se dovedi numai un scurt și ultim contact cu lumea al unui om care își luase de multă vreme rămas bun de la ea.

După ce-și rîndui oaspeții în fața muribundului, Inimă-Tare păstră un scurt răstimp de tăcere, pricinuit atît de întristare cît și de convenienție, apoi se plecă puțin înainte și întrebă :

— Aude oare tatăl meu vorbele fiului său ?

— Vorbește, răspunse *trapper*-ul, cu un glas care venea parcă din adîncul pieptului, dar îngrozitor de limpede datorită tăcerii de moarte din jur. Sînt pe cale de-a părăsi satul lupilor, și în curînd n-o să-ți mai aud vocea.

— Să n-aibă nici o grijă înțeleptul nostru șef pentru călătoria sa, continuă Inimă-Tare, cu asemenea zel, că uită, pentru moment, că mai sînt și alții care vor să schimbe cîteva cuvinte cu părintele lui adoptiv ; o sută de lupi îi vor curăți drumul de spini.

— Tinere pawnee, eu mor așa cum am trăit, ca un creștin, reluă *trapper*-ul, cu o nouă forță în glas, care avu același efect răscolitor asupra celor de față, ca și sunetul unei trompete ce se înalță liber și pe neașteptate în văzduh, după ce mai înainte se auzea anevoie și de la mari depărtări ; așa cum am venit pe lume, așa vreau s-o și părăsesc. În fața Marelui Spirit al poporului meu nu e nevoie nici de cai, nici de arme. El cunoaște culoarea feței mele și îmi va judeca faptele potrivit darurilor care mi-au fost hărăzite.

— Tatăl meu va spune tinerilor mei războinici cîți mingo a răpus și ce fapte de vitejie și de dreptate a săvîrșit, ca să le fie drept pildă.

— Glasul unui om care se laudă nu-i auzit niciodată în cerul unui om alb, răspunse cu solemnitate bătrînul. Marele Spirit cunoaşte toate faptele mele. Ochii Lui sînt întotdeauna deschişi. Şi faptele mele bune şi le va reaminti ; iar dacă am greşit, nu-şi va uita pedeapsa, cu toate că va avea îndurare de mine. Nu, fiule, o faţă palidă nu se poate lăuda singură, şi nici nu poate nădăjdui că laudele acestea vor fi primite de Dumnezeul căruia i se închină.

Puţin dezamăgit, tînărul conducător păşi cu modestie la o parte, făcînd loc şi celorlalţi să se apropie. Middleton apucă una din mîinile *trapper*-ului şi, făcînd mari sforţări să se stăpînească, izbuti să-i spună că se află şi el acolo.

Bătrînul ascultă ca şi cum gîndurile lui ar fi rătăcit asupra altor lucruri, dar cînd tînărul ofiţer reuşi să-l facă să înţeleagă că se află lîngă el, peste trăsăturile lui veştede trecu o undă de mare bucurie.

— Sper că nu i-ai uitat atît de repede pe cei cărora le-ai făcut atîta bine, continuă Middleton, aş fi foarte îndurerat dac-aş vedea că m-ai uitat.

— Puţine lucruri din cîte mi-a fost dat să văd am uitat, răspunse *trapper*-ul. Am ajuns la capătul unui lung şir de zile grele, dar nu se află printre ele nici una singură măcar, pe care aş dori s-o trec cu vederea. Îmi aduc bine aminte de tine şi de toţi prietenii tăi, da, şi de bunicul tău pe care l-am cunoscut cu mult înaintea ta. Mă bucur că te-ai întors în prerie, fiindcă aveam nevoie de cineva care să vorbească englezeşte, căci nu prea poţi avea încredere în negustorii ce străbat ţinuturile astea. Vrei, băiete, să-i faci un bine unui om bătrîn care se află în pragul morţii ?

— Spune despre ce e vorba, răspunse Middleton, şi dorinţa îţi va fi împlinită.

— E un drum foarte lung pentru a trimite asemenea nimicuri, continuă bătrînul, vorbind rar, după cum îi

îngăduiau puterile şi răsuflarea ; e un drum lung şi greu, dar dragostea şi prietenia sînt lucruri care nu se uită. Se află o aşezare printre munţii Otsego...

— Cunosc locul, îl întrerupse Middleton, dîndu-şi seama că bătrînul vorbeşte din ce în ce mai anevoie, aşa că spune-mi numai ce trebuie să fac.

— Ia puşca asta atunci, cartuşiera şi cornul ăsta de praf şi trimite-le celui ce-şi are numele săpat pe placa de pe patul puştii. Literele le-a săpat un negustor cu cuţitul, căci e multă vreme de cînd am vrut să-i trimit acest zălog al iubirii mele.

— Voi face întocmai. Altceva nu mai doreşti ?

— De dăruit am prea puţine lucruri. Capcanele le dăruiesc fiului meu indian, fiindcă şi-a ţinut credinţa cu cinste şi cu dragoste. Să vină în faţa mea.

Middleton explică şefului indian ceea ce spusese *trapper*-ul şi-i cedă locul.

— Tinere pawnee, continuă bătrînul, vorbind iarăşi în limba acestuia, în poporul meu e obiceiul ca tatăl să-şi binecuvînteze fiul înainte de-a închide ochii pentru totdeauna. Binecuvîntarea asta ţi-o dau ţie ; primeşte-o, căci rugăciunile unui creştin nu vor face ca drumul unui adevărat războinic spre preriile binecuvîntate să fie mai lung sau mai anevoios. Fie ca Dumnezeul unui om alb să privească cu îngăduinţă faptele tale, şi fie ca tu să nu săvîrşeşti niciodată ceva care să-i întunece faţa. Nu ştiu dacă ne vom mai întîlni vreodată. Sînt multe legende cu privire la locul în care se adună sufletele celor drepţi. Tu crezi în preriile binecuvîntate, iar eu în cele de care vorbesc strămoşii mei. Dacă amîndouă credinţele astea sînt adevărate, atunci despărţirea noastră e veşnică ; dar dacă s-ar dovedi cumva că nu e decît un singur adevăr, ascuns însă sub cuvinte deosebite, atunci vom fi din nou împreună, tinere pawnee, în faţa lui Wahcondah al tău,

care va fi totuna cu Dumnezeul meu. Sînt multe lucruri de spus în sprijinul celor două religii, fiindcă fiecare pare potrivită cu credincioşii ei, şi nu e nici o îndoială că asta s-a şi urmărit. Mă tem că n-am urmat întru totul chemările darurilor ce mi-au fost hărăzite de culoarea pielii mele, pentru că, uite, mi se pare cam dureros să nu mai mînuiesc niciodată carabina şi nici să mai încerc bucuriile vînătorii. Dar greşeala a fost a mea, pentru că nu putea fi a Lui. Da, Hector, continuă bătrînul căutînd urechile cîinelui, clipa despărţirii noastre a sosit şi ea, căţelule, şi-are să fie o vînătoare cam lungă. Ai fost un cîine cinstit, curajos şi credincios. Tinere Pawnee, nu poţi ucide cîinele pe mormîntul meu, căci unde cade cîinele unui creştin, acolo şi rămîne în vecii vecilor ; dar poţi fi blînd cu el după plecarea mea, şi asta în numele iubirii pe care i-o porţi stăpînului.

— Cuvintele tatălui meu au rămas în urechile mele, răspunse tînărul conducător pawnee, consimţind la toate acestea printr-un gest grav şi plin de respect.

— Auzi ce-a făgăduit şeful, căţelule ? întrebă *trapper*-ul, făcînd un oarecare efort pentru a atrage atenţia formei neînsufleţite a cîinelui său. Dar cum nu i se aruncă nici o privire drept răspuns şi nu auzi nici un scheunat prietenos, bătrînul prinse a-i căuta botul, încercînd să-şi vîre mîna între buzele reci ale animalului. În clipa aceea pricepu tot adevărul, deşi nu mai era în stare să simtă durerea pe care ar fi încercat-o altădată. Căzu din nou în jilţ şi-şi lăsă capul pe piept, ca un om care a primit o lovitură grea şi neaşteptată. Folosindu-se de slăbiciunea aceasta trecătoare, doi tineri indieni luară numaidecît cîinele de-acolo.

— A murit cîinele, murmură *trapper*-ul, după un lung răstimp de tăcere ; un cîine îşi are şi el sorocul lui, întocmai ca un om ; şi a trăit aşa cum se cuvine ! Căpitane,

adăugă el, forțîndu-se să facă un semn spre Middleton, mă bucur c-ai venit, pentru că aceşti indieni, cu toată bunăvoința, dragostea şi celelalte daruri ale lor, nu sînt prea potriviți ca să aşeze în mormînt trupul unui alb. M-am gîndit şi la cîinele ăsta care zace la picioarele mele ; şi asta nu pentru că un creştin s-ar aştepta să-şi mai întîlnească vreodată cîinele ; nu poate fi totuşi nimic rău dacă s-ar aşeza rămăşițele unui slujitor atît de credincios lîngă osemintele stăpînului său.

— Nu, sigur că nu ; totul va fi aşa precum doreşti.

— Îmi pare bine că eşti de aceeaşi părere cu mine. Atunci, ca să te scutesc de osteneală, pune cîinele la picioarele mele, sau, dacă vrei, chiar lîngă mine. Unui vînător nu trebuie să-i fie niciodată ruşine că se află în tovărăşia cîinelui său.

— Iau asupra mea îndeplinirea acestei dorințe.

Bătrînul făcu atunci o pauză mai lungă, părînd că meditează. Din cînd în cînd însă, îşi ridica privirile încărcate de gînduri ca şi cum ar fi vrut să i se adreseze din nou lui Middleton, dar părea că vorbele îi sînt stăvilite de un fel de barieră lăuntrică. Căpitanul însă, care observase şovăiala bătrînului, îl întrebă, mai mult ca să-i dea curaj, dacă mai are să-i împărtăşească vreo dorință.

— N-am nici prieteni, nici rude în lumea asta largă, răspunse *trapper*-ul, aşa că, după ce voi pleca, se va sfîrşi cu neamul meu. Noi n-am fost niciodată şefi, dar am fost oameni cinstiți şi folositori. Tatăl meu zace îngropat aproape de malul mării, iar oasele fiului său se vor albi în prerie...

— Spune-mi numele locului, şi rămăşițele tale pămînteşti vor fi aşezate lîngă tatăl tău, îl întrerupse Middleton.

— Nu, nu, căpitane. Lasă-mă să mă odihnesc acolo unde am trăit, departe de gălăgia aşezămintelor. Cu toate că nu văd pricina pentru care mormîntul unui om cinstit

ar trebui să fie ascuns întocmai ca o piele roșie pitită într-un tufiș. Am plătit unui om din așezăminte să pună o piatră pe locul unde odihnește tatăl meu. I-am plătit douăsprezece piei de castor, și piatra a fost lucrată cît se poate de iscusit. Și toți cei ce treceau pe acolo aflau că sub piatra aceea zace trupul unui creștin ; și mai aflau și despre viața care-o dusese, despre vîrsta și cinstea lui. Cînd s-a terminat războiul cel mare cu francezii, m-am dus pînă acolo ca să văd dacă lucrurile sînt așa cum trebuie să fie, și-mi pare bine că pot spune că meșteșugarul nu și-a făcut cinstea de rușine.

— Ai vrea să ai pe mormînt o piatră de felul acesta ?

— Eu ? Nu, nu ; eu nu am decît un fiu, pe Inimă-Tare, și un indian nu prea cunoaște obiceiurile și deprinderile celor albi. Iar pe lîngă asta, îi sînt foarte îndatorat, căci am făcut mult prea puțin de cînd trăiesc în tribul lui. Carabina ar putea acoperi prețul unui asemenea lucru, și știu că i-ar face mare plăcere băiatului să și-o poată agăța în tinda casei, pentru că multe căprioare și păsări a doborît odinioară. Nu, nu ; arma trebuie trimisă celui al cărui nume stă scris pe patul ei.

— Există însă cineva care s-ar simți fericit dacă și-ar putea dovedi dragostea în felul acesta ; cineva care-ți este îndatorat nu numai fiindcă l-ai salvat de atîtea ori pe el însuși, ci și fiindcă are de plătit cu recunoștință o datorie grea, lăsată de strămoșii săi. Piatra aceasta va fi pusă la căpătîiul mormîntului tău.

Bătrînul își întinse brațu-i vlăguit și mulțumi căpitanului printr-o strîngere de mînă.

— Eram sigur că vei face asta pentru mine, dar îmi venea greu să-ți cer asemenea hatîr, spuse *trapper*-ul, căci nu ești rudă cu mine. Nu săpa cuvinte de laudă, ci numai numele, vîrsta, data morții și vreun verset din Biblie ; nimic mai mult, nimic mai mult. Numele meu nu va pieri cu desăvîrșire ; iar de altceva nu am trebuință.

Middleton îi dădu să înțeleagă că va face întocmai ; apoi urmă o nouă pauză, întreruptă din cînd în cînd de frazele fără înțeles pe care le rostea muribundul. Părea că și-a încheiat socotelile cu viața și că nu așteaptă decît chemarea cea din urmă ca s-o părăsească pentru totdeauna. Middleton și Inimă-Tare se așezară de o parte și de alta a jilțului veghind, copleșiți de întristare, schimbările din înfățișarea bătrînului. Timp de două ore, pe fața lui veștedă și bătută de vreme, ce vădea numai calm și demnitate, nu se văzu nimic deosebit. Din cînd în cînd șoptea cîteva cuvinte, propoziții scurte prin care dădea unele sfaturi sau se interesa de soarta prietenilor săi. În timpul acesta, oamenii tribului pawnee rămaseră fiecare la locul său, așteptînd cu cea mai mare răbdare. Cînd bătrînul începea să vorbească, își plecau cu toții capul, ca să asculte ; și după ce cuvintele erau pronunțate, păreau să mediteze asupra înțelepciunii și folosului pe care le cuprindeau.

Și cum lumina ajunse mai aproape de ochii bătrînului, vocea i se stinse ; apoi urmară cîteva clipe cînd cei de față crezură că nu se mai află printre cei vii. Middleton, care pîndea fiecare schimbare ivită pe fața aceea bătută de vînturi cu interesul unui ager observator al naturii umane, interes îndulcit însă de emoția ce-o încerca, își imagina că poate citi pe trăsăturile feței bătrînului *trapper* toată lupta lăuntrică a acestuia. Și e sigur că tot ceea ce căpitanul luă drept dezamăgire nu era decît o greșeală, căci cine s-a întors vreodată din lumea aceea necunoscută pentru a povesti cum și-a făcut intrarea în împărăția cea înfricoșătoare ? Fără pretenția de-a putea lămuri acest veșnic mister pentru cei vii, vom istorisi cît mai simplu tot ceea ce s-a întîmplat.

Trapper-ul rămase complet nemișcat aproape o oră. Numai ochii i se mai deschideau din cînd în cînd, dar i se închideau apoi la loc. Iar atunci cînd se deschideau, păreau

aţintiţi asupra norilor care pluteau la orizont către soare-apune, oglindind tot coloritul strălucitor al cerului şi toate nuanţele acelea de-o nefirească măreţie ale unui apus de soare american. Ora, frumuseţea calmă a anotimpului, ca şi gravitatea momentului trezire în toţi cei de faţă o anume frică, nu lipsită însă de-o ciudată solemnitate. Şi dintr-odată, în timp ce medita asupra celor ce se petreceau sub ochii lui, Middleton simţi că mîna pe care-o ţinea într-a sa îl strînge cu o forţă neobişnuită, şi bătrînul, susţinut şi dintr-o parte şi din cealaltă de către prietenii săi, se sculă în picioare. Privi doar o clipă de jur împrejur, ca şi cum ar fi vrut să-i invite pe toţi cei de faţă să ia aminte (urme întîrziate ale slăbiciunii omeneşti), apoi, înălţîndu-şi capul într-un fel triumfal, şi cu o voce care putu fi auzită de toată lumea, rosti cu o neasemuită mîndrie : „Prezent !"

Un gest atît de îndrăzneţ, ca şi aerul acela de măreţie şi de umilinţă ce se îmbinaseră atît de impresionant în ţinuta bătrînului *trapper*, ca şi limpezimea şi neobişnuita forţă a felului în care pronunţase cuvîntul sus-pomenit, iscară oarecare tulburare în sufletul celor din jur. Cînd Middleton şi Inimă-Tare care, fără să vrea, îşi întinseseră mîinile ca să susţină trupul bătrînului, se întoarseră către el, îşi dădură seama că acesta plecase din mijlocul lor şi că nu mai avea nevoie de nici un sprijin. Aşezară, îndureraţi, trupul în jilţ, iar *Le Balafré*, se sculă pentru a vesti şi celor din trib că totul s-a terminat.

— Un războinic drept, înţelept şi vrednic de laudă a plecat pe drumul care îl va duce spre plaiurile binecuvîntate ale poporului său, spuse acesta. Cînd glasul lui Wahcondah l-a strigat, el era gata pregătit să-i răspundă. Duceţi-vă, copiii mei ; amintiţi-vă de înţeleptul şef al feţelor-palide şi curăţaţi calea voastră de spini !

Mormîntul i-a fost săpat la umbra unor stejari uriași. Și a fost păzit cu toată grija de indienii pawnee pînă în clipa de față, fiind deseori arătat călătorilor și negustorilor ca un loc unde odihnește un om alb, care a cinstit dreptatea. Iar la timpul cuvenit, la căpătîiul bătrînului *trapper* a fost așezată o piatră funerară pe care era săpată doar o singură inscripție, așa cum ceruse chiar el. Singura libertate pe care și-a luat-o Middleton a fost aceea de a adăuga : „Fie ca rămășițele sale pămîntești să nu fie tulburate niciodată de mîna vreunui pîngăritor !"

fenimore cooper

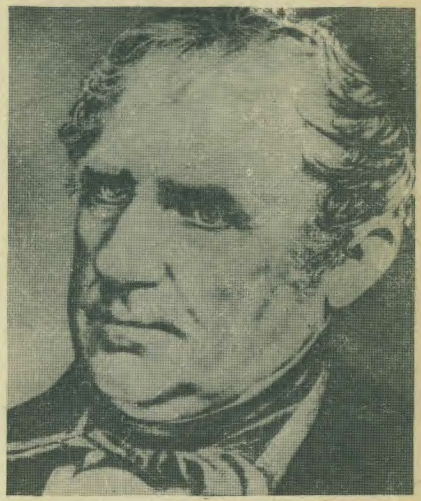

«În romanele lui Cooper şi îndeosebi în cele din ciclul *Aventurile lui Ochi-de-Şoim* cunoaştem tot felul de situaţii, fapte şi acte umane surprinzătoare, ce se succed într-un ritm galopant, îndreptăţind considerarea acestui gen de scrieri drept literatură senzaţională. Întîmplările par într-adevăr neobişnuite, ieşite din comun, dar nu depăşesc totuşi limitele verosimilului. Senzaţionalul situaţiilor imaginate de Cooper îşi află sorgintea în înseşi solicitările neobişnuite ale unor aspre realităţi...»

ADRIAN ANGHELESCU

editura minerva

Vol. I—II, lei 10